

**ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА
ФАКУЛЬТЕТ ФІЛОЛОГІЇ**

КАФЕДРА ЖУРНАЛІСТИКИ

Видавничий проєкт

Вип. 2

«Кухня журналістики Прикарпаття»

ПОМІЖ ТЕКСТОМ: журналісти для журналістів

ХУДОЖНЬО-ПУБЛІЦИСТИЧНЕ ВИДАННЯ

**Івано-Франківськ
2020**

УДК 070.423(0.064)

П55

Відповідальна за випуск:

Ганна Марчук – кандидатка філологічних наук, професорка кафедри журналістики.

Авторка ідеї проєкту, упорядниця:

Галина Пристай – кандидатка наук з соціальних комунікацій, старша викладачка кафедри журналістики.

Книжка видана за кошти

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

П55 Поміж текстом: журналісти для журналістів: худож.-публіцист. вид. / Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, Ф-т філології, Каф. журналістики ; [упоряд. : Г. І. Пристай, А. Бегей, О. Веркалець, І. Шевченко, Л. Сегедин, І. Михальчук, В. Климак, Л. Оленюк]. – Івано-Франківськ, 2020. – 324 с.

У виданні упорядковано та систематизовано 58 інтерв'ю, взяті студентами 3-го й 5-го курсів спеціальності журналістики Факультету філології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Це другий випуск книжки, який вийшов у рамках видавничого проєкту «Поміж текстом: журналісти для журналістів», започаткованого з метою удосконалити вміння студентів формувати, редагувати та укладати свої матеріали.

Видання адресоване журналістам, викладачам, учням і студентам навчальних закладів, усім, кого цікавить медіа діяльність.

УДК 070.423(0.064)

П55

©Кафедра журналістики Факультет філології
Прикарпатського національного університету
ім. Василя Стефаника

ВІД УПОРЯДНИКІВ

Вже другий рік студенти-журналісти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника розповідають про тих, хто щодня втамовує «інформаційний голод» мільйонів людей. Кореспонденти з нами усюди: у смартфонах, на телеекранах, папері й навіть у навушниках. Тому другий випуск «Кухня журналістики Прикарпаття» відкриє для усіх знайомі імена в іншому світі.

На сторінках книжки ви знайдете розповіді не тільки про працівників медіапростору Івано-Франківщини, а й про вихідців з Прикарпаття, які ризикнули спробувати свої сили за межами рідного краю.

Ми, звичайно, не забули й про тих, хто починає свій день з оперативної наради в міського голови Івано-Франківська; хто третій рік поспіль відвідує всі суди щодо справи Ельдара Астанова; хто постійно стежить за будів-

ництвом моста на Пасічній; хто, не зважаючи на небезпеку, висвітлює рейдерство центрального ринку тощо.

А «свіжим» поглядом на журналістику поділилися молоді, проте з досвідом, студенти, які вміло поєднують навчання з роботою. Дехто робить тільки перші професійні кроки, а хтось вже має достатньо досвіду, щоб конкурувати з фахівцями в медіасфері.

Книга створена студентами-журналістами, які ніколи не могли всидіти на місці. Тому молодь підтримала цікаву ідею викладачки Галини Пристай – продовжити проєкт «Поміж текстом: журналісти для журналістів».

Дякуємо тим, хто розповів про своє професійне та особисте життя, яке може надихнути читачів на нові звершення.

Щирі слова вдячності висловлюємо за сприяння та підтримку розвитку студентського видавничого проєкту «Поміж текстом: журналісти для журналістів» ректору Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, професору Ігорю Цепенді.

ЖЖ

Перші про важливе:

*ректор університету,
декан факультету,
міський голова*

ІГОР ЦЕПЕНДА:

«Коли журналіст йде на інтерв'ю, він повинен мати більше інформації за ту, яку очікує отримати»

Інтерв'юєрка Ілона Шевченко

Доктор політичних наук, професор, ректор Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, почесний член Івано-Франківської обласної організації Національної спілки журналістів України

– Університету 80 років, а кафедра журналістики доволі молода. На Вашу думку, наскільки перспективною і конкурентоспроможною є ця кафедра?

– Досвід показує, що вік не має значення – все залежить від викладачів і студентів. Якщо вони одержимі реалізацією свого проєкту (а в цій ситуації новий проєкт – це журналістика для нашого університету протягом останніх років), він буде успішним, як у нашому випадку. Ми дуже довго

готувалися до його реалізації, беручи за приклад ЗВО інших областей. Розпочали цей проєкт раптово, але насамперед хотіли на високому рівні підготувати виконавців цієї спеціальності, передусім науковців і викладацький склад, який зміг би професійно надати найважливіше – основу, а також свої знання. Ми аналізували напрацювання викладачів-теоретиків і шукали викладачів-практиків, щоб можна було поєднати теорію з практикою. Якщо проаналізувати загальну оцінку спеціальності освітньої програми «Журналістика», то акредитаційні комісії саме зараз провели акредитацію і навіть за умов надзвичайно складних нових правил національного агентства затвердили цю спеціальність. Це ще раз підтверджує, що ми не помилилися з вибором спеціальності, не помилилися з викладачами, які реалізують цей проєкт, а також зі студентами, які так само успішно його доповнюють, розвивають і здобувають знання.

– Чому виникла необхідність створення кафедри журналістики на базі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника?

– Кожен регіон бере за правило формувати свої журналістські осередки, адже Україна багатогранна. І відповідно для нашого регіону фах журналіста має певні особливості. Навіть якщо дивитися з точки зору етнографії Івано-Франківської області, то бачимо, що вона охоплює чотири субетнічні групи: гуцулів, бойків, покутян та опілян, які живуть тут впродовж століть. Є етнографічний аспект, який вимагає від журналістів знання специфіки багатьох культурних, духовних процесів, що відбуваються в регіоні на загальноукраїнському тлі. З іншого боку, область дуже цікава як туристична, а це вимагає додаткових зусиль для промоції регіону. І хто, як не місцеві журналісти, мають можливість реалізації цих проєктів? Центральна преса, зрозуміло, робить це успішно, але така промоція не має

системного характеру. Тим часом в області вибудовано мережу й інтернет-видань, і телебачення, і друкованих ЗМІ. Вони дозволяють сформувати цілісну концепцію, стратегію регіону, його промоції і в Україні, і за її межами.

– Ви зазначали, що при створенні кафедри вдало підібрали викладачів: і практиків, і теоретиків. Вже з досвіду можете сказати, наскільки це поєднання є ефективним?

– Воно притаманне будь-якій освітній програмі, тому що мають бути доволі сильні теоретичні основи, і ми це дуже добре розуміємо. Якщо спеціальність і фах хочуть розвиватися, вони повинні мати сильні теоретичні підвалини, методологію. Зрозуміло, що на теорію нанизується практика, а практика доповнює теорію, дає їй можливість поглиблюватися. Чимало з того, що дає поштовх для розвитку будь-якої спеціальності, якраз пов'язане із симбіозом теорії та практики. Ми йшли цим шляхом, тобто основа завжди відома, але методика змінюється. І тут нам допомагають практики, які сьогодні реально можуть оцінити карколомні зміни, що відбуваються у ЗМІ. Ще на початку століття мало хто міг подумати, що друковане видання, щоденна друкована газета буде відходити, а на її місце прийдуть інтернет-видання. Я говорю це не тільки щодо України, тому що ми порівняно навіть з країнами Центральної Європи маємо ще доволі слабку журналістику. До цього часу Україна не має щоденного друкованого видання, щоденної газети обсягом 36 сторінок, як має, до прикладу, Польща. «Газета виборча» виходить 6 разів на тиждень обсягом 36 сторінок з величезними додатками. Водночас спостерігаються тенденції переходу цих видань у «цифру». Наступний етап дуже цікавий з огляду на те, що у читача обмаль часу, він перебуває у заторах або довго добирається до місця роботи. Друковані видання вже зараз переходять на аудіостатті. Таким чином людина може їхати в метро чи в автомобілі і, не витрачаючи час, слухати цікаві статті.

– Якого журналіста має готувати університет сьогодні?

– Щоб бути професіоналом, дуже важливо не розпоршуватися. Йдеться про напрям, зміст і глибину проблематики. Якщо розглядати серйозне видання, то побачимо, що той, хто спеціалізується на висвітленні зовнішньої політики, фактично не зачіпає проблем внутрішньої політики або ж культури, спорту. Ця градація є чіткою. Спеціалізація журналіста вже пізніше має неабияке значення. Дуже важливо обрати свій напрям, де не ставитимеш поверхових запитань. Якщо ти не набрав для себе інформаційного багажу, ти не осмислюєш ті проблеми, які цікавлять. І тут виникає проблема: журналіст ставить поверхові запитання, відповідно співрозмовник дає на них такі самі відповіді. Тож результат, якого ми всі очікуємо – донесення інформації до суспільства, аналіз її суспільством і певний висновок, – недосяжний.

Наше головне завдання сьогодні – вийти із «короткометражних» інформацій, які здебільшого не виховують мислячих людей. Ми сприймаємо інформацію тільки з двох-трьох рядків. Якщо ж ми дійсно хочемо формувати мисляче суспільство, мусимо мати видання, які даватимуть можливість читати значно більші об'єми, представляти особистостей, які мають чим поділитися. Це нині величезне завдання журналістики. А ще слід відмовитися від домінування журналістики, в основі якої тільки страх, секс і стрес. Це також не формує добрі смаки. Тому маємо надію на вас, на те, що ви, акумулюючи досвід світової журналістики, внесете своє бачення, яке буде спрямоване на виховання морально здорового суспільства.

– Чи можна сьогодні вважати журналістику перспективною професією?

– Досвід показує, що студенти цієї освітньої програми дуже швидко знаходять роботу. Буду відвертим: чимало з

них не хочуть працювати у прес-службі ПНУ ім. В. Стефаника, бо бачать себе далі. І це свідчить про те, що журналістика для них справді перспективна. А ми задоволені тим, що з ліцензійного обсягу 60 осіб постійно маємо дві третини охочих, і навіть на самих початках за відсутності державних місць мали дві третини заповнених ліцензійних обсягів. Знову ж таки, це свідчить про те, що у студентів Прикарпаття є бажання здобувати фах журналіста. З іншого боку, це підтверджує, що в ПНУ ім. В. Стефаника ця програма є дуже потужною і дає позитивне віддзеркалення.

– Чи плануєте залучати більше викладачів-практиків?

– Все буде залежати від потреб кафедри. Ми аналізуватимемо потреби студентства і потреби викладачів. Адже ніхто краще за кафедру не знає, що потрібно для виконання освітніх завдань. Можливо, не на постійній основі, але треба запрошувати яскравих особистостей. Це те, що вже практикується на кафедрі. Іноді спілкування молодого людини з відомим журналістом чи відомою політичною постаттю впродовж 1,5–2 годин може навіть змінити бачення нею своєї професії. З одного боку, вона бачить високий стандарт, а з іншого – позбувається комплексів, адже бачить, що так само може ставити запитання і відповідати на них. Це знімає бар'єр у спілкуванні, що є дуже важливим для журналіста. Крім того, це змушує постійно вдосконалюватися. Коли журналіст йде на інтерв'ю, він повинен мати більше інформації за ту, яку очікує отримати.

– Журналісти-практики неохоче йдуть викладати. З чим це пов'язано?

– Є спеціальності, які вимагають величезних зусиль, витрати часу. Я завжди порівнюю журналістику з дипломатією. Ти віддаєш дуже багато енергії, і тобі треба поповнити цю енергію. За таких обставин важко буває поєднувати професійну роботу з навчанням в аспірантурі та викладан-

ням. Чимало журналістів не хочуть захищати дисертації і йти на викладацьку роботу. Тим часом вони є заслуженими журналістами України, титулованими людьми, готовими передати свої знання. Але все одно мають бути серйозні науковці-теоретики.

Коли я був на дипломатичній роботі, то брав участь у багатьох міжнародних переговорах, а коли повернувся в університет, мені дали викладати курс «Міжнародні переговори». Я подумав: «Та що там мені провести курс, я ж брав безпосередню участь у міжнародних переговорах?». Курс складався з 36 годин, які традиційно розбивають на лекційні і практичні. У ньому було всього-на-всього 10 лекцій. Перш ніж читати цей курс, я проаналізував свій практичний багаж, отриманий за 10 років дипломатичної роботи. І зрозумів, що весь мій досвід ведення дипломатичних переговорів вкладається у 2 лекції. А решта 8 (*посміхається*)? І це велика проблема, тому що треба акумулювати великий багаж, досвід багатьох людей, які займаються певною справою. Теорія має неабияке значення. Теоретики дають основу, на яку потім легко нанизувати практику. Якщо ти маєш ази, то лише набуваючи власний досвід, можеш порівняти, доповнити. А в найкращих – виникають нові ідеї, думки.

– Як Ви можете оцінити роботу студентського радіо «Стефанік-FM»?

– Перші спроби вдалі. Ми підтримали цей проєкт, тому що розглядаємо його з точки зору навчально-лабораторної бази. Все решта у ваших руках. Завжди варто зануритися у студентське життя, зрозуміти, якими методами зацікавити студента. Я вважаю, що це добрий полігон, пілотний проєкт, який ви повинні максимально використати. З іншого боку, коли ви згодом прийдете в студію будь-якого радіо, то вже почуватиметеся більш комфортно, бо розумітимете, що і де знаходиться. І навіть це дозволить вам, як я кажу, бути на рівні. Водночас фахівці-практики побачать, що ви

володієте термінологією, розумієте, куди треба сісти, як поставити мікрофон і не забути, що він увімкнений.

– На базі кафедри журналістики планують створити телестудію. На Вашу думку, така телестудія замінить студентську практику на місцевих каналах чи це скоріше формат для практичних занять?

– Я думаю, що її потрібно використовувати так само, як студентське радіо, як добру лабораторію, де студенти робитимуть перші професійні кроки. Однозначно ми не зможемо порівняти її, скажімо, з ОТБ «Галичина», ТРК «РАІ» чи іншими потужними студіями. По-перше, це величезний технічний ресурс, і ми бачимо, що телебачення стрімко розвивається завдяки інформаційним технологіям. По-друге, зрозуміло, що фахівці працюють там щодень по 24 години на добу. Тому ми розглядаємо телестудію як перший етап для ваших наступних кроків. Якщо подивитися на діяльність кафедри, то бачимо, що зроблено низку юридичних кроків, зокрема підписано угоди з усіма ТРК області, які дозволяють нашим студентам успішно працювати. Тому будемо зберігати цей елемент і підсилювати його, щоб ті перші кроки, які ви зробите, ви робили тут, а не витрачали час на навчання, коли будете працювати з професіоналами.

– Як сформувати високий рівень довіри абітурієнтів до майбутньої професії, до університету?

– Має бути відкритість. Якщо є відкритість, прозорість, зрозумілість та, найголовніше, перспектива, то це очевидні речі. Ми дотримуємо слова, гарантуючи нашим абітурієнтам можливість мати подвійні дипломи завдяки співпраці з провідними університетами, скажімо, Республіки Польща. Ми також гарантуємо, що рівень наших викладачів дійсно відповідає рівню університету, а не просто закладу вищої освіти, який не можна назвати університетом. Ми докладаємо зусиль, щоб підбирати таких викладачів. Таким чи-

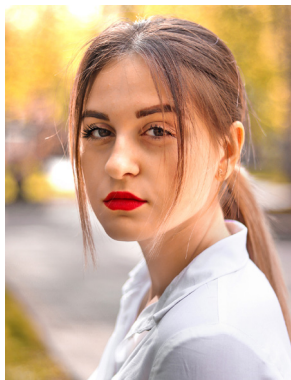
ном ми хочемо цілісно дати нашим студентам можливість здобути ґрунтовні знання. Особливо це стосується денної форми навчання, тому що 5 років є дуже важливими з точки зору формування освітнього фундаменту, який пізніше можна добудувати, навіть змінивши спеціальність та багато інших освітніх програм. Важливе також створення атмосфери, притаманної вашій освітній спеціальності, де немає прірви між викладачем і студентом. Коли є єдина сім'я, університетська родина, рівень знань підвищується, тому що ви самі творите свою спеціальність. Ми завжди говоримо, що найкращі випуски – перші, коли студенти навчаються разом з викладачами.

– Вже 6 червня відзначатимемо День журналіста. Ваші побажання студентам напередодні їх професійного свята?

– Це надзвичайна професія, яка вимагає мати стержень, не спокушатися на те, що перешкоджало б отримати достовірну інформацію. Це такий постулат, який для журналістики є особливо важливим, тому що будь-яка фальш, яку журналіст несе суспільству, нищить це суспільство. Тож відповідальність журналіста є надзвичайною, і ця професія завжди заслуговує на велику повагу від суспільства, якщо воно бачить, що журналіст професійний, порядний та відповідальний. Тому бажаю вам дотримуватися цих критеріїв.

РОМАН ГОЛОД:

«Хороший журналіст – це журналіст професійний, порядний і патріотичний»

Інтерв'юерка Ілона Шевченко

Доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури, декан Факультету філології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

– Хто, на Вашу думку, мав би вступати на спеціальність «Журналістика»?

– На цю спеціальність повинна вступати людина, яка відчуває, що вона може стати журналістом. Це ерудована людина, яка має творчі здібності, креативне мислення, вміння швидко реагувати на ситуацію, не губиться в критичних обставинах. Це людина, яка має здібності до спілкування, щоб отримати інформацію і передати її без тенденційних оцінок. Дуже багато різних задатків потрібно людині, щоб вона зрозуміла: немає іншого шляху, крім журналістики.

– Наскільки різні студенти, які вступають на спеціальність «Журналістика»?

– Приходять все більш обдаровані студенти, тож у викладачів просто немає іншого вибору, як ставати все більш обізнаними у дисциплінах, які вони читають, щоб бути цікавими для студентів. Це такий діалектичний зв'язок учителя й учня, який дозволяє тримати себе у формі обом сторонам діалогу. Мені здається, що студенти у всі часи молоді, креативні, веселі, яскраві. Щодо яскравості, то журналістика тут очевидно одна з передових для всього університету, а не тільки для факультету філології. З року в рік працювати з майбутніми журналістами стає цікавіше, і ми, як викладачі, повинні це враховувати.

– Ми звикли, що викладачі вчать студентів. Проте чи помічали Ви, що і студенти чогось вчать викладачів?

– Безперечно. Навіть у ситуації з карантинном можемо навести яскравий приклад: інколи студенти вчать викладачів користуватися найновішими гаджетами. Наука дається їм легко, і викладачі вдячні студентам за це. Наприклад, Микола Петрович Лесюк, 80-річчя якого ми нещодавно відсвяткували, опанував гаджети, активно працює у Фейсбукці, онлайн прочитав для студентів лекцію в центрі інноваційних технологій у нашому університеті. Тож у нас здібні до навчання як студенти, так і викладачі.

– Щороку кафедра журналістики випускає близько 50 спеціалістів. Зрозуміло, що не кожен працюватиме за цим фахом, але все ж куди подінеться така чимала кількість кадрів, адже робочих місць не так вже й багато?

– Тут ми повертаємося до першого запитання: хто йде в журналістику? Це творчі, креативні, ерудовані люди, які швидко реагують на ситуацію. Хіба така людина пропаде у житті? Я впевнений, що вона себе знайде в будь-якій галузі, якщо їй не поталанить стати професійним журналістом. Але нашим студентам здебільшого це не загрожує. Якщо вони справді мають мету стати журналістами, то вони ними стають, ще навчаючись в університеті. І факультет, і

університет роблять усе можливе, щоб студенти займалися працевлаштуванням ще під час навчання. На старших курсах ми надаємо індивідуальні графіки, щоб студенти могли поєднувати роботу і навчання. Практичний аспект дуже важливий для наших студентів, щоб вони пізнавали премудрості своєї майбутньої професії не тільки в теорії, але й безпосередньо на своєму майбутньому робочому місці.

– Нині ми і справді спостерігаємо, що чимало студентів поєднують роботу з навчанням. Як це впливає на успішність?

– Це все індивідуально. Надаючи індивідуальні графіки, ми створюємо для кожного студента можливість проявити себе і в навчанні, і в роботі. Якщо студентові важко і працювати, і навчатися, якщо погіршується якість навчання і з'являється заборгованість, то ми надалі йому не надаємо індивідуальний графік. Але це виняткові випадки. Зазвичай наші студенти цілеспрямовані. Навчаючись, вони вже хочуть знати, де в майбутньому працюватимуть, тож ставляться і до навчання, і до праці відповідально. Можливо, якби вони частіше відвідували заняття, то глибше знали б теоретичні аспекти, але тоді ми мали б недобір їхніх практичних знань. Тож це такий діалектичний зв'язок теорії і практики, головне – підтримувати здоровий баланс. Щоб майбутній журналіст зумів отримати і теоретичні знання, і практичні навички та став хорошим спеціалістом.

– Чи вбачаєте Ви проблему в тому, що журналістом працюватиме філолог?

– Раніше таке питання не виникало. Спеціальності «Журналістика» у нас не було, тож переважна більшість тих кадрів, які приходили у місцеву журналістику, були філологами. Та й загалом в Україні було не так багато факультетів та університетів, де готували журналістів. Я не вважаю це проблемою. Якщо філолог на якомусь етапі відчув, що має достатньо творчих здібностей, задатків, то може спробувати себе в журналістиці. У нього вже є

«козир» – володіння мовою, і він може використовувати його у професійній діяльності. Щоправда, він не буде обізнаний з радіожурналістикою, фотожурналістикою та іншими аспектами цієї професії. Тут є «плюси» і «мінуси», тому потрібно дивитися в комплексі. Переважно випускники нашого факультету проявляють себе позитивно, яку би професію не обрали.

– Чи є дисципліни, які спеціальність «Журналістика» має запозичити від філології? Або збільшити кількість годин на вивчення певного предмета?

– Так, ми, зокрема, намагаємося впровадити редагування тексту, звернути більше уваги на мовні дисципліни. Коли я редакую тексти журналістів, які друкуються у нашій факультетській газеті, то бачу, що це проблема. Тому ми залуцаємо викладачів кафедри української мови. Намагаємося приділити більше уваги вивченню стилістики. Думаю, що це залежить передусім від самих студентів. Нині ж студентоцентроване навчання: якщо студенти проявлятимуть ініціативу і вважатимуть, що їм потрібно поповнити знання в певній галузі, то під час опитування будуть висловлювати такі побажання, і ми не зможемо не врахувати їх.

– Які заходи варто організувати для студентів-журналістів?

– Майстер-класи передусім. Ви знаєте, що у нас часто відбуваються зустрічі з цікавими особистостями. До нас приїжджають гості з Києва, приходять найвідоміші журналісти Прикарпаття. Це те, що, безперечно, необхідно нашим студентам. Крім того, ми рухаємося до т.зв. неформальної освіти. Тут багато залежить від самих студентів – що вони хочуть взяти для себе з тих численних курсів, які нині в безкоштовному доступі в інтернеті. Рухаємося і до т.зв. дуальної освіти: здобування одночасно практичних і теоретичних знань, про що ми вже вели бесіду. Ці заходи не обов'язкові, але внутрішньо обов'язкові для студента, який справді хоче чогось навчитися. Він сам повинен мо-

тивувати себе відвідувати такі заходи. До того ж наші студенти, як відомо, беруть участь у численних волонтерських акціях. Я просто дивуюся, як вони встигають скрізь бути: і береги річок очищати, і дерева висаджувати, і благодійні ярмарки організовувати, і робити ще чимало добрих справ. Мені приємно, що вони мають це чуття єдиної журналістської родини, що вони дуже дружно цим займаються. Думаю, що за це варто подякувати і нашим викладачам, які вміють належним чином все організувати. Це заслуга кафедри журналістики. І, знову ж таки, це єдність студентів і викладачів.

– Які взаємини мають бути у викладача і студента – на рівні «керівник та підлеглий» чи дружні, родинні? Зрозуміло, що без фамільярності.

– Родинні зв'язки, якщо так метафорично висловлюватися, повинні бути. Ми повинні мати чуття єдиної філологічно-журналістської родини. Це всі люди, які працюють зі словом. Ми всі повинні мати спільний знаменник: повага і увага до Його Величності Слова. Це те, що нас насправді повинно об'єднувати в одну родину. Нині не може бути повернення до суб'єктно-об'єктних стосунків між викладачем і студентом. Зрозуміло, хто був об'єктом цих взаємин. Сьогодні все переходить на суб'єктно-суб'єктні взаємини, тобто ми повинні мати так звані «фідбек». Ми повинні відчувати (я говорю зараз про викладачів), що потрібно студентам. Це не означає, що ми повинні задовольняти усі їхні забаганки, це не означає, як ви сказали, що має бути фамільярність. Але повагу потрібно заслужити. Заслужити не менторським тоном, не повчанням, не надмірною дидактикою. Повагу потрібно заслужити вмінням почути іншу сторону і вмінням спілкуватися. Чого може навчити викладач без нормальної комунікації зі студентами-журналістами? Якщо він сам не знає «рецептів», що дозволяють налагодити комунікацію, то не зможе і студентів цього навчити. Що стосується журналістів, то тут просто приреченість на

демократичні взаємини між викладачами і студентами. Ми рухаємося в цьому напрямку. До нас приїжджають акредитаційні комісії, і студенти дуже добре проявляють себе на зустрічах із ними. Ми не були присутні на цих зустрічах, проте кожна комісія підкреслювала, що студенти задоволені рівнем демократії і можливістю впливати на ситуацію з навчанням, із вибором дисциплін тощо. Це демократичні стосунки, і альтернативи цьому нема.

– На час пандемії у нас онлайн-навчання, і прогнозують, що з вересня буде поєднання онлайн-освіти з навчанням безпосередньо в університеті. Чи впливає це на якість навчання?

– Звичайно. А ще це впливає на якість здоров'я. Нам у цій ситуації дуже важливо зберегти здоров'я наших студентів. Але потрібно віддати належне нашому університету: ще не знаючи, що буде така кризова ситуація, керівництво нашого навчального закладу взяло курс на впровадження новітніх технологій. Наприклад, центр дистанційного навчання – це те, чим ми можемо пишатися порівняно з іншими університетами. Коли до нас приїжджають акредитаційні комісії, ми кажемо, що почали працювати над дистанційними технологіями не сьогодні, а кілька років тому. У нас ці технології впроваджено в навчальний процес. Звичайно, ніхто не очікував такого великого напливу студентів і викладачів, які змушені будуть одночасно працювати в центрі дистанційного навчання. Були навіть моменти, коли техніка не витримувала, тож потрібно було організувати графік роботи студентів над тестами, завданнями, які завантажені на дистанційній формі навчання. Нині це все налагодилося. Наскільки мені відомо, університет задіює ще один сервер, щоб полегшити навчання за дистанційною формою. І мені здається, що це приклад того, як потрібно реагувати на виклики, які перед нами ставить життя. Наш університет може пишатися тим, що підійшов до цієї ситуації підготовленим. Ми вже маємо досвід роботи на каранти-

ні в онлайні. Думаю, що ця робота буде вдосконалюватися. Скажу більше: в майбутньому заочна форма навчання все більше переходитиме на дистанційну. Від цього нікуди не подінешся, це виклик часу, і ми повинні з цим рахуватися.

– За 5 років існування кафедри попит на професію збільшується чи зменшується?

– Не можу сказати, що зменшується. У 2019–2020 навчальному році набір покращився порівняно з 2018–2019 роком. Маю велику надію, що цього року будуть ще кращі результати. Якщо не виконаємо ліцензований обсяг повного набору, то принаймні покращимо динаміку. Журналістика популярна. Знаєте, я дивлюся всі ці відео, всі ці креативні речі, які наші студенти, зокрема Ілона Шевченко, роблять і виставляють у соціальних мережах і в ЗМІ. Випускники шкіл бачать це все. Усвідомлюють, що це ще студенти, але вони вже здатні робити такі цікаві речі. Творчі діти йдуть до нас. Вони бачать перспективу в обраній професії журналіста.

– Що побажаєте студентам-журналістам напередодні їх професійного свята?

– Я вважаю, що хороший журналіст – це журналіст професійний, порядний і патріотичний. Для мене особисто це три найважливіші складники у професії журналіста. Я хочу всім побажати, щоб у кожного журналіста ці три складники були присутні. Якщо ми хоча б один елемент із цієї тріади викинемо – людина почуватиметься ущербною в професії. Ми повинні виконувати свою місію. Я кажу «ми», бо я теж журналіст, член НСЖУ. Це і моє професійне свято. Ми повинні бути порядними. Від того, що ми напишемо або скажемо, залежать людські долі. І ми повинні бути патріотичними. Інакше ми не будемо знати, для кого ми працюємо. Не будемо знати свого коріння і будемо звичайним перекотиполем, яке не має у цьому світі свого місця під сонцем. Тому я хочу побажати професійності, порядності і патріотизму. Зі святом, шановні колеги!

РУСЛАН МАРЦІНКІВ:

«Втратити своє ім'я – легко. Важко відновити»

Інтерв'юерка Ілона Шевченко

Міський голова Івано-Франківська

– Слідкуєте за розвитком журналістики в місті?
 – Цікавлюся. По роботі. Знаю багатьох журналістів у нашому місті. Навіть можу говорити про те, як розвивалася журналістика протягом 10–15 років.

– Як?

– Світ змінюється – змінюються медіа. Спочатку найбільший вплив мали газети, друковані ЗМІ. Зараз усе рухається в бік соціальних мереж. Ті самі газети більшою популярністю користуються в інтернеті. З'явилися нові глянцеви журнали. Розвиток є.

– 15 років – доволі тривалий період. За цей час ми пережили дві революції, вибори. Як місцеві ЗМІ показали себе за таких доволі складних ситуацій?

– Ми пережили дві революції, війну проживаємо, а зараз ще й епідемія. Справжні журналісти у Франківську завжди

були, є і, напевне, будуть. Зрозуміло, що бракує аналітичних та змістовних статей. Ну і впливає те, що кожний ЗМІ має власника. І коли читаєш медіа, маєш розуміти, що є політика цього власника. Але зважаючи на те, що є демократія, можеш прочитати кілька ЗМІ і знайти правду десь посередині.

– **Але у нас є Суспільне мовлення...**

– Суспільне теж доволі суб'єктивне. Суб'єктивне через журналістів, які так чи інакше мають свої особисті переконання. Я не сказав би, що Суспільне об'єктивне на 100%.

– **Яка ситуація із місцевими телерадіокомпаніями?**

– Треба розділяти телебачення приватне і телебачення комунальне. Комунальне має традиційність, але піддається плюралізму через вплив різних політичних сил. За рахунок дотацій воно має більше способів заробити. Щодо приватників, то тут більше грає бізнес: він має вижити. Знайти ті теми, які дадуть заробіток. Це не є добре, але і не є погано. В Європі така сама ситуація. Проте там менша кількість комунальних ЗМІ, менша залежність від органів державного самоврядування. У них і відповідальність за фейки в інтернеті більша.

– **Чи допоможе вирішити ці проблеми законопроект про відповідальність за дезінформацію, який нещодавно прийняли?**

– Відверто кажучи, детально не цікавився пунктами цього закону. Звісно, якісь речі треба впорядковувати, але, на мою думку, він ще не на часі. Ми ще не дійшли до того ступеня демократії.

– **Які теми висвітлюються найменше або взагалі відсутні?**

– Більше економічної складової, але не поверхової, а ґрунтовної. Ну і бракує все ж таки масового, щоденного

ЗМІ, який би охоплював усі сектори: сайт, радіо та телебачення. Щоб людина те, що чує по радіо, читала і в інтернеті.

– **Суспільне «Карпати» має сайт, радіо та телебачення.**

– Не так часто користуюся Суспільним. Можливо, я суб'єктивний.

– Назвіть ключові проблеми та тенденції ЗМІ.

– Нам бракує хорошої журналістської школи. Так, зараз і в ПНУ ім. В. Стефаника є кафедра, і в УКД, але все одно не вистачає нормальної бази. Хотілося б, щоб місцева журналістська освіта була на вищому рівні.

– **Відколи і в ПНУ з'явилася кафедра журналістики, і в УКД теж відкрили спеціальність, де готують спеціалістів, у нас побільшало студентів-журналістів. Чи довіряєте Ви їхнім матеріалам так само, як роботам досвідчених акул пера?**

– Це різні покоління, і ставитися до цього теж треба по-різному. Просто варто розуміти, що кожен це робить крізь призму часу. Ті журналісти, які працювали 15 років тому, діяли за одними методами. Зараз інший світ, який працює в інших реаліях. Чи можна було 15–20 років тому, не виходячи зі свого кабінету, роздати інтерв'ю через Skype, Viber? Сьогодні це легко. Майбутнє медіа за тим, хто буде працювати на усіх платформах.

– **Вік грає роль?**

– Для мене важливо те, яке медіа він представляє. А молодого він, середнього чи старшого віку, для мене не грає ролі.

– **Чи важливо мати журналістську освіту? Ту саму економічну статтю може написати грамотний економіст.**

– Може, але він повинен знати ази журналістики.

– Вам, як міському голові, нерідко доводиться контактувати з журналістами. Часто виникають конфлікти?

– Я звик, що з журналістами сваритися не можна. Навіть якщо вони суб'єктивні і не праві – з ними конфліктувати не можна (*сміється*). Журналістика – суб'єктивна галузь, на жаль.

– Чи часто журналісти ставлять незручні запитання?

– Ставлять, часто ставлять. Сьогодні можна у коментарях будь-якої онлайн-трансляції у Facebook написати назву видання і поставити запитання. Ти завжди маєш бути готовим до незручних запитань.

– Яким виданням/телеканалам/радіостанціям довіряєте? Чому?

– Читаю місцеві газети, щоб орієнтуватися, які питання є актуальними на порядку денному. Хоча розумію, що газети вже відмирають. Що слухаю? Відверто кажучи, нічого не слухаю. Але щоденний моніторинг роблю постійно і в курсі усіх останніх новин у нашому місті. По телебаченню теж маю можливість моніторити. З радіо люблю «Вежу» та «Західний полюс».

– З Ваших спостережень та оцінок, є у Франківську журналісти-кон'юнктурники?

– А де ця межа? Є журналісти, які не опускаються нижче рівня журналістики. Наприклад «Репортер». Я можу по-різному ставитися до Філіпського, але він «нижче плінтуса» не опуститься. Якщо і критикує, то тільки фактами. А іноді журналісти дозволяють собі переходити на особистісні речі. Але сказати, що багато... У Франківську допустима норма. А брати кошти за висвітлення певних тем – така практика є скрізь. Щодо відвертої джинси, то глядач чітко має розуміти, де проплачений матеріал, а де – ні. Журналіст має об'єктивно висвітлити думки всіх сторін.

– **Чи були випадки, коли Ви бачили відверто неправдиву інформацію у наших ЗМІ? Якими були ваші дії?**

– Бувало, але я ніколи не оскаржував, не судився. Я можу адекватно давати відповідь через інший ЗМІ або через своє звернення. Кілька разів я давав альтернативну статтю.

– **Вектор розвитку журналістики в Івано-Франківську: прогрес, регрес чи стабільність?**

– Вона інша. Вона має вплив соціальних мереж. Раніше, щоб опрацювати тему, журналісту потрібно було два-три дні, нині у разі спрощено. Інформацію можна зібрати миттєво і так само швидко її поширити. Вплив є лише на газети. Вона вже не є джерелом новин, тому мусить мати більше розгорнутих, аналітичних матеріалів. Радіо мусить мати певну спеціалізацію, щоб виділитися з-поміж інших. Телебачення теж проживає цікавий час, тому що змінюється через нові потреби аудиторії. Куди буде рухатися телебачення? В інтернет. Покоління мого сина вже не дивиться телевизор, а віддає перевагу YouTube.

– **Як міський голова Івано-Франківська, чи підтримуєте розвиток журналістики у нашому місті?**

– Зараз ні. Колись підтримував проєкт «Школа журналістики», але це було років 7–8 тому.

– **Що б Ви побажали франківським журналістам?**

– Здоров'я (*сміється*). В наш час дуже актуально*. Ну і завжди розуміти, що легко втратити своє ім'я, але важко відновити. За будь-яких обставин залишатися суб'єктивно-об'єктивним.

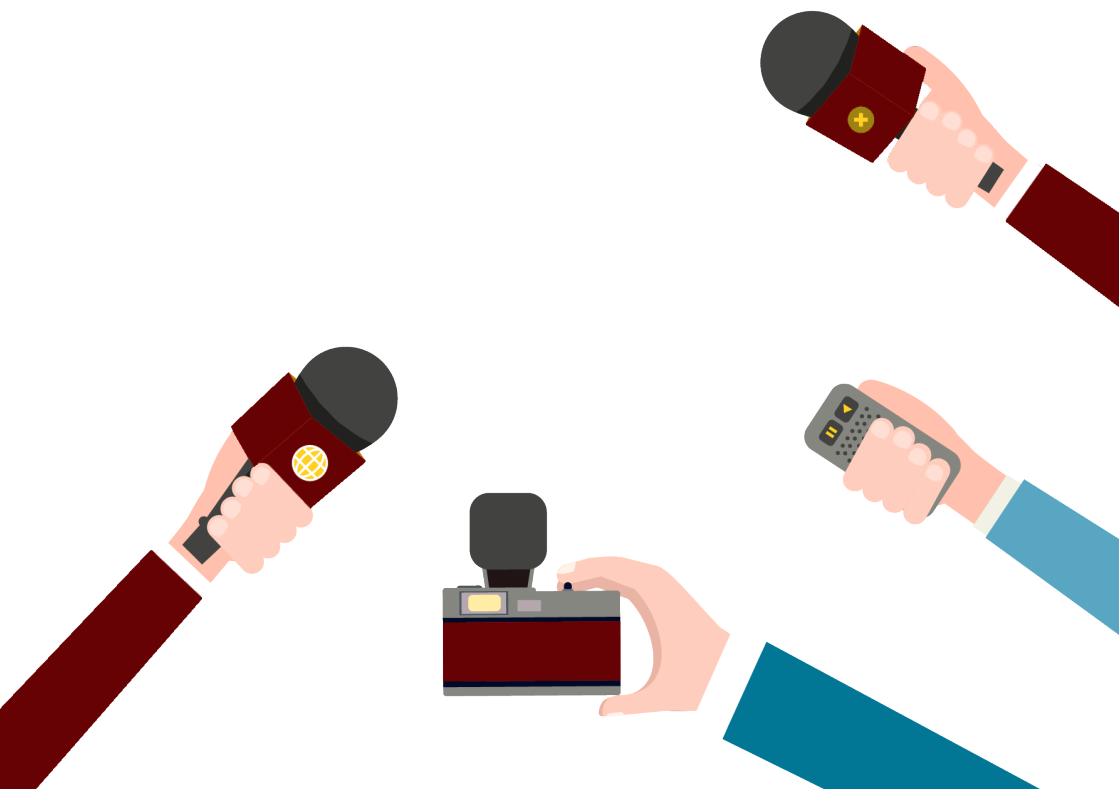
*інтерв'ю записували під час пандемії коронавірусу.

ЖЖ

Наші люди всюди:

*Відверто про журналістику
очима вихідців з Прикарпаття*

ВІКТОРІЯ КОВЦУН:

«Журналістика – це не красиві картинки чи добре написані тексти. Це – виховання аудиторії»

Інтерв'юерка Христина Серікова

Молода журналістка, яка свою професійну кар'єру розпочала у 15 років. Працювала кореспондентом на «UA Карпати», телеканалі «ZIK». Нині – журналіст телеканалу «1+1»

– У журналістиці Ви уже доволі давно. Розкажіть, чому саме ця професія?

– Журналістика не була моєю дитячою мрією, справді. Я уявляла себе акторкою, співачкою, успішною бізнесвумен. Ким завгодно, але про журналістику зовсім не думала. Відверто, навіть не згадаю, як виникло рішення спробувати себе саме в ній. Пам'ятаю, як після 9

класу хотіла вступати на готельно-ресторанну справу, робити свій великий бізнес, на який ніхто не скаржитиметься, який прийматиме гостей, як вдома. Але потім, в якийсь момент, мене ніби «перемкнуло». Я не згадаю, як саме це відбулось, з чого взялося, але добре пам'ятаю, що було далі. «Школа журналістики», перша програма на радіо в 15 років, постійна робота

над собою, майстер-класи, тренінги, завжди потреба у вивченні усіх тонкощів цієї роботи. Мабуть, тому, що зі школи в мене було загострене відчуття справедливості, ставила багато питань всім і про все і не любила, коли брешуть. Не люблю й досі. Я не розуміла людей, які не аналізували інформацію, не любили думати і включати голову там, де це потрібно. І тоді я вирішила маленькими кроками, але йти до цих змін. Бо журналістика – це не красиві картинки чи добре написані тексти. Це насамперед виховання аудиторії. Вона має показувати людям, пояснювати, вчити розуміти, перевіряти й називати речі своїми іменами.

– Що Вас надихає займатися цим далі, не зупинятися?

– Натхнення – дуже відносна штука, бо сьогодні воно є, завтра немає, а працювати треба. Особливо якщо ти знаєш, заради чого це робиш. Хоча у всіх нас є свої зриви, думки, що робимо щось не так, і, звісно, нерви. Нерви, які часто ки-

плять, киплять так, що десь народжується думка все кинути і піти в щось інше, наприклад, пекти торти. Але за кілька хвилин ти видихаєш і розумієш, що любиш те, що робиш. Тим більше, що торти пекти я не вмю (*сміється*). А якщо серйозно, це робота з людьми, емоційно і морально складна. І є моменти, коли справді важко. Але я розумію, що без неї мені буде набагато тяжче, аніж з нею. Я люблю те, що роблю. Коли закрадається думка здатися, я згадую все хороше, що є в цій справі. Це люди, які надихають, їхні посмішки й щирі «дякую». Хтось йде в політику, бізнес чи благодійність, аби щось змінювати. А я розумію, що можу щось змінювати саме так.

– Журналіст – це така професія, в якій повинен завжди бути напоготові, а чи є час на себе?

– Зараз я сміливо можу сказати: мені 21, і 6 з них я в журналістиці. Тобто понад чверть свого життя я віддаю себе повністю роботі. Це, як на мене, найправильніше

моє рішення. Ти, як універсальний солдат, який завжди має бути готовий до роботи, у будь-який час доби, у будь-яку погоду, у вихідні та свята. Цього 1 січня я вже о 7 ранку була на Софійській площі і знімала сюжет про наслідки святкування. Так само на Великдень, Різдво і в будь-які інші свята. Бо коли люди відпочивають – я працюю. Їм потрібні новини, і зовсім не важливо, чи мала я плани. Кожен свій день народження я святкую на роботі, це уже традиція. Мої рідні бачать мене не під час свят, а тоді, коли є кілька днів відпустки. Це складно, але, з іншого боку, я знала, що означає ця робота, що означає «занурюватися в неї з головою». Це привід не прив'язувати себе до календарів і свят. Привід насолоджуватися певними моментами ще більше. І не шукати у всьому лише негатив.

– Чим займаєтесь у вільний час? Можливо, є хобі?

– У мене його практично немає. Після роботи найбільше моє захоплення – чи-

тати новини, аналізувати їх і 24\7 знати, що відбувається в інформаційному просторі. Найбільше мені цікаві схеми незаконних збагачень, корупція, «договірняки», політика і економіка. Я обоюдно вивчати психологію, але другу освіту хочу за фахом юриста. Також змушую себе вчити англійську, але з нею складніше. Якщо був особливо важкий день, я для розрядки обоюдно дивитись складні фільми, щось із психологічних трилерів, документалок. Усі мої захоплення так чи інакше пов'язані з роботою, тому на щось інше мені тяжко відволіктись. Вишивати і шити нудно, а готувати щось суперсмачне потребує багато зусиль і часу, яких у мене просто немає.

– Нещодавно Ви переїхали до Києва. Як Вам цей контраст між Івано-Франківськом і таким великим містом?

– Мені подобається. Я люблю темп Києва, масштаб новин і подій, люблю метро і навіть звикла до корків, які тут завжди й всюди. Коли

лише переїхала, мені було дуже незвично простояти 2 години в заторі чи не вміститись у вагон метро, але це питання звички. Контрасти між містами будуть завжди, адже за рік життя я досі говорю «у нас у Франківську», там я вдома. Там всі рідні,

кожна вуличка знайома. Але мені треба було рухатись далі. Коли я відчула, що варто, – купила квитки і поїхала. І жодного разу про це не пошкодувала. Я відчуваю, що в плані роботи це саме те, що мені потрібно.

ІРИНА СИСАК:

*«Якщо встигаєш першим вхопити якусь тему,
то ти на коні»*

Інтерв'юер Максим Шчирка

*Журналістка «5 каналу». Працювала кореспондентом
в онлайн-виданні «WestNews» і на ОТБ «Галичина»*

– Яким був Ваш шлях до роботи на телебаченні?

– Мій шлях розпочався в сьомому класі, коли в мене зародилася мрія працювати на телебаченні. Це, можливо, була ще дитяча ідея, але я тоді чітко зрозуміла і поставила собі мету переїхати колись у Київ і працювати на телебаченні. Від того часу почала роботу над собою, пішла на гурток ху-

дожнього читання, де мала можливість виступати на сцені. І в одинадцятому класі вирішила, що вступатиму до Київського національного університету імені Тараса Шевченка на журналістику.

За збігом обставин, які тоді трапилися, пройти на державне мені не вдалося, тому я вступила до ПНУ на факультет іноземних мов, але любов до журналістики

від цього не зменшилася. Одразу ж на першому курсі, пригадую, почала працювати на студентському телебаченні. Я тоді ще була дуже юна, але мала багато ідей і запалу щось робити. Потім у нас було молодіжне телебачення, зовсім інший формат. Паралельно звідти на третьому курсі я пішла на практику на Івано-Франківське обласне телебачення «Галичина».

Для мене це було щось неймовірне, але туди я повернулась ще за два роки. Почала працювати журналістом влітку після закінчення бакалаврату в медіакомпанії «WestNews». Це була моя перша офіційна журналістська робота, де треба було писати статті й ходити на зйомки. Це все, звичайно, дуже подобалося, але взимку мене запросили працювати на «Галичину». Ігор Дебенко, генеральний директор телеканалу, запропонував мені спробувати себе в ролі ведучої ранкової програми й паралельно журналістом. Ось так я наважилася і перейшла працювати на обласне телебачення.

Перші місяці були пекельні, тому що роботи було дуже багато і я самотужки планувала тижневу ранкову програму. На мені була вся відповідальність: я була і режисер, і сценарист, і ведуча. Це було дуже складно, але з часом все переросло в звичку. Рік вела ранкову програму, а потім стала ведучою новин.

– Як Ви зрозуміли, що пора рухатись далі?

– Після року роботи ведучою новин я зрозуміла, що настав момент «х», коли пора щось змінити у своєму житті. Розвиватися далі не було куди. Тоді я вирішила, що потрібно рухатися в Київ. Подала свої резюме на кілька каналів. Першим, який відповів, був «5 канал». Мені зателефонували і запропонували приїхати до столиці. Коли я прибула туди вперше, то зрозуміла для себе, що тут і залишусь, хоча потім ще був місяць вагань і думок: «Я з маленького Івано-Франківська в мегаполіс, як там вижити взагалі?!»

Але всередині сумнівів не відчувала ніяких. Це та мрія, до якої я йшла і чого прагнула. З цього почався мій шлях у Києві.

– Як проходить Ваш робочий день?

– Це, напевно, найскладніше питання, тому що журналіст ніколи не може відповісти на питання, які в нього плани на завтра. Про мій розпорядок на завтрашній день я, по суті, дізнаюся напередодні ввечері, коли редактор скидає графік зі зйомками. У такому режимі важко жити, тому що реально спланувати не можеш нічого, але це додає якоїсь такої цікавості, несподіванки у житті. Кожен новий день – це нова пригода.

Зазвичай я працюю до сьомої вечора, тому що о 19 у нас головний випуск новин, до цього часу готуються всі сюжети за день. Години я свої рідко рахую. Коли журналіст їде на зйомку, то має її відпрацювати від початку і до кінця, навіть якщо це затягується на добу.

– Як Ви готуетесь до сюжету?

– Підготовка – це, напевно, найважливіше, що ти можеш зробити перед тим, як поїхати на зйомку. Якщо ти новачок, то вникнути у всі події одразу складно. Коли я дізнаюся про свою подію, то починаю «гуглити», шукати якомога більше інформації про тих людей, які братимуть участь, про саму тему. Якщо це суд, наприклад, то перечитую все, що було в цій справі до цього, щоб мати бекграунд. Потім тобі легше на зйомці, коли в тебе включення через пів години, а ти вже знаєш, про що говорити.

– В чому специфіка роботи тележурналіста?

– Перше, що ти робиш вранці, – це відкриваєш стрічку новин, щоб дізнатися, що трапилося за той час, поки ти спав. Напевно, кожен журналіст має починати з цього свій день. Важливі також обізнаність і спритність, тобто не ловити гав на зйомці, швидко реагувати.

Часто буває, коли їдеш у Верховну Раду, а потік інформації там шалений, новин дуже багато. Серед

усього цього важливе вміння журналіста – вибрати основну інформацію і бути ньюзмейкером. Хто швидше це зробить, той, по суті, отримає найбільший фідбек від читачів і глядачів. Якщо встигаєш першим вхопити якусь тему, то ти на коні.

– Де шукати цікаві теми?

– Чим більше знайомих я маю, тим більше матеріалів вони мені скидають. Окрім того, слідкую за їхнім життям, так народжуються цікаві теми. Ще можна шукати теми щодо подій, які відбуваються. Наприклад, впав вертоліт з Кутовим, не дуже весела історія. Але ми вирішили з цього викрутити сюжет про те, який ринок гелікоптерів в Україні, скільки коштує купити, що треба для того, щоб політати на ньому.

Потрібно шукати такі ніточки, які можуть дати тобі іншу тему, що зможе зацікавити твого глядача чи слухача.

– Можете пригадати найскладніший випадок

з Вашої роботи?

– Був у мене цікавий момент. У Верховній Раді поряд зі мною працювала ще одна кореспондентка. Як виявилось, я мала слухати законопроект про покарання педофілів і вмикатися з цим в прямий ефір. А я не слухала взагалі, як його обговорювали, тому що вважала, що це не моя тема. Це був, напевно, найбільший треш за останній час моєї роботи, бо за пів години я вивчила всі законопроекти з цього питання, записала коментарі й прекрасно ввімкнулась.

– Що або хто надихає Вас на роботу?

– Прогрес, який я бачу в собі. Сьогодні швидше пишу політичний сюжет, ніж робила це місяць тому, вмикаюся більш професійно, мені довіряють важливіші теми. От у цей момент розумію, що роблю це все даремно, хочу ще більше розвиватися, йти далі.

– Як відпочиваєте від роботи?

– У мене немає часу на відпочинок, тому що ти або

журналіст 24 на 7, або ти не професійний журналіст. Відпочивати від роботи можна відключаючи телефон, але потім тобі все одно доведеться наздоганяти те, що ти пропустив. А найчастіше для мене це, напевно, прогулянки й посиденьки на Подолі. Я завжди туди йду і там проводжу свої вихідні. От коли в мене вже довга відпустка, то їду за кордон.

– На Вашу думку, чи варто нині здобувати фах журналіста?

– Мені важко говорити про журналістську освіту як таку, тому що я її не маю. Мені важко сказати, чи варто навчатися. Але, як на мене, журналіст – це покликання. Було багато людей, які нібито хотіли займатися журналістикою, але їм, на жаль, не вдавалося. Вони вчилися, хотіли цього, але в результаті виходив не дуже хороший матеріал. Те, що ти навчаєшся на журналіс-

та, не означає, що ти ним станеш. Як в принципі й кожна професія.

– Що можете порадити студентам-журналістам?

– Потрібно працювати над собою. Те, що ви юні, – це, звісно, добре, але якщо хочеш у майбутньому мати хорошу журналістську кар'єру, треба починати закладати основи ще зі студентських років. Як там кажуть: «Санки треба готувати ще влітку».

Проблема, з якою я зіткнулася тепер, коли почала працювати на рівні всеукраїнських ЗМІ, що часто ось ця юність не грає тобі на руку. Досвід роботи, хай буде 3-4 роки, це, звичайно, добре. Але, наприклад, якщо мене попросять згадати часи правління Януковича, то я цих базових знань не маю, бо тоді була юною, «зеленою» і ходила на пари. Готуватися потрібно вже відтепер.

МАРК ЛІВІН:

**«Створення текстів – це можливість
«докопатися» до важливого»**

Інтерв'юерка Вероніка Ковбасюк

Марк Лівін – відомий український письменник та журналіст. Він та людина, з якої можна писати історію успіху: власні книги, посада заступника головного редактора в інтернет-газеті «The Village Україна» і веселе обличчя в мережах. Та насправді історія Марка не така проста: він не прокидався знаменитим, проте постійно багато працював.

– Я хочу почати здалеку – розкажіть, як у вас склалася історія із журналістикою. Перший момент, проблиск, коли вирішили, що це цікаво?

– Я випадково потрапив на навчання за спеціальністю «Видавнича справа та редагування» у франківську філію ВМУРоЛі «Україна». Річ у тім, що я взагалі не знав, куди вступати. Тоді сусідка порекомендувала йти

на видавничу справу, і я подав туди документи. А ще на той момент я вже почав писати. Але не можу сказати, що мріяв стати журналістом чи редактором, була лише ідея написати книжку.

В університеті я пішов на практику в редакцію газети «Вечірній Івано-Франківськ». Це був політичний проєкт, де не було постійного фінансування. Коли я прийшов в редакцію, то була

кімнатка з комп'ютером, завалена мотлохом. І мені запропонували стати верстальником. Але ані тоді, ані коли потрапив на роботу в це видання технічним редактором, я не усвідомлював, що таке справжня журналістика. Нею почав займатися вже після переїзду в Київ.

До столиці я вирушив з друзями, щоб займатися музикою. Але нам не вдалося, тому довелося шукати роботу. Я пішов на співбесіду на посаду офіціанта, мене взяли. Та я не хотів там працювати, тому почав шукати вакансію журналіста й потрапив у газету «Новини і сенсації». Це був жовтий таблоїд поганой якості. Але на той час в мене не було вибору.

– А навчання в університеті Вам багато дало?

– Воно дало старт і привело мене туди, де я зараз. З технічного ж погляду я навчався самостійно. З другого курсу отримав вільне відвідування, тому в мене почало з'являтися багато практичних знань, на парах ставало нудно. І вже після третього курсу я кинув університет.

Технічних навичок і етичних орієнтирів я там не отримав.

– Перша робота в Івано-Франківську, ще в Києві – що Ви здобули завдяки їй?

– Отримував гроші, актуальні на той час технічні навички. Вони швидко застаріли, тому що підходи до медіа змінилися. Але в певний період допомагали. Наприклад, принципи журналістики залишаються незмінними незалежно від розвитку технічних засобів. Але тоді я не володів цими стандартами. І через зміну технологій я дуже швидко «втрачав актуальність».

– В одному з інтерв'ю Ви сказали, що швидко перейшли в рекламу. Чому так трапилося?

– Мені потрібні були гроші. Але увесь свій досвід я взагалі описав би як досвід роботи з текстом. Не журналістика, не література, не реклама – просто вміння працювати з текстом. Тоді, з одного боку, мені потрібні були гроші, а з іншого – я залишався в межах тексту.

Просто це був інший його різновид.

Я потрапив у компанію, яка займалася знижками. Саме там «познайомився» із копірайтингом і почав розвиватися в цьому напрямку. Я пропрацював у тій компанії близько року, а тоді потрапив у діджитал-сферу, яка на той момент була дуже актуальною. Вона зробила значно більше, ніж усі попередні періоди мого життя. Потім я пішов у рекламну агенцію, де займався копірайтингом і соцмережами компаній.

– Вам подобалося працювати в компанії, яка займалася знижками?

– Я не з тих людей, які вірять, що в житті можна робити тільки те, що подобається. Є речі, які просто потрібно робити. На той момент у мене не було вибору, але я «задовбувався» кожного дня писати про знижки. Певний період це було цікаво, доки я не освоїв цю сферу. Але дуже швидко це стало рутинним процесом, в якому не було творчості. І це найгірше, тому що я не робив нічого нового.

Але там були гроші, які дали мені інший спосіб життя. Адже раніше мені вистачало лише на пів кімнати у квартирі та зовсім трішки на харчування. А ця компанія дала більше можливостей. І коли вони з'являються, вивільняється трохи більше часу, щоб вчитися та займатися чимось ще.

– З реклами Ви пішли в діджитал. Які саме професійні історії трапились до інтернет-газети «The Village Україна»?

– Я потрапив у агенцію, де пропрацював три роки. Вона дала мені значний старт. Там я напрацював соціальний капітал та отримав підтримку людей, які давали мені «грунт під ногами». В Києві це був найважливіший етап. І коли я йшов з цієї агенції, то був вже спеціалістом. Після цього я працював у рекламі та діджиталі років 5-6. Я продовжую цим займатися й зараз. Але тепер це лише частина життя, а тоді це було все життя.

Спочатку я був копірайтером, потім займався контентом, тоді став head of

content. А згодом я перейшов у діджитал-агенцію, де мені запропонували посаду директора з комунікацій. Після цього на якийсь час я став керівником агенції.

В якийсь період мій теперішній друг і колега Андрій Баштовий (видавець, головний редактор «The Village Україна». – Ред.), який тоді працював у команді Громадського телебачення, розповів мені про це медіа і сказав, що вони шукають маркетинг-директора. Я вирішив спробувати, і моя історія на Громадському тривала півтора року.

– А що Ви взяли для себе з цієї історії?

– Там були люди, які для мене стали прикладом. Оскільки цей проєкт має багато інституційних речей, які будуються на персональних якостях, я виніс звідти характер, допитливість. На Громадському було по-різному, але там була морально-етична складова. І вона мене дуже сильно виховала. Мабуть, я недотягував до рівня маркетинг-директора, адже зайняти таку посаду

у 28 років – це трохи зарано. Я сам звільнився з цієї компанії, адже відчув, що згорів внутрішньо.

Ще важливо – я побачив, як виглядає робота журналіста зсередини цього медіа. Хоч там я не дописував, та в той період у мене вийшла книга «Бабине літо», з якої і почалася нова історія для мене в літературі. Але додаю, що, працюючи в журналістиці, у копірайтингу, у рекламі, у діджиталі чи маркетингу, я завжди був письменником.

– Тобто Ви себе позиціонуєте саме як письменник?

– Я – письменник. Хоч і можу займатися журналістикою, але відчуття себе в мене письменницьке. Журналіст – це такий засіб збору інформації. Звісно, він має опрацьовувати факти, перевіряти, критично осмислювати, але журналіст мав би бути неупередженим. Ось тут мені не завжди комфортно, тому що я часто маю що сказати, люблю переосмислювати, робити рефлексію. Тому саме письменництво – моя роль.

– Ви були також директором з комунікацій діджитал-агенції. Чому залишили цю посаду?

– Тому що я «вперся в стелю», відчував, що не роблю нічого нового. Мені захотілося більших викликів, у мене були більші амбіції за межами агенції. І тоді з'явилося Громадське, а після нього – «The Village Україна».

– Із «The Village Україна» Ви, скажімо так, познайомилися через екран телефону чи планшета, а тоді написали в редакцію про співпрацю. Вас проігнорували. І Ви припинили спроби туди потрапити. Чому так легко здалися?

– У минулому я міг багато що зробити, але вчинив так, як вчинив. Тоді в мене була причина – потрібно було заробляти гроші, а ще я не бачив сенсу витрачати час. Також я вірю в те, що мене благословляють на все, що відбувається зі мною в житті. Адже коли я написав заяву на звільнення з Громадського, в той же день отримав повідомлення від свого зна-

йомого Миколи Балабана (видавець «The Village Україна», керівник студії нативної реклами Zdatni. – Ред.). Він сказав мені: «Марку, є ідея запустити одне медіа. Хочеш?». Я запитав, яке медіа, а він відповів, що це буде «The Village Україна» (Видання запускалося двічі, вдруге – після тривалої паузи в роботі. – Ред.). Я, звісно, погодився, а ще сказав, що треба покликати на проєкт Андрія Баштового, тому що редакційну частину я «не потягну».

На початку нас було лише троє, не було бюджету «на розмах». Та найкрутіше, що могло трапитися, – це те, що у «The Village» Україна довелося робити все одразу: писати, займатися маркетингом, застосовувати увесь досвід, який я мав. Насправді нам це дуже допомогло, тому що в «The Village Україна» усі – «універсальні солдати», які можуть писати новини, згодом – великі жанри, а потім займатися чимось іншим. Ця історія триває вже третій рік. Я розумію, що вона як почалася, так може і завершити-

ся. Але поки що ми від цього кайфуємо. Також в мене змінилася роль – тепер я ще й видавець, тобто співвласник, хоча спочатку був лише заступником головного редактора. Ми домовилися, коли починали проєкт, що після року роботи та видимого результату будуть такі зміни.

– Ви завжди обіймали посаду заступника головного редактора?

– Так. Ми одразу визначили, хто яку посаду обійматиме. Але насправді це дуже формальна назва, адже я можу назвати себе як завгодно. Від цього функціонал не зміниться, тобто Андрій здебільшого керує редакцією, графіками. Я «займаюся» великим контентом, історіями. Разом ми ухвалюємо важливі стратегічні рішення. Але через те, що Андрій – суперкомпетентний, я можу бути заступником лише за його відсутності. Тобто коли Андрія немає, керую редакцією я.

– А розкажіть, будь ласка, детальніше, що входить у Ваші обов'язки.

Адже з Ваших соцмереж видно, що Ви пишете тексти, збираєтеся з командою, десь постійно ходите, – як це все відбувається?

– Мої обов'язки – це насамперед контент-план, робота з публікаціями. А, по-друге, є інші редактори, які пишуть за мого керівництва. Тобто мої завдання – опрацьовувати з ними історії, щоб це було глибоко та змістовно. Так, у мене є менеджерська функція (робота з авторами), я займаюся HR, внутрішньою роботою з людьми (аби вони були задоволеними), маю творчу функцію. І головне завдання – це робота з великими форматами, близько 30 тисяч знаків. Я люблю писати лонґріди, «залазити» в життя людей, «проживати» його разом з ними.

– Ви сам пишете тексти для видання. Чому Ви цим займаєтеся (ну, можна ж «спихнути» це на інших журналістів, ба більше, Ви пишете для власних книжок)?

– Чому я пишу сам? Це як вчити людей готувати й не

готувати самому. Я перестаю вдосконалюватися, якщо не писатиму, з одного боку. А з іншого – коли я слухаю людей, то чую багато свого. Це дуже важливе джерело знань, персональна бібліотека. Я пишу, тому що отримую від цього не лише задоволення. Є історії, які важко й боляче створювати. Але це можливість «докопатися» до чогось більш важливого та зрозуміти, наскільки я не особливий, а мої проблеми й моє життя – не унікальні. І кайф якраз у тому, що я причетний до інших людей.

– А часто пишете свої тексти?

– Великі історії я намагаюся писати двічі на місяць, але це дуже важко. Тому часом вдається зробити лише один великий текст. Але в мене ще багато менших матеріалів виходить. Думаю, загалом близько 10 текстів на місяць.

– Хто стає героями Ваших текстів?

– Це люди, які потрапляли в різні непрості та неунікальні ситуації, які трапля-

ються у житті багатьох. Це такі «гайди» складними випадками. Але і смішними також, хоча з такими історіями мені важче.

– А як натрапляєте на героїв?

– Зараз засобів для знаходження героїв дуже багато. І, як правило, чимало нових персонажів для текстів я отримую через контакт з іншими людьми: коли хтось мені про когось розповідає, а я зацікавлююся. Сильні історії помічаю одразу, тому що в них сконцентровано дуже багато енергії, переживань.

Другий інструмент – це соцмережі. Зараз люди часто шукають підтримку в них, розповідають про те, що з ними трапалося. Є історії, які ми самі знаходимо у соц-мережах, а є ті, які «приходять» до видання. Тобто ми розміщуємо оголошення, коли шукаємо героїв для певної теми, – і люди зголошуються.

Так, розуміючи, наскільки неунікальні проблеми людей, я перейшов до перевернутої моделі роботи. Раніше журналісти казали: «Ця істо-

рія не унікальна – я не буду її писати». А зараз я мислю навпаки – чим неунікальніша ситуація, тим більше вона потребує пояснення. Адже тим менше до неї привернуто уваги.

– Наскільки якісне видання «The Village Україна»? Це історія про дотримання журналістських стандартів?

– Я заангажований, тому нічого не можу сказати. Нас і люблять, і не люблять. Та це добре, адже найважливіша «валюта», яку ми отримуємо, – увага. Ми не залишаємося за межами інформаційного простору. До нас прилітають як слова вдячності, слова критики, так і жорсткий негатив.

А щодо якості – тут запитання до критеріїв. Я не знаю, за якими визначати це. Ми намагаємося дотримуватися стандартів. Але оскільки журналісти – люди, то якість цієї сфери залежить від того, наскільки вони можуть заглибитися в тему. Тобто немає «золотого стандарту» «The Village Україна». «Лажаять» усі: і ми,

зокрема я. Ми стараємося бути об'єктивними, давати максимальну кількість точок зору, фактчек, посилання, але, звісно, «лажаємо». Люди дуже легко це помічають, а це означає, що в нас якісна аудиторія.

І те ж з гуманністю. Об'єктивність та гуманізм – це два основних принципи журналістики. Ми намагаємося завжди дотримуватися їх, поважати гідність людини попри те, що вона зробила. «The Village Україна» не засуджує і не хвалить. Ми просто констатуємо факт у наративі історії.

– «The Village Україна» – грошова, прибуткова історія?

– Ми – незалежне медіа і не маємо жодних сторонніх фінансових вливань, окрім того, що самі заробили. Тобто «The Village Україна» – це видання, яке «живе» з реклами. Вона може бути медійною, банерною, а може бути нативною (від промо-новин й до великих спецпроектів). Також «The Village Україна» відносно ринку – дороге видання, тому що ми позиціо-

нуємо себе як медіа з якісною аудиторією. Тобто це люди, які взаємодіють з брендами, купують їх. Ми неодноразово доводили свою ефективність, яка підтверджує ціну. І зараз «The Village Україна» заробляє гроші – ми платимо заробітні плати самостійно. Звісно, на старті це не приносило такий прибуток, і в проєкт треба було вкластися. Але потім він почав давати гроші.

– Розкажіть більше про людей в «The Village Україна». Хто та як потрапляє в команду?

– У нас є два підходи. Перший – коли ми йдемо від позиції і шукаємо людину на посаду, наприклад, редактора стрічки новин чи менеджера з продажів. Звісно, мають значення якості. Можна дати хорошій людині технічні навички, але навчити хорошого спеціаліста бути добрим неможливо. Тому співбесіда іноді буває схожою на просту розмову. Але саме так ми досліджуємо, ким є ця людина. Спостерігаємо за її соцмережами, бо для нас важлива морально-

етична, політична позиція.

А ще є підхід, в якому «рухаємося» від людини. Наприклад, ми познайомилися з класним персонажем, але в нас немає позиції. Тоді ми готові створювати нові умови роботи. А ще у виданні люблять смішних людей.

– Повернімося до Вас. За який момент у професійній діяльності (журналістика) Вам соромно?

– За жоден, напевно. Сором – це взагалі соціальна річ. Вона виказує, що ми щось зробили не так. Можна соромитися до того моменту, доки не зробиш висновки. А після цього це почуття стає досвідом. Тому чогось, чого б я соромився, немає. Всі такі історії я запакував у досвід.

– У Вас була «зіркова хвороба»? Якщо так, то в який момент вона настала?

– Я думаю, вона в мене була. Я не можу сказати, що зазнавався або відчував себе кращим за інших. Але були моменти милування собою. Та це дуже швидко минуло. Мені дуже неприємно, коли

люди наголошують на соціальному статусі. У редакції мене іноді підколюють, що я – «зірка». Але я це не люблю, тому що не сприймаю себе в такому контексті. «Зіркова хвороба» у мене, напевно, була років у 25, після «Україна має талант» (Виступав там зі своїми друзями із піснею Hurts «Stay». – Ред.). Але зараз досвід – це щеплення від «зіркової хвороби».

– Ви багато пише-те на своїй сторінці в Instagram. Чим для Вас важливий такий спосіб комунікації?

– Я намагаюся бути чесним з собою та писати на-самперед для себе. Для мене це як закрутки на зиму. Ти все літо це в саду доглядаєш, ростиш, а потім нарізаєш, накладаєш в баночки та залишаєш на зиму. І коли погана погода, відкриваєш баночку, і є чим перебитися. Не скажу, що смакуєш, але є що згадати, є можливість повернутися до своєї історії.

– І книжки. Ви нещодавно написали книгу

“Сторітелінг для очей, вух і серця”, але її ще не видали (Станом на момент запису інтерв’ю. – Ред.). Розкрийте карти.

– Це книга про сторітелінг, про те, як створювати історії. Але вона не технічна, а про душевну сторону: як знаходити, бачити, чути теми. І там є, з одного боку, мій досвід за 10 років роботи з текстом, а з іншого боку – досвід інших авторів, письменників, журналістів, редакторів. Крім того, там є теоретичний блок про те, як історія стала особистою справою. Тому що до середини 20 століття люди не вважали, що їхній досвід – це важливо. Та тільки з технологічним розвитком кожен «повертав собі себе», переставав бути частиною чогось великого, а соціум почав складатися з окремих особистостей. Зараз ми спостерігаємо максимальний масштаб розвитку сторітелінгу, коли кожна людина – сторітелер. Це книга про те, як «чути себе».

НАТАЛІЯ САВЧЕНКО (РУЩАК):

«Як би ти не намагався втекти від інформації – вона наздожене в кожній шпаринці»

Інтерв'юерка Ольга Веркалець

Перша заступниця шеф-редактора і в.о. головного редактора українського інтернет-видання «Обозреватель». Навчалася у ПНУ імені Василя Стефаника на політолога. Вона ризикнула одного дня взяти квиток до Києва, і це кардинально змінило її життя. Про конкурентів, головні критерії при відборі журналістів і труднощі під час роботи – читайте в матеріалі

– Яким був Ваш професійний шлях до роботи в «Обозревателі»?

– Журналістикою почала займатися ще під час навчання. Після проходження практики в місцевому виданні «Західний кур'єр» декілька місяців туди дописувала як фрілансерка. На 4-5 курсах працювала в університетській газеті з однойменною назвою «Уні-

верситет». Після закінчення вишу переїхала до Києва і в перший же день потрапила в «Обозреватель» на співбесіду. Попри те, що компанія дала мені шанс, я злякалася, що не впораюся, і відмовилася від цієї роботи сама. Майже рік попрацювала в інформаційному агентстві «Укрінформ», а у 2009-му доля звела мене з «Обозом» вже вдруге і тепер ніяк не

хоче відпускати (*посміхається*).

– Який найважливіший період у Вашій кар'єрі й чому?

– Це був 2013 рік. Проїшовши шлях від чергової редакторки до редакторки стрічки новин, я очолила випускову службу. Рішення керівництва довірити мені такий пласт обов'язків і відповідальності якраз збіглося з початком Євромайдану. Було важко і фізично, і морально. Правду кажуть, що в критичні періоди звідкись з'являються суперсила і ресурси, на які ти до того навіть не сподівався.

– Як Ви вважаєте, «Обозреватель» має багато конкурентів?

– Конкуренти є і будуть завжди. Але для «Обозревателя» важливо не так обійти інших, як бити власні рекорди, постійно розвиватися й рухатися вперед.

– А як вдається боротися з конкуренцією?

– Шляхом постійного саморозвитку. Щоденний моніторинг ринку, цілодобова

аналітика (використовуємо різні системи), нові проєкти, тренінги й навчання співробітників, розширення аудиторії.

– Чим Вам нині подобається робота?

– Можливістю, так би мовити, достукуватися до людей, допомагати тим, хто цього потребує; доносити важливу інформацію без жодних обмежень і факторів, що стримують. За 10 років, які я працюю в «Обозревателе», було чимало історій, коли ми розвертали чужі життя на 180 градусів: комусь допомогли врятувати дитину/маму/чоловіка від тяжкої хвороби чи смерті; комусь – добитися справедливості, виграти важливий суд тощо. Траплялися випадки й більш масштабного рівня: на публікації «Обозревателя» реагували президент і органи державної влади.

– Які б Ви назвали особливості й «мінуси» роботи?

– Робота в ЗМІ, на жаль чи на щастя, не обмежується стандартним графіком. Ти

не можеш увімкнути ноутбук о 09:00, вимкнути рівно о 18:00 і спокійно піти жити звичайним життям. Як би ти не намагався втекти від інформації – вона наздожене в кожній шпаринці. Я лягаю спати і прокидаюся зі смартфоном у руках, не випускаю його ні в метро, ні в тренажерному залі, навіть на хрестинах і весіллі у друзів. Страх пропустити щось важливе не дає дихати. І коли в мережі поширюють картинки-меми, на яких за столом сидить величезна родина, яку цікавить «Що ж там у світі робиться?!», працівникам сфери ЗМІ взагалі не смішно (*посміхається*). Журналістика «живе» в режимі 24/7, і якщо ви хочете пов'язати себе з нею – будьте до цього готові. А ще дуже важко пропускати інформацію повз себе. Сьогодні ти «поховав» 10 жертв кривавої ДТП, завтра опублікував фото вбитих воїнів на Донбасі; там дитину згвалтували, десь шкуродери забили кошенят. Буває, пишеш новину – а сльози котяться горохом...

– Із якими труднощами під час роботи зіштовхувались?

– Чим би ти не займався, про що б не писав – завжди будуть прихильники й ті, хто у всьому знаходить зраду. Серед журналістів є золоте правило – не читати коментарі під своїми матеріалами, бо вони часто демотивують. Труднощі були й будуть завжди: не всі бажані спікери йдуть на контакт, хтось, боячись правди й маючи купу грошей, любить судитися. А ще постійна конкуренція між провідними ЗМІ, перекуп сильних кадрів, боротьба за оперативність і крадіжка контенту разом із відчуттям безкарності.

– Яким має бути журналіст, щоб ви взяли його на роботу?

– Освіта взагалі не має значення. Якщо проаналізувати дипломи тих, хто працює з контентом на «Обозревателе», журналістів за спеціальністю збереться не більше 10% від усіх працівників. Я займаюся пошуком і навчанням кадрів уже понад 5 років. Одразу зізнаюся: ре-

зюме читаю по діагоналі. Ви можете себе хвалити як зазвичай, розписувати досвід роботи та особисті якості на 10 рядків – все одно основне проявиться на практиці. Грамотність, відповідальність, адекватна реакція на зауваження, готовність вчитися і вогник в очах – зазвичай цього достатньо, аби стати членом нашої команди.

– На Вашу думку, чого не вистачає сучасній українській журналістиці?

– Незалежності від клікбейту та чесних журналістів із почуттям власної гідності.

– Що порадите журналістам з невеликих міст, які хочуть працювати в столиці?

– Однозначно пробувати! Коли кажуть, що своїми силами в Києві важко чогось досягнути, то обманюють. Я та сама жителька невеличкого міста з неможливою сім'єю, яка приїхала в столицю у плацкартному вагоні з кількома сотнями гривень у кишені. Зараз я перша заступниця шеф-редактора і вже чотири роки в.о. головного редактора найкрутішого сайту України. І зізнаюся, що відчуваю неабияку гордість, коли кількість франківців на «Обозі», особливо з Прикарпатського університету, щороку зростає. Не бійтеся, підкорюймо столицю разом!

ОЛЕНА КВАСНІЙ:

«Я прокидаюся і, не встаючи з ліжка, дивлюся на телефоні робочий чат і стрічку новин. Якщо там нічого «не горить», встаю і варю каву»

Інтерв'юерка Роксолана Бичай

Інтерв'ю із редакторкою дня – програми «Новини на Суспільному», що на телеканалі «UA:Перший» та із випусковою редакторкою підсумкових вечірніх випусків новин. Родом із села Залуква Галицького району

– На Суспільному Ви працювали не завжди. На яких каналах і на яких посадах працювали до цього?

– Перша моя офіційна робота, тобто з трудовою книжкою і на ставці, була в газеті «Вечірній Київ». До цього я працювала позаштатно: спочатку у Львові в газеті «Поступ», потім в Києві – в «КНИЖНИК-review», на «Радіо Свобода».

Далі були ще газети й журнали, але я завжди хотіла на телебачення, тому коли запропонували – пішла на Перший Національний. Довелося починати все з нуля: їздила на зйомки з молодшими від себе кореспондентами, дивилася, як вони працюють. Після Першого Національного працювала кореспонденткою на каналі ТВі. Тоді це був опозиційний, прогресивний, добре

технічно оснащений канал. Там я «доросла» до парламентського кореспондента. Після цього працювала випусковим редактором: на 5-му каналі, на 24-му. І тепер ось – на Суспільному. Вся моя телевізійна робота була виключно у Новинах.

– Ви редактор дня і випусковий редактор головного випуску новин на Суспільному. Чому з журналістів перекваліфікувалися у редактора? Це було вигорання в плані роботи у полі чи хотілося змінити ритм життя на більш розмірений?

– Було і вигорання, звісно. Але не таке, щоб міняти посаду. Мені подобалася робота в полі, в кадрі. Найважче було з графіком. Тоді в мене було двоє малих дітей. Чоловік теж працював. Няню винаймати не виплачувалося. Комуś треба було принаймні забрати молодшу доньку із садочка, старший син зі школи приходив сам. Ми робили це по черзі: один день я викручувалася на роботі, другий – чоловік. Одного разу ми обоє спізналися і

застали садок із темними вікнами. Двері були замкнені, на подвір'я вийшов сторож. Сказав, що нічого не знає ні про яку дитину. Ми впали в паніку. Я, здається, присіла і плакала. Сторож зрозумів, що його жарг невдалий і покликав нашу доньку, яка грілася у нього в теплій каптьорці. Десь тоді чоловік звільнився з роботи та став домогосподарем. Працював фрілансером, згодом умудрився заробляти більше від мене. Я ж продовжувала працювати кореспондентом, їздила у відрядження, дітей бачила на вихідних. Одного разу я відпросилася з роботи, щоб піти на Перший дзвоник доньки (вона йшла в перший клас). Я прийшла, коли лінійка вже закінчилася і діти зайшли в клас. Чоловік зустрів мене на подвір'ї школи, і ми разом рушили до класу доньки. Вона побачила нас, зірвалася і побігла назустріч. Я йшла попереду, чоловік – позаду мене. Донька розкинула руки, і я приготувалася ловити її в обійми. Але вона лиш сказала мені: «Привіт, мамо!», минула мене і за-

стрибнула на руки татові. Не скажу, що я одразу тоді змінила роботу, але принаймні почала думати в цьому напрямку. Графік роботи випускового чи другого редактора виглядав привабливо: тиждень через тиждень. Для мене це не було питання кар'єрного росту.

– Якщо коротко описати Ваш робочий день, то з чого він складається? Які основні фази?

– Я прокидаюся і, не встаючи з ліжка, дивлюся на телефоні робочий чат і стрічку новин. Якщо там нічого «не горить», встаю і варю каву. П'ючи її, передивляюся рейтинги вчорашнього випуску, переписуюся чи зідзвонююся із журналістами, роздаю завдання чи корегую зйомки. Спілкуюся з редакторами, які ведуть денні випуски новин. Тоді їду на роботу. Часто продовжую переписуватися в метро. Потім у нас планування вечірніх випусків новин, вичитка матеріалів, знову планування – вже на наступний день. А далі все пришвидшується, як при перемотці відео:

вичитка, верстка, вичитка, верстка, вичитка... – і так до 21 години. О 21:00 – мій випуск новин. Такий «день сурка» в мене 7 днів на тиждень. Потім я маю 7 вихідних. Під час них я планую все на наступний тиждень, але, на щастя, це можна робити дистанційно, тож є час відновити сили.

– Ваша робота як редактора дня – це фактично бути на зв'язку 24/7 щодня впродовж вашого робочого тижня. Розкажіть, чи не дратує це Вас і як Ваша родина ставиться до такого графіка і до роботи загалом?

– Зараз у мене хороший графік – жалітися нема на що. Так, 7 днів доводиться попідніти. Зате потім 7 вихідних! Як ставиться родина? Іноді чоловік дратується, коли я на вихідних працюю дистанційно: вичитую чи плануюся. Особливо якщо в цей час у нас гості, і раптом я зникаю в сусідній кімнаті на кілька годин. Але він розуміє, зрештою, бачили очі, що вибирали.

– Я думаю, головний комунікатор із журналістами – редактор. Як знаходите спільну мову з новачками? Чи було хоч раз таке, що не виходило порозумітися із кимось?

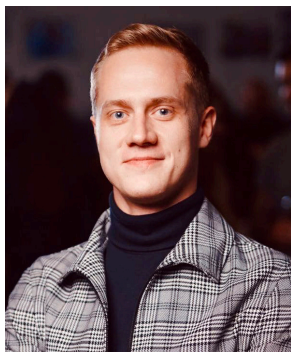
– Звісно, було. І не раз. Доходило до сварок, взаємних образ. Але це винятки. У більшості випадків у мене із журналістами є контакт. Принаймні мені так здаєть-

ся. Коли кортить порізати весь матеріал і припечатати зверху великими жирними буквами «БРАК», я згадую себе кореспонденткою. Бажання критикувати зникає. Помилки журналістів у більшості випадків – це також і мої помилки. Це означає, що ми недобре проговорили фокус теми, нечітко сформулювали його.

РОМАН КРАВЕЦЬ:

«Кожен текст – це мій окремий проєкт»

Інтерв'юерка Вероніка Ковбасюк

Роман Кравець – журналіст інтернет-видання «Українська правда». У нього за плечима чималий досвід, багато текстів, а також бесід із непересічними героями. Як покинув духовну семінарію та пішов у журналістику, чому потрапив в «УП» не з першої спроби та хто був «найважчим» співрозмовником Роми – про все це в інтерв'ю

– Ви навчалися в Івано-Франківській духовній семінарії, а потім потрапили до редакції порталу новин «Репортер». Як так трапилося? І, власне, що робили в цьому ЗМІ?

– Ще у підлітковому віці я дружив з монахами й пізніше пішов вчитися в духовну семінарію, де захотів «запустити» газету. Там були кепські справи із комуніка-

цією з навколишнім світом, а мені завжди подобалося спілкуватися та бути серед людей. Ще в мене дядько журналіст. Коли я навчався у класі сьомому, він працював на радіо. І його слухали мої рідні. І я думав: «Це прикольно – всі тебе знають, тобою пишаться». Тому почав писати, а на певному етапі життя пішов із семінарії в журналістику.

Так, якось я випадково

з'ясував, що моя давня подруга працювала у «Репортері». Вона познайомила мене з головним редактором видання – Андрієм Філіпським, і я почав туди дописувати. Не працював там, а саме вчився.

– А Ви вже тоді знали, що вступатимете на журналістику в ЛНУ ім. І. Франка? Чому пішли в університет, а не продовжили практику?

– Так, я дуже хотів вчитися саме у Львові і не планував одразу працювати. Ніколи не мав на меті працювати в газеті «Репортер». Тим паче не хотів залишатися у Франківську, мені в цьому місті було тісно. А ще я завжди цікавився політикою, табloidами, «жовтушкою». А у Франківську цього немає зовсім.

– У 2011 році Ви почали навчатись у ЛНУ і одночасно дописувати для видання «Українська правда». Як сконтактувалися із такого рівня ЗМІ?

– Я прочитав на сайті «УНІАН» новину про те, що

ВРУ хоче на законодавчому рівні заборонити аборти. І в мене з'явилася пересторога щодо цього. Тому я поспілкувався з експертами, написав текст і надіслав в «УП». Потім я почав писати «мільйон» колонок на політичні теми для видання, та більшість з них ніде не публікувалася. Але я дуже хотів писати, був «заточений» на результат і просто «замордував» редакторів.

У 2013 році я потрапив в «УП» на практику. Вона виявилася провальною. Мені не підписали її, адже Олена Притула, яка на той момент була головним редактором видання, пішла у відпустку, а потім не мала змоги це зробити. Але в університеті за практику мені все ж поставили найвищий бал... А ще я дуже не хотів писати новини, а на практиці мені сказали саме це робити. Я думав, що буду суперзіркою, ходитиму у ВРУ разом із Сергієм Леценком і Мустафою Найємом (відомі журналісти з «УП», народні депутати 8 скликання. – Ред.), і ми писатимемо суперінсайди з Ради. Та врешті вся

співпраця з Лещенком звелася до того, що я допомагав йому заносити з авто в «УП» книжки в ящиках.

– «24 канал» – як з ним склалась історія?

– Після 3 курсу я вирішив, що мені варто десь працювати, в «УП» мене на роботу не брали. Через якийсь час після практики до мене в друзі у Facebook додався Олег Онисько, який тоді був шеф-редактором видання Zaxid.net. Очевидно, він читав мене на «УП». І в певний момент я йому написав, прийшов на практику з бажанням працювати. Але він довго не брав мене, думаю, що я його дратував.

Тоді редакторка сайту «24 каналу» Ірина Вовк (Zaxid.net і «24 канал» – в одному приміщенні. – Ред.) спустилася до мене і сказала, що мій знайомий – журналіст їде на рік з України, і спитала, чи можу я попрацювати в них. Це була перша моя офіційна робота.

– А як Ви після цього таки добилися роботи на «УП»?

– Рік я пропрацював на

«24 каналі», але далі хотів потрапити в «УП». Напевно, справа в принципах. Після Революції гідності Мустафа і Лещенко пішли в політику, Притула не хотіла бути головним редактором, і її посаду зайняла Севгіль Мусаєва. Тоді я намагався зв'язатися із нею, але вона мене ігнорувала. Пізніше Мусаєва приїхала на TedX Ivano-Frankivsk, де моя подруга з «Репортера» була співорганізатором. Саме тоді Філіппський попросив мене взяти у неї інтерв'ю. І я зробив його так, що Мусаєва дала мені номер телефону, сказала подзвонити.

Я пішов до них на практику в липні 2015 року. Три місяці сидів у редакції, не розуміючи, що роблю. Сидів без грошей. Але це була справа принципу. І 18 вересня 2015 року Притула сказала, що я буду репортером. Я пропрацював тоді два роки, до осені 2017.

– Вас все там влаштовувало?

– Я відчував, що мене не сприймали серйозно в редакції. У певний момент завдяки тому, що працю-

вав у Раді, я «обріс» дуже багатьма контактами серед політиків, чиновників. І на початку 2017 року виникла проблема – мене дуже серйозно сприймали поза роботою, але не в редакції.

Приблизно тоді в «УП» була дуже складна ситуація – після загибелі журналіста Павла Шеремета нам було непросто. Я не хотів просто готувати новини, а хотів писати статті. Але Мусаєва не переводила мене в автори.

Тоді я вирішив щось змінити. І мене на роботу запрошував Олександр Ткаченко, на той час генеральний директор «1+1 медіа». Ми робили новий проєкт, який зараз успішно працює в інтернеті. Там я пробув пів року, просто писав статті «у стил», які не публікувалися. А ще почав дуже сумувати за «УП». Й у 2018 році я знову прийшов до Притули, і мене взяли вже повноцінним автором видання. Це навіть не обговорювалось.

– **Буквально нещодавно Ви з «УП» запустили проєкт «Чітко інтерв'ю»...**

– Ми його вже закрили.

Там виникли проблеми з продакшном, який знімав для нас. Проєкт існував лише три випуски. Ми довго збиралися, обговорювали всі нюанси й записали перше інтерв'ю із Юрою Костюком, який зараз є заступником голови Офісу президента України, друге – зі співаком DZIDZIO і третє – з олігархом Ігорем Коломойським.

– **У той час на «УП» виходили окремі Ваші роботи?**

– Так, мене ж ніхто не звільняв від обов'язків писати статті. Різниця між проєктами полягала в тому, що «Чітко інтерв'ю» були саме у відеоформаті. Раніше ми також знімали інтерв'ю на камеру, але показували лише спікера. Мені вдалося домовитися із тоді ще кандидатом у президенти Володимиром Зеленським про перше інтерв'ю після того, як він оголосив про свої плани балотуватися. І перед зустріччю я сказав відеоредактору, щоб він не тільки Зеленського знімав, але й показував у кадрі мене. Це спрацювало, люди почали мене максимально швидко й

гостро «хейтити».

– Як Ви дійшли до такого формату? Я розумію, що це не новинка, але все ж – від кого Ви це перейняли?

– Я давно хотів такі інтерв'ю робити. Але не уявляв, як це має виглядати. Після інтерв'ю із Зеленським було із лідером «Океану Ельзи» і тепер політиком Святославом Вакарчуком. Тоді я працював зі своїм колегою Романюком. І воно вийшло доволі нудним, тому що сам Вакарчук не дуже «рухливий», а для Роми це незвичний формат. І з Зеленським не супер вийшло, адже я був налаштований на одну розмову, а він – на іншу.

Потім до мене передзвонили знайомі з продакшну і сказали, що подивилися моє інтерв'ю із Зеленським, що є над чим працювати, але запропонували зробити спільний відеопроєкт. Його запустили в колаборації з «УП».

– Це був перший, скажімо так, саме Ваш проєкт?

– Кожен текст – це мій окремий проєкт. Тобто я за нього несучу відповідальність абсолютно повністю. Якщо комусь щось не подобається, то дзвонять не в редакцію, а мені. І я «розгрібаю» конфлікти.

– Ви готували інтерв'ю як з політиками, так і з музикантами, журналістом навіть. З якими героями було найважче і чому?

– Найприкольніше інтерв'ю було з Коломойським – з нього не треба було витягувати інформацію. Я з ним чітко домовився, що після прибуття з Ізраїлю він дає перше інтерв'ю в Україні мені. І він виконав обіцянку. Я підготувався просто «бомба», плюс Коломойський вважає мене хорошим журналістом. Він говорив, що я балансую, – не даю інформацію про когось, не запитавши його. Взагалі в мене принцип у журналістиці – ніколи не пишу про людей те, чого не можу сказати їм в очі.

Найскладніше інтерв'ю було з Андрієм Хливноюком (вокаліст і автор текстів гур-

ту «Бумбокс». – Ред.). Він суперінтроверт, і я його абсолютно не розкрив. А ще так і не зрозумів, навіщо він погодився прийти на інтерв'ю. Сам Хливнюк не міг усвідомити, хто я такий і чому запитую не лише про новий альбом.

З Вакарчуком востаннє (співак дав кілька інтерв'ю «УП». – Ред.) було важко – він досить добре маніпулює. Вакарчук спілкується з тобою як із другом, але він політик. І така ситуація не дуже вдала. З журналістом Майклом Щуром було досить складно. Він «крутився» гірше, аніж Вакарчук. Не зовсім щирий був, хитрий. І ще було надзвичайно важко з Сергієм Жаданом (поет, співак. – Ред.) – він дуже інтелектуальний, «не заганяється» в глухі кути.

– Якийсь спосіб Ви застосовуєте, щоб розкрити героїв?

– Я просто цікавлюся ними. А їм подобається, якщо ти готовий до інтерв'ю і не ставиш примітивних запитань або запитань, на які вони вже відповідали багато разів.

– Ви пам'ятаєте своє найгостріше, а також «тупе» запитання?

– В мене немає «тупих» запитань. Може, спікери і вважали, що це дурне запитання, але я – ні. Наче ніколи не питав про дівчат. Ну, про алкоголь люблю говорити. А ще мені сподобалось, коли я спитав Зеленського: «А ви знаєте, що про вас говорять? Що ви сидите на коксі...». І він класно відреагував, віджартувався, а не обурився.

– Самозакоханість, самовпевненість, зіркова хвороба – це про Вас?

– Я не «зірка», щоб у мене була така хвороба. Хоча мені дуже приємно, коли мене впізнають, але це поодинокі випадки. Але прикольні, коли я потрапляю на «тусовки», не завжди журналістські, до мене підходять відомі, багаті люди, топ-спікери. Також я зовсім не самовпевнений – одного дня можу вихвалити себе, а наступного – критикувати.

– Я читала одне Ваше інтерв'ю, де була фраза, що Вам подобається

російський журналіст Юрій Дудь. В інтерв'ю з Майклом Щуром у Вас також проскочило щось про Дудя. Ви намагаєтесь певним чином бути схожим на нього?

– Мені Дудь дуже подобається, але я на нього точно не рівняюся. Можу якісь речі переймати від Дудя. Але не тільки в нього. У випадку з Дудьом мені імponує, що він ставить запитання, які не прийнято було раніше ставити. Він для мене – революція в історії. Тому що після нього всі почали робити відеоінтерв'ю. Навіть я почав після нього їх готувати (хоча ідея виникла ще давно).

– З кого Ви ще берете приклад?

– Я свого часу перебирав багато в Найєма. Він уміє поставити гостре запитання так, щоб це виглядало приязно. Але водночас це серйозні й глибокі думки. Найєм дуже завуальовано все робить. Ще Стівен Саккур – журналіст програми Hardtalk на BBC. А також ведучий передачі Conflict Zone, яка транслюється те-

леканалом Deutsche Welle, – Тім Себастьян. Він зробив дуже круте інтерв'ю з п'ятим президентом України Петром Порошенком, загнав його в глухий кут. У цього журналіста дуже скептичний погляд, від якого ти починаєш сумніватися в сказаному.

– Журналістика в Україні – якісна?

– Вона зараз ніде не якісна. У нас класно працюють розслідувачі, їхній рівень дуже високий, світовий. Може, тому, що в них хороше фінансування. Та їм і справді є з чим працювати. А журналістика загалом у поганому стані, тому що в нас немає медіаринку, дуже мало незалежних медіа.

– Виберіть: дорога (високооплачувана), але «куплена» журналістика vs дешевша, але чесна?

– Журналісти повинні бути незалежними. «Куплена» – це якраз не журналістика, а погано перевернута піраміда, де люди замість того, щоб організувати нормально бізнес, шукають легкі шляхи. Мені дуже пощастить

ло, що я потрапив в «УП» і не стикався з таким ніколи. Я люблю жартувати, що це до «нудоти» незалежне видання в хорошому розумінні цього слова. Але якби мені сказали написати замовний текст, і я б подумав, що він поганий, – тоді ж звільнився б.

– **Давайте коротко. Я пропонуватиму два варіанти, а Ви обиратимете. Інтерв'ю vs стаття.**

– Точно інтерв'ю. Я не люблю писати статті. Просто вмю спілкуватися з людьми і добре збираю інформацію. І так трапляється, що ніхто, крім мене, такі статті не напише. Тому змушений писати. Мені вже кілька місяців дуже важко це робити. І я сам не знаю, чому.

– **Політика vs шоу-біз.**

– Це одне і те саме. Один знайомий мені казав так: «Шоубіз – це там, де всі красиві, а політика – це шоу-біз для некрасивих».

– **Дати матеріал швидше, але менш якісно vs довше і краще опрацювати його.**

– У моєму житті траплялися такі випадки, коли я мав здавати тексти «кров з носа». І тоді я не зовсім якісно їх робив. Але якщо є вибір, то краще довше «покопати».

– **Текст vs відео.**

– Відео. Ти «відмучився», підготувався, записав. І – до побачення.

– **Дудь vs Щур.**

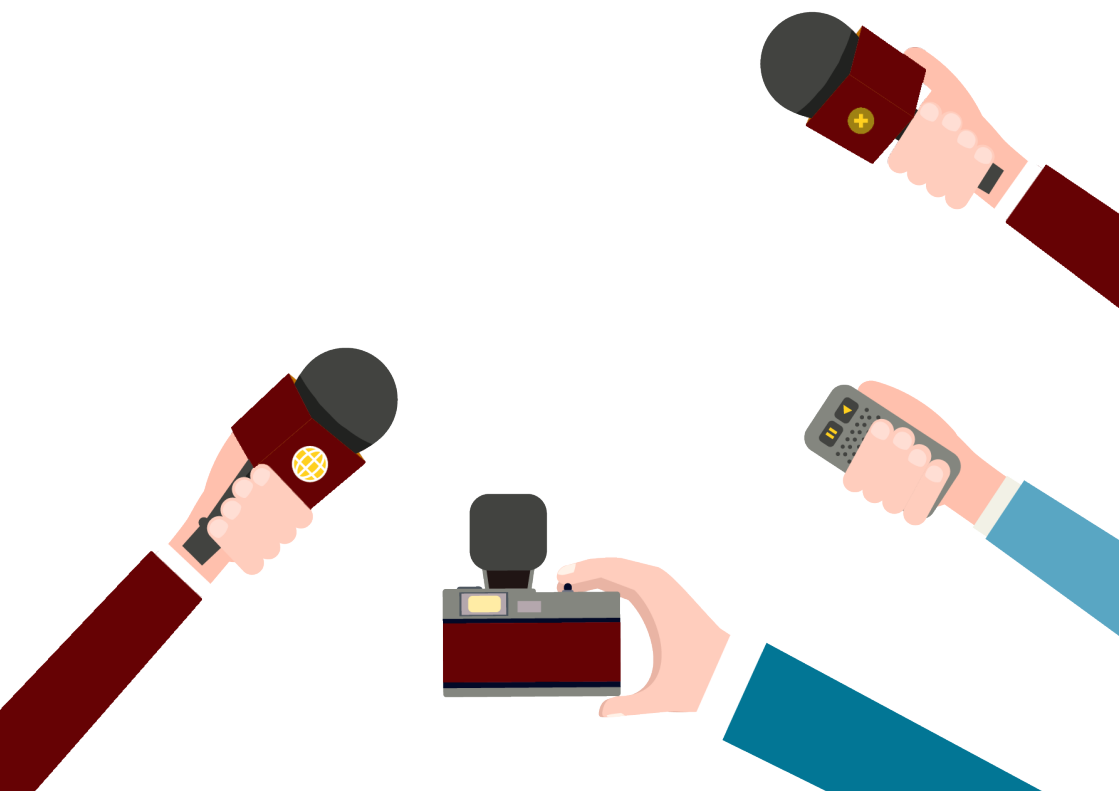
– Щур. Я зможу без Дудя жити? Так. Зможу я без Щура жити? Зможу. Але без кого буде сумніше? Без Щура.

– **Дудь vs Кравець.**

– Мені важко порівнювати. Тому що це конфлікт інтересів, по-перше. А по-друге, я не зовсім знаю, як він готується до інтерв'ю, як взагалі працює. У нього дуже велика команда редакторів, багато людей працює над передачею, безліч варіантів розвитку інтерв'ю. Я готуюся сам, продумую сюжет – все сам. І не завжди все вдало... Станом на сьогодні – Дудь. Станом на завтра – буде Кравець.

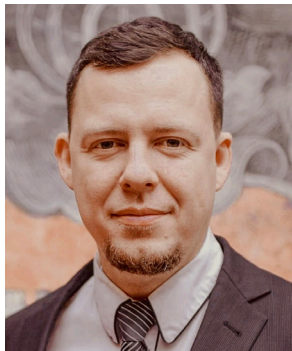
ЖЖ

Які «тузи» приховують професіонали медіасфери?

АНДРІЙ МЕНІВ:

«Журналісту важливо мати професійну «чуйку»

Інтерв'юерка Яна Вінтонюк

Журналіст новинного сайту «WestNews», також веде спортивну сторінку в газеті «Західний кур'єр» та програму на «Каналі 402». Раніше працював у газеті «Галицький кореспондент».

– Що для Вас журналістика?

– Насамперед це той фах, який я обрав досить давно, і з кожним роком відчуваю, що це професія, яка зараз необхідна суспільству. Вміння правильно, швидко і якісно подати інформацію – це дуже важливо. Професія цікава, я працюю в новинній журналістиці останні 5 років. Можу сказати, що це

різноманітна робота, вона постійно змінюється. Змінюються люди, теми, події, новини, й тобі потрібно встигати за цим шаленим темпом. Журналістика для мене як спосіб життя.

– Скільки років Ви працюєте у сфері журналістики, з чого починали свою кар'єру?

– Я працюю близько 20 років. Якщо говорити про

фахову роботу, то останні 15 років працюю в серйозних виданнях. Починалося все з банальних дописів у газету. Я, не маючи журналістської освіти, вів пів сторінки в газеті й пробував себе в цій справі. Це були дописи на спортивну тематику. Мені дуже подобалося писати про спорт, ця рубрика зацікавила редактора, тоді мені виділили цілу сторінку. У 2005 році в Івано-Франківську створили газету «Галицький кореспондент», туди мене запросили спортивним оглядачем. Кожного тижня виходила моя рубрика. На той момент я займався тільки спортивною журналістикою і не пробував себе в інших напрямках. Працював там близько 10 років. На той час там був дуже сильний колектив, відповідно були високі вимоги, а я ще тоді був не досить досвідченим журналістом, більше любителем. Там я дуже багато навчився: як писати, як говорити з людьми, брати інтерв'ю, як правильно подавати думку та оперативно працювати. У 2016 році відбулися

деякі зміни в керівництві, також створили інтернет-сайт і відповідно нас перевели туди. Сказали, що зараз ми маємо наповнювати його, працювати над різними тематиками. Спортивну сторінку забрали, і я почав заново вчитися працювати. Спочатку ти не знаєш, як ходити на події, писати про комуналку чи політику. Темп роботи був шалений, потрібно писати на сайт і в газету. За два роки я багато навчився і став новинним журналістом. Після цього в місті створили новинний інтернет-портал «WestNews», куди мене запросили на роботу. Також, окрім роботи на сайті, я паралельно дописую в газету «Західний кур'єр», працюю на телебаченні «Канал 402». На сайтах дещо інша специфіка роботи, але можу сказати, що це дуже цікава робота, динамічна та швидка.

– Коли вперше з'явилась думка, що хочете займатися саме цією справою? Хотіли цього з дитинства?

– Насамперед зазначу, що

я не маю журналістської освіти, але завжди хотів працювати в цій сфері. Так сталося, і я дуже цьому радий. На сьогодні серед журналістів в Івано-Франківську більш ніж половина не мають фахової освіти. Здебільшого це філологи, проте бувають дуже різні професії. Так сталося, тому що в нашому місті у вишах не навчали журналістів. Зараз молоде покоління вже має можливість здобувати такий фах.

– Коли Ви тільки почали працювати, кого брали собі за приклад?

– Доводилося працювати з багатьма цікавими людьми, вони й зараз працюють. Коли я працював у «Галицькому кореспонденті», були такі відомі журналісти, на яких хотілося рівнятися. Це Богдан Скаврон, Наталія Кушніренко, Тарас Прохасько – письменник, який так само дописував у газету, Сергій Борис, Марія Гаврилюк та багато інших. Вони всі вже були з великим досвідом за плечима, а я тоді його тільки набував і постійно вчився в них. Я мав

до чого прагнути й на кого рівнятися, щоб не виглядати на їхньому фоні гіршим. Всюди є професіонали, з яких я беру приклад. Проте в кожній сфері журналістської роботи є своя специфіка. В інтернет-журналістиці кожен сайт має свою стратегію роботи, якої колектив має дотримуватися.

– Які якості, на Вашу думку, повинен мати журналіст, щоб досягнути чогось в цій професії?

– Кожна сфера журналістики потребує своїх фахівців. Якщо говорити про інтернет-журналістику, потрібно бути універсальним, щоб вміти об'єктивно описати те, що ти бачиш і чуєш. Потрібно швидко це подати, бути мобільним, в темпі переміщатися з точки А в точку В, бо локації події переважно в різних куточках міста. Якщо ти знаходишся в офісі – маєш постійно бути в темі. Ти повинен знати, які новини вже ставили, щоб не поставити одне і те саме двічі. Журналісту важливо мати професійну «чуйку», відчутти тему. Якщо ти

йдеш на подію, навіть не цікаву, ти маєш витягнути звідти максимум і розкрутити її так, щоб потім зробити ще статтю чи інтерв'ю. На мою думку, немає нудних тем, потрібно вміти подати будь-яку тему цікаво. Якщо в журналіста є ця «чуйка», у нього велике майбутнє. Він має бути активним, сприймати всю інформацію, яку подають йому під час роботи старші товариші. Також обов'язкова практика. Тому що навіть якщо ти провчився 5 років, без практики ти так і не дізнаєшся, яка вона – реальна журналістика. Зараз на місця старших журналістів стають молоді, це добре. Тому що журналісти «старшого покоління» дуже систематичні, вони бояться новизни, та в більшості випадків на них нудно дивитися. Навіть читаючи статтю, можна виявити, хто її писав. Молодий журналіст пише живі тексти, із захопленням. Старші можуть копнути глибше і написати більше, але це може бути нецікаво. На досвіді можна багато досягти, але молодь

може обійти за швидкістю та креативністю, а ці якості зараз дуже цінуються в журналістиці.

– Розкажіть, як поєднуєте три сфери журналістики у своїй роботі?

– Так, я багато працюю. Думаю, це вказує на те, що ця професія мені дійсно до душі. Я відчуваю, що це моє. У кожному напрямі є свої недоліки, але «плюсів» я бачу набагато більше. У телебаченні потрібно мати гарну дикцію, у мене з цим склалося, також треба розуміти, як робити телевізійні сюжети, має бути командна робота з оператором, з яким ти працюєш, а потім монтуєш той матеріал. Сюжет має бути цікавим та інформативним. Ти маєш поставити себе на місце читача і запитати, чи цікаво тобі буде дивитися це, чи перейдеш ти за посиланням, побачивши його на просторах Інтернету, тощо.

У газеті я веду спортивний напрям. У мене є дві сторінки кожного тижня, я сам їх заповнюю. Проте я маю подати цей матеріал цікаво. Поєднувати вдається.

Кажучи про спортивну тему, її я постійно відстежую й завжди в курсі всіх спортивних подій навіть попри те, що я новинний журналіст.

– Зараз у Вас не виникає бажання займатися суто спортивною журналістикою?

– Цей напрям не дуже вдячний. У нас на Прикарпатті не так багато спортивних новин, щоб повністю туди поринати. Зараз ця професія знецінилася, потрібні більш універсальні журналісти. Це була вимога часу, тому я перевчився. У спортивній журналістиці трохи інша специфіка роботи, там написання матеріалів складається в більшості з цифр, статистики та інших даних, це відрізняється від звичного написання матеріалу. Скажу чесно: в області в нас працюють одиниці спортивних журналістів, і, на жаль, немає ресурсів, які б підтримували цей фах. Також знаю спортивних журналістів, які взагалі покинули свій фах і перейшли працювати за іншою професією. У газеті «Західний

кур'єр» спортивна тема завжди вважалася цікавою, більшість газет купували саме через спортивні дописи. На телебаченні вже трохи менший попит, а на сайтах взагалі мізерний.

Якщо на ігри приходять тисячі людей, то матеріал читають сотні чи навіть десятки. Наше місто цікаве та унікальне, тут дуже багато різних подій, а також інтернет-ресурсів, телеканалів і друкованих видань. Це породжує свого роду конкуренцію, але здорову. У будь-якому випадку в цих змаганнях переважають ті, хто найбільш якісно подає інформацію, або ж ті, в кого найбільша аудиторія.

– Що Вам найбільше не подобається в професії?

– За весь час роботи у цій сфері у мене практично не було стабільного колективу. Люди постійно змінювалися, це мене дуже дратувало. Найбільше хотілося стабільності в команді, у цьому полягає половина успіху. Це люди, на яких ти можеш покладатися, розраховувати,

вони дають той результат, який потрібен. Також особисто мій «мінус» у тому, що я дуже відданий цій професії. Це і «плюс», і «мінус» водночас. Я іноді забуваю про відпочинок, навіть в неробочий час я можу писати й ставити новини, і вихідний день можу присвятити роботі. Це така специфіка: постійні новини, події, які ніколи не закінчуються.

– Бували переломні моменти, коли просто хотілось піти з роботи чи взагалі покинути професію?

– Багато залежить від фінансового стану, на самому ентузіазмі далеко не поїдеш. Були моменти, коли дійсно складалося так, що я не отримував того, чого хотів, а віддавав дуже багато. Тоді хотілося все кардинально змінити. Але в один момент в мене сталося так, що я повинен був зробити крок назад, щоб потім зробити два чи три вперед. Треба було просто прийняти ті умови, які тобі ставили. Я хотів змінити середовище, але остаточно залишити

журналістику я б не зміг. Зараз все трохи змінилося, я стараюся розділяти роботу і життя. Коли маю вільний день – намагаюсь навіть не читати новин. Це виснажує протягом тижня, хочеться відключити мозок.

– Які поради можете дати тим, хто хоче стати журналістом?

– Зараз дуже багато молодих потенційних людей, які навчаються на журналістів. Через декілька років вони будуть претендувати й на моє місце. Думаю, що більша частина піде в інші напрямки, так стається дуже часто. У процесі навчання ти розумієш, що це не те, чому ти хочеш віддати своє життя, і це правильно. Потрібно передусім знайти себе. Навіть коли ти працюєш, але не відчуваєш себе в журналістиці – це одразу видно. За манерою письма, ставленням до роботи. Більшість вважає, що це дуже легко. Кожен журналіст має шукати для себе можливості розвитку і вдосконалення. Вам потрібно йти на роботу зараз, а не потім, писати

матеріали зараз, а не потім. Головне, щоб був успішний старт, важливо потрапити в колектив, який тебе може багато навчити, тоді ти втягнешся в цю роботу. На

самому початку не плануєте дуже багато, збавте великі амбіції й багато вчіться, дослухайтеся і працюйте над собою. Кількість – не завжди якість, це потрібно пам'ятати.

АНДРІЙ РУСИНЯК:

«Вища освіта – дуже добре, але ще краще, коли ти в хорошому оточенні вищої освіти»

Інтерв'юерка Ілона Шевченко

*Заслужений журналіст України, генеральний директор
ТРК «РАІ», асистент кафедри журналістики
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника*

– Розпочнім із дитинства. Яким Ви були маленьким?

– Я був дуже спокійним і водночас емоційним, тому що мене легко було образити. Мама розповідала, що в школі вчителі не мали права на мене кричати, тому що я це дуже болісно сприймав. Ось такий характер, напевне, був.

– З братом у дитинстві сварилися?

– Відверто кажучи, у нас із братом хороші стосунки в дитинстві були. Очевидно, як і всі хлопці, ми дражили один одного, але щоб була неприязнь – то ні. Один момент мені закарбувався в пам'яті: у нас є літня кухня і в 10 м – недобудований будинок. Ми могли там дуріти в хаті, битися (як діти). Але як тільки в літній кухні вимикалося світло, незважаючи на сльози на очах,

ми миттєво все прибирали, складали. І коли мама з татом приходили – все було гаразд. Мама вміла нас правильно виховати. Увечері ми гуляли далеко від будинку, і якщо мама крикнула: «Хлопці, до хати!» – це був закон. Ніхто не казав: «Зараз. Через 5 хвилин». Мама ніколи цим не зловживала, не кликала без потреби.

– Із дитячим булінгом зіштовхувалися?

– Ні, такого не було. Незважаючи на те, що я проживав в 5 км від м. Бурштина (с. Старий Мартинів). У людей, які доїжджали із сіл, такі проблеми бували, але, можливо, це було пов'язано з тим, що в них була своєрідна вимова, не міського типуажу. Мої батьки нас із братом привчали до правильної розмови, діалектів у нас не було. Можливо, це зіграло якусь роль, що в мене не виникало жодних проблем з образами або натяками на те, що я з села, а всі міські. І, мабуть, ще те, що я був дуже активним у школі. Фактично жоден концерт чи свято без мене не проходили.

– Старий Мартинів – село в Галицькому районі. Чи можете пригадати лемківські сімейні традиції?

– Мабуть, моє життя з лемківським корінням не було пов'язане, тому що коли мої батьки (мама з Краківського воєводства, тато – Зеленої Гури, їх вивезли під час «Вісли») приїхали сюди, було багато шалених образ і відчуття неповаги до людей, яких насильно вивезли зі своїх земель. Тому у нас в сім'ї це не культивувалося. Хоча внутрішньо я розумію, звідки пішов рід, і тішуся тим, бо якщо «копнути» в історію, це надзвичайно працьовитий і самовідданий субетнос. Я гордий тим, що моє коріння походить з Лемківщини.

– Які гуртки відвідували?

– Все моє життя було закручене навколо музики. Моє перебування в палаці культури «Прометей» було щоденним. У нас був вокально-інструментальний ансамбль. Я закінчив школу по класу кларнета, але

в той же час був солістом. Можу пригадати такий цікавий момент. Коли мене приймали в комсомол (всіх дітей викликали на засідання), до мене було одне запитання: «Чому ти співаєш?». Незважаючи на молодий вік, я відповів: «Мистецтво належить народу». І після того мене прийняли в комсомол.

– Скільки часу тривала Ваша любов до музики, гри на кларнеті та вокалу?

– Я закінчив музичну школу й вступив до Івано-Франківського музучилища. Оскільки там не було класу саксофона, я паралельно вступив до Калуського культурно-освітнього музучилища. Там був викладач Бевзик, дуже хороший саксофоніст. Оскільки перейти з класу кларнета на саксофон було легко, я закінчив у Калуші естрадний відділ за класом саксофона. І фактично отримав спеціалізації «Клубний працівник» і «Керівник духового естрадного оркестру». І з того почався другий етап музичної кар'єри. На той час ство-

рення кавер-бендів було вигідно, престижно. Ми грали на весіллях, у кафе, клубах. Де тільки нас не носило... Після музичного училища я потрапив на роботу в Бурштинський енергетичний технікум. Працював там художнім керівником.

А згодом мене забрали до лав радянської армії. Я служив у місті Чернівці в арtpолку. Така цікава історія... Коли призвали в армію, я потрапив на розподільчий пункт у клубі, де було дуже багато молодих людей, яких відбирали на так звану «учебку» в різні частини. По клубу ходили «купці»: лейтенанти, сержанти. І прозвучало запитання «Хто музикант?». Я відповідно сказав, що я музикант. Тоді потрапив у нештатний оркестр при арtpолку. Там як диригент я прослужив два роки (спочатку в «учебці», потім мене призначили позаштатним керівником духового оркестру), випустивши чотири склади духового оркестру. Відверто кажучи, після цього я розлюбив духову музику. За три міся-

ці треба було вивчити весь стройовий репертуар з молодими музикантами, яких теж відбирали в тому клубі. Вони попадалися різні: хтось тільки бачив трубу, але казав, що музикант, бо хотілося служити в оркестрі. Це було складно, але я пройшов цю школу. Музика була в моєму житті до 1993 року. З 1991 року почався період розрухи, і людям було не до музичних колективів. Відверто кажучи, це вже не давало такого заробітку і треба було десь шукати себе. Але є багато успішних людей, які починали з музики. Я раджу всім батькам віддавати дітей на музику. Це вже доказові речі, що розвиваються дві півкулі мозку. Музика дає багато поштовхів для цікавих звершень та ідей.

– І Ви знайшли себе на телебаченні, створивши молодіжну телестудію «Енергетик»?

– Хтось перебудувався і створив бізнес, хтось почав щось інше робити. Якось творча частинка мене була сильнішою, і мені здалося,

що треба створювати телебачення. У 1991 році був інформаційний вакуум, тому що в ефірі були тільки УТ-1, УРТ і Росія-1. Це все, що було тоді на теренах СРСР. Коли Україна стала незалежною, був інформаційний брак. Так сталося, що в енергетичному технікумі Олександр Джура створив кабельну мережу, яка дозволяла з одного кабінету показувати картинки, схеми. На межі 1991–1992 років ми вперше вийшли в ефір на одноватному передавачі. Але на той момент це було госпрозрахункове підприємство, а навчальні заклади не мали права бути засновниками такого «Енергетика». Тоді мені вдалося створити свою компанію. Я на той час вже навчався в Києві у вищій школі менеджменту. Туди приїжджали викладачі американці, німці, і ми отримали ґрунтовні знання зі створення власного бізнесу. Я винайняв приміщення в Бурштинській ТЕС, це було десь 100 кв. м. Таким чином розпочалося телебачення, вже як інформацій-

но-комерційне підприємство «РАІ», а згодом стало як телекомпанія «РАІ».

– Створити телебачення – для мене звучить надто абстрактно. Тому що прийти й просто створити телебачення з нуля... Для цього потрібні ресурси, знання. У школу менеджменту Ви вступили пізніше. Як це відбувалося?

– Я вам розкажу. Найважливіше – бажання. Бачу ціль – не бачу перешкод. У 1991–1992 роках не було такого поняття як Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення. Єдине, що було, – це інспекція електрозв'язку. На той момент можна було створити все що завгодно. Взагалі-то в телекомпаній було два канали – 3 і 5 канали. Якби цей розум був ще тоді, то очевидно, що канал розпочинався б з Івано-Франківська. Але мені хотілося робити це вдома, і канал розпочав свою роботу в Бурштині. Я отримав від Романа Андріяшка перше свідоцтво ЗМІ (воно зараз в рамоч-

ці стоїть). Частоту видала інспекція електрозв'язку, а свідоцтво на мовлення – пан Андріяшко. Коли ми закупили три відеокамери, то хлопці з Харкова привезли їх зі зброєю в машині, бо на той час це була коштовна техніка, і вони повинні були її охороняти.

Це були перші паростки. У 1991 році ніхто не знав, що таке телебачення, як його створювати й розпочинати. Треба було багато часу і зусиль. На момент створення телеканалу очевидно, що вимог контролю як такого не було. Ми намагалися підшукувувати різні телеканали, з супутника брати. Крутили німецький канал, а в проміжках коротко давали свої інформаційні блоки, що були на теренах міста Бурштина, Рогатинського району, околиць. На той час ми вже поставили 100-ватний передавач, і телеканал було видно далеко, у радіусі 25-30 км.

– Де Ви шукали спеціалістів?

– Це було навчання. Хтось закінчив радіотехніч-

ний заклад і мав якісь знання. Більша проблема була з дикторами, ведучими. У мене є багато людей з 1993–1995 років, які працюють зі мною до сьогодні. Олена Данилюк. Є навіть відео, де вона приходила на кастинг. Ми всі вчилися: розмовляти, спілкуватися з глядачем, подавати інформацію. Багато було радянських підручників із журналістики, телевізійного мистецтва, сценічної мови. Це була тяжка праця, але вони на своїх помилках навчалися. Це була велика школа.

– А яким був контент?

– Розважальна програма була завжди й у всіх: це вітання. Всі хотіли себе побачити, почути своє прізвище, бо титрувальних машин тоді ще не було. Розповідали про урочистості, про те, що прийняли міська, районна ради. Сюжети були величезні, розгорнуті, по 5-10 хвилин. З часом вони скорочувалися і створювалися шаблони. Важко все пригадати, але такої цілеспрямованої журналістики, яка існує за-

раз, на той час не було. Зараз кожен відповідає за свій сегмент роботи. Цього в нас не було. Мовлення було 24 години, маса часу. На Бурштинській ТЕС люди працювали в три зміни, очевидно, потрібно було показати для першої, другої й третьої.

– Ви спочатку відкрили своє телебачення, а вже потім почали навчатися в школі менеджменту. Чому не навпаки?

– Коли ти розумієш, що тобі не вистачає знань, а ти маєш бажання вчитися, – шукаєш варіанти, куди піти вчитися. І таки знаходиш. Це так молоді люди зараз часто роблять: вони шукають себе. Така сама ситуація була і в мене. Я шукав варіант, де пізнати, де отримати знання зі створення бізнесу. Щоб створити його – треба написати статут, щоб написати статут – треба мати підставові документи: або отримати, або десь взяти. Мені не хотілося десь брати. Я пам'ятаю, після закінчення школи в мене була черга: я допомагав пояснити, як створювати ці елементар-

ні речі, щоб заснувати свій приватний бізнес. Що воно дало? По-перше, велика кількість підручників з бухгалтерського обліку, з менеджменту, які можна було отримати. Спілкування з людьми, які це знають, мають великий досвід. Зокрема, до нас приїжджали лектори – американці, німці. Кажуть, що вища освіта – це дуже добре, але ще краще, коли ти в хорошому оточенні вищої освіти. Ось так десь у нас воно складалося.

– Після школи менеджменту Ви вступили до ЛНУ ім. І. Франка на факультет журналістики вже з великим досвідом за плечима...

– Так, мені було легко навчатися у Львові. Коли ми проходили практичні навчання у студії університету, де було таке саме обладнання, як у нас на телеканалі, я цю всю школу вже пройшов. Зі своїми колегами-студентами теж було легко, бо десь я їм допомагав, підказував. Я прийшов як людина, яка вже мала невеличкий багаж знань і в журналістиці, і в

телемистецтві. Але не було теоретичних знань, чого і не вистачало. Я вважаю, що керівник, який далекий від того бізнесу, яким він займається, – не керівник. Людина має розумітися у сфері краще за всіх, кого вона приймає на роботу. На першому етапі. Потім, коли приходять молоді люди, ти ділишся досвідом з ними, а вони – з тобою. Це добре, коли є таке порозуміння в різних вікових рамках. Коли ти можеш навчити, тебе можуть навчати.

– «РАІ» в Бурштині – це була нова студія чи перероблена з «Енергетика»?

– Була молодіжна студія «Енергетик». Потім вона закрилася і створилося інформаційно-комерційне підприємство «РАІ». З енергетичного технікуму я пішов без жодних технічних засобів. Те, що було в «Енергетику», те і залишилося. «РАІ» – це було повністю з нуля зроблене підприємство. Я пам'ятаю, коли ми лише взяли в оренду приміщення, у нього був вхід у

гуртожиток з іншого боку. Я особисто відбійним молотком вибивав двері в студію. Починалося з купівлі крісла, стола, з ЖЕКом домовлявся, щоб вони поміняли підлогу. Це в деталях дуже клопітка і тяжка праця. Але я наголошую на тому, що в ті часи все було простіше. Було якесь порозуміння, в людей було бажання допомогти тим, хто хотів щось зробити. Мені чомусь у житті таланить зустрічати хороших людей, які й мені допомагають, й водночас я про них потім не забуваю.

– Певний період свого життя Ви жили в США. У Чикаго Ви виїхали самі чи з сім'єю?

– Дружина поїхала перша разом із сином, тому що я якраз закінчував університет, мені потрібно було скласти переддипломні іспити. На місяць пізніше я виїхав до США. Моя дружина отримала зелену карту, ми поїхали. Але я постійно приїжджав сюди, був невідривним від процесу створення телеканалу.

– Чи не було бажання залишити всі починання в Україні й переїхати до Сполучених Штатів Америки?

– Шалене було бажання. Але, на превеликий жаль, ті люди, які проживають у Чикаго, дуже консервативні. «Чому ви приїхали до Чикаго?! Маєте незалежну Україну. Повертайтеся і будуйте там телебачення». Було багато речей, які цю ідею знівельовали. Коли ти приїжджаєш в іншу країну, ти не маєш там фінансового забезпечення і тобі доводиться багато працювати, щоб щось розпочати. А коли ще й стикаєшся з небажанням, ця вся ініціатива згасає.

– Які відмінності можна було спостерігати у журналістиці на той час в США й Україні?

– У США це бізнес, у нас – виживання. Бо індустрії телевізійної як такої у нас не існує. У нашому випадку її отримують коштом або державних структур, або людей, які мають великі капітали, які хочуть впливати на якісь процеси. Це дорогий бізнес,

але, на превеликий жаль, він не дає такої віддачі, як у США. Там усе побудоване на рекламі. Ніхто собі й не думає, щоб не платити за рекламу або переводити її в соціальний розряд. Тому вони шалено розвиваються.

– Кіновиробництвом Ви почали займатися там?

– Практично ні. Я частково займався на радіостанціях у Чикаго. Кіновиробництвом не займався. Я вивчав це, цікавився, як це все відбувається. У чужій країні, коли ти виїжджаєш із сім'єю, поєднувати навчання і водночас заробляти кошти, щоб існувати, жити, складно. У такі поїздки потрібно відправлятися молодим людям, які відповідають лише за себе.

– А працювати як журналіст, не створюючи власного продукту, не хотіли?

– Перебування у США 10 років – це велика школа. Безперечно, хотів. Але тут є фактор виховання. Чи ти хочеш залишитися іммігран-

том в іншій країні, чи хочеш повернутися додому і продовжувати те, що ти почав? Для мене це стало домінантою, і ми повернулися. Всюди добре там, де нас немає.

Якщо копнути глибоко... Мій старший син навчався в американській школі, і я бачив, як дитина міняється. У нього втрачаються наші сімейні українські традиції, він відхиляється від рідних. Там виховується індивідуум, а не колективна повага. Для нас ця ментальність чужа.

– Яка подальша доля телеканалу «РАІ», коли Ви повернулися із Чикаго?

– Телебачення «РАІ» працювало і надалі. Керівником телеканалу був мій брат Володимир, поки я був у Чикаго. Хоча я часто приїжджав, кожні 3-4 місяці був в Україні. У 2008 році ми започаткували радіостанцію (я там працював на радіо, і очевидно, що й тут потрібно було створити радіостанцію). Ми запустили у Бурштині радіо «РАІ». Після того рік за роком... Наша мережа склада-

ється із шести радіостанцій по Івано-Франківській області (але це вже подальші кроки). У 2011 році Україна переходить на цифровий формат мовлення. Маючи знання, я розумів, що залишатися в тому сегменті, який у нас був, недостатньо, бо телебачення розвивається і, відповідно, його треба розвивати. І ми подалися на створення цифрового мовлення. Отримали ліцензію. Отримавши станцію регіонального мовника, неможливо було залишатися в Бурштині. Тоді я змушений був придбати приміщення в Івано-Франківську, зробити тут свого роду продакшн-студію, яка б давала більшу кількість матеріалів, яка виготовляється в центрі. В Івано-Франківську велика кількість цікавих людей. Без цієї студії телеканал не міг існувати. Хоча усе те, що дає можливість транслювати 24 години мовлення, знаходиться в Бурштині.

– Родичі, які працюють у Вас на каналі, мають важелі впливу на вас? Чи усі рішення при-

ймаєте самотужки?

– Безперечно, що є дискусії, спір, непорозуміння. Але ми намагаємося обговорити усе, домовитися, знайти компроміс. По-різному буває. Я не можу сказати, що усе гладко. Можливо, це і є весь сенс життя: є різні погляди, думки. Якщо добре розібратися, почути один одного, можна досягти багато чого хорошого.

– **У такому швидкому ритмі життя чи встигали Ви влаштувати особисте життя?**

– У 1993 році я одружився, значить, встигав. У мене троє дітей, значить, встигав. Тільки у діток велика різниця у віці. Старшому – 24, середньому – 18, молодшому – 10. Встигав.

– **Як познайомилися із дружиною?**

– Як не банально, але це було на студії. У нас був відеопрокат, вона просто прийшла взяти касети, подивитися з подругою. І так ми познайомилися.

– **Чи підтримувала вона Вас у всіх починан-**

нях?

– Якби вона мене не підтримувала, я б не одружився. У той час мобільних телефонів не було. Щоб купити якісь крісла, столи чи якийсь обладнання, треба було йти на пошту, замовляти телефонні дзвінки в компанію, яка в Харкові виготовляє той чи інший продукт. Треба було чекати в черзі, поки ці оператори зв'язку з'єднають з Івано-Франківськом, потім Івано-Франківськ з'єднає з Харковом, Харків з'єднає з цією компанією. Це надзвичайно цікавий процес (*сміється*). Ваше покоління цього не може зрозуміти. Моя дружина працювала на Бурштинській ТЕС, на телегайпі. Я міським телефоном дзвонив до неї, а вона мене зв'язувала з ким треба було. І таким чином це ще більше зближувало нас. У кінцевому результаті я одружився.

– Як тато виховували своїй дітей дуже строго?

– За ширмою цієї зайнятості ти не маєш можливості приділяти багато уваги дітям. Я не можу сказати, що

я їх балував. Але я намагався це поєднувати: бути і добрим, і строгим, і водночас не дозволяти їм зверхності, яка є в дітей, батьки яких займають високі посади. У нас в сім'ї цього немає.

– Чи нав'язували Ви їм свої рішення?

– Віталік став режисером у нас на радіостанції. Йому це було близьке. Вадим навчається на юридичному факультеті. Чи буде він юристом, чи, можливо, в якійсь іншій сфері – я не знаю. Щоб я нав'язував: іди саме цією дорогою, то ні. Це буде неправильно. Час покаже.

– Сьогодні Ви ще й викладаєте у ПНУ ім. В. Стефаника. Що дає вам спілкування зі студентами?

– Відверто кажучи, воно надихає. Мені надзвичайно цікаво спілкуватися зі студентами. Я тільки тому і погодився працювати, що ви – інші. Ви по-іншому сприймаєте світ. Ви не заангажовані. У вас немає внутрішнього страху за те, що ви скажете щось не так. І цим

ви надихаєте.

– **Якщо до Вас влаштовуватися на роботу прийде двоє людей: одна – з «червоним дипломом», має кілька років досвіду в журналістиці, інша – молода особа, яка тільки розпочинає свій шлях. Кому віддасте перевагу?**

– Мені подобаються люди, які мають трохи авантюризму. Вони «живі» і хочуть чогось досягати. Можна мати хорошу освіту, але не проявляти себе. Можна бути розумною мишкою, тихенько сидіти, щось виконувати. На кожну професію, на кожне робоче місце є люди, яким варто дати шанс попрацювати, і лише потім можна визначити, що вони можуть. Не завжди це виходить, але я намагаюся дати шанс. Проте є ще одна складова, яка інколи не дозволяє цього зробити. Тут, в Івано-Франківську, дуже маленьке приміщення, і це ускладнює процес. Телебачення – це вже і сьогодні. Люди не мають часу навчатися, вони повинні працювати. Якщо

приходять практиканти – вони можуть лише дивитися на процес. Хоча мені дуже хотілося б відкрити школу журналістики, щоб молоді люди мали де себе проявляти. І, можливо, у мене це вийде.

– **Як Ви оцінюєте стан журналістики сьогодні?**

– Ми ростемо. Очевидно, нам хотілося б, щоб наша економіка була більш розвинута. Щоб наше громадянське суспільство було успішним і прогресивним. Але це не може статися за один день. Якщо подивитися на життя людини: в перші два роки вона вчиться слухати, розмовляти, ходити. Якщо це перетрансформувати у велику країну, яка в центрі Європи, то це вже треба перемножувати на чотири, п'ять, щоб навчитися. Ми в стані п'ятирічної дитини, яка хоче щось пізнати, навчитися, але не може зрозуміти, побороти того спротиву, який є. Усьому свій час.

– **Чого нам не вистачає?**

– Нам не вистачає сміливості, рішучості, поваги один до одного. Я завжди кажу, що нам треба навчитися поважати людей, які

щось у цьому житті роблять, які чогось досягли в цьому житті. У нас є всі можливості, щоб жити добре. Тільки треба цього хотіти.

ВАСИЛЬ МОРОЗ:

«Добре тишеєш, коли маєєш чуття мови»

Інтерв'юєрка Наталія Пієтаєук

Головний редактор газети «Галичина». До цієї посади ішов з 1989 року. Спочатку працював журналістом «Прикарпатської правди», потім завідувачем відділу, згодом заступником головного редактора газети «Галичина». З жовтня 2017 року – головний редактор цього видання

– Розкажіть про себе. Звідки родом? Де навчались?

– Родом я з села Підвербців на Тлумаччині. Навчався у звичайній сільській школі, згодом у Снятинському сільськогосподарському технікумі. Встиг до служби в армії попрацювати півтора місяця агрономом, а після неї два роки працював на заводі «Позитрон» регулю-

вальником радіоапаратури. Відтак вступив до Івано-Франківського педагогічного інституту (тепер – Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника) на факультет філології. Здобув спеціальність учителя української мови та літератури й німецької мови. Однак після закінчення інституту в 1989 році відразу пішов працювати до редак-

ції газети «Прикарпатська правда» на посаду кореспондента відділу культури й освіти, згодом подався на роботу до часопису «Рідна земля», а з жовтня 1993 року й дотепер – у газеті «Галичина». Та перші мої дописи до газет датовані, якщо можна так сказати, роками армійської служби – 1980-1982. Отримував за них навіть гонорари, які, якщо порівняти з сержантською оплатою за місяць, були досить таки високі.

Бувши ще студентом 5-го курсу, взявся дописувати до «Прикарпатської правди», підготував одну публікацію, другу. Мені підказували, як бездоганно виписати ту чи іншу кореспонденцію, я переписував свій витвір удруге-втретє, поки не доводив його до відповідної кондиції. А ще навчався журналістського ремесла й на тому, що читав газету, дивився, як створюється інформація, як пишуться інтерв'ю, публіцистична стаття тощо. Я стався наслідувати.

– Доки не стали кореспондентом «Прикар-

патської правди», Ви «спробували смак» різних видів трудової діяльності. А чи не хотілося Вам уже під час роботи в пресі податись кудись в інше річище?

– Насправді ні, бо в пресі я одразу працював не за спеціальністю. Якщо говорити відверто, то ще з підліткового віку дуже хотів бути інспектором карного розшуку, слідчим. Ще в армії, коли звільнявся зі служби, взяв у свого командування відповідні характеристики, з якими збирався після демобілізації вступати на навчання до тодішньої Львівської школи міліції. Проте з цим не вийшло через низку причин. Тому й пішов у журналістику, теж сподіваючись із часом освоїти ремесло розслідувача, детектива, котрий розплутує ті чи інші вузли різних життєвських ситуацій, а відтак створює на письмі цікаві сюжети. Я одразу скажу, що в провінції бути журналістом-розслідувачем практично неможливо. Єдине, що десь наближало до діяльності в

ролі детектива, – робота над вивченням громадських, побутових та інших конфліктів. Люди часто зверталися до газети як до останньої інстанції у своїй боротьбі за справедливість. Однак це було не те.

Проте й тут я все ж знайшов свою нішу. Коли вже працював у «Галичині», взявся паралельно за виконання редакційних завдань згідно зі своїми посадовими обов'язками (від кореспондента відділу інформації до завідувача відділу агропромислового розвитку). Спершу досліджував різні таємниці буття, а відтак вивчав так звану альтернативну історію. Останнім займаюся й досі. Надрукував уже чимало статей про те, що наша історія, можливо, була не такою, як її нам подають на офіційному рівні. І ця робота теж нагадує працю детектива – потрібно ж розглядати, аналізувати тексти, твердження істориків, які суперечать одні одним, зіставляти різні точки зору й виводити в підсумку щось своє, наближене до істини.

– **Ваш улюблений жанр?**

– Аналітичні кореспонденції, звісно.

– **Спочатку Ви працювали заступником головного редактора, потім стали головним редактором. Обов'язки, які Ви виконуєте тепер, важчі, ніж були до цього?**

– Я працював заступником головного редактора «Галичини» з серпня 2014 року. А вже з 17 жовтня 2017 року – на посаді головного редактора. Тепер працювати, звичайно, важче, бо відповідальність значно вища.

– **Що для Вас було найскладнішим у журналістській роботі?**

– Найскладніше – це почати писати матеріал, а я починав завжди із того, що спершу в голові формулював заголовок, підзаголовок, перше речення, яке має заціпити читача за живе. Інколи й у процесі письма траплялося «слово, непосильне для пера». А з якимись іншими складнощами не стикався. Бувало, звичайно, що поса-

дові особи різного рангу не хотіли ділитися зі мною як з журналістом інформацією. Відмовлялися від коментарів, але це право людей, хоча то були рідкісні випадки.

– Чи виникало у Вас бажання покинути ЗМІ і жити спокійним, безтурботним життям?

– Не виникало!

– Порада, яку б Ви дали майбутнім спеціалістам?

– Щоб бути добрим журналістом, то, крім володіння азами цього ремесла й,

зокрема, добрими комунікативними навичками, потрібно мати й чуття мови. А також варто добре опанувати логіку тексту – його виклад має бути бездоганним, струнким і цілісним, без повторів чи недомовок. Ще бажано, аби це було не сухе письмо, а літературне, грамотне, колоритне й просте мовлення. Словом, журналіст має досконало знати українську мову й не лише передавати на письмі події, історії тощо правдиво і термінологічно правильно, а й писати так, аби читати було цікаво.

ВЕРОНІКА ЗАНИК:

*«Українська журналістика
має потенціал для розвитку»**Інтерв'юерка Діана Савчук*

*Редакторка журналу «Слово».
Кореспондентка газети «Вперед»*

– Розкажіть щось про себе. Де навчалися? Як склалося Ваше життя після закінчення школи?

– Після школи вступила до Українського поліграфічного інституту імені Івана Федорова, який зараз називається Академією друкарства, на факультет журналістики. А моя спеціальність – «редактор наукової, техніч-

ної, інформаційної літератури». Так вона називалася тоді. Цей виш забезпечував поліграфію усіма потрібними спеціалістами. Там вчилися художники-ілюстратори, книгознавці (які, зокрема, вивчали книжковий ринок), економісти, механіки, технологи, що опісля працювали в друкарнях, і, врешті, редактори – майбутні працівники видав-

ництв. Журналістикою наш факультет називався дещо умовно – нас усе ж таки готували як редакторів книговидавництва.

– Чи важко Вам було навчатися на журналістиці й загалом в інституті?

– От, власне, то був радянський період, коли журналістика значною мірою слугувала інструментом пропаганди, тому я не вступала на журналістську спеціальність у чистому вигляді, а вибрала редакторство, де, як мені здавалося, цього можна було уникнути. Йшлося про редакторство наукової, технічної літератури, ну й інформаційної, куди включали засоби масової інформації. Тож ми в принципі могли працювати за спеціальністю в газетах і журналах.

– Чому вирішили стати саме журналістом?

– Коли СРСР завалився, ми отримали свободу слова і можливість займатися професійною журналістикою, а не пропагандою на службі

у влади. І я собі подумала: «Тепер можна працювати журналістом».

– Розкажіть щось, будь ласка, про своє навчання.

– Що не кажіть, а було цікаво. До прикладу, оскільки ще існував СРСР (а тоді були лише два поліграфічні виші – у Львові та Москві), то ми проходили практику не лише в українських видавництвах. Скажімо, мені випало попрацювати в Санкт-Петербурзі у «Внешторгиздате». А в Україні – в одеському «Маяку», в ужгородських «Карпатах», львівському «Каменярі». Мені подобалося бувати в різних містах, кожного курсу – в іншому видавництві.

– Якими були Ваші перші кроки в журналістиці?

– Ну, спочатку я взагалі була коректором. Коректор – це просто грамотна людина. Але в нашому інституті коректуру вчили як окремий предмет. Окрім того, що ми мали бути грамотними, нам було потрібно знати, як пра-

вильно виправляти текст, щоб ці правки зручно було вносити лінотипістові й метранпажеві. У ті часи були такі професії – нині вони вже не існують. У радянських друкарнях тексти набирали на спеціальних велетенських лінотипних машинах – виливали окремими рядками в металі. Потім ці рядки вручну складали в колонки й формували металеві сторінки, з яких згодом робили відбитки на папір – спочатку пробні, коректорські. А вже потім з них друкували увесь тираж. Майже середньовічна технологія. Коректор читав пробні відбитки й позначав спеціальними значками помилки, щоб лінотипіст заново вилив поправлений рядок, а метранпаж його вставив на сторінку на місце помилкового. Тепер побачити подібне, мабуть, можна хіба десь у світі в інтерактивних музеях. А мені пощастило побути коректором у такій друкарні. З цього й почалася моя кар'єра. А потім була робота кореспондентом в івано-франківській міській газеті «Захід-

ний кур'єр», редакторство у двох журналах – свого часу в туристичному «Карпати», а нині в християнському – «Слово».

– Що Ви вважаєте найважчим у своїй професії?

– Не знаю. Коли ти робиш те, що тобі подобається, це не важко. І, думаю, так у будь-якій професії. А мені моя подобається. Але, звичайно, бувають такі ситуації, що потрібно робити щось не дуже мені цікаве – тоді трохи важче.

– Якби зараз Ви мали можливість змінити професію, що б обрали?

– Журналістику. Але, можливо, змінила б напрям. Мені подобається тревел-журналістика, яка пов'язана з мандрівками. Коли я починала працювати, по суті, не було цієї можливості, та майже й не існувало тревел-журналістики, за винятком одного-двох журналів і двох-трьох телепроектів. Зараз навіть трохи заздрю таким журналістам, репортерам, але й тішуся, що вони від-

кривають світ для себе та для інших.

– На Вашу думку, професія журналіста небезпечна?

– Знову ж таки, залежить, яка це галузь. Я думаю, що професійним журналістам в СРСР було небезпечніше, аніж зараз. Бо справді траплялися випадки, коли звільняли з роботи за «неблагонадійність», а втратити роботу тоді було набагато страшніше. Якщо в тебе

було тавро «ворога народу», то влаштуватися кудись було майже нереально.

– Ваше побажання майбутнім журналістам?

– Багато читати. І не лише українську пресу, сайти. Читати не пасивно, а намагатись аналізувати: «Чому цей текст захоплює? Чому він цікавий? Як його створювали?» Бо мені здається, що українська журналістика має потенціал для розвитку.

ВЕРОНІКА ШИМАНСЬКА:

*«Журналіст – універсальний солдат.
І його завдання – вистояти»*

Інтерв'юерка Ірина Михальчук

*Журналістка ТРК «3-Студія». Також працювала на
ТРК «Вежа»*

– **Розкажіть про себе.**
– Розповідати можна або дуже багато, або коротко. Я із родини-династії акторів. Думаю, уточнювати буде зайвим. Освіту здобула спершу в музучилищі, згодом був ПНУ і паралельно технікум статистики. З дитинства звикла подорожувати – такою була специфіка роботи батьків. Тому і тепер не уявляю, як можна сидіти на одному місці. Дуже люблю

тварин, рептилій також. Ніколи не забуду, як під час зйомки пітон спав на талії. Прикольна зміючка... Той, хто зі мною працює, знає, хто я, що я і що ні з чим мене не з'їси.

– **Коли Ви зрозуміли, що хочете поєднати своє життя із журналістикою? Чому саме вона?**

– Журналістом ніколи не те що не хотіла, а навіть і не думала бути. Так склалися

обставини. Можливо, допомогла любов писати в школі твори, не боятися спілкування, а навпаки, є така вдача – вставити свої «п'ять копійок» куди треба. Можливо, то журналістика мене знайшла, але не шкодую, що так склалося.

– З якими труднощами Ви стикалися на роботі та як із ними впоралися?

– На роботі труднощі щодня – незаряджені акумулятори, оператор не в гуморі, відключення світла, пропав інтернет, спершу погодилися, а потім відмовили в інтерв'ю. Найприкольніше, коли людина вперто не відповідає на запитання. От тут вже включається спортивний інтерес – інформацію можна здобути і витягнути будь-якими методами, а от вже які ти обереш – усе залежить від тебе. Загалом труднощі були, є і будуть завжди. І якщо ти не можеш їх подолати – змінюй професію. Шукай щось простіше. Журналіст – це універсальний солдат. Такий собі «стойкий олов'янный солдатик». І його завдання – вистояти.

– Скільки років Ви у журналістиці? Де, окрім «3-Студії», ще працювали?

– Ой, та тільки на «3-Студії». Скоро 16 років, а перед цим була ТРК «Вежа».

– Що найбільше подобається у журналістиці?

– Шукати інформацію – подобається, допитувати – подобається, бачити картинку – подобається, аналізувати й думати – подобається. Важко сказати. Не може в професії бути так, що щось подобається, а щось – ні. Щось не подобається – йди. Незамінних людей немає.

– Яка Ваша найсильніша сторона?

– Колись в родині пожартували: «Ти й з чортом домовитися зможеш». Загалом ніколи про це не думала. Ти просто дієш. Залежно від ситуації кожна твоя риса, що закладе на, у певний момент стає твоєю сильною стороною. Просто треба це розуміти.

– Яке Ваше найбільше досягнення під час роботи?

– Найбільше досягнення,

коли людина каже тобі «Дякую!».

– Які були курйозні випадки?

– Щоб про них розповісти, треба питати дозволу в колег. Ми живемо у великому «селі». І навіть без називання прізвищ буде відомо, про кого йде мова. Тому буде трішки некоректно.

– За весь час роботи який момент запам'ятався найбільше?

– Чесно, пам'ятаю все, кожен момент від початку роботи. І кожен він по-своєму особливий. Десь веселий, десь гіркий, десь і згадувати не хочеться або ж, навпаки, згадаєш – і настрій піднімається.

– Були такі моменти, коли хотілося покинути все і поїхати на край світу?

– Ніколи. Відпочити, перевести дихання – так. А от так кардинально... Як кажуть, «нас і тут непогано годують».

– Яке основне завдання журналіста?

– Ну, про завдання журналіста вам на лекціях роз-

повідали, у книжках ви читали. Кожен перед собою ставить завдання сам. Хтось стає переповідачем того, що почув. Просто адаптував під пересічного глядача, читача та й усе. Є ті, хто займаються розслідуваннями. Робота важка і невдячна. Тобто, працюючи, ти сам розумієш своє завдання як журналіста. Я не буду казати, що наше завдання – нести правду людям. Брехня все це і провокація. Ніколи ніхто правду не скаже. А от змусити людину думати, аналізувати і в результаті аби вона зробила висновок, що не нашкодить, – ось це вже ближче до теми.

– Яким має бути сучасний журналіст?

– Рецепта немає. Бо не буває так, аби от тобі сказали, що ти маєш бути таким й – «ап»! Усе змінилося, і ти сучасний журналіст. Ну, в будь-якому випадку сучасний журналіст – це не підставка під мікрофон.

– Чому кажуть, що журналісти продажні?

– Ну, ти ж знаєш, що журналістика – одна з найдревніших професій. Чому

називають? Та бо є такі, що продадуться за пару копійок. Адже люди створили собі образ журналіста – вирішувача їхніх проблем. І якщо ти цього не робиш, а ти і не повинен це робити, – все! Журналіст продався комусь іншому. Бо є ті, хто приходять і домовляються: «а не давайте, а не показуйте». І тут все залежить від твоєї стійкості, розуміння ситуації, вміння проаналізувати. Але як би не вчинив – будеш продажним журналістом. Не дав синхрон – опонент кричатиме, що ти продався, а випустиш в ефір – твій інтерв'юер говоритиме те саме. Бо він же ж просив... Так буде завжди. Просто не звертати на це увагу і розуміти, що і навіщо ти робиш. І ще – у своїй роботі ти завжди будеш домовлятися зі своїм сумлінням. І от що б не мучило, ти повинен вміти говорити «НІ», а якщо кажеш «ТАК», то відповідай за те, що робиш.

– Як люди зазвичай реагують, коли Ви кажете, що працюєте журналісткою?

– По-різному. Пам'ятаю одного архітектора. Просто зацікавилися з батьком будинком. Ну, він і почав мені розповідати, як ділянку отримав, як ще сусідню прихопить, де офіс побудує. А коли батько сказав, що я журналістка, то понині день, коли бачить – не вітається. Є одногрупники, які, дізнавшись, де працюю, почали відразу намагатися розв'язати свої проблеми. Переважно комунальні. Питаєш: де були, до кого зверталися, що відповіли, а що самі зробили? Виявляється – нічого. Буває по-різному. Хочеш знати реакцію людини – дивись їй в очі.

– Яке Ваше життєве кредо?

– Немає. Живу, помиляюся, набиваю гулі, досягаю результатів. У кожної людини одне кредо – ЖИТИ!

– Що б Ви порадили молодим журналістам?

– Що порадити? Навіть не знаю. Радити – то невдячна штука. Хіба що – думайте головою і вмійте відповідати за те, що робите!

ВІКТОР ВОРОБІЙОВ:

«Надхнення йде від серця»*Інтерв'юерка Роксолана Остапчук*

Прикарпатський журналіст, головний редактор газети «Воїн України», кореспондент інтернет-видання та газети «Голос-Інформ»

– Для початку розкажіть, з чого почалась Ваша кар'єра журналіста.

– У дитинстві я мріяв стати військовим журналістом. На жаль, у радянські часи на території України єдиний факультет військової журналістики був у Львові. Туди разом зі мною приїхали абітурієнти, які вже мали свої друквані матеріали в

газетах та журналах. Ну, і мені порадили служити рік у Збройних силах, щоб вступити. Цей факультет був єдиним в СРСР, тому я не вступив. Минув час, а мрія залишилась. І вирішив таки стати кореспондентом. Спочатку став журналістом газет «Голос Народу Івано-Франківщини» та «Воїн України». На сьогодні – кореспондент місцевого ви-

дання «Голос-Інформ».

– Яке Ваше улюблене заняття у сфері журналістики?

– Мені дуже подобається створювати відеосюжети, а також писати журналістські розслідування на соціальні теми.

– Які сюжети даються Вам найлегше, а які – найважче?

– Найважче знімати чуже горе. Ти розумієш, що це твоя робота, але обличчя людини в кадрі зобразити нейтрально найважче. Сюжет має бути заснований на фактах, а не на емоціях. Хоча я люблю знімати відеосюжети про дитячі свята. Взагалі у Франківську проводиться багато заходів для дітей, що дуже тішить. Діти щирі, вони ще не бачили горя, тому їхні усміхнені обличчя вселяють надію, що все робиться не дарма.

– Чи доводилось Вам монтувати сюжет, уникаючи деяких фактів чи випадків, які сталися на події?

– Були різні сюжети. На-

веду простий приклад. Одна дитина виграла приз, інша – ні. Одна радіє, сміється, стрибає, батьки тішаться. Інша – плаче. Відповідно такі моменти я не показую у відеосюжеті. Все ж таки це сюжет про веселе дитяче свято.

– Наскільки я знаю, Ви також пишете авторські тексти. Що слугує натхненням?

– Я пишу як тексти, так і вірші. Натхнення йде від серця. Ти бачиш щось, ти усвідомлюєш це, просто береш ручку або набираєш на комп'ютері й викладаєш те, що бачиш. Пропускаю це через свій світогляд та життєвий досвід.

– Бували випадки, коли вашій журналістській діяльності перешкождали?

– Звичайно. Тоді допомагає Закон України. Одного разу мене не пустили в організацію. Охоронець сказав, щоб я «сувався в іншому місці». Шкода, що люди не знають законодавства.

– А як щодо агресив-

них дій? Вам погрозували?

– Так. Було кілька разів. Ну, враховувати те, що за характером я оптиміст, головне – зняти напругу. Тобто перемкнути людину на іншу тему. Як правило, мені це вдається. Просто з часом виробляється власний спосіб, як розмовляти з грубіянами. Якось на мене і моїх колег намагалися нацькувати собаку. Пощастило, що собака виявився розумнішим за господарів.

– Вас виводили з місця події силоміць?

– Прямих випадків не було. Напевне, через те, що у мене зріст 182 сантиметри, а вага понад 100 кілограмів (*сміється*). Я можу за себе постояти та довести свої журналістські права без фізичного опору. Мій шлях – це шлях переконання.

– Побутує думка, що журналістами повинні ставати лише люди, які опановують на цю спеціальність. Що Ви думаєте з цього приводу?

– Як ви вже знаєте, я таки

не здобув журналістської освіти, але вважаю, якщо людина кілька років займається справами у певній сфері, то її можна назвати фахівцем. Крім цього, є багато корисної літератури, яка стосується журналістики, психології, риторики. Якщо сильно захотіти, можна стати професіоналом. Кожна людина універсальна, треба мати велике бажання розвиватися.

– У Вас є теми табу?

– Я не буду пропагандистом. Також категорично проти розпалювання міжрасових питань. Кожна людина має певні моральні принципи, зрадити ці принципи – зрадити самого себе.

– Чи готові Ви пожертвувати стосунками з людьми заради досягнення журналістських цілей?

– Знаєте, це дуже важке запитання, але я відповім. Є християнські цінності, яких я дотримуюся. Журналіст повинен бути об'єктивним, але Біблія, насамперед – це догма.

– **Чи можете Ви від-різнити брехню від правди?**

– Усі люди брешуть. Однак є брехня на зло, а є просто приховування фактів. Журналіст повинен розбиратися в цьому, тому що він – індикатор суспільства. Коли розпізнавання брехні, скажемо так, входить у повсякденне життя, то це стає певною звичкою. Я не можу точно сказати, чи можу від-різнити брехню від правди, але навички точно є.

– **Часом навіть між «своїми» бувають сварки. У Вас були такі випадки, коли Ви сварилися з журналістами інших видань?**

– Так, було таке. Ну, скажімо так, коли ти знімаєш відеосюжет (а це декілька журналістів та операторів), не заведено перекривати відеокамеру. Бо кожен намагається створити хоч і маленький, але все ж шедевр. А для цього потрібна якісна відеозйомка. Ну так, щоб сваритися серйозно, – ні. Але от можна зробити зауваження: «Не заважай,

друже». Як правило, журналісти (я їх всіх називаю колегами) розуміють.

– **Якщо виникають розбіжності з керівництвом, як їх вирішуєте?**

– Головний редактор – це більш досвідчена людина, яка має реальний багаж знань та досвід. У мене завжди є власна думка. Навіть якщо я впевнений, що правий, та можу переконати керівництво, ми в кінцевому результаті все одно знаходимо спільну точку, де всі будуть задоволені. Це спільна робота. У головного редактора дуже велика відповідальність. Він має свою точку зору, журналіст також має, але це один великий колектив, який працює задля спільної мети.

– **Як Ви вважаєте, чи є журналісти в Україні лідерами думок?**

– Я хочу для початку пояснити, що таке суспільство і з чого воно складається. А складається воно зі звичайних людей. Журналіст – також член цього суспільства. Ми повинні чути всіх, а висновки робити самі.

– **Що можете порадити журналістам-початківцям?**

– Головне – це вірити у свої сили та справу. Якщо ви

відчуваєте, що інформувати та доносити до суспільства істину – це ваше, то йдіть до мети. Все інше прийде з часом.

ВІКТОР ПОВОРОЗНИК:

«Слухайте, що вам підказують старші колеги»

Інтерв'юерка Уляна Мокринчук

*Радіоведучий, ведучий теленовин телерадіокомпанії
«НТК» в Коломиї*

– Розкажіть про себе. Де проживали, навчались?

– Народився у Чортківському районі Тернопільської області. Закінчив Чернівецький національний університет, юридичний факультет.

– Чому обрали для себе професію радіожурналіста?

– Знайома подруга зі сту-

дентського гуртожитку порадила, щоб я спробував себе на радіо. Їй сподобалося, як я прочитав вголос якусь новину з газети. Хоча за фахом я – юрист. Наступного дня я прийшов на радіо, мене послушали і запропонували вести новини на відомій FM-станції Чернівців. І з того часу ця професія мене вже не відпускала – щоденні ефіри, ранкові програми, репортажі.

Після навчання в Чернівцях ми з дружиною переїхали в Коломию. І вже з неабияким досвідом роботи я прийшов на радіо «Сяйво», запропонував свою авторську програму головному редактору Тамарі Приходько. Цей радіопроєкт «Інтелектуальне казино» існує з 1 жовтня 2003 року і донині. 16 років в ефірі, кожного буднього дня я спілкуюся зі слухачами на різні теми. Дарую хороший настрій та подарунки. Паралельно мене запросили вести інформаційну програму «Події дня» на телеканалі НТК. І тут виявилось ще цікавіше, бо ніколи не міг уявити себе в ролі ведучого теленовин. Багато років самонавчання і праця над собою дали результат. Згодом розпочав роботу над інформаційними сайтами, де першим в області запустив інтернет-телебачення. Коломийські новини вже вийшли на світовий рівень, нас почали дивитися в найвіддаленіших куточках планети.

– Робота радіожурналіста цікава? Якщо так,

тоді розкажіть, що саме Вам подобається.

– Надзвичайно цікава робота, щодня щось нове, спілкування зі слухачами, шалений темп життя, графік, якого треба дотримуватися. І найважливіше: словом в ефірі можна зробити дуже багато: допомогти людині чи просто розрадити, головне – не нашкодити...

– Оскільки Ви радіожурналіст, голос у Вас завжди має бути в тонусі. Чи практикуєте процедури для збереження голосу?

– Обов'язково перечитую матеріал вголос перед кожним прямим ефіром. Так і помилки почути можна, і голос буде в тонусі.

– Які цікаві історії траплялися з Вами на роботі?

– Кілька днів тому під час ефіру в студії вимкнулося світло. У цілковитій темряві довелося провести програму і завершити її. Одного разу до мене в студію зателефонувала слухачка і сказала, що вона будівельниця, зараз знаходиться у крані, на ви-

соті, бачить все місто і слухає радіо.

– Чи бували випадки, коли слухачі були незадоволені Вашими матеріалами?

– Ми подаємо тільки перевірені факти та коментарі. І обов'язково дві сторони, якщо є конфліктна ситуація. Це правило рятує від невдоволених слухачів.

– Якими якостями має володіти справжній радіожурналіст?

– Ніколи не запізнюватися, до секунди бути пункту-

альним. Казати правду і розуміти про наслідки брехні.

– Які поради можете дати журналістам-початківцям?

– Ідіть до своєї мрії, не стійте на місці, ставте мету і маленькими та впевненими кроками йдіть до неї. Завжди слухайте, що вам підказують старші колеги. Не бійтеся критики. Вчіться розуміти.

– З яким кредо Ви йдете по життю?

– Робити добрі справи – все повернеться обов'язково.

ГАЛИНА ДОСИН:

«У журналістиці ти завжди маєш бути молодий в душі»

Інтерв'юерка Уляна Мокринчук

Галина працює журналісткою телерадіокомпанії «НТК». До роботи на телеканалі вона рік працювала вчителькою початкових класів. Галина в інтерв'ю розповіла, чому не склалося з педагогічною кар'єрою, про незадоволених «героїв» сюжетів і про «невдячну» журналістику

– Де Ви навчались? Чому обрали для себе саме професію журналіста?

– Народилася в мальовничому куточку на Прикарпатті. Там росла та виховувалася серед неповторної краси гірської природи. Вранішній спів солов'я, шелест могутніх дубів та струнких смерек, запах щойно вийнятого з печі хліба... То не каз-

ка, в мене дійсно було так красиво біля хати. Ці спогади дитинства й дотепер залишилися найріднішими. Ще зовсім маленькою вважала себе медиком – любила лікувати рідних, сірничком робила уколи, а з продуктів – мікстури та краплі. Зовсім не боялася крові, сміливо витягувала скалки всій нашій компанії розбишак. А зараз скажу щось

страшне – дійшло навіть до розтину жаби! І все це в 10 років! У школі теж скрізь мене було багато: виступала на сцені, читала вірші, займалася танцями, була ведучою на різних заходах, очолювала ради. Батьки зробили висновок, що з мене буде добрий вчитель. Порекомендували вступати в педагогічний виш. Я погодилася. Здобувши освіту, стала вчителем початкових класів. Але за спеціальністю працювала тільки рік. Ніби все було гаразд: з дітьми спільну мову знаходила легко, колектив був хороший та й зарплатня на той час непогана... А от щось не склалося. Йдучи на роботу зранку, я вже думала, коли ж той день закінчиться. Звісно, довго так тривати не могло, тому одного разу без вагань написала заяву за власним бажанням і пообіцяла собі, що більше в школу не повернуся. Але за іронією долі склалося так, що повертала-ся, повертаюся та ще не раз буду повертатися. Тільки вже в іншій ролі. Висновок зробила такий: якщо батьки

нав'язують дитині професію, то путнього з того нічого не вийде...

– Скільки років працюєте у сфері журналістики?

– У 1996 році побачила перші програми місцевого коломийського телебачення з ратуші. Вони викликали неабияке бажання писати. Декілька матеріалів у місцевій пресі не дали бажаного емоційного задоволення. Переборовши сумніви, таки відвідала телестудію. Написала перший пробний сценарій програми й одразу отримала пропозицію залишитися на випробувальний термін. Вже через три місяці працювала офіційно. Мрія здійснилася, а з часом зрозуміла, що іншої роботи для мене не існує. Згодом із великим задоволенням прийняла пропозицію роботи на новоствореному у 2000 році «НТК», де й дотепер працюю журналістом та ведучою.

– Робота журналіста забирає багато вільного часу. Як Ваші рідні ре-

агують, коли зранку Ви йдете, а ввечері повертаєтесь?

– У перші роки навіть не пам'ятаю, скільки часу виділяла на сон, адже працювала допізна. Доводилося багато читати, вчитися самостійно, а ще й сімейні обов'язки ніхто не скасовував. Часто бувало, що сина із садочка забирала до себе на роботу, потім туди підходив зі своєї роботи чоловік, і вже пізно ввечері ми поверталися додому. Тепер то все згадую як щось нерепальне. Сама дивуюся, як все встигали! Молодечий запал та відсутність страхів – так ми тоді жили! Звісно, бували суперечки, коли рідні не розуміли такого графіка роботи. Пропонували змінити професію. Але кимось іншим я себе не уявляла.

– Чи бувало таке, що Ви шкодували про свій вибір, хотіли змінити роботу?

– За ці 20 років я жодного разу не пошкодувала, що обрала таку професію! Гадаю, це і є справжнє щастя.

– На які теми Вам найбільше подобається знімати сюжети?

– Спочатку була у захваті від сюжетів на кримінальну тематику, суспільні теми, розслідування. Уже зараз отримую неабияке задоволення, коли спілкуюся з письменниками, творчими людьми, спортсменами.

– Як Ви вважаєте, робота журналіста вдячна?

– Журналістові дуже рідко дякують, адже коли зробиш людям добре, то швидко забувається. Але як раптом хоч трішки щось не так – ось тут можна отримати на горіхи!

– Чи бували випадки, коли Вашим матеріалом були незадоволені люди, які безпосередньо брали в ньому участь?

– Таке буває, й досить часто! Але то все можна зрозуміти і пояснити. Наприклад, знімаючи сюжет, де є конфлікт, завжди потрібно поспілкуватися з обома сторонами суперечки, бо це називається об'єктивністю матеріалу. А люди це часто

не розуміють. Чула такий докір: «Ми вас замовили, а ви пішли ще й до тих!!!» Тобто після дзвінка у редакцію дехто вважає себе замовником. Також бувало, що несправедливо покривали триповерховою лайкою чи навіть проклинали. Тоді трохи ніяково, адже я виконую таку саму роботу, як кожен. Але приємного і позитивного завжди більше! Коли подзвонять подякувати за сюжет – то ніби дрібниця, а настрої покращується. А щодо зарплатні – справжній журналіст ніколи не стане заможним, хіба що працюватиме на замовні матеріали, але то вже зовсім інша історія.

– Чи є у Вас сюжет, яким Ви найбільше пишаєтесь?

– Таких сюжетів тисячі, кожен по-своєму цінний. І кожен по-своєму розуміє значення слова «пишатися». Якщо про допомогу людям, то так, пишаюся. Знімала сюжети, в яких допомагала збирати кошти на лікування чи вирішити земельні, сімейні, дитячі проблеми.

Якщо про кількість переглядів, то є матеріали, які набирали по кілька сотень тисяч. Якщо про інтерв'ю з відомими людьми, то були політики, депутати, президенти, дипломати, бізнесмени, зірки. Але почала пишатися по-справжньому тоді, коли хтось із глядачів написав мені добрі слова і на завершення підсумував: «Ви – НАША Галина Досин». Тоді я собі подумала: «То є визнання, крихітко».

– На Вашу думку, чи кожен охочий може стати журналістом?

– Якщо дуже захотіти – можна в космос полетіти! Пригадуйте такий мотиваційний вислів? Якщо посилено працювати – можна досягти будь-якої цілі та опанувати будь-яку професію. Не знаю, чи підійде це до журналістики. Можна навчитися написати статтю чи зняти сюжет, але мають бути якесь внутрішнє чуття, харизма, вміння спілкуватися, впевненість. А ще ти завжди маєш бути молодий в душі, скільки б тобі років не було.

– **Які поради із власного досвіду можете дати журналістам-початківцям?**

– Візнаюся, я дуже часто прошу не ставити мене керівником практики, коли в редакцію приходять стажуватися молодь. А знаєте чому? Це не гонор чи якась зіркова хвороба. Я просто страшенно не люблю розчаровуватися у людях. Більшість вважають журналістику престижною та легкою професією – ходиш собі з мікрофоном та виступаєш «по теліку». А коли розпо-

чинаються робочі будні й зникає романтика – одразу стає зрозуміло, який це буде журналіст. Ті, хто справжні, поплачуть, покричать, подивуються, але знову й знову братимуться до роботи. А є такі, які вивчать поверхово специфіку роботи та зі «скислим» лицем відробляють день, ніби за плечима вже десятки років досвіду. А були такі, що після кількох днів казали: «Дякую, до побачення, телебачення – це не моє». Ось їх я дуже поважаю, бо це вчинок зрілих людей.

Отець ІВАН СТЕФУРАК:

«Спілкування – це неначе нова прочитана книга»

Інтерв'юерка Вікторія Бабечко

Керівник Департаменту інформації Івано-Франківської Архієпархії УГКЦ (медіацентру), головний редактор газети «Нова Зоря» та директор видавництва «Нова Зоря». Випускник Івано-Франківської духовної семінарії та Папського слезіяньського університету в Римі. Після 15-річного перебування в Італії повернувся на Прикарпаття.

– Яким Ви були в дитинстві та ким мріяли стати в майбутньому?

– У мене було чудове дитинство. Хоч проходило воно наприкінці радянських 80-х та на початку економічно важких 90-х, то все ж там було багато позитиву. Ось, до прикладу, я був першокласником, такі учні ще не повинні були ставати піонерами. Тому з «жовтенятка»

я став пластуном, це було між 4 і 5 класом. А ще перед тим, 30 років тому, була легалізована Українська Греко-Католицька Церква. Відкрилися храми. Для мене все це було нове та цікаве. Мені дуже подобалося спостерігати, як відбувалися богослужіння. Я завжди мріяв допомагати священнику, але нікому цього не розповідав. Отець Іван Качанюк

якось сам все це зрозумів і покликав мене та ще одного хлопчика допомагати йому. Батько з матір'ю мені завжди говорили: «Ти такий нечемний, а на тебе всі люди дивляться». Це було для мене мотивацією, щоб змінюватися, ставати відповідальним. А ще пам'ятаю, коли на богослужінні було багато людей, то я дуже боявся прочитати Апостола чи зайвий раз з'явитися перед людьми. Але прислуговування в церкві робило мене комунікативним, бо увага була сконцентрована на священнику, а я стояв біля нього. Згодом у нас була ціла компанія хлопчиків і дівчаток. Ми організовували живі вертепи, самі виготовляли собі різні костюми, коладували, навіть цим заробляли добрі гроші, ділилися з іншими дітьми заробленим. Ось такі окремі дитячі епізоди мені пригадалися, які, мабуть, і привели мене в духовну семінарію.

– Розкажіть історію зі своїх студентських років.

– Моє студентське жит-

тя в Україні тривало шість років. З одного боку, це було навчання у вищому навчальному закладі (Івано-Франківський Духовний Інститут), а з іншого – духовна формація в семінарії. А там свої розпорядки та дисципліна. Кожного ранку потрібно було прокидатися о 6-й годині, потім починалися богослужіння, які тривали півтори години. Тільки два рази на тиждень нам дозволяли виходити в місто, а раз на місяць ми їздили додому. Нам ніколи не було сумно, ми багато розмовляли, жартували. Після 10-ї години в нас було так зване канонічне мовчання. Хто порушував, отримував покарання, наприклад, чергування на кухні. І я також таке отримував декілька разів.

Коли я навчався в Римі, на моєму курсі були представники 37 націй з різних країн світу і 20% – італійці. На початку, пригадую, була така історія з індійцем, коли він мені тричі говорив «так», але головою помахував горизонтально – «ні».

Я думав, що він з мене на-сміхається. Але коли вчетверте він мені впевнено стверджував жєстами, а словами заперечував, я майже розізлився і кажу: «Ти наді мною насміхаєшся!» Він не зрозумів мене, бо вираз обличчя був серйозний. Як пізніше з'ясувалося, в індійській культурі на позначення стверджування чи заперечення існують інші жєсти. Ми багато практикувалися на різних національних телеканалах, мали можливість бачити відомих італійських політиків. Насправді студентські роки у Римі були дуже цікаві.

– Чому після духовної семінарії вирішили поїхати до Рима? Які знання Ви там отримали?

– Паралельно, навчаючись у семінарії, з 4-го курсу я працював на радіо «Дзвони». Тоді ми шукали, як поєднати, щоб це радіо було цікаве для молоді і духовно-розважальне. А в семінарії в нас була можливість після закінчення навчання подати Комісії УГКЦ у справах християнської освіти і ви-

ховання свою кандидатуру, щоб поїхати за кордон для отримання вищої спеціалізації. Тоді в мене виник задум пов'язати життя з християнською журналістикою. Я поділився цим з отцем Миколою Сімкайлом, він підтримав мої ідеї. Я успішно пройшов відбір на комісії у Львові, мене скерували на навчання до Рима, де я за місяць мав вивчити італійську мову. Після того розпочав навчання в університеті.

– Які були перші кроки в журналістиці?

– Перші кроки були на радіо «Дзвони». Ми з семінаристами вигадали пізнавально-розважальну програму «Стежками віри». У прямому ефірі ми ставили запитання на релігійні теми, а слухачі, які правильно відповідали, мали можливість виграти книги. Згодом ми організували перші випуски новин. Коли я навчався у Римі, після першого курсу у 2005 році до мене звернувся тодішній головний редактор журналу українців в Італії «До Світла» о. Олександр

Сапунко. Він запросив мене до творчого колективу. У 2013 році я був призначений головним редактором цього журналу, був ним аж до повернення у 2017 році в Україну.

– Як розпочалася Ваша робота в «Новій Зорі»?

– Коли я працював у Римі, до нас часто приїздили єпископи з України. Пригадую, влітку 2017 року Івано-Франківський митрополит Володимир запитав: «В тебе ще є та сильна мрія повернутися до України?» Я відповів, що завжди про це мріяв. А він повідомив, що є можливість повернутися і працювати в Україні. Тоді я ще мав пів року, щоб позавершувати усі робочі справи в Римі і передати моє служіння новопризначеній особі. Коли я приїхав до Івано-Франківська, то спершу декілька тижнів просто спостерігав за роботою в «Новій Зорі». Згодом був призначений заступником головного редактора, а за декілька місяців – головним редактором.

– Чи було таке, що Ви хотіли змінити професію?

– З дитинства мені прищепили розуміння, що священство – не зовсім професія, а покликання. Тому все, чим я займався у своєму житті, було від душі. А робота журналіста і священника насправді глибоко перегукується. Правдивий журналіст виконує заклик Христа: «Пізнай правду, і правда визволить тебе». Також Христос заповідав нам: «Ідіть і навчайте усі народи». Розпізнаючи і розповідаючи правду, журналіст також навчає і визволяє суспільство від обману. Думаю, що в такому контексті дуже легко знайти точки дотику між душпастирською працею і журналістською. Ми покликані нести правду навіть тоді, коли розповідаємо щось трагічне чи негативне. Адже це «погане» можна подати по-різному.

Змінити професію я не можу. Того дня, коли ми стаємо священниками, ми даємо присягу на Святих Євангелії – присягу Богу і

всій Церкві, що хочемо це виконувати добровільно і бути вірними Христу і Його Церкві. Я радію та розумію, що роблю щось добре для людей. Таке саме і з журналістикою. Нерідко колеги жартують між собою, що журналістика – це не професія, це – стиль життя.

– Які рубрики є у Вашому часописі?

– Коли я навчався в Римі, мав пів року практики в національній газеті «Авеніре». Газета мала 40 сторінок, щодня розглядала проблеми політики, культури, економіки, Церкви, суспільства тощо. Вона була настільки авторитетною, що коли одного дня в італійському парламенті дискутували над якоюсь проблемою, один із сенаторів вийшов і сказав: «Дорогі колеги! Це все чудово, що ви дискутуєте цілу годину, але ви подумали, що про це напише завтра газета «Авеніре»?». У «Новій Зорі» ми теж говоримо про політику, але не займаємось політиканством, не розвиваємо непотрібну полеміку. Нещодавно, до прикладу,

у нас народилася нова рубрика «Християнство і підприємництво». На жаль, газети й журнали не зовсім популярні серед молоді, яка віддає перевагу соціальним мережам. Та хочеться привернути увагу молодого покоління і до друкованого видання, бо воно глибше і не таке швидкоплинне. Ми над цим працюємо шляхом молодіжного і духовно-аналітичного контенту, щоб людина могла всебічно себе розвивати.

Минулого року ми збільшили кількість сторінок. У нас цікавий колектив, у редакції достатньо штатних та позаштатних працівників. Тематик у нас доволі багато. З авторами, яких ми маємо сьогодні, нам не бракує матеріалів. Тут грає важливу роль економічний чинник, наразі не маємо змоги збільшувати кількість сторінок. До цього ми обов'язково прийдемо!

– Як Ви справляєтесь з роботою директора та редактора?

– На сьогодні треба все поєднувати, динамічно ру-

хатися, розвиватися. Так я поєднував це, коли займався трьома справами: був душпастирем різних громад в Італії, секретарем єпископа та редактором журналу. Коли мені набридало займатися якимись документами, я відкладав і публікував чергову новину на веб-сайті. А коли це виснажувало, то відволікався на журнал. Така постійна зміна роботи стає відпочинком від попередньої. Коли приїхав до України, то почав працювати над газетою. Пів року тому в нас відбулися зміни. Було створено Департамент інформації Івано-Франківської Архієпархії (медіацентр), мене призначили керівником. Тепер треба поєднувати все, як в Римі: займатися газетою, цікавитися друкарнею, опісля повертатися до роботи медіацентру. Так, нещодавно вийшов фільм «Так, Господи». У ньому розповідається про митрополита, який відсвяткував 60-літній ювілей.

– Що Вам найважче дається в роботі?

– Як таких труднощів

немає. Найважче – створити справжню спільноту в колективі, бути сучасним лідером, який може дати відчуття справжньої сім'ї. Найважче у будь-якому процесі – створити відчуття того, що ми – одна спільнота і хочемо разом щось творити.

– Чим займаєтеся у вільний час?

– У Римі часто катався на роликах, обов'язково відновлю цю традицію в Україні. Хоча тут захопився лижами. Мені також подобається плавання. Найкраще ж дозвілля – зустрічі й спілкування з різними людьми. Добре спілкування – це не наче нова прочитана книга, авторами якої є твої співрозмовники. Також люблю проводити час зі своїми дітьми. Насправді діти – це антибіотик на будь-яку проблему чи якусь журбу.

– Що Ви побажаєте студентам-журналістам?

– Потрібно всебічно розвиватися, поглиблювати свої знання. Адже журналіст – це чи не найунівер-

сальніший фах. З ким вам тільки не доведеться спілкуватися. Для цього потрібно бути ерудованим у багатьох сферах. Від слова журналіста нерідко залежить доля інших людей. До прикладу, нещодавно в Італії невинно засуджений (я в це щиро вірю) до 24 років ув'язнення український нацгвардієць Віталій Марків був звинувачений

одним з італійських проросійських журналістів. Лише після виходу сфабрикованого матеріалу справою зацікавилася прокуратура. Слово лікує, але так само раниць і вбиває...

Будьте завжди світлими, пізнавайте правду, щоб вона визволяла наше суспільство. Хай Господь нам в цьому допомагає.

Отець ІГОР ТУЗИК:

*«Здавалося б, мої зовсім різні професії,
але ось уже кілька років підряд поєдную їх.
Головна мета у них одна»*

Інтерв'юерка Ірина Ігнатюк

*Священнослужитель. Журналіст радіо «Дзвони».
Член Національної спілки журналістів України*

– Пане Ігорю, розкажіть про себе. Де народилися, вчилися, які професії опановували?

– Я народився в Івано-Франківську, навчався в місцевій школі № 19. Після її закінчення вступив до семінарії – Івано-Франківської теологічної академії. Як був на останніх курсах, паралельно вчився в Прикарпатському національному

університеті на факультеті філології. Маю духовну і педагогічну освіту. На радіо «Дзвони» працюю уже понад 10 років. Я є членом Національної спілки журналістів України і священником Греко-Католицької Церкви.

– Ви працюєте на двох роботах. Чи важко поєднувати ці професії в житті?

– Ні, не важко. Фактич-

но вони спрямовані в одному напрямку. Одна з місій Церкви, зокрема і священника, – проповідувати, навчати, а журналістика має до цього прямий стосунок. Бо журналісти покликані говорити правду. Тобто метою проповіді є правда, як каже Христос: «Пізнайте правду, вона вас визволить». І метою журналістики є відкривати правду для людей. Мені здається, що вони одне одного доповнюють, не перешкоджають. Мені, наприклад, дуже допоміг факультет філології. Я почав ще уважніше ставитися до мови, до способу мовлення, підбирати класні українські фразеологізми, вислови, щоб збагатити мову. Воно одне з одним дуже добре співпрацює.

– Як прийшли в журналістику?

– Я б сказав, що це Боже провидіння, так сталося, випадок такий – але нічого випадкового в житті не буває. Директором радіо «Дзвони» призначили отця Софрона, який є настоятелем парафії, де я служу. Він знав,

що я також маю педагогічну освіту, запросив допомогти йому працювати. Довелося багато чого вчитися, тому що я нічого не знав про радіо, про внутрішню журналістську кухню. Завжди був таким собі споживачем, а тут довелося бути виробником фактично. Поступово, крок за кроком, почав крутитися в журналістських колах, бо, працюючи на радіо, треба ходити на різні прес-конференції, бути серед колег. Я заприятелював з людьми, це стало цікаво для мене. Коли вже почали приходити студенти, відповідно почалася співпраця з університетом. Дізнавався ще якісь нові речі, так поступово втягнувся, вже поіншому собі і не уявляю. Для мене дуже корисно вміти правильно подати те, що ти хочеш. Це ж має суттєве значення. Журналістика допомагає мені в проповідницьтві, вчить лаконічно подати інформацію для людей, щоб їх занадто не завантажувати.

– В яке русло спрямовані програми радіо?

– «Дзвони» є загальним всеукраїнським радіо, та більшість прикарпатців знають його як радіо духовного спрямування. Ми маємо дві мети: національний дух і духовна частина, бо населення в нас таки досить релігійне.

– Що для Вас було найважчим у журналістській роботі?

– На початках було важко, коли ти не знаєш, як поводитися, як це все влаштоване. Були моменти, коли вчився працювати з різними програмами на радіо – звукозапис, монтаж. Треба було освоювати нові технічні речі, але це можливо. Якщо ти маєш ціль, то поступово її можна досягти. Було важко навчитися коротко висловлюватися і писати новини, бо завжди хочеться все детально розписати.

– Які бачите проблеми в журналістиці?

– Важко спостерігати за ставленням людей до інформації. Зараз її дуже великий потік, і багато людей просто не звертають увагу на якість, а це важливо. Серед

потокі люди губляться – це головний момент сучасного слова. Вони не можуть впоратися з об'ємами отриманого. Якщо завеликий текст, людина його не читатиме. Ми сприймаємо картинку, чуємо слово, але коли треба самому прочитати, щось дізнатися і пережити це, то немає часу. Чесно кажучи, через це нами користуються різного роду ідеологи, які намагаються через такі речі забрати в людини вміння аналізувати. Люди перестали аналізувати те, що чують, те, що бачать. Це проблема не тільки для мене, а в цілому журналістики. Слово, як і спорт, перетворилося на бізнес. Головне, щоб тобі заплатили, а що і як ти пишеш, не має значення. Це і є проблемою журналістики.

– Чого б Ви ніколи не зробили у своїй журналістській діяльності?

– Я ніколи не переступив би межі, що суперечить гідності людини у всіх її проявах. Не через те, що я священнослужитель, просто є цінності, які вибудовувалися роками, вони спрямову-

ють людину до чогось доброго. Є моральні принципи, заповіді, переконання не діяти проти совісті, бо совість – голос Божий. Будь-яка людина, яка вчинила злочин, щось не так написала, сказала, відчуває, що це не добре. Ось чого я ніколи б не зробив.

– Як Ви гадаєте, яка сьогоднішня журналістика в Україні?

– На жаль, вона зараз більше пропагандистська. Журналістика була створена як засіб висвітлення прекрасного, чогось доброго, а зараз все трохи по-іншому. Переважно висвітлюють насильство, чим залякують людей. Потрібно більше позитиву, навчити людей не боятися, а поважати. Ми звикли передавати погане, це лякає, а слово не має лякати. Ми маємо дбати про користь того матеріалу, який подаємо. Треба повернутися до прекрасного, до мистецтва вишуканого слова, думати, як подавати й зацікавлювати, а не просто писати те, що тобі кажуть.

– Яким має бути справжній професіонал?

– Найкраща риса журналіста – чесність. Потрібно мати бажання принести добро в світ, зробити його кращим. Варто давати все, що належить людині, а вона вже сама зробить висновки. Журналіст має подавати інформацію правильно, без фейків, без якихось упереджених ставлень. Також варто називати речі своїми іменами, не видумувати, не згладжувати те, що згладжувати не варто. Слово – не горбець, воно реально впливає на людей. Журналісти мають показати справжній світ, добру інформацію. Ми маємо вибирати особливі речі, щоб показати людям, що можна бути нормальним, щасливим, можна бути багатодітною родиною і не жити в злиднях. Просто це треба помічати. Це те, чим повинна займатися нова журналістика.

– Що порадите майбутнім колегам?

– Варто бути чесним, не ставити матеріальні речі на перше місце. Мені подо-

бається один вислів покровителя молоді Івана Боско, або Дона Боско. Італійською «Дон» означає отець, священник. Він казав таку фра-

зу: «Якщо Бог буде на першому місці, все інше буде на своєму місці». Треба, щоб людина мала певну моральність та була чесною.

ЛЮБОВ ЗАГОРОВСЬКА:

*«Чим більше дізнаєшся нового,
тим цікавіше працювати»*

Інтерв'юерка Влада Карева

Івано-франківська письменниця та журналістка. Закінчила Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. Розпочинала свою журналістську діяльність з колонки в газеті «Репортер». Переможниця різноманітних літературних конкурсів. Нині журналістка в інтернет-виданні «Правда.іф»

– Розкажіть про себе та про те, як Ви потрапили у журналістику.

– Народилась я в Івано-Франківську, вчилася у школі №11, а вже у 6 класі перейшла у 19-ту школу. Після закінчення 11 класу вступила до Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника на філологічний факультет, після його закінчення 2 роки пра-

цювала бібліотекарем у відділі краєзнавчої літератури обласної універсальної наукової бібліотеки імені Івана Франка. На другий рік роботи мені запропонували вести невелику колонку у газеті «Репортер», а вже згодом колонка переросла у сторінку. Потім мені запропонували перейти туди на роботу. Так і розпочалася моя журналістська діяльність.

– Як Вас помітили, що запропонували дописувати у газету?

– По-перше, наше місто не є таким великим, і всі один одного знають, а я вже на той час пробувала себе в літературі, перемагала у літературних конкурсах, друкувала вірші та прозові мініатюрки. Власне, мені запропонували вести літературну колонку про книги та про письменників.

– Ви погодились як письменниця чи як журналістка?

– На той час я себе письменницею не називала, у мене просто було декілька публікацій, але досить цікавих. Зокрема, коли я закінчувала університет, мої випускні экзамени збіглися з потужною публікацією, яка стала для мене знаковою. У той час виходив культовий журнал «Четвер», який випускав Юрко Іздрик, і взагалі друкуватися там вважалося перспективно. Саме з цього журналу вийшло величезне покоління тих, хто зараз є обличчям української літератури. На одній із

презентацій я дала Іздрику дискету із своєю мініатюрою і була вражена, коли через кілька місяців він мені зателефонував та спитав, чи я маю ще якісь твори, і сказав, що він опублікує їх в журналі «Четвер».

– Де Ви себе більше бачили: у ролі письменниці чи журналістки?

– Спочатку більше журналістки, коли я, власне, прийшла працювати у цю сферу, тоді була газета, я застала цю останню хвилю спілкування читачів із журналістами. У той час коли виходив газетний номер, тобі міг прийти лист із якогось села. Або коли ти йдеш вулицею, а до тебе підходять незнайомі люди та питають, чи я, часом, не пишу, та починають розповідати про тексти місячної давності. І виявляється, що вони на щось та й впливали. Тому я хотіла розвиватися більше як журналіст, щоб допомогти більшій кількості людей. Хотілося написати про якусь книжку так, щоб людям захотілося її придбати. Коли почав розвиватися

наш театр, то писала статті і сподівалася, що, можливо, з кількох тисяч людей, які передплачують газету, хоч половина прочитає статтю, а частина з них піде і купить квитки на виставу. З іншого боку, я спілкувалася з багатьма письменниками, акторами, музикантами, хотілося написати про них та звернути увагу на тих цікавих людей, які живуть у нашому місті.

– Які цікаві проєкти були на початку?

– Майже рік я вела колонку у газеті «Західний кур'єр», і ми домовилися з редактором про рубрику «Гордість міста». Я пішла по всіх музичних, художніх, спортивних школах, по різних гуртках, щоб знайти талановитих та обдарованих дітей, які мають нагороди за свої досягнення. Раз на тиждень я зустрічалася з дитиною та писала про неї замітку з фотографіями. І одна з фішок: щоб дитина згадала про вчителя, який їй у цьому допомагає. Мені хотілося, щоб про цю дитину знали. Це ще одна з при-

чин, чому мені хотілося писати як журналісту.

– Яка Ваша журналістська праця є для Вас знаковою, якою найбільше пишастесь?

– Я не можу назвати таку одну публікацію, тому що в кожному виданні, де доводилося працювати, були теми, які на той момент були важливими. Нас колись вчили, що насправді журналістика належить до тих видів діяльності, де ти не можеш щось написати та хвалитися цим усе своє життя. Я починала в епоху друкованих видань, тоді вся моя робота була актуальною тільки до вечора середи, коли газету здавали до друку. В четвер газета виходила, і її вже читали, але ми писали нові тексти до наступного номера. Зараз в епоху інтернет-сайтів ця «дистанція» набагато скоротилася, рідко коли новина є актуальною хоча б день.

– У Вас активний темп життя. Як Ви встигаєте все поєднувати?

– Насправді я навіть на 10% не встигаю того, що хо-

тіла б. Планів дуже багато, але, на жаль, доба і власні сили обмежені. Насправді важливим є планування. Ми величезну кількість дня витрачаємо на зайві та непотрібні речі. Якщо хочеш навчитися все встигати та робити навіть більше, потрібно навчитися планувати свій день. Нам колись ще в університеті розповідали, що в ідеалі мають бути три пункти своїх планів – найближчий, середній та дальній, тобто 1, 2 і 3. Що б ти у своєму житті не робив, у твоїй голові повинні бути ці 1, 2, 3 і десь далеко приблизний план 4. Що б у тебе в житті не відбувалося, ти завжди повинен виконувати пункт 1, а коли ти вже зробив, то 2 стає 1, а 3 стає 2, і так далі. Я стараюсь у себе в голові мати ось такий записник справ, які потрібно зробити, але, звичайно, бувають форс-мажори, які стають 1. Втім, після цього все одно приступаю до пункту 2. Якщо навчитися вибудовувати такі схеми та жити за ними, тоді і будеш встигати.

– Що найважче у професії журналіста?

– Найважче – це люди. Робота журналіста завжди пов'язана з людьми. Журналіст повинен бути ще й психологом, тому що потрібно вміти вмовити людину на розповідь та на щирість. Потрібно розуміти, що ти відповідальний за те, що пишеш. Можна допустити суб'єктивність у написанні та забути, що за ніби простими новинкою чи текстом може стояти доля людини. Через написаний текст людина може втратити роботу, сім'ю, дитину, здоров'я чи навіть життя. Ми ніколи не знаємо, як те, що пишемо, вплине на людину. Навіть якщо ти не пишеш про конкретну людину, але пишеш про ситуацію. Потрібне вміння знаходити підхід до кожної людини. Навіть якщо ти пишеш абстрактний текст, необхідно думати, як він вплине на того, хто його прочитає.

– Який сучасний вид медіа Вам імпонує?

– Імпонує мені все, важливо, наскільки якісним є

продукт, який видає ЗМІ. Потрібно розуміти, що ніколи в нашому житті не вийде так, що одне витісняє інше. Десь глибоко в селі бабуся буде чекати телевізійні новини, а її чоловік – свіжий випуск газети. Я знаю сучасних людей, які вирізають тематичні замітки з газети. Тому не можна однозначно казати, що, наприклад, електронні ЗМІ – це круто, а всі газети чи телебачення – ні. Усе є актуальним, важливим та потрібним. Головне, щоб інформація несла користь для людини.

– Яку книгу порадили б прочитати майбутнім журналістам?

– Мені дуже подобається книга Тетяни Вергелес

«Моя грішна журналістика». Це авторка, яка багато років пропрацювала у львівському «ЗІКу», вона пише про журналістику та її процеси. У книзі наведені декілька інтерв'ю, які можуть служити прикладом для людей, планують обрати для себе професію журналіста.

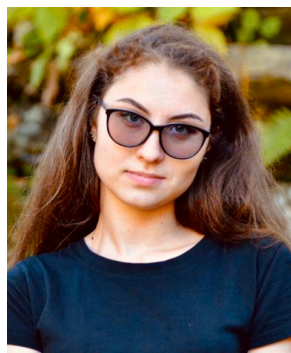
– Які поради можете дати майбутнім журналістам?

– Як би банально ця фраза не звучала, але моя порада – вчитися. Не боятися вчитися та розвиватися. Не потрібно думати, що після університету навчання закінчується та починається тільки робота. Чим більше дізнаєшся нового, тим тобі простіше і цікавіше працювати.

МАРИНА МАКСИМІВ:

«Журналістика вимагає любові до себе»

Інтерв'юерка Олена Олійник

*Журналістка телерадіокомпанії «НТК» в Коломиї,
псевдонім – Баба Доцька*

– Розкажіть, будь ласка, про себе. Чим Ви любите займатись?

– Мене звать Марина Максимів, мені 32 роки. Живу в Коломиї, працюю радіоведучою та журналісткою. Мені пощастило, бо улюблене заняття – це моя робота. Кожного дня нові зустрічі, знайомства, цікаві люди та море інформації.

– Ким Ви мріяли стати

в дитинстві?

– Напевно, як і кожна дитина, я мала якісь захмарні мрії. Нещодавно знайшла свій зошит, в якому є твір на тему «Ким я хочу стати». Там у 2-му класі написала, що хочу стати співачкою.

– Скажіть, як виникла ідея створити персонаж Баби Доцьки? Це Ваше альтер его чи вигаданий персонаж?

– Баба Доцька – це реальність з вигадкою. Євдокією (скорочено Доцька) звали мою бабусю, яку я дуже любила. Вона була справді веселою жінкою, а коли її не стало, я вирішила запустити такий радіопроект. Спершу (13 років тому) це були просто паралельні переклади на гуцульський діалект російськомовних пісень (їх є 40). Згодом була довга перерва, а цьогоріч Баба Доцька повернулася зовсім по-іншому.

– Ви не боялися критики, створюючи такий персонаж?

– Вовка боятися – у ліс не ходити. Цікаво, що критики від незнайомих людей майже не було, навпаки – тільки похвала, а от рідні та близькі критикували так, що я ридала ночами.

– Чому саме журналістику Ви обрали роботою свого життя? З чого починався цей шлях?

– Я довго не могла визначитися, куди вступати після гімназії. І от одного разу мені до рук потрапив жур-

нал, там була якась спортивна новина, дуже цікаво написана (спортом я, до речі, не цікавилась). Після цього вирішила: хочу писати цікаво про нецікаве. Далі були 6 років навчання в ЛНУ ім. Івана Франка та сотні тренінгів і семінарів. Цікаво, що я почала працювати радіоведучою одразу після школи, а вже згодом – телевізійною журналісткою.

– Скажіть, не важко бути артистом і журналістом одночасно?

– Важко. Бо ті, хто бачив мене розкутою на екрані, не можуть мене сприймати серйозною журналісткою. Я їх розумію. Не в образі я дуже відповідальна і наполеглива, а ще чесна і справедлива. Не всім це подобається.

– Як Ви ставитесь до студентів-журналістів? Як думаєте, зараз молодь більше підготовлена до цієї роботи, аніж декілька років тому?

– Своє оточення відмовляю від вступу на такий факультет. Бо не обов'язково мати журналістську освіту,

щоб стати хорошим журналістом. Добрі фахівці в цій сфері саме ті, які здобували освіту в іншій сфері. До прикладу, мені дуже важко писати про економіку чи право, а от такі фахівці чудово б з цим впорались.

– На Вашу думку, до чого повинен бути готовий і що обов'язково має знати студент, який йде на роботу у сферу журналістики?

– Має любити цю роботу, бо по-іншому нічого не вийде. Повинен вміти слухати, а ще має бути готовим до найбільш непередбачуваних ситуацій. І ще найголовніше – тричі перевіряти інформацію.

– Ви дуже креативна особистість, займаєтесь не тільки журналістикою, а й музикою. Розкажіть, будь ласка, чи одразу Ви почали записувати кавери на відомі пісні чи спочатку займалися своєю музикою?

– Нічого спільного з музикою не маю, навіть не є меломанкою, навіть більше – мене вигнали з музичної школи та не взяли до шкільного хору. Щось своє ніколи не писала і не співала, виключно кавери.

– Скажіть, як відбувається процес написання каверів?

– Спершу пісня мусить зачепити. Далі треба знайти актуальну тему і написати відповідний текст, згодом – заспівати, зняти відео, ось і все. Виглядає просто, правда? Гадаєте, так і є насправді?

– Що порадите студентам, які тільки ступають на дорогу журналістики?

– Якщо не подобається журналістика – не ступайте на цю дорогу. Якщо не готові розбиратися ночами в складних темах – забудьте про цей шлях. Журналістика вимагає любові до себе!

МАРІЯ СОЛОДЧУК:

*«Взяла собі за мету висвітлювати те,
що веде до світла»*

Інтерв'юерка Жанна Головенко

Редакторка програм на радіо «Дзвони». Авторка програм «Наші гості», «Церковний календар», «Світло завтрашнього дня» та багатьох інших

– Розкажіть про себе. З чого розпочиналася журналістська діяльність?

– Вищу освіту здобула в Івано-Франківському педагогічному інституті (тепер – Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника) на музичному факультеті. А потім мене запросили на радіо «Дзвони». Це був 1996 рік. Працювала кореспондентом

і розпочинала мовлення (переважно в прямих ефірах). У 2004–2005 рр. успішно пройшла курс навчання в Школі редактора при Національній спілці журналістів України. Навчання було організоване за підтримки представництва Фонду Конрада Аденауера в Україні. Тоді цей курс навчання (перекваліфікацію) пройшло чимало головних редакторів зі сходу і центру України.

Приємно згадати, що мене запрошували працювати в Києві керівники кількох центральних ЗМІ, але завадили житлові проблеми.

– Наскільки мені відомо, у Вас є авторська програма «Наші гості». З ким проводите інтерв'ю і як визначаєте тему розмови?

– Гостями студії радіо «Дзвони» в моїй програмі є цікаві особистості нашого краю та й українці з цілого світу. Серед них голова ОУН Стефан Романів, директор Інституту української мови НАН України Павло Грищенко, ректор ПНУ ім. В. Стефаника Ігор Цепенда, священнослужителі, захисники України, волонтери, представники влади, просвітяни, письменники, композитори, співаки, представники громадських інституцій та різних сфер діяльності. Були й іноземці – студенти ПНУ ім. В. Стефаника. Зі співрозмовниками висвітлюємо важливі події, робимо презентації книг, проєктів. Ось, для прикладу, цикл програм на

духовну тематику: «Християнсько-моральні цінності», «Досягнення миру в душі і миру в Україні», «Орієнтири українського шляху», «Побудова громадянського суспільства» тощо. Є програми інформаційно-пізнавальні, інформаційно-аналітичні, культурно-просвітницькі.

– Які ще є у Вас авторські програми?

– У моєму доробку багато програм. У циклі «З вірою в майбутнє» були такі: «Щирість серця», «Мир душі», «Світло завтрашнього дня» та інші. На сьогодні: «Церковний календар», «Наші гості» і «Програма привітань».

– Кажуть, що Ваш голос впізнають тисячі людей. Що саме маєте на меті донести слухачам?

– На жаль, у світі відбувається постійна боротьба добра і зла. І треба доводити, що добро перемагає, якщо ти працюєш чесно, докладаючи зусиль. Найважливіше – бути людиною. Жити в суспільстві, турбуючись один про одного. Адже байдужість – негативна людська

риса, наш ворог. Необхідно шукати істину, відкривати серце до Бога. «А життя в любові має плоди чудові» – це мій улюблений вислів. Тому взяла собі за мету висвітлювати те, що веде до світла, до кращого життя в Україні, плекаючи віру і надію. Можливо, саме це і є «родзинкою» моїх програм. А ще кажуть люди, що я випромінюю любов з ефіру радіо «Дзвони».

– Існує думка, що журналісти дивляться на світ ніби з дослідницької точки зору. Ви погоджуєтесь? І чи впливає професія журналіста на Ваше світобачення?

– Можливо, й так. Але гадаю, що світогляд людини залежить від того, чим вона себе наповнює, якими очима дивиться на світ. А, отже, від любові до самовдосконалення і до пізнання. Звісно, що журналісти – допитливі люди. Взагалі я дуже допитлива за своєю природою. Тому в мені бачили цю журналістську «зернину», коли ще працювала музичним керівником.

– Чим би Ви займались, якби не пов'язали своє життя з журналістикою?

– Напевно, продовжила б навчати дітей, писала б вірші, пісні для них, як було раніше. А можливо, стала б актрисою, як мені пророкували. Я ж постійно складаю сценарії, займаюсь режисурою, коли проводжу різноманітні заходи. У будь-якому випадку, це було б щось творче.

– Як тепер із музичною діяльністю? Кажуть, що Ви також є активною просвітянкою і Вас знають у молодіжному середовищі.

– Усе в моєму житті пов'язане з музикою. Дуже люблю співати. І віддавна співаю в камерному хорі «Кредо», тепер це Митрополичий хор Івано-Франківського Архікатедрального Собору Воскресіння Христового. І в «Просвіті» я ще з часу її відновлення. Наші країни радо вітають мої творчі, духовні зустрічі, а особливо ті, що з молоддю. Адже молоді люди

заряджають позитивом, енергією, з ними завжди цікаво. У «Просвіті» проводимо брейн-ринги, вікторини, розвиваємо таланти тощо. Отож, запрошую і вас. Долучайтесь!

– Ви займаєтесь також громадською діяльністю?

– Я небайдужа до долі України. Підтримую добрі ініціативи. Активна учасниця Помаранчевої революції, Революції гідності, Народного комітету захисту України, Руху «За Україну

в НАТО», віче тощо. Знаю, що тільки життя в любові дарує нам щастя і робить щасливими інших. Тоді виникає прагнення якомога більше зробити, допомогти, врятувати.

– На завершення, що б Ви порадили студентам-журналістам?

– Виховувати в собі моральні принципи, бути наполегливими у своїх прагненнях і досягати мети. Бути допитливими, привітними, щоб праця приносила вам задоволення.

НАДІЯ СЕМЕНКОВИЧ:

*«Якщо ти обрав професію журналіста,
будь добрий нести її з честю»*

Інтерв'юерка Євгенія Шатохіна

*Заслужена журналістка України, нагороджена Почесною
Грамотою і медаллю Кабінету Міністрів,
лауреатка премії імені Івана Франка*

– Надіє Миколаївно, Ви не є корінною франківкою, розкажіть, будь ласка, як потрапили до цього міста?

– У 1976 році я закінчила Інститут мистецтв імені Івана Котляревського в Харкові і була направлена на роботу до Театру ляльок міста Івано-Франківська. Мої однокурсники поїхали працювати до Одеси, Києва, за-

лишилися в Харкові, а мене відправили до Івано-Франківська. Це місто вибрала свідомо, бо ще в дитинстві, вивчаючи географію, захохалася в Карпати. Я народилась і виросла в степу, у нас не було ні лісів, ні гір – рівний степ, як блюдце, і де-неде кущики, а мені хотілось багато зелені і води. Також їхала в Івано-Франківськ, бо дуже хотіла почерпнути для себе побільше чогось україн-

ського, такого справжнього, глибокого, народного. Коли літак приземлився в Івано-Франківську, я з таким трепетом, свідомою любов'ю приїхала до міста, що мене не потрібно було агітувати.

– Як Ви потрапили на радіо?

– Я недовго працювала в театрі, вийшла заміж за тутешнього чоловіка Сергія Васильовича, народила дитину і пішла в декретну відпустку. Потім постало питання роботи. І «по великому благу» моя свекруха влаштувала мене в Обласний комітет з телебачення і радіомовлення, це тодішнє обласне радіо. Я спершу кілька років працювала завідувачкою фонотеки, навела там лад, зробила картотеку. Але одного разу сталося так, що відомий тоді журналіст Борис Голіков підійшов до мене і запропонував взяти інтерв'ю в Наталії Ужвій, вона була «номером один» в українському театрі. А я ж кажу, що ніколи не брала інтерв'ю. Він дав мені «Репортер», сказав, які кнопки натиснути, а що запитати, я

знала. І ввечері з двома квиточками ми з чоловіком йдемо в театр. Після вистави я постукала в гримерку до Наталії Михайлівни Ужвій, відрекомендувалася і попросила дати мені інтерв'ю. Вона каже: «Дитинко, яке інтерв'ю? Мені 80 років, я така втомлена! Мабуть, сьогодні не вийде, зустріньмося завтра». А я кажу їй, що так готувалась, хвилювалась, що просто цю ніч не переживу, якщо вона мені не дасть інтерв'ю. Вона погодилась. Я записала інтерв'ю і була дуже щаслива. Наступного дня вони прийшли з Анатолієм Паламаренком на радіо і записали уривок з вистави «Пора жовтого листя», я ще додала це інтерв'ю. Так з'явилась невелика популярність, тому що записати інтерв'ю з такою людиною було честю. І після того мене почали задіювати в репортажах. У 1987 році, маючи двох дітей, вступила ще до Львівського державного університету ім. І. Франка на факультет журналістики.

– Ви довгий час працювали на радіо, як

після цього потрапили на телебачення?

– Зі скандалом. Коли на- стали часи демократичної України, з радіо пішла маса прекрасних журналістів. Прийшов новий керівник, і фактично половина колек- тиву Обласного радіо звідти пішли. На одній з редакцій- них літучок керівник, щоб показати працівникам, що нема регулярності ведення програм, звернувся до мене: «Надіє Миколаївно, сьогод- ні вже 2 лютого, а ви не ве- дете «Питання культури». В мене є книжечка, куди я записую все. І я беру такий записник і кажу шефові, що 1 січня вийшла та програма, 2 січня – інша, і так десь 10 хвилин перечитую все, що зробила за місяць. Шеф не витримав і сказав, що навів мене для прикладу, щоб по- казати, що ніхто нічого не робить. Я подумки з ним не погодилась, зціпила зуби і повернулась до себе в кабінет. Прийшов до мене Ана- толій Василичин і спитав, чи не хочу я поміняти робо- ту. Я сказала, що хочу. Він подзвонив Ользі Бабій на

телебачення «Галичина», щойно створене, і сказав, що вона мене вже чекає. Я спересердя пішла на телеба- чення. Мене зустріли Ольга Бабій та режисер Тарас Соб- ко і відразу запропонували в них працювати. Сказали, щоб виходила на роботу за- втра на 9 годину. Але я ж повинна була звільнитися з попередньої роботи, мені порадили по переводу при- йти на нову роботу і не ка- зати керівництву, куди я переводжусь. Наступного дня я мала інтерв'ю в записі з професором математики з Сімферопольського універ- ситету. Посадили мене в студію, професор назвався, я питаю, з якою метою він приїхав до Івано-Франків- ська, а він каже, що є голо- вою Товариства української мови у Сімферопольському університеті. Я зрозуміла, що це моя тема, і записала інтерв'ю на 20 хвилин. Його видали ввечері в 10 годи- ні на каналі «Останкіно», і на ранок я по-справжньому прокинулась знаменитою. І відтоді я на «Галичині» – як у себе вдома. Що не робить-

ся – все до кращого.

– Коли Ви почали вести прямі ефіри?

– Як тільки на «Галичині» запровадили прямі ефіри, я почала вести великі програми. Спершу я була на «Вістях». Майже 10 років вела програму «Вісті», вони виходили і в записі, і в прямих ефірах, але без телесуфлера, всі підводки ми або вчили напам'ять, або читали з аркуша. Був навіть такий курйозний випадок: «Вісті» записували на касету, наш звукорежисер ніс її на «Вежу», там був ретранслятор, і уже звідти програма транслювалась. Одного разу касету «заїло», на екрані зупинився кадр зі мною, і так хвилин з десять я була на екрані. Тут почалися дзвінки додому, і всі почали питати: «Що з Надею? Вона померла?». Чоловік не зрозумів, у чому річ, я не дивилась телевизор, а свекруха дзвонить з роботи і питає, що сталося. Ну, ми всі з того посміялися.

– У кого Вам так і не вдалося взяти інтерв'ю?

– На жаль, я не всти-

гла взяти інтерв'ю в своєї улюбленої артистки Фаїни Раневської. До нас в Івано-Франківськ мав приїхати на гастролі Театр московської ради, і мала приїхати Раневська. Я вже готувалась до розмови з нею, але коли приїхав театр, сказали, що актриса дуже хвора. Я подумала, що візьму «Репортер», тоді я ще працювала на радіо, і поїду до Москви, не вижене ж вона мене. Але в 1984 році вона померла. І вже потім, будучи у Москві, я приходила на її могилу, щоб поклонитися пам'яті цієї жінки. А з місцевих це Михайло Сливоцький і Сергій Романюк.

– В якій історичній постаті Ви хотіли б взяти інтерв'ю?

– Таких особистостей дуже багато, але я б обрала Нестора Махно, мого земляка. Я багато про нього чула від своєї родини, мій дідусь був добре з ним знайомий. Кілька років тому я була в Парижі, відвідала цвинтар «Пер-Лашез», і там екскурсовод показав могилу Махна. Звичайно, у мене до

нього було б дуже багато запитань. Він був анархістом, тактиком ведення партизанської війни, політичним, військовим діячем, відвернувся від Скоропадського і Петлюри, тим самим зрадив український народ – цей момент мене цікавить. Також Махно боровся проти петлюрівців, денікінців, він вважав, що на українській землі господарем має бути українець. Найголовніше запитання, яке б я йому поставила, – куди він дів свої скарби? Кажуть, що величезні скарби Нестора Махна поховані під водами Каховського водосховища.

– Що Ви вкладаєте у слово «журналіст»?

– Це велика праця. Журналіст повинен багато читати, багато знати, це інтелект, це пошук, творчість, але насамперед це велика правда життя. Я не виношу журналістів, які брешуть. І коли мені казали, що щось не можна давати в ефір, в таких випадках я брала папір в руки і казала, що іншу версію читати не буду. Я відмовлялася вести новини

там, де не хотіла брехати. Честь і слава тим людям, які мені це дозволяли. Повага до правди дуже пріоритетна для мене в журналістиці.

– Яку рису найбільше цінуєте у журналістові?

– Інтелект. Журналіст насамперед повинен бути мудрим. Не просто грамотним, а мудрим, відрізнити правду від брехні, сказати правду тоді, коли її не можна говорити, а це вже справа твого начальника, допускати публікацію цього чи ні. Чому люди зараз так цікавляться інтернет-виданнями? Тому що там хоч іноді можна почути правду. І ще одна важлива риса для журналіста – це вислухати кілька сторін. Обов'язково дивитись опозиційну пресу, мені цікаво почути, що говорить світ про Україну, що каже ворог. Правда – це добре, а мудрість – ще краще.

– Чого Ви боїтесь?

– Комп'ютера боюсь. Хоча я дуже добре ставлюсь до цієї структури і вмю, в силу своїх професійних обов'язків, користуватись,

але мені здається, що він завжди може підвести.

– Що порадите молодому поколінню журналістів?

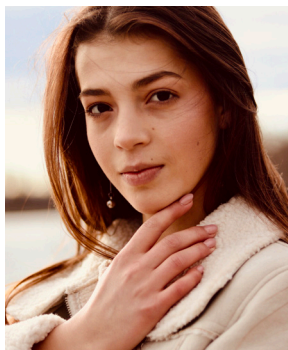
– Чорна праця до знемоги. Треба вміти і відпочити, але якщо ти вже обрав професію журналіста, будь добрий нести її з честю. Я впродовж більш ніж 40-ка років живу в Івано-Фран-

ківську, я ніколи не намагалась нікому подобатись і до цього закликаю наших журналістів. Не треба нікому подобатись, все одно знайдеться хтось, хто скаже, що ти чогось не вмієш. І якби я дослухалася до того, що говорять про мене, я б уже не була жива. Журналіст повинен знати, що він достойно несе своє ім'я, свою честь.

ОЛЬГА ПРОДЕНКО:

«Будь-яку цензуру, а особливо політичну, вважаю ганебним, антидемократичним явищем»

Інтерв'юерка Інеса Дрислюк

Спеціальна кореспондентка ОТБ «Галичина», заслужена журналістка України, лауреатка премії ім. Івана Франка в галузі «журналістика». За професійне висвітлення податкової тематики в програмі «Податковий вісник» отримала найвищу Всеукраїнську відзнаку «Золотий кадучей»

– Протягом роботи на «Галичині» скільки програм було створено Вами?

– Працюю на телебаченні «Галичина» з 1994 року. Протягом десяти років була ведучою програми «Вісті». Створювала циклічні програми «Діти України», «Пам'ять», «Влада для народу», «Гостинець», «Казна Прикарпаття», «Край туризму», «Буковель пред-

ставляє», «Золота стежа».

А також створила багато тематичних фільмів: «Трипільськими шляхами», «Історія в камені», «Фестивальне суцвіття», «Світоч науки», «Карпатам зеленіти вічно», «Подорож морями», «Хліб – основа життя», «Українська діаспора – спільні дії», «На сторожі лісу», «Місто ковальського мистецтва», «Свято карпатського літа», «Ніч у музеї»,

«Українська Галілея», «Чисте довкілля», «Бізнес-форум у Торонто», «Івано-Франківськ – столиця Прикарпаття» та багато інших.

Дванадцять років поспіль щосуботи в ефір виходила моя програма «Край туризму». Створила близько ста туристичних фільмів за власними сценаріями і режисурою. Подорожі багатьма туристичними маршрутами, і не тільки Прикарпаття, завжди відкривали глядачу щось нове, неординарне, цікаве. Туристичні програми були переможцями у всеукраїнських та міжнародних конкурсах.

Чинні програми – «Шлях до Європи» та «Податковий вісник» – також мають свого глядача тривалий час. Програма «Шлях до Європи» – переможець міжнародного конкурсу «Польща. Що ми про неї знаємо?». Отримала сертифікат міжнародного стажування.

– Звідки берете натхнення для створення різноманітних програм і фільмів?

– Найбільше натхнення

приходить після подорожей та спілкування з цікавими людьми. Я дуже ціную всіх, хто брав участь у моїх програмах і давав інтерв'ю! Це видатні особистості, талановиті та віддані своїй справі люди. Понад усе ціную в людях правдивість та щирість, працелюбність, віру в добро та відповідальність за свої слова і вчинки. І я дуже тішуся, що моє життя наповнене зустрічами та спілкуванням саме з такими людьми!

– Ви часто подорожуєте. Які місця найбільше запам'яталися?

– Найбільше я люблю рідні Карпати. Коли створювала туристичні програми, пізнала багато цікавих місцин, вершин, водоспадів, звичаїв, традицій і не тільки. Це багатющий та унікальний колорит! Шкода тільки, що самі люди частенько знищують цей Дар Божий...

А з закордонних подорожей найбільше вражень з Відня (Австрія). Це місто величної архітектури, шляхетної високої культури, збережених традицій. Канада – країна гармонії. Під

такою назвою я створила й програму про цю країну, де дуже поважають та люблять українців, які понад усе беруть там свою мову, віру, історію, культуру. У Швеції – прості та щирі взаємини між людьми, доброзичливість до туристів і велика шана до своєї праісторії. Майже в центрі Стокгольма є Скансен – музей просто неба, де зібрані унікальні старі будинки.

А Адріатика – це найчистіше море в Європі. Величні гори, лагідне море та щирі чорногорці створюють ідеальну ауру для справжнього відпочинку! Було ще багато цікавих подорожей, з яких я черпаю життєву наснагу.

– Які найважчі ситуації траплялися у вашому житті?

– Найважче тоді, коли тобі спеціально заважають створити програму. А вона вже вимріяна, написаний сценарій, вибрані інтерв'ю. І траплялися ситуації, коли не потрібні нікому інтриги гальмували творчий процес. Я, як і кожна творча людина, важко переживаю якісь

наклепи чи плітки. Хоча це дуже швидко завжди минало, а задумане втілювалося в життя із ще яскравішою якістю. З важких ситуацій завжди виходиш ще сильнішою. Я достеменно знаю, що перемагає правда! Завжди стверджую, що правда є одна – та, яку знає Бог!

– Що б Ви змінили в сучасній журналістиці?

– Я б змінила принципи редакційної політики формування новин. Тепер вони виглядають як кримінальна хроніка, особливо на центральних телеканалах. Суцільний негатив з телеекранів породжує в суспільстві роздратування, агресію, страхи та фобії, невпевненість та почуття меншовартості.

Негативною сучасною тенденцією є використання журналістами інтернету як остаточного джерела інформації. Журналіст завжди був безпосередньо на подіях, спілкувався з людьми, вивчав думки, погляди, різні точки зору. Переписування текстів з інтернету – це плагіат!

Дуже мало в нас творчих, публіцистичних, пізнавальних програм. Якби телеканал не були власністю олігархів, було б більше якісніших журналістських матеріалів для справжньої користі суспільству! Це – мрія.

– Що порадите майбутнім колегам?

– Я дуже люблю молодь,

яка самодостатньо знає про свій якісний творчий вибір. Тепер у наш колектив влилися дуже цікаві молоді особистості. Порадити можу тільки одне – завжди залишатися собою! Не боятися захищати свою думку! Не підлаштовуватися під когось та розвивати свою особисту творчу індивідуальність!

ЖЖ

Молоді не означає «зелені»:

*поєднання студентського
та професійного життя*

БОГДАН МИСЮК:

«Журналістика може змінювати світ»

Інтерв'юер Руслан Гудзовський

Студент спеціальності «Журналістика». Працює в місцевій газеті «Репортер». Хлопець вважає, що головне в журналістиці – мати бажання працювати і не лінуватися

– Богдане, привіт. Дякую, що знайшли час поговорити. Розкажіть, будь ласка, коли Ви вирішили стати журналістом і що вплинуло на це рішення.

– Якщо чесно, це вийшло випадково. Піднімався поверхами Прикарпатського університету, побачив напис «Журналістика» і вирішив. А що на це вплинуло, з'ясувалося вже пізніше,

десь на другому курсі. Склалось так, що мені подобалося про все дізнаватися, всюди хотів проникати. Якось докупи склалися факти, і вирішив стати журналістом.

– А ким Ви мріяли стати в дитинстві?

– Навіть не знаю... Художником. Я добре малюю, в мене тато професійно цим займається, у нього трошки вчився. Фарбами, як у нього,

не виходило, тому малюю тільки олівцем і ручкою. Розтушування роблю.

– **Взагалі обов'язково вчитись журналістику в університеті?**

– Я думаю, що ні. Краще вивчати економіку, право тощо – це все складові журналістики. Окремо вона існувати не може.

– **Що думаєте про сучасну журналістику?**

– У кожної країни вона індивідуальна. В одній журналістика як така не існує. Наприклад, у Росії. Там журналістики немає, 99% цього ринку, я думаю, куплено. А за правду можуть вбити або посадити. У деяких країнах журналістика більш демократична. От візьмемо Україну. Починаючи з голосування: у нас більш все відкрито, ми можемо ходити на мітинги й відстоювати своє слово. Будь-який блогер може стати журналістом, якщо опиниться в потрібний час у потрібному місці. Та й взагалі будь-хто.

– **За що Ви любите свою професію?**

– Напевно, за те, що ми можемо знати все і бути в курсі всіх подій. Журналістика може змінювати світ.

– **А за що ненавидите цю роботу?**

– Дедлайни. Це найгірше, що може бути. Коли ти береш дві-три теми на планирці в редакції, одна з них виходить за тиждень, минуло п'ять-шість днів, ти вже написав другу, хочеш приступати до третьої, а вона «злітає». Людині не виходить з тобою зустрітись, поговорити, а інших експертів немає. І все, тема «пролетіла», тобі треба в останній день шукати нову, дивитися, дзвонити. Усі кричать, бігають, а ти намагаєшся в цьому хаосі щось робити.

– **Як Ви потрапили в «Репортер»?**

– Та якось випадково зустрів одну із журналісток «Галицького кореспондента», розговорилися, бо ми ще на другому курсі працювали разом, і вона сказала, що в «Репортері» вільне місце. Подзвонив до Андрія Філіппського. Відразу ж у перший день мені дали за-

вдання. Якось закрутилося, що досі працюю там.

– Які якості, на Вашу думку, мають бути в журналіста?

– Нічого не боятися, завжди бути в курсі подій, якщо це можна назвати якістю, хоча я б так не назвав. Але це найголовніше для журналіста – бути в курсі подій, бо він не пропускає нічого повз вуха, знає, що робиться в Росії, Україні чи десь в Африці. І складає в купку всі факти, і з цього журналіст може почерпнути якусь фразу, яку він почув в якомусь іншому виданні.

– Кому ж, як Ви думаете, не варто ставати вашим колегою?

– Людям, які лінуються. Хоч я теж лінуюсь, та всім властива лінь. Але якщо ти чітко та добре працюєш і бачиш, що твій колега в цей час отримує такі самі гроші, як ти, але робить у два-три рази менше матеріалу, не дуже хочеться після цього мати з такими справу. Головне в журналістиці – це мати бажання працювати.

– Задумувались про те, що журналістика – не Ваше?

– Задумувався, було. Тому що спочатку все було дуже обмежено, як працюють всі газети в Івано-Франківську. Це справді складно, бо знайти інформацію не так просто, всі всіх знають, все публічно, але потім пристосувався, якісь жарти журналістські «пішли». І ти їх розумієш, ти в цьому розумієшся. Це надихає. Але щодо грошей, то у Франківську оплата дуже низька. Може, за кордоном більше, але журналістика – це професія, в якій ти мавш віддаватися людям і не думати про гроші. Якщо ти хочеш стати професійним журналістом і добре заробляти, потрібно постійно бути в цій професії, в інформації, бути онлайн, записувати. А на боці можеш відкрити бізнес, якщо хочеш більше грошей. Одне іншому ніколи не заважало.

– Якби не склалося з журналістикою, чим би Ви займались?

– Напевно, виїхав би пра-

цювати за кордон або пробував себе у сфері ІТ. От зараз хочу паралельно пробуватись в ІТ і дизайні, були пропозиції, але зараз часу не вистачає.

– Як думаєте, у чому сенс людського життя?

– Скажу словами одного з філософів: «Напевно, у пошуку сенсу». Я думаю, в кожній людині є щось особливе, і вона повинна здійснити цю місію, незважаючи ні на що.

– І нарешті, дайте майбутнім журналістам декілька важливих порад, які допоможуть їм стати професіоналами.

– Не варто писати про те, що є вже дуже заангажоване, воно нікому не цікаве,

завжди треба дізнаватись щось нове і порушувати нові теми. Тоді людина стає справжнім професіоналом. По-друге, бажання. Якщо його немає, а є лише гонитва за грошима або славою, людина не зможе стати професіоналом, вона буде виконувати свою роботу неякісно і на публіку. Не варто прислухатися до тих, хто працює за старими стандартами, це минуле століття. Журналістика зараз рухається в незрозумілому напрямі й атакує з усіх сторін: інтернет, телебачення, радіо, а газети відмирають. Журналіст має бути універсальним, завжди бути в курсі останніх подій. Тоді він зможе бути справжнім професіоналом.

ВАСИЛЬ СКРИПКА:

*«Журналіст працює для людей,
які вірять його словам»*

Інтерв'юерка Ірина Блаженко

Журналіст «UA:Карпати», студент 5-го курсу

– **Чому саме журналістика?**

– Це просто цікаво. Нові місця, люди, історії. Журналістика дуже динамічна і непередбачувана. Ти не знаєш, над чим працюватимеш через кілька днів, куди тебе занесе завтра, яких людей зустрінеш. Вона вимагає концентрації і постійного самовиховання. І мені це подобається. Звичайно, це і можливість писати й

говорити про важливе. Ти можеш розповісти історію про непересічну людину чи зробити серйозний матеріал про проблему, про яку мовчать. І це чудово.

– **Чи розглядали інші варіанти у виборі професії?**

– У старших класах роздумував над різноманітними професіями. Це був дуже широкий спектр – від

філолога до юриста, від архітектури до природничих наук. Але приблизно за рік до складання іспитів твердо вирішив навчатись саме на журналістиці.

– Як Ви опинилися в телевізійній журналістиці?

– Своєю роботою на телебаченні я завдячую Наталії Зиновіївні Асатурян. На другому курсі навчання вона викладала у нас «Радіожурналістику» та водночас працювала у телерадіокомпанії «Карпати». Одного разу вона зателефонувала мені й запропонувала спробувати попрацювати кореспондентом. Тоді в компанії не вистачало журналістів у редакції новин. Звичайно, я погодився.

Спочатку було неабияк важко в усіх аспектах, адже це була перша робота. Абсолютно інше середовище, нові завдання і пріоритети. Під час навчання я говорив, що прагну писати у виданнях або вести радіопрограми. Точно не пов'язував своє майбутнє із телебаченням. Склалося зовсім по-іншому, але я тільки радий цьому.

– Яке було Ваше перше завдання? Чим запам'яталось?

– Це було якесь обговорення в адмінбудинку. Здається, президія облради, щось таке. Я дуже хвилювався і геть розгубився. Грубо кажучи, нічого не розумів, що там відбувається і який мені потім із цього робити матеріал. Просто сказав оператору, аби знімав усе, а я в редакції якось розбиратимусь. Зате я чітко пам'ятаю друге завдання. Працював над сюжетом про продаж нелегальних новорічних ялинок у місті. Тоді на ринку ми знайшли таких людей, які саме цим і заробляли. Звичайно ж, ніякої конструктивної розмови не вийшло. Вони ховались від камери, а ми з оператором слухали «прокльони» у свій бік.

– Як Вам працювати на Суспільному?

– Круто. У нас чудова молада команда, дуже приємні люди і доброзичлива атмосфера. Це найголовніше. Тут середовище, в якому приємно розвиватися. Суспільне вчить бути універсальним.

Тут ти кореспондент, теле- і радіоведучий, оператор, а певною мірою й редактор. Це чудова платформа, аби пізнати усі тонкощі професії.

– Які головні принципи у Вашій роботі ?

– Якщо говорити про Суспільне, то в нас є чіткі журналістські стандарти, які повинні створювати об'єктивну картину і не шкодити людям. Ми прагнемо робити якісну журналістику в нашому регіоні. Правдиву, збалансовану, без «джинси» і маніпуляцій. Ми хочемо, аби люди нам довіряли, тому це велика відповідальність.

– Чи бувають у Вас моменти розчарування в професії?

– Ні, такого не було. Можливо, я ще мало часу в професії, тому не встиг розчаруватись. Звісно, бувають моменти, коли журналістська робота втомлює, наводить нудьгу чи змушує віддавати усю енергію, перш за

все внутрішню, моральну. Але це тимчасові труднощі. Це не розчарування.

– Які у Вас плани на майбутнє?

– Не люблю наперед загадувати. Поки навчаюсь на магістратурі, працюватиму на «UA:Карпати». Це ще щонайменше рік. А далі... Сподіваюсь на нові виклики, нові місця. Варто пробувати.

– Що можете побажати журналістам-початківцям?

– Не боятися пробувати. Робити те, над чим раніше і не задумувався. Нехай воно і не виходитиме як слід. Нехай буде багато критики. Все одно це досвід і робота над собою. Експериментувати. Ставити питання і бути пильним.

Ну а найважливіше – це просто розуміти, що ти пишеш і про що говориш. Адже працюєш для людей, які вірять цим словам.

ВЕРОНІКА КОВБАСЮК:

«Журналістика – це важко, якщо це якісно»

Інтерв'юерка Марина Тимків

Редакторка стрічки новин в українському інтернет-виданні «Obozrevatel» у м. Київ. Студентка Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

– Чому Ви обрали саме журналістику?

– Журналістикою я почала цікавитись ще доволі давно. Напевно, це був клас 7-8 школи, тобто більше п'яти років тому. Я навіть не пригадую того моменту, коли чітко усвідомила, що журналістика – це те, чим хочу займатись. Тобто я йшла до цього поступово, але не сумнівалась у своєму

виборі. Спершу мене мотивувала похвала викладачів, які говорили, що я пишу непогані тексти, потім – успіхи в гуртку з журналістики, а пізніше – вже власні матеріали у друкованих медіа Івано-Франківська.

Закінчуючи школу, я знала: буду вступати на журналістику – і крапка. Так і вийшло. Пройшла творчий конкурс, склала ЗНО – і

ось я вже вчусь у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника за спеціальністю «Журналістика». А далі закрутилось – багато практики, стажувань і, врешті, робота у Києві.

– Як Ви зрозуміли, що хочете бути журналістом?

– Це не був якийсь проблиск, як я вже казала. Просто ще зі школи знала, що стану журналісткою. Були різні ідеї, запасні варіанти. Це і англійська філологія, і право, і хореографія. Але я надто принципова і цілеспрямована (це не завжди хороші риси, на мою думку, але вони часто допомагають). Вибрала ціль і йшла до неї. Журналістика стала моєю ціллю, тому я за будь-яких обставин, скажімо так, «осідлала» її.

– Як взагалі гадаєте, журналістика – це Ваше покликання?

– Залежно що розуміти під словом «покликання». Це навіть якось трохи пафосно звучить. Журналісти-

ка – це те, чим мені подобалось займатися, подобається зараз і в найближчому часі також, впевнена, буде подобатись. Я вже занадто багато собі наміряла, напланувала на далеке майбутнє. Тому здаватись якось не хочеться. Так, буває важко. Не завжди трапляється так, як колись уявлялось. Але не думаю, що якийсь із цих чинників вплине на мене настільки кардинально, що я захочу змінити напрямок своєї роботи. Я звикла переступати через невдачі, бо вже на власному досвіді переконалась: якщо не складається з чимось класним, через якийсь період складеться з чимось набагато кращим.

– Які були Ваші власні погляди і враження щодо роботи? Журналістика для Вас – це важко чи легко?

– Коли я ходила на гурток, навіть коли вступила в університет, журналістика для мене була наче білі хмаринки з єдинорогами. Тобто я занадто ідеалізувала її. Думала, що це просто, думала, що завжди буду працю-

вати там, де захочу, що всі дотримуватимуться стандартів, поважатимуть одне одного. І, напевно, розчарування почалися тоді, коли я пішла на перші свої практики, стажування, а потім і роботу. Всі ці міфи розвіялись. Стало набагато важче, але водночас я зрозуміла, який насправді, скажімо так, «світ» журналістики. Те місце, де ти працюватимеш безоплатно, а годуватимуть тебе «обіцянками», те місце, де тобі скажуть: «ти класна, але в нас немає вакансії», і те місце, де ти жертвуватимеш якістю тексту заради швидкості, а також писатимеш далеко не інтерв'ю з відомими людьми.

Журналістика – це важко, якщо це якісно. Але це легко для тих, хто робить це на «відчепись». Тобто кожен розставляє перед собою пріоритети і вибирає сам «важку» чи «легку» журналістику. Я – на боці «важкої» та якісної...

– Яка повинна бути мотивація у журналіста, щоб, зазнавши поразки, він не опустил руки, а

навпаки – рухався тільки вперед?

– Я не спеціаліст, звісно, але, думаю, він просто повинен «горіти» своєю справою і знати, що йому це подобається, потрібно. Я неодноразово «пролітала» з різними медіа. І мені було прикро через це. Але потім зрозуміла, що якби я потрапила на один проєкт, то не потрапила б на наступний – кращий. Тобто якби мене взяли на одну з радіостанцій в Івано-Франківську, на якій я практикувалась, то згодом не потрапила б в інтернет-видання «Obozrevatel» у Києві. Усе просто, треба любити журналістику зі всіма її недоліками, якими б вони не були, і завжди рухатись далі. Ніколи не зупинятись, навіть коли образливо. Це важливо, по-моєму.

– Які якості, на Вашу думку, журналіст повинен мати для успішної реалізації?

– Якщо коротко – без наглості та впевненості нікуди. У цьому випадку наглість – на руку, хоча взагалі це не дуже хороша риса. Справа в

тому, що ніхто сам не підійде до тебе і не дасть тобі коментар, поки ти не попросиш чи навіть доки не будеш наполягати. Ніхто не наблизить до тебе і не скаже: «От робота – ми готові взяти тебе хоч вже». Самостійно – шукати, стукати у всі двері, кидати заявки, говорити, перекопувати. Якщо не тільки про характер говорити, то сюди слід додати ще знання стандартів журналістики, форматів певних видань, логіку. Ну, і багато-багато різних речей.

– Наскільки важливий саморозвиток у даній професії? І як він допоміг власне Вам?

– На всі 100% важливий. Я думаю, якби я сама не шукала собі практику, стажування, роботу, ніхто б мені з цим не допоміг. Так, тобі дають в університеті скерування на практику, але якщо ти сам не хотітимеш там робити щось, розвиватись – то вийдеш звідти просто з підписаним папірцем. І більше нічого. Треба самому здобувати досвід. До того ж, мені здається, вже з перших

курсів університету. Адже, що б не говорили, а знання з навчального закладу не дадуть тобі стільки, як практика у медіа. Важливий факт – те, що університетські лекції дуже відрізняються від того, що є насправді у медіа.

– За що можна полюбити журналістику?

– Хм, не знаю, хто її і за що любить. Але для мене це історія про донесення до людей вкрай важливої інформації, можливість дізнатися про щось першою за інших, переживати разом із героями статей, інтерв'ю чи новин їхні розповіді, бути у вирі подій. Це про емоції. Але не про ті, які ти передаєш читачам (це буде доволі суб'єктивно), а про ті, які ти отримуєш. Це про перейняття досвіду від інших людей. Про здатність ділитися з іншими інформацією, відкривати нових героїв (надзвичайно важливо), локації, ситуації та тому подібне.

– З чого починався Ваш професійний шлях в журналістиці?

– Насправді, коли я йшла в журналістику, хотіла пра-

цювати на телебаченні й тільки. Коли нас на гуртку повели на радіо – мені не сподобалось, оця шумоізоляція дуже на мене «давила» (і зараз її не люблю). А в газетах робота мені здавалась нудною, хоча я саме тоді починала дописувати до друкованих видань. Вже в університеті, на першому курсі, я пішла на практику на Urban Space Radio. Мені подобалось там, це була історія про сучасне медіа. Але я здебільшого писала там тексти (у рамках співпраці цього медіа з онлайн-журналом «The Ukrainians»), а не проводила програми, як би це дивно не звучало. І з часом ми з цим медіа «не зішлись характерами», скажімо так. Пізніше був кастинг на радіо «Західний полюс», де я дійшла до фіналу, а потім практика на радіо від «UA:Карпати». З другим не склалось, адже у них не було вакансій. У проміжку між цим я дописувала у різні онлайн-медіа. А тоді зі мною «трапилась» робота в інтернет-виданні «Типовий Франківськ».

Паралельно я ще написала статтю для проєкту «МедіаЛаб», хотіла туди дописувати ще – але не встигала. Бо одночасно із тим завжди вчилась в університеті. А вже після «ТФ» я потрапила в омріяний Київ, на роботу в провідне інтернет-видання «Obozrevatel».

– Чому Ви вирішили спробувати себе саме в онлайн-медіа?

– Онлайн-медіа «трапилися» зі мною раптово. Я раніше ніколи особливо не «рвалася» туди. Чомусь спершу пробувала втрапити на радіо. А тоді після кількох не дуже вдалих спроб вирішила податися на вакансію у «ТФ». І мене одразу взяли. Вже з часом я зрозуміла, що насправді є багато крутих інтернет-видань, навіть більше – я зорієнтувалася саме на цій сфері і далі хочу в ній працювати.

– Як саме Ваш досвід на радіо впливає зараз на роботу в інтернет-виданнях?

– Прямо, напевно, ніяк. Це зовсім різний формат.

На «Urban Space Radio» мене навчили доволі добре працювати з текстами, але я б не сказала, що це радіодосвід. На «Західному полюсі» була лише розважальна журналістика, а я працюю у суспільно-політичних медіа. На «UA:Карпати» ми готували інтерв'ю. Хіба що це дало мені змогу почуватися тро-

хи вільніше з гостями, загальом у цьому жанрі. На мене більше вплинуло те, що з жодною із цих радіостанцій не склалось. Але вплинуло добре. Бо не знати, чи була б я зараз там, де я є. Це поперше. А по-друге, це був досвід, який навчив мене ніколи не опускати руки.

ГАННА ГОШВА:

«Якісна журналістика повинна бути всюди»

Інтерв'юерка Діана Ковдра

Навчання є невіддільною частиною життя кожної людини. Але ще краще, якщо воно закріплюється не лише теорією, а й практикою. Багато хто зі студентів-журналістів уже з перших курсів реалізовує себе у професійній сфері. Хочу познайомити вас зі своєю одногрупницею Ганною Гошвою, яка не тільки встигає поєднувати навчання з роботою, а ще й знаходить час на самовдосконалення

– Аню, розкажіть детальніше про себе.

– Моє ім'я ви вже знаєте (сміється). Я родом з невеличкого міста Бучач, яке в Тернопільській області. Нині я навчаюся в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника на третьому курсі Факультету філології за спеціальністю «Журналістика». Також я працюю в газеті рідного міста «Нова доба».

– У нашому теперішньому світі є безліч різноманітних професій, тоді чому саме журналістика?

– Я просто захотіла займатися тим, що мені подобається і приносить задоволення. Адже мені приємно працювати з людьми та жити в такому швидкому ритмі, коли не знаєш, що ховається за наступним поворотом сьогодні.

– Чому Ви вирішили піти працювати? Чи не хотілось ще побути на парах разом з одногрупниками?

– Бажання піти працювати за професією виникло ще на першому курсі. Напевно, це було пов'язано з насиченим графіком студентського життя. Пам'ятаю, як ми з одногрупниками ходили на різні події, де були присутні люди, які у своєму житті досягли немалих висот. Також значний поштовх мені дала Школа журналістики при Івано-Франківській обласній організації Національної спілки журналістів України.

– Головне питання, яке цікавить студентів: чи не важко поєднувати навчання з роботою?

– Звісно, важко, адже після довгого робочого дня інколи хочеться спокою, але я стараюся не відставати в навчанні і складати все вчасно.

– Чи виникали у Вас якісь труднощі? Як Вас сприйняв колектив?

– Ні, від самого початку мене дружньо зустріли, і я легко знайшла спільну мову зі всіма на роботі.

– Чому саме робота в Бучачі, а не в Івано-Франківську?

– Я вважаю, що якісна журналістика повинна бути всюди. І я із задоволенням вирішила зайнятися розвитком журналістики рідного міста.

– Ще чимось захоплюєтеся в позаробочий час?

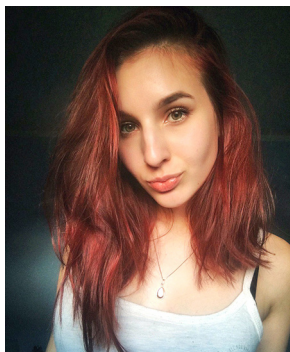
– Звісно. Я не вмю сидіти на одному місці, навіть у вихідний день. Час від часу займаюся спортом, оскільки він допомагає сконцентруватися на роботі. Також фотографую. Люблю фіксувати важливі моменти на знімках, які збережуться на довгі роки, а не тільки спогадами.

– І на завершення що б Ви порадили студентам, які вагаються між навчанням та роботою?

– Не потрібно нічого боятися, бо життя непередбачуване! Як на мене, то робота журналіста вимагає не так теорії, як практики. Тому під час роботи в ЗМІ ви все ж вчитесь чогось нового та закріплюєте те, про що вже дізналися під час пар.

ДАРИНА МЕНДЕЛА:

«У всіх бували злети та падіння»

Інтерв'юерка Софія Чігур

Працювала в журналі «Мега». Дарина все життя мріяла стати філологом, проте одна подія перевернула з ніг на голову все її майбутнє. І тепер вона не уявляє себе в іншій професії

– Чому Ви обрали саме журналістику?

– Чесно кажучи, до останнього я думала, що буду вивчати іноземні мови. Але наприкінці 10 класу в школі виграла конкурс (потрібно було написати невеличке оповідання на вільну тему), і в один прекрасний момент у мене ніби загорілася лампочка в голові й була тільки одна думка – хочу бути журналісткою. Все так тра-

пилося неочікувано, адже філологом я хотіла бути ще з 13 років. Якби не конкурс, то, можливо, я б зараз не давала інтерв'ю. Ось як одна спонтанна подія перевернула моє майбутнє.

– Ви розпочали інтенсивно шукати роботу ще на першому році навчання чи робота сама знайшла Вас ?

– Насправді роботу я навіть не шукала. Просто під

час зимових канікул мені було нудно сидіти вдома, тому вирішила пошукати роботу просто для досвіду. Не мала на меті знайти потенційну роботу на постійний час. Вирішила спробувати себе на франківському телебаченні. Було досить круто отримати новий досвід, познайомитися з багатьма колегами та взагалі побачити, яка насправді робота журналіста, адже вона трішки не така, як про неї розповідали наші викладачі. Але я зрозуміла, що мені до душі все ж офісна робота, а не бігати туди-сюди на події. Я не надто активний журналіст.

Згодом, десь навесні, я познайомилася з Мар'яною Цимбалюк (вона працювала у сусідньому офісі та була головним редактором журналу «Мега»), і вона запропонувала перейти до них. Скажу чесно: робота в офісі над журналом «Мега» мені більше сподобалася, ніж на телебаченні. Спершу я дуже боялася, адже «Мега» – це спеціалізоване видання про економіку та бізнес Прикарпаття, а я ще в школі кля-

лася, що нічого спільного з економікою в майбутньому не хочу мати. Але не кажи «гоп», поки не перескочиш. Думала, що не впораюся, але насправді все було дуже легко. Я ходила на цікаві події та брала інтерв'ю в економістів, власників великих підприємств.

Пам'ятаю, якось в Івано-Франківськ приїхав Роман Шеремета (викладає економіку в американських коледжах та університетах), і, на жаль, ми не змогли зустрітись. Але журналіст завжди знайде вихід. Тому ми о 1-й годині ночі проводили інтерв'ю в Facebook. Досить цікава практика, раджу всім спробувати (*сміється*).

– Розкажіть про свій перший матеріал та про перший журналістський досвід. Як впоратися з труднощами офісної роботи?

– Якщо ти не любиш офісну роботу – тоді шукай інший варіант. Мені не було нудно. В офісі я собі спокійно могла послухати музику, піти поїсти. Офіс насправді не обмежував мене у відпочинку,

а навпаки – я не дуже була прив'язана до робочого місця.

– Як Ви знайшли спільну мову з редактором та колегами?

– На мою думку, журналісти – це ті люди, які легко знаходять спільну мову з усіма. А якщо це два журналісти – тоді це дуже легко. В кабінеті були тільки я та мій головний редактор. Тому ми спілкувалися на різні теми – відпочинок, макіяж, одяг. Просто треба не соромитися та бути відкритим до нових знайомств. Люди можуть знаходити спільну мову, навіть якщо між ними різниця у 30 років, головне – бути самим собою. Для журналіста це дуже важлива риса характеру.

– Чи планували Ви все кинути? Були сумніви, що обрали не ту спеціальність?

– Головне – не починати себе накручувати: «у мене нічого не виходить/хочу сидіти вдома і нічого не робити». Треба просто взяти себе в руки та не «розкисати». У всіх бували злети та падіння.

– Чи були у Вас проблеми з навчанням через роботу? Як поєднуєте університет та журналістику?

– Спершу це було не важко, а просто незвично – йти після пар на роботу. Мене це навіть трішки вибило з колії, адже мені на той час було тільки 18 років. Але згодом я навчилася правильно планувати свій день. Тоді вже знаходила час не тільки на навчання та роботу, а й на розваги. Також не треба брати на себе все і зразу, ми не безсмертні поні (*сміється*). Якщо відчуваєш, що вже морально виснажений, то нічого страшного не трапиться, якщо ти один день пропустиш. Мені тоді для щастя вистачало поспати до самого обіду. Вже наступного дня почувалася, як Наполеон.

– Чи траплялися ситуації, коли статтю потрібно здати, дедлайни горять, редактор наче на голках, а у Вас немає натхнення писати? Що робити в такому випадку?

– Так, у мене було таке раз. Це була стаття про пра-

цівників фірми «Ваш Бухгалтер», але у жартівливому стилі. Тоді я взяла інтерв'ю в 12 людей. І дійсно, було дуже важко написати про кожну людину щось таке цікаве та незвичайне. У голові варилася нереальна каша. Якщо у мене не йде робота, то я просто роблю невеличку перерву – слухаю улюблені групи «Imagine Dragons» та «21 pilots». У них така крута музика, ну дійсно! Буквально два треки – і в мене такий величезний приплив творчої енергії, що я здатна переписати від руки всі томи «Війни та миру» (*сміється*).

Моя порада досить звичайна – просто послухати декілька улюблених треків чи переглянути відео, яке вам піднімає настрій. Ну або, якщо ви не на дієті, купити навіть дві шоколадки – собі й мені. Я цим часто грішу, коли забуваю навушники вдома (*сміється*). Просто зробіть невелике розвантаження та займіться тим, що вам піднімає настрій в повсякденному житті.

– Чи хотіли Ви змінити професію?

– Чесно, то не хочу змінювати. Так, всі ці роки можна в одну мить стерти, якщо я повернуся назад. Але це неймовірний досвід, який формує твій характер. Я не знаю, ким би я була, якби обрала іншу професію. Можливо, також досягла б успіху та мала свої невдачі. Але я впевнена, що обрала журналістику не дарма, і не хочу її змінювати на щось інше.

– Що порадите людям, які хочуть стати журналістами?

– Треба розуміти, що ти обираєш професію, яка буде тебе «годувати», якій ти будеш присвячувати своє життя. Не варто вступати туди, куди йдуть всі, бо це «модно». На мою думку, журналістика – це не просто професія, а стан душі. Щодня ти дізнаєшся багато цікавої інформації та передаєш її своїм читачам. Також потрібно дотримуватися головного правила журналіста – бути чесним насамперед перед собою, адже так ми формуємо кредит довіри наших читачів до себе.

ДІАНА КОВДРА:

«Журналістика – це хобі»

Інтерв'юер Віктор Возняк

Студентка 3-го курсу спеціальності «Журналістика» ПНУ ім. Василя Стефаника. Журналістка газети «Нова доба» у Бучачі Тернопільської області. У вільний від роботи час любить відпочивати з близькими людьми. У майбутньому планує працювати на радіо

– Діано, чому з усіх професій Ви обрали саме журналістику?

– Насамперед журналістика для мене – це не професія, а стиль життя та хобі. Мені вона імponує тим, що тут завжди присутній рух, є до чого прагнути.

– Як думаєте, ким би Ви були, якби не журналістика?

– Життя непередбачува-

не. У мене є різні захоплення, кожне особливе. Можливо, була б письменницею і писала щось неординарне, а можливо, могла б бути представницею б'юті-індустрії, але зараз я цілком віддана своїй професії.

– З якими труднощами в роботі в газеті Ви зіткнулися?

– У журналістиці, як і в будь-якій іншій професії, є

свої переваги та недоліки. До прикладу, мені часто хочеться поділитися з читачами власною думкою, своїми бажаннями, але розумію, що не можу нав'язувати їм це. Також буває важко із тим, що немає стабільного графіка, бо ніколи не знаєш, що і коли станеться.

– Не виникало думок, що це не Ваше?

– Та чому ж ні? Я, як й інші люди, маю свої думки та переживання. І часто, щоб дійти до мети, треба обдумати всі шляхи розвитку подій.

– Хто для Вас є взірцем у журналістиці?

– Є багато цікавих і неординарних людей, які мене надихають. До прикладу, Гелена Томас є першою леді друкованої журналістики, від неї можна багато чого навчитись, адже вона – творець історії. А от щодо сучасних – це Катерина Осадча, яка має свій авторський стиль, та Наталія Мосейчук, яка полонила глядачів своїм розумом і стриманістю.

– В якому ЗМІ Ви мріє-

те працювати?

– Хочу працювати на радіо у великому місті, де я зможу більше розкритися, але хотіла б розвивати журналістику саме в Україні.

– Якби Вам зараз дали можливість вибрати будь-яку людину для інтерв'ю, хто б це був?

– Хотіла б взяти інтерв'ю у сильної та дуже талановитої жінки – Тіни Кароль. Вона справді та, з кого варто брати приклад.

– Який для Вас найкращий відпочинок після важкого робочого дня?

– У вільний від роботи час я люблю відпочивати з близькими людьми. Але найкращий відпочинок після важкого дня – це можливість побути наодинці з собою та зібратися зі своїми думками. Зазвичай я беру чашку гарячого чаю та переглядаю цікавий фільм.

– Які у Вас захоплення?

– Люблю всебічно розвиватися, пробувати щось нове та цікаве. Також мені

подобасться малювати, стараюся розвинути себе в напрямку візажу. Але хотілося б ще багато в чому вдосконалитися.

– Опинившись перед президентом, що б Ви йому сказали?

– Щоб він не підвів мене і виправдав сподівання ще мільйонів людей. Хочу, щоб він приніс мир і злагоду в Україну, щоб не було соромно сказати: «Це президент

України!»

– Що можете побажати тим, хто тільки стає на стежину журналістики?

– Потрібно завжди стояти на своєму та не сходити зі свого шляху. Потрібно бути сильними у своїй вірі та переконаннях. Не треба боятися, потрібно знову і знову пробувати. Тоді після докладених зусиль у вас все вийде. Вірте у це!

ЄВГЕНІЯ ШАТОХІНА:

«Без любові до того, що ти робиш, професія, записана в дипломі, не зробить тебе професіоналом»

Інтерв'юерка Сніжана Максимюк

Навчається у ПНУ імені Василя Стефаника за спеціальністю «Журналістика». Паралельно працює режисеркою монтажу на ОТБ «Галичина». Захоплюється театром і обожнює собак. Розумна, щира, завжди усміхнена та сповнена ентузіазму

– Женю, Ви режисер монтажу, але навчаєтесь на журналістиці, як так вийшло?

– Я обирала спеціальність «Журналістика» як сферу діяльності, а не як стовідсотковий варіант майбутньої професії. Ми ж усі чудово розуміємо, що ця спеціальність дає нам можливість працювати у сферах реклами та піару, бути пресекре-

тарями чи спічрайтерами. Мені видався ближчим монтаж, а знання у сфері журналістики, беззаперечно, корисні навіть у монтажі.

– Що захоплює Вас найбільше у Вашій роботі?

– Мене захоплюють багато аспектів. По-перше, вона цікава. По-друге, мені подобається бути однією з перших, хто дізнається новину,

коли журналіст приходить до мене з написаним сюжетом, і, по суті, він не був в ефірі, а я вже знаю, яка відбулась подія. І хоча я майже не виходжу з кабінету під час робочого дня, але обсяг інформації отримую величезний. Думаю, не треба навіть дивитись новини, адже знаю, що і де відбувається на теренах Івано-Франківської області. Ще мені подобається, що це творча робота. Ти змушуєш свій мозок працювати, продукувати нові ідеї. Також постійно бачиш нових людей в сюжетах і програмах. Я не знала, що у Франківську є така кількість письменників, науковців та загалом людей, які займаються творчістю. Усі телеканали створюють контент завдяки цікавим людям, і ми навіть не уявляємо, як їх багато.

– **Яке значення має для Вас колектив?**

– Велике значення. Це чудові люди, які завжди готові допомогти і підтримати. Особливо це помітно зараз, на початку моєї роботи. Якщо я не знаю, чи можна

показувати те або інше зображення або просто прошу поділитися досвідом, вони завжди приходять на допомогу.

– **Чи траплялися якісь цікаві випадки під час Вашої практики, що найбільш запам'ятались?**

– Цікаво спостерігати за людьми, яких знімають. Їхня поведінка буває дуже різною. Наприклад, коли знімають стенд-ап журналіста і хтось проходить перед камерою або спеціально в неї дивиться. Був випадок, коли серед натовпу людей ми побачили хлопчика, який одяг на голову відро від попкорну. Це було дуже весело.

– **Якими рисами характеру повинен бути наділений справжній монтажер і чому?**

– Терпіння і наполегливість. Завжди треба добре слухати автора програми чи сюжету, його побажання чи зауваження. Якщо ваші думки не збігаються, то обговорити проблему, щоб ви дійшли спільного рішення.

Режисер монтажу може не знати, що відбувалось під час зйомок, може не знати побажань гостя програми, а журналісту може бути невідома технічна складова того сюжету чи програми.

– Чи маєте улюблену справу, окрім основної професії?

– Я не можу сказати, що маю конкретне хобі. Можу подивитись якийсь фільм, сюжет або побачити новину, і мені захочеться створити щось окреме. От у цій роботі в мене вже починають виникати якісь ідеї щодо нових програм. Коли я займаюсь чимось іншим, то виникають інші ідеї. Колись подобалось рукоділля, і думала, що в майбутньому буду цим займатись, але вийшло по-іншому. У десятому класі почала знімати відео. Опублікувала одне із них про своє рідне село у Фейсбуці, і це людям сподобалось. Тоді я зрозуміла, що можу спробувати цим займатись. В одинадцятому класі на День вчителя ми готували вчителям привітання. Це все відзняла, зрежисувала, напи-

сала сценарій, змонтувала. Вчителям сподобалось, і всі були задоволені. Через це вже почала думати, чи вступати на журналістику. Мабуть, я трохи скупа, бо боюсь довіряти людям те, що придумала, і хочу бути повністю залучена в процес.

– Знаю, що раніше Ви публікували відеорецензії в соцмережах. Розкажіть, чому саме цей жанр?

– Люблю дивитися фільми, сподобалось мені їх і аналізувати. Це цікаво – вивертити прихований сенс, спостерігати за грою акторів. Мені подобалось це робити, мабуть, тому, що тут я створювала свій маленький продакшн, писала сценарій, записувала звук, монтувала.

– А чим Вас приваблює театр?

– Він справжній. Коли ти перебуваєш у театрі, то одразу потрапляєш в саме дійство, переживаєш якусь історію, стаєш її частиною. У театру є величезна перевага перед кіно – контакт із глядачем. Там ти напря-

му бачиш віддачу актора, а він може побачити й відчутти твою вдячність за свою роботу.

– Ви обожнюєте собак. Що найбільше подобається у цих чотирилапих друзях?

– Вони безмежно вірні. Це ті істоти, які не зраджують, які здатні відчувати твій настрій і покращувати його. А ще вони дуже красиві й розумні.

– Чому обрали саме Івано-Франківськ для навчання і роботи?

– Це маленьке і затишне місто, яке знаходиться не дуже далеко від мого батьківського дому. А я дуже не люблю бути на великій від-

стані від дому і рідних. Це місто я полюбила не одразу, а десь через рік, і от зараз я щаслива, що живу, навчаюсь і працюю саме тут.

– За яких умов, на Вашу думку, людина стає професіоналом своєї справи?

– Це любов до того, чим тим займаєшся, це наполеглива праця, це віра у власні сили, це досвід, не тільки твій, а ще й той, який ти переймаєш в інших. Кажуть, щоб стати професіоналом, потрібно відпрацювати мінімум 10 тисяч годин, але без любові до того, що ти робиш, навіть професія, записана в дипломі, чи роки стажу не зроблять тебе професіоналом.

ІЛОНА ШЕВЧЕНКО:

«Христос Воскрес, і ми прорвемося»

Інтерв'юерка Світлана Бойко

Журналістка «Суспільне Карпати», ведуча програми «Карпатський ранок» і «#Lightvechir», авторка рубрики «Верхівостики», «10 запитань до лікаря». Студентка 3-го курсу ПНУ імені Василя Стефаника спеціальності «Журналістика». Який був шлях студентки до омріяної професії, скільки непередбачуваних поворотів сталося та скількох висот їй вдалося досягнути до цього часу – дізнайтеся з інтерв'ю.

– Як ти обрала собі професію?– До 9 класу професійно займалася баскетболом, їздила Україною на змагання і бачила себе у великому спорті. Але після смерті тренера не змогла піти в іншу команду і залишила гру. Довгий час думала про професію програміста, але коли в старшій школі дізналася, що потрібно скласти ЗНО з математики, різко перехотіла. У 10 класі

моя найкраща подруга пішла в Малу Академію Наук на спеціальність «Журналістика». Оскільки ми з дитинства усюди ходили разом, я подумала: «Ну нехай, спробую і я». Ми слухали лекції, пізнавали друковану журналістику, практикувалися у фотожурналістиці та журналістських жанрах. Того ж року ми захистили першу наукову роботу. Тоді стало зрозуміло, що буду вступа-

ти на журналістику. І після закінчення 11 класу моя подруга, яка старша за мене на рік, вступила на журналістику в ПНУ ім. В. Стефаника, а вже через рік я пішла за її прикладом.

– **Чим журналістика тебе зацікавила?**

– Мабуть, усе почалося з викладача. Моїм першим викладачем у галузі журналістики стала Ірина Михайлівна Ващук, яка дуже багато розповідала про фотожурналістику. Це і підкупило, бо фото – то однозначно моя стихія. Згодом була і радійна практика. Нашим завданням було не просто написати текст, а й правильно його начитати – з інтонацією й акцентами. Пам'ятаю, вдома якісь скоромовки читали, вправи виконували для артикуляції. Мабуть, усе це разом дало змогу зрозуміти, що мені це подобається. І, звичайно, шалене бажання писати. Був навіть період, коли ми з подругою в класах 7–8 практикувалися у фанфіках на книгу «Гаррі Поттер» Джоан Роулінг. На той час

єдине, що я знала точно, що журналіст – популярна особа. А хто ж у 10 класі не марить популярністю? Хоча зараз розумію, що у мене було доволі стереотипне бачення журналістики.

– **А як сталося, що зараз ти на телебаченні?**

– Це взагалі випадковість. Пам'ятаю, на першому курсі до нас прийшли з телеканалу «РАІ» і провели конкурс на посаду кореспондента. Я себе спробувала, але відбір не пройшла. Тоді вже точно зрозуміла: «Ну все, телебачення – це не моє». У соціальних мережах навіть написала гнівний пост: «Я ніколи не працюватиму на телебаченні». Але на другому курсі за іронією долі влітку пішла на телевізійну практику на «РАІ».

Доволі цікаво вийшло, тому що прийшла з нульовими знаннями професійної термінології та абсолютним нерозумінням того, як функціонує телебачення. З телеканалом «РАІ» не склалося, і 6 вересня мене покликали працювати на «Суспільне Карпати» адміністратором.

Довго вагалася, адже ма-рила журналістикою. Погоди-лася, бо була можливість знімати авторську рубрику. Так з'явилися «Вертихвос-тики». 19 грудня відбув-ся дебют у прямому ефірі. Робила пряме включення із ПНУ ім. В. Стефаніка і дізнавалася, що приніс свя-тий Миколай студентам та викладачам. А вже через місяць стала ведучою ранко-вої програми «Карпатський ранок».

– Це не вперше тобі відмовили. Де шукати мотивацію і як не опустити руки?

– Справді. Спочатку була можливість працювати в га-зеті, але я її прогавила. Зго-дом ще пробувала пройти кастинг на радіо. Туди теж не взяли. Ну й остання по-разка – це ТРК «РАІ». Хоча скільки їх ще буде! Але це я розумію зараз. Тоді ж пере-ступити через себе і спробу-вати ще бодай раз було не-реально важко, адже кожна відмова сприймається дуже болісно. Починається са-мокопання і звинувачення себе в усіх смертних гріхах.

Ой, і куди без порівняння. Особливо якщо твоя одно-групниця і за сумісництвом найкраща подруга має ро-боту і ще кілька запрошень паралельно. Тоді на допо-могу приходять рідні, друзі, викладачі. Я доволі часто чула фрази на кшталт «Ти лише навчашся на першо-му курсі, зачекай. Усе ще буде. Ще встигнеш напра-цюватися». І так воно й ста-лося. Мабуть, саме через гір-кий досвід я зараз хапаюся за кожен можливість, щоб не втратити щось важливе (ага, і тому за іронією долі тричі не їду в Київ на спів-бесіди) *(сміється)*.

– Попри молодий вік ти є ведучою прямих ранкових ефірів і маєш власні рубрики. Як взагалі вдається все встигати?

– На початку, коли я пра-цювала адміністратором і мала одну рубрику, про труднощі гріх було говори-ти. Про лінь – так. Маючи можливість ходити на пари, ігнорувала її, аргументуючи це самій собі втомою. Хоча що таке справжня втома, я

дізналася згодом, коли почала вести ранкові ефіри. Стало набагато складніше, тому що обсяг роботи збільшився вдвічі, якщо не тричі. Окрім «Вертихвостиків» і ранкових ефірів, я вирішила вести ще одну рубрику – «10 запитань до лікаря». На початку це все було дуже складно, інколи були переломні моменти. Я думала, що не справляюся, буду йти з роботи. Але потім цей важкий період минав, я питала себе: «Ну куди ти підеш?». Варто лише давати собі можливість відпочивати. Добре допомагає і медитація. І головним аспектом є тайм-менеджмент. Коли розкладаєш усе по полицях – розумієш, що не так все й критично. Все ж доба має 24 години, це доволі багато. Знову ж таки, дисонанс виходить, але тоді я почала відвідувати пари, і якість навчання стрімко пішла вгору.

– Як тобі прокидатися так рано?

– Якщо ти просто прокидаєшся, щоб вийти зустріти гостей, а решту часу дивишся фільми або виконуєш домашнє завдання на першу

пару – нічого складного немає. Навпаки, день стає довшим і легше самоорганізуватися. Але якщо ти ведуча – тут абсолютна протилежність. Насамперед зовнішній вигляд. Мрії про стиліста, візажиста та перукаря дуже швидко розвіюються. Хочеш гарно виглядати? Прокидайся о 5 ранку, адже все в твоїх руках.

Якщо ти адміністратор, можеш запізнитися, тому що перші гості приходять о 7:30. Якщо ти ведуча, розумієш, що о 6:50 маєш бути на робочому місці. Адміністратор відсидів дві години – і пішов додому. В обов'язках журналіста – пошук гостей, написання сценарію, зйомка рубрик і сюжетів та ще безліч, здавалося б, дрібниць, без яких ефір не відбудеться. Це вже дуже виснажує, і у п'ятницю ти видавлюєш посмішку з останніх сил.

– Ведучі ранкових програм, як правило, завжди заряджені на позитив. Звідки береш позитив ти?

– Гарний стереотип (*сміється*). «Завжди зарядже-

ні на позитив» і «здаються зарядженими на позитив» – різні речі. Але існує золоте правило: глядач не повинен бачити внутрішньої кухні, він не зобов'язаний знати про твої проблеми. Що б не трапалося – мусиш посміхатися. В ефірі ми бадьорі, усміхнені, активні. А насправді поза ефіром, коли лунає музичний кліп, ти просто лежиш на дивані й намагаєшся трішки доспати. Ось як це все насправді відбувається. Але не все так погано. Найбільше люблю ефіри влітку. Дорогою на роботу о 6:30 – 6:40 ранку ти встигаєш не просто прокинутися, а й розрядитися, надихнутися та насолодитися красою спокою і тиші. І не можу не згадати Людей. Команда, яка працює разом із тобою, – найбільше джерело енергії.

– Чи пам'ятаєш свій перший ефір?

– Ой, таке важко забути. Філією ходили чутки, та й я здогадувалася, що після зимових свят мене переведуть на посаду редактора і я вестиму «Карпатський ранок».

Так і сталося. На той час моїм співведучим був Богдан Ославський. Але дебют відбувся з Вірою Якимечко. Була нагода вийти на два дні і спробувати, перш ніж заступати на цілий тиждень. Пам'ятаю, як цілий вечір, ніч і ранок думала про те, як розпочну ефір, що казатиму, про що запитуватиму гостей. Прокинулася з чудовим настроєм, на ентузіазмі. Перед самим ефіром ведучі часто узгоджують, хто скаже вітальне слово. Я попросила Віру розпочати, адже мала заготовлений «скелет». Ще кілька хвилин – і прозвучало довгоочікуване: «Три, два, один, ефір». Вітальне слово я сказала, привіталася і передала естафету Вірі. А далі все як у тумані. Пригадати можу лише сильний розпач після першого ефіру, адже казусів було чимало: це і недоречні запитання гостям, і перекручування слів та незручні паузи. Вперше ж такий досвід, що тут ще скажеш. Це вже зараз легко вийду з будь-якої ситуації.

– До Вас на ефірі приходять чимало гостей.

Хто запам'ятався най-більше?

– Не можна виділити когось одного, тому що, як на мене, всі гості цікаві і є професіоналами у своїх галузях. Єдине, що можу сказати з упевненістю: після двох років ведення ефірів і безлічі різних спікерів дискомфорту при спілкуванні з новими людьми зовсім не відчуваю, адже тепер можу підтримати будь-яку розмову на будь-яку тему.

– Поговоримо про твою рубрику «Вертихвостики». Звідки взагалі прийшла така ідея?

– У мене було дуже багато ідей, але зараз я розумію, які вони примітивні, безглузді і типові. Я прийшла з ними до нашого лінійного продюсера Наталії Дмитрівни Димніч. Вона сказала, що насправді це все не підходить. Ми посідали, подумали і вирішили, що рубрика про тварин – ідеальний варіант: і мені в кайф, і люди на тварин люблять дивитися. Вона допомогла мені придумати концепцію. Якби не її допомога та бажання допомогти, то

не факт, що ця рубрика взагалі була б. Спочатку було складно, бо не знала, як і де шукати героїв. Перший вертихвостик – собака моїх знайомих. Далі довелося складніше, бо з часом ліміт друзів, які мають тварин і бажання зніматися, вичерпався. Допомогали колеги. А з часом вже і на вулиці підбігала до господарів, на просторах інтернету шукала, в соціальних мережах теж. Зараз пригадую і сама дивуюся: як багато цікавих домашніх улюбленців живуть у нашому місті.

– Які тварини Вас вразили?

– Це як із запитанням про гостей – важко виділити когось одного. Були і хамелеон, і змія, і павук, і єнот. З котів – бенгальський, із собак – самоїд. Але кожна тваринка має настільки унікальну і цікаву історію, що у рубриці можуть бути дві собаки однієї породи, але випуски вийдуть абсолютно різними через різний характер, звички та вміння.

– Чи є тварина, якої ти боїшся?

– Як і кожна людина, маю фобії. Це і арахнофобія, і офіофобія, і акрофобія. Але «Вертихвостики» певною мірою допомагають їх позбутися. Хочеш гарний випуск – не бійся. Хочеш боятися – забудь про крутий кадр.

– Працювати ти почала на другому курсі. З власного досвіду розкажи, як вдало поєднати навчання і роботу?

– Самоорганізація, самомотивація та розуміння того, для чого тобі це. Як я вже зазначила вище, на початку роботи на «Суспільному Карпати» часто пропускала пари. До речі, на другому курсі «схопила» найбільше «четвірок» і маю два роки, щоб врятувати ситуацію, адже хочу закінчити університет із червоним дипломом. На третьому курсі я дуже-дуже шкодую, що втратила цей час, адже так любила вчитися. Насправді знання, отримані в університеті, такі потрібні і цінні. В жодному підручнику чи на сайті ви не прочитаєте те, що вам розкажуть викладачі. А якщо і знайдете щось

схоже, то це точно не буде написано так цікаво, як розкажуть наставники на парі. Завдяки дисципліні Соломії Степанівни Хороб відкрила для себе «гонзо-репортаж», проти якого спочатку дуже бунтувала, а зараз опублікувала кілька матеріалів у цьому стилі. Полюбила читати українську літературу, виявляється, вона не така нудна, як розповідають у школі. Але найголовніше – зрозуміла, що маю здатність до критичного мислення та аналізу важких публіцистичних текстів. Та й візьмемо до уваги те, що зараз розповідаю тобі це все для інтерв'ю, яке буде опубліковане в книзі! В нашій книзі! Яку ми видамо у 20(!) років. І це теж величезна заслуга нашої викладачки Галини Іванівни Пристай, без якої нічого не було б. Ми, здається, і не мріяли про таке. Про важливість отриманих за ці три роки знань я можу ще довго розповідати, але додам лише одне: університет відчиняє стільки дверей з можливостями, що варто просто стукати у них. А як

поєднати з роботою? Легко! Варто просто горіти бажанням навчатися, а час завжди знайдеться.

– Яких ще вершин плануєш досягти в журналістській діяльності?

– Я не можу нічого наперед загадувати, тому що не знаю, чи буду в журналістиці все життя. Мені властиво швидко перегорати. Чи буде так із журналістикою – не впевнена, адже щодня нові події й емоції. А я людина вражень. Раніше, відповідаючи на твоє запитання, без вагань сказала б, що мрію працювати у Великобританії кореспонденткою BBC. Зараз я пропустила щонайменше 3 шанси поїхати у Київ, коли кожен другий говорить про «київську дівчинку», якій місце точно не у Франківську. Чому так? Сама собі пояснити не можу. Мабуть, поки не готова, бо дуже ціную можливість навчатися і переймати такий важливий досвід колег та викладачів. Розумію, що у Київ ще встигну, а можливості сидіти на парах більше не буде. Тому для початку

хочу здобути вищу освіту і захистити дисертацію. А далі повернуся до роздумів про «київську дівчинку».

– Кому ти завдячуєш своїм місцем на журналістській ниві?

– Безперечно, є дуже багато людей, які доклали немалих зусиль, щоб я була зараз тим, ким я є. Варто згадати маму, тому що вона ніколи не перечила моєму вибору. Коли я не могла визначитися, ким би хотіла бути ще, крім журналіста, мама мені казала: «Це твій свідомий вибір, маєш вирішувати тільки ти, тому що це твій шлях, тобі з цим жити, тобі із цим пов'язати своє життя». Потім, мабуть, Ірині Ващук, тому що базові знання дала вона. Ну і, напевно, найбільшу подяку варто висловити Наталії Дмитрівні Димніч, яка привела мене в цю професію, повірила в мене. Був переломний момент, коли в мене нічого не виходило, я думала, що журналістика – це не моє. Тоді вона в мене повірила, фактично запросила на роботу і по сьогодні мені постійно допомагає. Це все завдяки їй.

– **Що б ти побажала тим, хто також хоче присвятити своє життя журналістиці?**

– Хотіти і стукати в усі двері. Не зупинятися та не здаватися, як показує мій досвід, а впевнено переступати або обходити кожен перешкоду і впевнено крокувати до кінцевої мети. А ще дуже важливо розуміти, хто такий журналіст і що це за професія. На свій величезний сором, я теж думала, що журналіст – це той, хто спілкується з людьми і подорожує. Принаймні так часто може здаватися з екранів телевізорів, особливо з розважального контенту. Але ця професія має набагато потужніший сенс. Зазначу, що журналістика – це історія не про популярність, а про чесне ім'я. Не про зіркового

респондента поряд із вами, а про суспільну значущість інформації із вуст цієї зірки. Не про всездозволеність завдяки папірчику «press», а про свободу слова.

Побажати хочу, щоб у змаганнях за високими рейтингами та «гарячими» подіями не довелось писати «темники», займатися пропагандою, ображати честь і гідність людей. Пам'ятати, що журналіст – це ще й письменник, який безумовно творить нашу історію. А її так часто намагались деформувати, знівечити та викривити, що наш обов'язок – писати її правдиво. Робити все, щоб не знівелювати чесне ім'я людей, які гордо носять звання журналіста. А коли будете стояти на порозі роздумів, згадайте тих, хто віддав за професію своє життя.

ІРИНА БЛАЖЕНКО:

«Не люблю, коли є вільний час»

Інтерв'юер Назар Цюпило

Журналістка «Голос-інформ». Студентка 3-го курсу Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника спеціальності «Журналістика»

– Ірино, розкажіть про себе.

– Мені 19. Зараз намагаюся поєднувати два факультети, роботу і фріланс. Три роки займаюся різноманітним волонтерством.

Зокрема, брала участь в проведенні таких фестивалів як «Файне Місто», Мистецький фестиваль «І». Цього року стала амбасадоркою і почала співпрацювати з Книжоюковим Форумом.

Серед діяльності можна виділити студентську самодіяльність та неформальну освіту. Активно співпрацюю з організаторами різних літературних подій. Деякий час спільно з Lit.Platform проводили літературники та мистецькі заходи. Не люблю, коли є вільний час, бо мені зразу здається, що це байдикування, краще використовувати свій час повністю.

– Яке у Вас хобі?

– Про те, що я люблю робити, можна говорити дуже довго. Я займаюся всім по трохи. Серед захоплень можна виділити драматургію і письменство. Під час навчання в школі в нас була незмінна компанія, яка ставила постановки, різноманітні короткі та довгі вистави. Люблю фотографію, особливо на плівку. Пам'ятаю, яка була щаслива, коли купила старого ФЕД-а і проявила свої перші на ньому фото. Багато пишу в різних жанрах, бо маю з цим пов'язану мрію, яку я не відкрию зараз.

– Яким був Ваш шлях до роботи журналістою?

– Я навчаюся в ПНУ уже третій рік. Вчитися на журналістиці дуже цікаво. Є предмети, які просто захоплюють і викликають несподіване бажання – вчитися. Саме так. Для мене це дуже важливо, бо мені важко концентруватися на чомусь. Я можу сидіти, слухати, старатися зрозуміти, але якщо мені не цікаво, то я нічого не винесу з цього. Можна ска-

зати, що шлях почався ще тоді, коли я навіть про це не здогадувалася.

Письменство, як хобі, переросло в майбутню професію. Написання різних текстів супроводжувало мене ще з початкових класів, коли на конкурс від школи потрібно було написати відгук про книгу. На своє здивування, я займала тільки призові місця. Саме в той час всі зрозуміли, ким я маю бути, хоча мені на це знадобилося кілька років. Тому з упевненістю можу сказати, що я зараз про себе розповідаю в такому контексті тільки завдяки моїй вчительці з початкової школи.

Працювати я хотіла ще з першого курсу, пробувалася в різних сферах і знайшла свою. На жаль, ще там не працюю, але я не засмучуюся, бо навіть інтернет-ресурс дав мені багато досвіду. Зрештою, це тільки початок.

– Що Ви читаєте із періодичних видань?

– Моїми фаворитами з періодичних видань є «The Village» та «Ukrainian». Це саме ті ресурси, де я знахо-

джу щось цікаве та черпаю корисну інформацію. Це сайти, де відсутнє сміття і низькопробні тексти. Для мене дуже важливий саме такий контент, корисний контент без негативу, непотрібної реклами. Звісно, з присутністю негативної, але все ж якісної.

Взагалі доводиться читати все. Багато інформаційних сайтів. Інколи здається, що навіть забагато. Інформації зараз надто багато, і встигати за нею просто не реально.

– Як Ви розрізняєте, де правда, а де вигадка?

– Насамперед, фейки здебільшого на нас сильно впливають. Впливають в емоційному плані. Якщо я відчуваю, що мене хочуть обманути або маніпулювати мною, то в мене з'являється сильне відчуття або злості чи роздратування, або радості й піднесення.

У практиці я опираюся на джерела, а ще краще на першоджерело. Важливо перевіряти те, що ти пишеш. Якщо поширити інформацію з якогось джерела і не перевірити її, є велика загроза для

власної репутації. Звертаю увагу на сумнівні цитати та фотографії. Інколи написано не збігається з ілюстрацією. Зразу закрадається думка: «Щось тут не так».

Інколи я відчуваю це на інтуїтивному рівні, але це не може бути гарантом у роботі.

– Які матеріали Ви любите писати?

– Я дуже люблю спілкуватися з людьми, й робота в жанрі інтерв'ю – найкраще, що може зі мною бути. Також легше даються художні тексти й публіцистика.

– Які матеріали Вам писати найскладніше?

– Найскладніше писати аналітичні матеріали. Опрацьовувати й узагальнювати велику кількість інформації. Навіть те, що я люблю інтерв'ю, не означає, що мені легко буває з цим жанром. Важливо підібрати коректні й правильні запитання, вивчити людину і її біографію.

– Що можете побажати студентам, які планують працювати журналістами?

– Планувати і не забувати про свою ціль. Не розчаровуватися і не вимагати від себе все й одразу. Пам'ятати, що успіх – це шлях, який не є рівним. Є

вершини, а є падіння. Не дозволяйте тимчасовим невдачам зламати вас. І найважливіше – пам'ятати, що треба бути собою і робити те, що тобі подобається.

ІРИНА МИХАЛЬЧУК:

«Будьте креативними та особливими, мрійте, ризикуйте, здійснійте!»

Інтерв'юер Михайло Косюк

Журналістка на телебаченні ТРК «3-Студія»

– Що підштовхнуло Вас стати журналісткою?

– Журналісткою ніколи себе не бачила. З дитинства страшенно любила багато говорити й цікавитися усім, що для журналіста найголовніше завжди! Ще змалечку знала: ця професія – не з простих. Спостерігаючи за батьком, який також був журналістом, завжди дивувалася: як можна

сидіти ночами й працювати, бо дедлайни «горять»? Пам'ятаю, як однієї ночі підійшла до тата і серйозно спитала: «Та скільки можна писати? Треба йти спати. Ти все пишеш і пишеш, а ручка не закінчується!». Зараз, коли згадую, то смішно. Адже колись уявити не могла, що на мене чекає щось схоже. Насправді у шкільні роки мріяла стати відомою

волейболісткою, оскільки без спорту (тоді собі так думала) не уявляла життя.

Коли прийшов час подавати документи на вступ, мама не була проти мого вибору, але журналістику не підтримувала. Але я все ж таки вирішила потайки від мами та жартома для себе подати документи на журналістику, водночас не вірила і не сподівалася, що вступлю. Просто хотіла довести, собі довести. Коли все ж таки після творчого конкурсу повідомили, що вступила на журналістику, – поставила маму перед фактом і сказала, що не хочу ніяке фізкультурне. Звичайно ж, вона підтримала мій вибір і сказала: «Тато хотів, щоб ти була журналістом, але всупереч своїм бажанням ти пішла у цю сферу». Насправді після двох років роботи журналісткою я страшенно тішуся, що все саме так «жартома» склалось. Для мене тепер журналістика не те щоб сенс життя, а виклик собі. Адже ця професія для сміливих.

– Чого Ви не очікували від професії?

– Неповаги до журналістів, оскільки декілька років тому до медійників ставилися зовсім інакше. Наприклад, коли репортер телефонував до когось, щоб прокоментували якусь ситуацію, то одразу погоджувалися. У теперішній час журналістів поважають, але не так, як колись. З власного досвіду завжди спостерігаю «картину маслом»: телефоную до конкретної особи, представляюся, що журналістка, й одразу чую: «А ми вам передзвонимо, ми не можемо це коментувати без наказу керівництва, ми навіть не знаємо, що сказати». Зараз насправді дуже сумно таке чути й розуміти, що найпопулярніша професія помаленьку втрачає серйозність та стійкість.

Можливо, таке ставлення в навколишніх тому, що попри всі переваги журналістської роботи є й ті, хто намагається маніпулювати «майстрами пера», маючи на меті когось принизити або ж просто на брехні заробити політичні чи бізнесові дивіденди. Прикро й те, що

деякі колеги на це погоджуються, але таким чином за навіть невеликі гроші продають свою честь, гідність, руйнують ідеали справжньої журналістики. У цьому випадку медійники стають своєрідними кілерами, які своїми пером і мікрофоном вбивають сильніше, аніж зброєю... На жаль.

– На які труднощі натрапляли під час роботи?

– Ой, навіть не можу пригадати чогось такого серйозного. Якщо чесно, то, скоріше за все, різні дефініції. Колись звук у мікрофоні забула увімкнути, одного разу прийшла на зйомку разом з колегою, також домовлялася з людиною за коментар, а пізніше зйомка «злетіла». Якось так.

– Ви – та людина, що кожного дня спостерігає та інформує про події, які можуть вразити глядача. Чи бували моменти, коли Ви були вражені до глибини душі?

– За весь час у журналістиці було безліч різних іс-

торій, які вражали і змушували задумуватися про все, що коїться навколо нас. До глибини душі вражають, і, впевнена, не тільки мене, а й усіх, ситуації із ДТП, в яких гинуть діти. Такі випадки дуже складно описати, адже слова тут насправді вже зайві.

– Які навички Ви здобули під час своєї праці?

– Для мене найважливіша навичка журналіста – чесність! Із собою та до навколишнього світу. Якщо втрачаєш моральність, то зникає і довіра до тебе. І це не потрібно здобувати, а розуміти.

– Що, на Вашу думку, необхідно журналісту сьогодні?

– Кожен сам обирає, що до вподоби. Насамперед будьте чесними! Якщо хочете «захопити» світ – будьте креативними та особливими. Мрійте, ризикуйте, здійснюйте!

– Які речі сприяють професійному розвитку?

– Я вважаю, що успішності журналіста сприяє моти-

вація! І не важливо, чи це люди, чи речі та обставини. Зараз мотивація – це головний чинник, який саморозвиває, самовдосконалює та самореалізує особистість. Завдяки мотивації ми доби- ваємося того, чого хочемо.

– Які поради Ви б дали своїм майбутнім коле- гам?

– Ой... Не хочу рекомен- дувати чогось неймовірного! Просто будьте собою і від- критими для світу! Це голо- вний секрет успіху і щастя. Решта все прийде з часом. От і все!

ЛІЛЯ ОЛЕНЮК:

«Життя – це смілива пригода»*Інтерв'юерка Каріна Чепига*

Студентка 5-го курсу Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, журналістка ТРК «UA: Карпати»

– Коли Ви почали захоплюватися журналістикою?

– Це було захоплення ще зі школи. Мені було цікаво, як працюють саме журналісти. На той час у мене був вибір між медичною галуззю, журналістикою і викладацькою діяльністю. Медична галузь дуже цікава, вона мені й досі подобається на тому рівні, що мені цікаво дізнатися різні моменти й ню-

анси з точки зору психології або практичної медицини. А журналістика була цікава тим, що ти весь час можеш вчитися чогось нового. А те нове, що ти дізнаєшся, вдосконалюєш.

– Студенти-журналісти кожного року проходили практику в різних ЗМІ. Яка Вам сподобалась найбільше?

– Зараз я на п'ятому курсі. У мене вже було чотири

практики: друковані ЗМІ, радіо, телебачення та інтернет-видання. Практика на радіо була на другому курсі. У мене вона проходила на «Західному полюсі», на якому я залишилась працювати пізніше. Телепрактику проходила на «402 каналі». Я не залишилась там працювати, але це було цікаво з такої точки зору, що нині можу порівняти структуру побудови телесюжетів і структуру радіопрограми, радіосюжетів, те, як можна побудувати одну й ту саму новину за чотирма різними принципами.

Сказати, яка сподобалась більше, не можу, кожна була цікава по-своєму. Я б зазначила, що краще за проходження різних практик були знайомства. Тобто перша практика – це газета «Репортер», де редактор сайту Микола Волков і редактор газети Андрій Філіппський. З останнім, у рамках роботи, я підтримую зв'язки. На «Західному» та «402» теж збереглися контакти, тобто це не є проблемою. Я часто бачуся з журналістами, яких

знаю, на різних заходах. Спілкування між журналістами – це класно. Це обмін інформацією, контактами, можливо, навіть інсайдерськими новинами.

Практика – це однозначно хороша можливість порівняти те, чого нас вчать на парах, з тим, як воно відбувається насправді. Якщо ми на парах, наприклад, 20 разів редагуємо новину, це ще не означає, що якийсь редактор взяв би її в друк або на сайт. Тому що у будь-якому випадку у кожного є свої вимоги, і зазвичай, якщо звикнути до конкретних вимог і підкоригувувати їх під інших керівників, то можна непогано адаптуватись у певній сфері. Адже кожен керівник має свої вимоги до журналістів, це стала дійсність.

Велика кількість різнобічної практики під час навчання – хороший старт. Насамперед щоб познайомитись із журналістами міста.

– Які перші праці в професії?

– Перед вступом до уні-

верситету ми в Школі журналістики, яку я відвідувала, готували соціальний ролик. Це була антиреклама алкоголю. Я не впевнена, чи він є у відкритому доступі, але ми серйозно займалися його зйомками. Ми шукали майданчик для зйомок, відгравали ролі певних персонажів. Я була в ролі дочки.

– Ви відвідували Школу журналістики – чи була вона варта того? Чи це було обов'язково?

– Не скажу, що це було обов'язково, але це був цікавий досвід. Буквально нещодавно я дізналась, що дівчина, з якою я ходила в ШЖ, зараз працює у філії «Карпат» у Чернівцях. Тобто можна сказати, що ми колеги, але на відстані.

На четвертому курсі я була в ролі викладача в ШЖ. З точки зору людини, яка відвідує ці курси, це класно, тому що туди приходять редактори сайтів, представники з радіо та телебачення. А з точки зору людини, яка там один раз викладала, це важко і відповідально. Тому що там серед відвідувачів не

тільки ті, хто ще навчається в школі, а й люди різного віку. Там були й студенти 1-2 курсів університету спеціальності «Журналістика», були дівчата, яким 25+, і була дівчинка, яка навчається в 7-му класі. Абсолютно різні вікові категорії, і треба зацікавити кожного.

– Як редакції сприймають початківців?

– З великим розумінням. Минуло багато часу, зараз я розумію, що тоді було дуже багато недоліків і «мінусів» – мені не вистачало «жорсткого стусана». І взагалі, що редакція «Західного полюса», що «Карпат» – це люди, які йдуть назустріч та підтримують в роботі. Завжди знайдуться ті, хто буде ставитися до тебе з негативом, але подобатися всім не потрібно. Найбільше, що мені сподобалось в обох редакціях, – взаємодопомога, я завжди мала до кого звернутись.

– Як пройшов Ваш перший ефір?

– Язик заплітався. Чесно кажучи, пам'ятаю я його

не дуже. Якщо брати перший розважальний ефір на «Західному» – це було велике хвилювання, бо це була мить, коли я залишилась одна у кімнаті. Крім мене, у редакції було лише двоє людей, та й ті були зайняті своєю роботою. Я була сама, біля мене був пультик, яким я виводила себе в ефір і ставила музику. На той момент я вважала, що не маю тих навичок, щоб самостійно виходити в ефір. У мене дуже сильно тремтів голос. Я переживала, коли говорила, і в мене були скачки в голосі. Коли ми з редакцією прослухали частину ефіру, яку я вела, був випадок критики. Новини й матеріал, що я вирішила подати, – о'кей, те, як я його подала, – не о'кей. Це допомогло зрозуміти й виправити помилку надалі. Критика – саме той етап, який потрібно пройти будь-кому.

На «Карпатах» перший ефір був зі співведучим, який на той час працював, і я повністю була впевнена в тому, що в разі чого він «витагне» ефір, бо він – про-

фесіонал. Перший ефір без нього був у парі з іншою практиканткою. Ми, дві стажерки, сіли в ефір і почали говорити. Це суспільно-політичний формат, з нами сидів представник якогось департаменту.

Теми не пам'ятаю, але пам'ятаю, що я ніяк не могла вимовити якесь слово, і те, що ми утрюх писали питання до ефіру. Пощастило, що це була радійна студія без відеозйомки. Гість нас перепитував: «Що ви маєте на увазі?», а ми сидимо обидві й не розуміємо, що ми там маємо на увазі. Хоч питання готували, та пояснити, що під цим мається на увазі, не могли. І ми якось зійшли з цього питання, але це було хорошим уроком, що до ефіру потрібно готуватись якісніше. Я такі негативні моменти сприймаю як позитивний досвід на майбутнє.

– Як Ви шукаєте теми для інтерв'ю?

– Це повинно бути більше ніж ток-шоу. Тобто там має бути не суто інтерв'ю, а також залучені коментарі,

відеосюжети, аудіо, дзвінки, можливо, інфографіки і картинки. Тобто все, що можна знайти і залучити до конкретної теми, – все це потрібно, бо тоді є більш доповнена картина. Якщо це питання підбору тем на суспільно-політичний формат, то це, безумовно, актуальність, те, на що більше зорієнтована увага містян. Наприклад, проблема в тому, що дороги ремонтують вдень, а не вночі, коли вони максимально вільні.

Тоді варто робити про це програму в такому контексті: «Чого не вистачає працівникам дорожньої компанії, аби виконати ці роботи вночі, не перевантажуючи дорожній трафік?».

– Які особливості Вашої роботи?

– Суспільно-політичні ефіри – це розмови з людьми, які мають певний життєвий та професійний досвід. Вони вже мають певний бекграунд, до якого, можливо, деякі прагнуть. Спілкуючись з ними, треба завжди знати, що ти запитуєш, про що ти говориш. Якщо фор-

мулювати прості запитання, вони зрозуміють, що темою, про яку вони говорять, не цікавляться. Якщо тема не цікава журналісту, то гість не захоче з ним спілкуватися.

– Хто Вас надихає?

– Я не вважаю, що в журналістиці потрібно мати кумирів, тому що це мінливе явище. Сьогодні людина працює на один ЗМІ й пропагує його ідеологію, завтра вона звільнилась і пішла в зовсім інший, мені вже не до вподоби ідеологія, але не припиняє подобатись те, як працює журналіст. Це нормальне явище. У нас можуть різнитись думки та погляди, але це не скасовує того, що свою справу людина знає. Як не дивно, мені подобаються стиль і манера ведення Романа Вінтоніва з «Телебачення Торонто» і Романа Скрипіна. Останній – провокативністю. Більшість почула про нього під час скандалу з виконавицями «Анна-Марія» під час нацвідбору на Євробачення-2019. Якщо він щось питає і не чує на це відповіді, він перепитуватиме, допоки

не почує конкретику. Він не боїться ставити незручні запитання. Це те, до чого треба прагнути. Незручні запитання є завжди – початківці зазвичай бояться їх ставити, раптом «відгукнеться», але вони потрібні. Це цікаво насамперед аудиторії. Стосовно радіо – це її основа.

– Чи важко поєднувати роботу і навчання, зважаючи й на те, що Ви є старостою групи?

– Чарівна штука – тайм-менеджмент. Правильно розкладені пріоритети – і все встигнете.

– Що з теоретичного навчання знадобилось Вам найбільше?

– Робота з монтажними програмами – це те, що було в нас на практиці. Журналістська етика, мова і риторика.

– Чи вплинула робота на Ваш характер і світогляд?

– На характер – не знаю, можливо, в тому аспекті, що я більше розумію, чого я хочу і що можу. Це два різні поняття, і я почала їх

розділяти. Це також тайм-менеджмент. Наприклад, сьогодні я хочу зробити програму про спалення листя, але сьогодні дощить, тому це недоцільно. Це банальне питання логіки і того, як можна розподілити час.

– У Вас є теми табу?

– Ні.

– Які бачите «плюси» роботи?

– Величезний «плюс» – знайомства і спілкування з різними людьми. Та, звичайно, отримання всебічного досвіду в різних сферах.

– Які принципи роботи поділяєте, якими керуетесь?

– Найперше – це бажання зробити якісний ефір. Потрібно завжди ставити себе на місце слухача. Якщо я слухаю програму, наприклад, про виставку картин і чую, що людина, яка розповідає, сама зацікавлена, говорить із запалом, знає, як можна подати інформацію, то мені й самій цікаво послухати таку подачу. Незацікавлений журналіст ставить банальні запитання, не

розвиваючи тему. Відповіді на такі запитання не дають ніякої суті, лише інформаційну довідку: «Так, відбулась виставка. Усе, крапка».

Щоб подати буденне явище в неординарному цікавому світлі, достатньо бажання. Будь-яку річ можна розкрити з нової точки зору, у новому вигляді, цікавому форматі.

– Чи не шкодуєте про вибір професії?

– Ні.

– Чим ще Ви захоплюєтесь?

– Кулінарією, медициною та літературою.

– На чому порадите зосередити увагу студентам-журналістам?

– Подивіться фільм «Завжди кажи «так» і давайте шанс будь-яким авантюрам. Якщо випадає можливість, якщо знаходите кастинг чи стажування: у місті, за межами чи щось в електронному форматі – погоджуйтесь. Спонтанність багато чого вирішує в житті. Усе в житті не заплануєш.

Пам'ятайте, що життя – це смілива пригода або взагалі ніщо.

ОЛЬГА ВЕРКАЛЕЦЬ:

*«Журналістика – це децю більше,
ніж просто вміти писати»*

Інтерв'юер Антон Панасюк

Редакторка розділу освіти у всеукраїнському інтернет-виданні «Обозреватель». Навчається в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника

– Представтесь, як Вас звать, звідки Ви, де проживали та навчались?

– Мене звати Ольга Веркалець. Я з селища Солотвин Івано-Франківської області, тут навчалась у школі. Зараз є студенткою 3-го курсу факультету філології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Спеціальність – «Журналістика».

– Чому обрали для себе професію журналіста?

– Я не належу до людей, які з пелюшок знали, що стануть журналістами. Мама хотіла економіста, а тато – лікаря. Ким хотіла бути я? На думку родичів, людиною, яка не знайде потім роботи в маленькому селищі Івано-Франківської області, тому варто думати про такі професії як вчитель, бухгалтер. Або

йди працювати продавцем у магазині. Насправді жага до журналістики завжди жила всередині мене, просто я не знала, що це саме вона.

Майже половину свого життя (мені 19) я хотіла стати адвокатом, щоб захищати людей, боротись за справедливість. І тільки в 17 років я усвідомила, що не обов'язково бути адвокатом, щоб це все роботи, можна захищати людей словом, це навіть ефективніша зброя.

Журналістика – це дещо більше, ніж просто вміти писати, бути в центрі всіх подій та вміти комунікувати з людьми. Це насамперед відповідальність перед людьми за подану інформацію, а не завжди в суспільстві правда цінується, тому потрібно продумувати кожне написане слово. Це коли ти можеш відкрити ті двері, які важко відкрити іншим. Взагалі журналістика у моєму житті – це суцільний парадокс. Я не люблю гамір та великі міста, не планувала поєднувати свою професію зі спілкуванням з людьми, терпіти не можу шалений ритм. Але

з дитинства я мріяла бути корисною людям. Я знала, на що йду, адже ця професія надзвичайно складна: ненормований графік, постійно переживаєш за власне життя та багато інших труднощів. Але мені здається, що саме ці складнощі притягнули мене сюди.

– Чи подобається Вам обрана професія?

– Так, навіть дуже подобається. Все життя мені мама казала, що у мене так звана «мертва хватка». Тобто я чимось захоплювалась, але з часом бажання до чогось просто зникало. Таким чином, я відвідувала музичну школу (до речі, вмію грати на двох інструментах, навіть трішки шкодую про рішення покинути), з десяток різних гуртків, спортивні секції з волейболу і баскетболу. Майже нічого з вищепереліченого не залишилося в моєму житті. Тому я боялася, що так трапиться і з журналістикою. Але помилилася. Можливо, тому, що в журналістиці кожен день – це загадка і відкрит-

тя чогось нового. Тепер, навчаючись на третьому курсі, я вже працюю за спеціальністю, яку сама обрала. І це ще та насолода. Уже півтора року я перебуваю в інтернет-журналістиці. Мені подобається кожного дня знайомитись з новими людьми й розповідати про них іншим, чути слова подяки, навіть кібербулінг у мій бік інколи тішить. На мої публікації реагували народні депутати, лідери політичних фракцій. А нещодавно завдяки розголосу проблеми в одній з музичних шкіл Києва змінили російськомовні підручники на україномовні. Ну, і як після такого не любити свою професію?

– Наскільки мені відомо, Ви працюєте в інтернет-виданні. Розкажіть про це видання, як Ви туди потрапили?

– Так, зараз я працюю редактором розділу освіти у всеукраїнському інтернет-виданні «Обозреватель». До цього понад рік я працювала у франківському «WestNews». Не минуло

й декілька днів після звільнення з «WN» (це був червень 2019 року), як подруга запропонувала піти на «Обозреватель». Я довго сумнівалась, бо попередня робота забрала чимало нервів, тому що журналісти переймалися більше організаційними питаннями, ніж написанням матеріалів. Але водночас я розуміла, що це зовсім інший рівень журналістики, більші можливості. Тому я погодилась, і вже чотири місяці є маленькою частинкою одного з найпопулярніших українських сайтів.

– Чи відрізняється робота в інтернет-виданні від роботи у звичайному? Де, на Вашу думку, важче працювати? Чому?

– Звісно, відрізняється. Свого часу я дописувала у три газети, тому маю з чим порівнювати. Насамперед відрізняється оперативністю. Якщо трапилася термінова подія, то журналістам інтернет-видання не потрібно чекати випускового дня, щоб ознайомити з нею читачів. Але не завжди опе-

ративність – це правдивість. Часто журналісти не вичитують ретельно інформацію, яку оприлюднюють, бо хочуть бути першими, щоб набрати більше переглядів. Але знаєте, за що мені найбільше подобаються газети? За те, що «диванні» хейтери нічого злісного не напишуть під твоєю новиною. Інколи це сильно демотивує.

Також видання різняться поставленими дедлайнами. Якщо статті не будуть готові до випускового дня, то газета просто не вийде, а отже читачі можуть просто припинити передплачувати її. В інтернет-виданнях з цим трішки простіше. Так, дедлайнів потрібно завжди дотримуватися. Але якщо це не актуальна і не термінова стаття, то ніхто не постраждає від того, що матеріал вийде трішки пізніше.

Думаю, працювати важко однаково у двох виданнях. У друкованому – бо тебе обмежують кількістю знаків і певними темами, а в інтернет – бо будь-якої миті можуть «підірвати», поставити на сайт щось термінове.

– Скільки в середньому витрачаєте часу на збір інформації для одного матеріалу? Чи самі займаєтесь обробкою та підготовкою статей?

– Обробкою та підготовкою статей займаюся самостійно. Коли матеріал вже готовий, то його ще перевіряють коректор і літературний редактор. Для простої замітки часу витрачається мало, бо їх у день пишеться багато. Для коментаря, інтерв'ю або статті – вже трішки більше. Усе залежить від того, наскільки ти ознайомлений з діяльністю спікера, і від складності теми.

– Чи бували випадки, коли читачі, співробітники чи керівництво були незадоволені Вашою роботою?

– Я часто страждала від кібербулінгу з боку читачів. Часто я могла почути у свій бік образи, які навіть не стосуються матеріалу. Тому пообіцяла собі не читати коментарі під своїми новинами, а якщо й читати,

то старатися бачити в цьому тільки позитив. Адже люди витрачають свій дорогоцінний час, щоб облити тебе брудом.

Керівництво не те щоб було незадоволене роботою, просто вказувало на деякі помилки, які з часом я намагався виправляти. Якщо тебе критикує професіонал, то не вважаю, що потрібно ображатися. Навпаки – варто якомога ретельніше дослухатися.

– Можливо, щось цікаве та незвичайне (чи кумедне) трапилося з Вами на Вашій роботі? Хочете поділитися з читачами?

– Яюсь брала інтерв'ю в порноагента про особливості його роботи. Після цього мій знайомий попросив координати цього хлопця, бо зацікавився цією професією. Але, на щастя чи на жаль, він так до нього і не подзвонив.

А одного разу в Івано-Франківську селяни пікетували ОДА. У мене неочікувано розрядився телефон, і зарядки з собою не мала.

Тоді один хлопець позичив мені павербанк (він, здається, не був учасником акції) і через мене не міг поїхати додому, бо хотів, щоб я дописала новину до кінця. Йому довелося чекати понад три години. Яюсь незручно тоді було, але тепер згадую з посмішкою.

– На Вашу думку, якими якостями має володіти справжній журналіст?

– Журналіст має бути готовий до будь-яких неочікуваних і стресових ситуацій. Також він повинен бути обізнаним, щонайменше, в одній галузі. Важливі такі якості, як працьовитість, відважність, відповідальність. І головне – журналіст не повинен бути поверховим і продажним.

– Які поради можете дати початківцям у журналістській справі?

– Раджу не стояти на місці, завжди шукати найменшу можливість зачепитися десь у цій сфері: стажування, просто бігати на події,

навіть безкоштовно надсилати свої статті. Але розвивайтесь. Ще одне – в журналістиці немає місця ліні. Тут таких не люблять. Та й такі довго не пробудуть. Практи-

ка для журналіста – це найголовніше. Багато людей приходять у цю сферу і тікають з неї, тому швидко забуваються. Але саме ти можеш запам'ятися всім надовго.

РОКСОЛАНА ОСТАПЧУК:

«Журналістика – це ціла система зі своїми правилами й законами»

Інтерв'юерка Світлана Тимчук

*Кореспондентка інтернет-видання «Голос-інфо».
Студентка 3-го курсу Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника
спеціальності «Журналістика»*

– Розкажіть про свої хобі.

– Люблю сидіти на диванчику, щось читати або дивитися серіали.

– От які книги Ви любите?

– Це може бути наукова фантастика, розслідування, детективи. Тобто жанрової визначеності в мене немає. Люблю читати щось засноване на реальних подіях: це

може бути історія, біографія. Також може бути фентезі, там, де є цілий новий світ. Читаю книги українських авторів.

Якщо мені подобається концепція, то я куплю книжку. Це не залежить від того, хто її написав чи коли вона була написана.

– Ви любите більше серіали чи фільми?

– Люблю і те, й інше. З

ними така ж ситуація. Я можу дивитись як бойовики, трилери, драми, так і безглузді комедії з передбачуваним сюжетом.

– Тобто Ви не любите компанії, Ви більш домашня людина?

– Я вважаю себе інтровертом. Для мене ідеальна компанія – це мій ноутбук або книга, їжа під боком – і життя прекрасне.

– Тоді чому обрали журналістику?

– Це все легко пояснити: у мене не було інших варіантів.

Якщо інші розповідають історії про те, як вони були натхненні різними журналістами, мріяли з дитинства, бачили, як журналісти розслідують корупційні схеми, то в мене такого ніколи не було. Я взагалі телевізором особливо не захоплювалась. Новини мені не були цікаві, я не була до цього дотична.

У школі я добре знала біологію, більш-менш – українську мову і трохи літературу, бо не дуже люблю читати те, що змушують. Також подобалась англійська, я її вчила

за допомогою серіалів, дивилася їх в оригіналі, але з субтитрами. Це добре «підіймає» розмовний рівень, однак граматику треба вчити самостійно.

І от у мене такий набір: українська мова, англійська й історія. Я дуже хотіла пов'язати свою професію з біологією, але в «плюсик» до неї мала йти хімія, а там я повний нуль, помножений на десять. Хімію я почала розуміти, трохи вливатись в неї в класі одинадцятому. Тобто це було точною невідвороту.

Звичайно, якби я хотіла, якби я була наполеглива і цілеспрямована, я б вивчила її за пів року, але... Як бачимо, я цього так і не зробила.

Також я послухала різні історії від знайомих, від моєї вчительки біології й зрозуміла, що я не могла б реалізуватися в Україні, бо тут такої професії немає.

– Що це за професія?

– Я вже забула, як вона повністю називається, але вона пов'язана з молекулярною біологією, яка в Україні практично не розвинена.

З таким набором предметів я могла піти на лікаря, але така перспектива мене не тішила. Тому я вирішила ставити акцент на гуманітарій. Я склала ЗНО і подавала документи куди могла. От потім я цікавилась тими професіями, куди подала, і обрала собі топ-3: журналіст, психолог і філолог. Але філологія – це вже більше наука про мову, а я не дуже люблю таке.

– Яким пріоритетом у Вас була журналістика?

– Першим.

– З усіх заявок чи з топу?

– З топу.

– А з усього списку?

– Точно я вже не можу сказати. Тоді для мене цей період був як в тумані.

У мене було багато проблем з атестатом: мені поставили неправильний номер, я не могла зареєструватися в кабінеті й подати заявки вчасно.

Ще й збоку сиділа мама і панікувала більше за всіх. Вона й мені передала свою паніку, тому цей період був

туманним. Не пам'ятаю, що там було, як так вийшло. Але раптом – хоп! У вересні я йду в ПНУ на журналістику.

– Як Вам навчання протягом перших місяців?

– Враховуючи те, що мені важко подати себе людині так, щоб я сама собі сподобалась, то не дуже. Якщо я знайомлюся з людиною, то одразу непокоюсь, що вона про мене думає. Тоді я не дуже була впевнена в тому, чи я взагалі прийняла правильне рішення, але вирішила ходити на пари, подивитись, що і як, та й знала, що завжди можна забрати документи.

З часом мені сподобались деякі предмети та викладачі. Я почала розуміти, що журналістика – це не просто «я прийшла, написала, я така крута», а насправді ще дуже багато є «поза сценою».

Те, що я бачила на екрані телевізора або на шпальтах газет, було готовою вже виставою, а залишалися лаштунки, які з кожним роком відкривалися мені більше. Я розуміла, що це ціла сис-

тема зі своїми правилами й законами.

– Як Ви розпочали свою кар'єру?

– Мама знайшла мені вакансію журналіста. Я подзвонила, домовилась про співбесіду, прийшла, поговорила, почала стажуватись – і пішло-поїхало.

– Як Вам перші робочі дні?

– Моя перша замітка в плані кореспондентки «Голос-інфо» була про презентацію роману «Сімміс» в книгарні «Є». Думаю, не варто пояснювати, чому я вибрала її. Це як поєднувати приємне з корисним.

– Чи відчуваєте, що Ви змінилися у професійному плані за цей час, відколи працюєте?

– Звичайно! Я стала більш упевненою в плані того, як я поведжуся з оточенням, як взаємодію з людьми на подіях. З часом почала розуміти, що мені треба від події та що я хочу написати про неї.

– Ваше теперішнє життя – яке воно?

– Спочатку для мене по-

дії були чимось неймовірним, цікавим. Я не знала, як поводитись на засіданнях, пресконференціях. Тепер мене це не дивує, воно стало буденним. Скажімо так: сесія без скандалу – не сесія.

– Це стосовно роботи, а в загальному плані?

– А в загальному нічого не змінилось. Прокидаюся, їм, йду на роботу, ходжу на події, кидаю новини, приходжу додому, їм, дивлюсь серіал, лягаю спати.

– Чи не шкодуєте, що обрали цю сферу?

– Важко сказати, чи я змогла б якось змінити ситуацію й обрати іншу професію, дивлячись на минуле. Я не знаю, чи могла б так швидко знайти роботу, навчаючись на інших спеціальностях. Я влітку після першого курсу знайшла роботу. Як на мене, це дуже класно.

– Якщо не брати до уваги можливість швидко знайти роботу, думка змінюється?

– Звісно, у мене багато думок, що було б, якби я вибрала щось інше, але

це всього лише в моїй уяві. Тому я дивлюсь тільки вперед, аналізую минуле лише для того, щоб потім не повторювати помилок. Хоча це вже як вийде.

– Де Ви бачите себе далі?

– Звісно, хочеться певного росту. Хочеться потрапити на круте всеукраїнське телебачення, але мені більше до вподоби так звані «авторські колонки». Робити сюжети вже було, читати новини – було, а я хотіла б щось зовсім інше, наприклад, гумористичне шоу. Якщо коротко, то мені подобається «Телебачення Торонто», я думаю, тут усе зрозуміло.

– Ви хотіли б створити альтернативу такому телебаченню і вести його чи співпрацювати з ними в майбутньому?

– Звичайно, можна і співпрацювати, а можна і створити щось своє. Та для цього потрібно багато часу, роздумів і оригінальних ідей, тому що зараз людей нічим не здивуєш. Для них треба створювати новий оригінальний яскравий продукт, який запам'ятовується з першого разу. Думаю, треба багато зусиль, тому що зараз багато таких проєктів, вони створюються кожного дня. Для цього треба багато досліджувати й багато аналізувати.

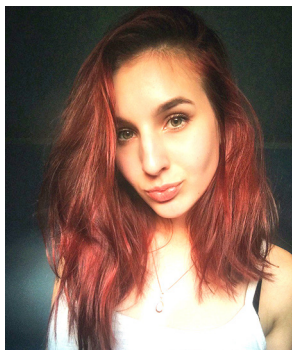
– Тож надалі Ви плануєте працювати у сфері журналістики?

– Безсумнівно!

СОФІЯ ПЛАХТА:

«Досвід роботи в газеті став для мене безцінним»

Інтерв'юерка Дарина Мендела

Софія – студентка третього курсу Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника спеціальності «Журналістика». Перший рік навчання став доленосним в її професійній кар'єрі. Про роботу в газеті, труднощі під час написання матеріалів та тимчасову перерву – читайте в інтерв'ю

– Чому Ви вирішили стати журналісткою?

– Про журналістику я думала ще задовго до закінчення школи. Все почалося у вересні. Уявіть: я, початок восьмого класу, вдома сидіти нудно, гуляти з однолітками не цікаво. Я почала шукати собі хобі. Все було мені не так. Все, що пропонували, не вражало мене. Проте одного дня моя тітка

слухала одну з івано-франківських радіостанцій та почула оголошення про Школу журналістики. І тут мене понесло. Протягом трьох років я відвідувала цю школу, створювала перші матеріали, які згодом допомогли мені набрати потрібну суму балів на творчому конкурсі. Ось тести складено. Перше вересня, море новоспечених студентів і декан, який

щиро вітав майбутніх сторожових собак правди.

– **Як Ви знайшли роботу?**

– Працювати на першому курсі я аж ніяк не планувала, проте все склалося інакше. Перша практика. Я потрапляю в газету «Галицький кореспондент». Хвилювання не відпускали, хоч я вже мала досвід створення газетних матеріалів. Ходила на практику я кожного дня, хоч дозволяли два рази на тиждень. Я не все розуміла, відчувала себе ніяково, намагалася написати якнайбільше матеріалів. Після підписання документів редактором про закінчення практики я видихнула з полегшенням і спокійно поїхала додому. Через кілька годин отримала повідомлення від редакторки «ГК» Тетяни Соболик: «Чи не хотіла б ти спробувати працювати у нас? Бачу, в тебе непогано виходить». У мене був шок, але я без вагань погодилася.

– **Розкажіть про свою першу публікацію**

в газеті.

– Мій перший матеріал був про ремонт вулиці Вовчинецької в Івано-Франківську. Другий день практики. Мені кажуть: «Вулиця не ремонтується, проїзду немає. Тримай номер. Дзвони, дізнайся, що там». І тут перше розчарування. Я подзвонила, і замість відповіді чиновник мені нагрубів. Я це додала у матеріал, і результат не змусив чекати довго. Як кажуть, Facebook – велика сила.

– **Робота журналіста в офісі – це нудно?**

– Усе залежало від пори року, погоди та мого настрою. Коли погода була дощова, то сидіти в офісі з кавою у теплому шарфі було лише в задоволення. Коли тепла погода, то хочеться вийти на прогулянку. Але ти на роботі, пишеш матеріал. Тоді офіс створював труднощі. Хоч я не завжди була в офісі. Більшість своїх чергувань у вихідні дні та свята я провела вдома, в теплому ліжку та з ноутбуком на колінах.

– **Як Ви знайшли спільну мову з колегами?**

– Спільну мову я не шукала, все вийшло якось само собою. Ми гарно ладнали, допомагали одне одному, особливо в стресових ситуаціях. Коли в місті проходить фестиваль, є море подій, то це було класно і незабутньо. Хто не знає, як це, попросіться на практику в редакцію під час «Карпатського простору» або «Porto Franko» (*сміється*).

– **Чи бувало таке, що Ви хотіли залишити цю справу?**

– Кинути не планувала, я все ще хочу працювати в журналістиці. А от спробувати щось інше хотіла, саме цим нині активно займаюся. Зараз у мене перерва, але не кінець моєї журналістській діяльності.

– **Чи було проблематично поєднувати навчання та роботу?**

– Звісно, проблеми з навчанням були. На першому курсі я вчилася на «відмінно», адже весь свій час приділяла навчанням. А з

появою роботи все змінилося: після навчання я бігла в редакцію і щодня до самого вечора працювала. Я почала менше часу витратити на домашнє завдання. Викладачі бачили, що я розвиваюся в журналістиці, але не закривали очі на мої недопрацювання. Тому мій рейтинг трішки впав, але я не розчарувалася. Досвід роботи в газеті став для мене безцінним.

– **Як Ви проводите час поза роботою?**

– Після робочого дня я просто мріяла прийти додому, прийняти ванну, вимкнути телефон і заснути в теплому ліжку. Власне, для мене це був найбажаніший та найкращий релакс. Стовідсоткове перезарядження гарантоване.

– **Чи бували у Вас моменти, що потрібно терміново здавати матеріал на публікацію, але немає натхнення? Якщо так, то що Ви робили в таких ситуаціях?**

– Стаття. Дедлайн. Купа інформації, яку потрібно

зв'язати між собою вдало та послідовно. Мабуть, це найгірше, що може почути журналіст: «Дедлайн завтра». А в тебе нічого немає. У таких ситуаціях я просто зосереджувалася, пила смачну каву, слухала улюблену музику – і все йшло само собою. За годину-дві я вже мала готовий матеріал.

– **Якби Ви змогли повернутися в минуле, то змінили б спеціальність?**

– Однозначно я б обрала журналістику. Питання в тому, куди б я вступила і чи склалося би все так, якби зараз я вчилася в омріяному ЛНУ імені Франка.

УЛЯНА МОКРИНЧУК:

«Без помилок жити не цікаво»

Інтерв'юерка Ганна Гошва

Розвиток – наше все. Коли нам у цьому допомагають досвідчені люди, все стає на свої місця. У такому випадку досягти великих висот стає децю простіше та цікавіше. Хочемо познайомити вас зі студенткою Уляною Мокринчук, яка розповіла мініісторію свого життя

– Привіт, Уляно, звідки Ви родом? Скільки Вам років?

– Привіт. Зараз мені 19 років. Народилася в мальовничому прикарпатському краї – селі Княздвір. Там пройшло все моє безтурботне дитинство. Там, де можна було «лікувати» дерева маминою косметикою, десь далеко в полях викопати череп кози та принести цей

«трофей» додому. Там, де з дідових сорочок можна було пошити для ляльок найкращі вечірні сукні й на всю вулицю поспівати в уявний мікрофон.

– Дивовижно, яка велика любов до свого села. Мені відомо, що Ви вже працювали за своєю спеціальністю.

– Так, працювала, і в майбутньому теж хочу пра-

цювати у рідній Коломиї, а конкретно в телерадіокомпанії «НТК».

– Чим привабила Вас ця робота?

– Завжди хотіла спробувати себе в ролі відповідального журналіста. Подумати тільки: ведучий радіо, до якого ти маленькою щебетушкою дзвонила, щоб замовити в прямому ефірі пісню для родини та друзів, буде навчати тебе та бадьоритиме ранковою кавою. Також ніколи не думала, що можу працювати й на телебаченні. До того боялась реакції людей, а ще більше – контакту з ними. Тут вже журналістка Галина Досин «взялася за мене». Декілька разів я «хвостиком» ходила за колегами, вивчала весь процес, а вже через тиждень йшла самостійно з оператором знімати сюжет. «Нема чого боятись», – так завжди Галина мені говорила, коли я хотіла ступити крок назад. Завдяки їй я зрозуміла, що не так вже й важко працювати журналістом. Досі пам'ятаю, як нервувала.

– Таки світ не без добрих людей. Коли та як Ви вирішили пробувати себе в цьому напрямку?

– Одного разу проходила повз будівлю «НТК», мріяла туди потрапити, а тут і моргнути не встигла, як я вже беру інтерв'ю в народного депутата України. А конкретніше, то ще під час навчання прийшла до них на радіо, де вже в перший день вийшла в прямий ефір з новинами.

Пам'ятаю, як після прочитання всі працівники прийшли в студію і гуртом прокричали: «Вітаємо!». Ті емоції не передати словами. Вже наступного дня разом з радіоведучою вела програму «Пісня в подарунок». Мої друзі досі згадують мені те, що я там говорила. Закінчилось все квітами, смачною кавою і усмішками.

– А студентське радіо «Стефанік FM» дало Вам поштовх у просуванні?

– Скажу відверто: якби не студентське радіо, я би досі не знала, що можу бути ведучою. Адже саме з нашого радіо все й почалось. До

того навіть не задумувалась.

– **Мала можливість слухати Ваші ефіри. У Вас напрочуд приємний голос. Ви якось розвиваєте свою дикцію, вимову?**

– Дякую, приємно це чути. Насправді голос в мене вроджений, розвивала лише вимову, щоб не спілкуватися діалектом та з сільським акцентом. Читала багато книжок, багато говорила з незнайомими людьми, якось так вчилась. Навчилась трішки працювати з інтонацією, що для мене було важливо. А в повсякденному житті хтось це приймає, хтось – ні. Хтось каже компліменти щодо чіткої вимови. Але то вже зовсім інша історія. Люди, які в моєму житті вже купу років, знають, якою справді є Уляна. Від того стає легше.

– **А чи був страх перед виходом в ефір? Якщо так, то як з ним боротись?**

– Якщо я чогось боюсь, то в мене страшенно трясуться руки. Звичайно, було

страшно, ще й як. Хоча всі мене переконували, що немає чого боятися, але то якось само виходило. Як тільки перед ефіром уявляла, яка кількість людей буде слухати новини чи дивитися сюжет, одразу мурахи бігали по тілу. Але коли вже була в ефірі, то ніби відключалась від реального світу.

Перед ефіром обов'язково варто перевірити інформацію і декілька разів перечитати матеріал вголос, щоб зрозуміти, з якою інтонацією його читати.

– **Попри Ваш невеликий досвід, чи бували у Вас казусні ситуації?**

– Досі пам'ятаю новину про стадіон і корову в радіоному ефірі. Вона неабияк розсмішила ведучого, який сидів збоку від мене, що я й сама ледь стримувалася, щоб не розсміятись. Також було таке, що губилася в новинах і трішки неправильно їх читала. Навіть було таке, але вже на телебаченні, коли сюжет готовий до новин, записана підводка, а тут телефонує головна героїня сюжету і каже, що не можна

використовувати назву майстерні, про яку розповідала. Тоді вже смішно не було. Я новину переробила, підводку переписала. Наступного дня вже вийшов повноцінний сюжет. Але всі ми люди, кожен робить помилки. На них ми й вчимось, без них нікуди. Так нецікаво жити.

– Чи є у Вас духовний наставник, який своїм прикладом надихає на працю?

– Це моя улюблена журналістка Галина Досин. Саме вона взялась мене навчати. Вона водила мене за собою на зйомки. Допомогала мені писати, вчила «різати» синхрони. Навчила мене не боятися нічого і бути самостійною. Головна редакторка навчила не ро-

бити «квадратні очі», коли потрібно брати коментар у священнослужителів. Та взагалі колектив «НТК» – це просто надзвичайні люди. Від усіх набиралась досвіду, бо вони були готові вчити мене. Кожен з них дав мені частинку себе, за що їм безмежно вдячна.

– Ви задоволені вибором своєї професії?

– Поки не спробувала себе на практиці, навіть не думала, як це цікаво, відповідально і важко водночас. Задоволена, адже відчуваю, що маю хист до цього. Упродовж мого перебування на «НТК» були усмішки, сльози, недоспані ночі та багато іншого. Але навіть це не завадило мені й надалі працювати і навчатись.

ЯНА ВІНТОНЮК:

«Журналістика – це спосіб розвинути себе»

Інтерв'юер Микола Байда

Студентка 3-го курсу спеціальності «Журналістика». Працювала на новинному порталі «WestNews». Нині – журналістка інтернет-видання «Типовий Франківськ»

– Розкажіть про Ваше дитинство. Що спонукало Вас обрати таку професію?

– Чесно кажучи, я ніколи не мріяла про таку професію. Я любила мистецтво та все, що пов'язане із творчістю, тому хотіла стати дизайнером одягу. Але останній рік у школі змусив задуматись про кар'єру. Коли тебе змушують малювати, ти цього вже не так сильно хо-

чеш сама. Тому я різко змінила рішення, в останній момент сказала, що буду журналісткою. Вся сім'я була шокована. Проте думала і про правознавство. Вступні документи подавала в декілька університетів, пройшла в Прикарпатський національний університет, тому вирішила бути тут. Зараз я на 3-му курсі, загалом мені все дуже подобається. На першому курсі здавало-

ся, що я нічого не зрозумію, що це взагалі не моє. Та і зараз не до кінця впевнена. Але я люблю те, що роблю, хоча все ще у пошуках себе.

– Що для Вас журналістика?

– Наразі це те, чим я займаюся весь свій вільний час. Зараз я задоволена своєю професією, адже стала більш ерудованою, завжди в курсі подій і можу легко підтримати бесіду на будь-яку тему. Журналістика для мене – це спосіб розвинути себе, реалізуватися на даному етапі життя. Дуже цікава професія, хоч і має свої труднощі.

– Що, на Вашу думку, найважливіше для журналіста в роботі?

– У сьогоdnішньому інформаційному суспільстві, де люди хочуть знати і бачити все, журналісту дуже важливо бути швидким, точним, об'єктивним і лаконічним. Не важливо, наскільки важкий матеріал, для читача він має бути зрозумілим.

– Які матеріали Вам доводилось писати? Як

проходили перші робочі дні?

– Коли працюєш новинним журналістом тобі не доводиться обирати теми. Переважно вони самі з'являються на горизонті. Здебільшого ми пишемо політичні та матеріали, які цікавлять людей найбільше: культура, спорт, проблеми міста, досягнення, різноманітні акції та соціальні події. Що ж стосується власних матеріалів, мені найбільше подобається писати про людей, їхні цікаві історії з життя, розкривати в матеріалі особливості кожної особистості. Щодо перших днів на роботі, то було страшно. Хвилювання не давало спокійно працювати. Завжди боялась, що зроблю щось не так. Коли прийшла вперше на подію, було трохи лячно. Те, що я напишу, не буде вальятися вдома. Це побачать сотні людей, від мене залежало, як вони відреагують на цю подію. Перші рази в мене був так званий «мандраж», декілька разів все перевіряла на правильність. Та з часом все минає, і ти

звикаєш, нічого надзвичайного в цьому немає. Ти просто виконуєш свою роботу.

– Чи виникали під час підготовки матеріалу конфліктні ситуації, які заважали отримати певну інформацію?

– Конфліктних ситуацій за час роботи не виникало. Проте буває так, що тобі не дають необхідної інформації або ж ти просто не знаєш, звідки її брати. У таких ситуаціях завжди допоможе головний редактор, який підкаже, куди звернутися. Переважно для отримання певної інформації достатньо зробити декілька телефонних дзвінків відповідним органам місцевого самоврядування, а відтак ти зможеш написати цікавий матеріал.

– Чимось займаєтесь, окрім навчання та роботи?

– Звичайно! Намагаюсь не сидіти без діла. Зараз займаюсь танцями, маляу, беру участь у різних конкурсах. Хочу постійно розвиватися. Та насправді дуже важко поєднувати все з ро-

ботою, коли ти віддаєшся їй 24\7. Ми не тільки в офісі працюємо. Часом доводиться допрацьовувати вдома, також є вечірні чергування на сайті, не завжди є час для себе. Але робота журналіста в тому і полягає, аби завжди бути напоготові, в будь-який момент встати й піти працювати. Навіть у вихідний день потрібно висвітлити ту чи іншу подію.

– На кого з відомих журналістів рівняєтесь?

– Я практично не слідкую за відомими журналістами. Але я щоразу знайомлюся з кимось із місцевих журналістів, які працюють вже багато років. І в них насправді є чого повчитись. Якщо говорити про те, що мене найбільше цікавить, то більше орієнтуюсь на телебачення, адже хочу працювати саме в цій сфері журналістики. Мені подобається формат телепередач, які дарують людям посмішку і відволікають їх від буденних справ. Пропрацювавши деякий час журналісткою на сайті, я зрозуміла, що багато новин – це теж недобре. Людям по-

трібне щось позитивне. Я думаю, що зможу їм це дати.

– Які у Вас плани на майбутнє?

– Однозначно хочу бути телеведучою на всеукраїнському телеканалі. Найбільше подобається «Новий Канал». Він завжди асоціювався в мене з позитивом. До кінця навчання хочу спробувати себе у тележурналістиці в Івано-Франківську, хочу набратися досвіду та знань. Планую переїхати до Києва і будувати свою кар'єру там.

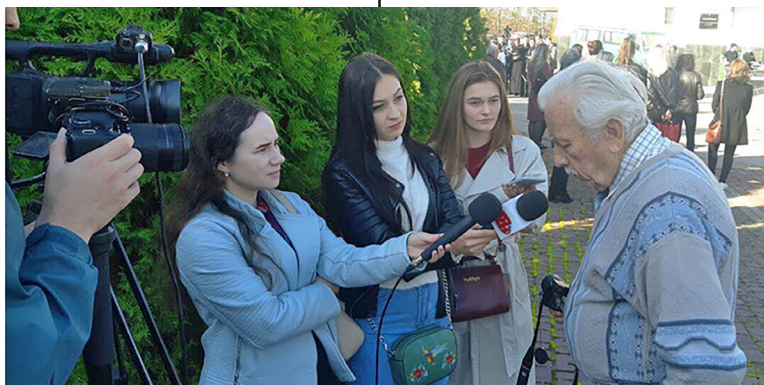
– Що зробити, щоб газети тримались на плаву?

– З розвитком інтернету більшість людей користуються виключно онлайн-ресурсами. Нікому зараз не хочеться ходити з газетою,

якщо можна прочитати все за допомогою гаджета. Це зручніше, швидше. Газетами зараз користується переважно старше покоління. Та й друковане видання є вузькоспеціалізованим. Газетам необхідно переходити в інтернет-режим, як це зробило багато місцевих видань.

– Що можете порадити першокурсникам, які вчаться на журналіста?

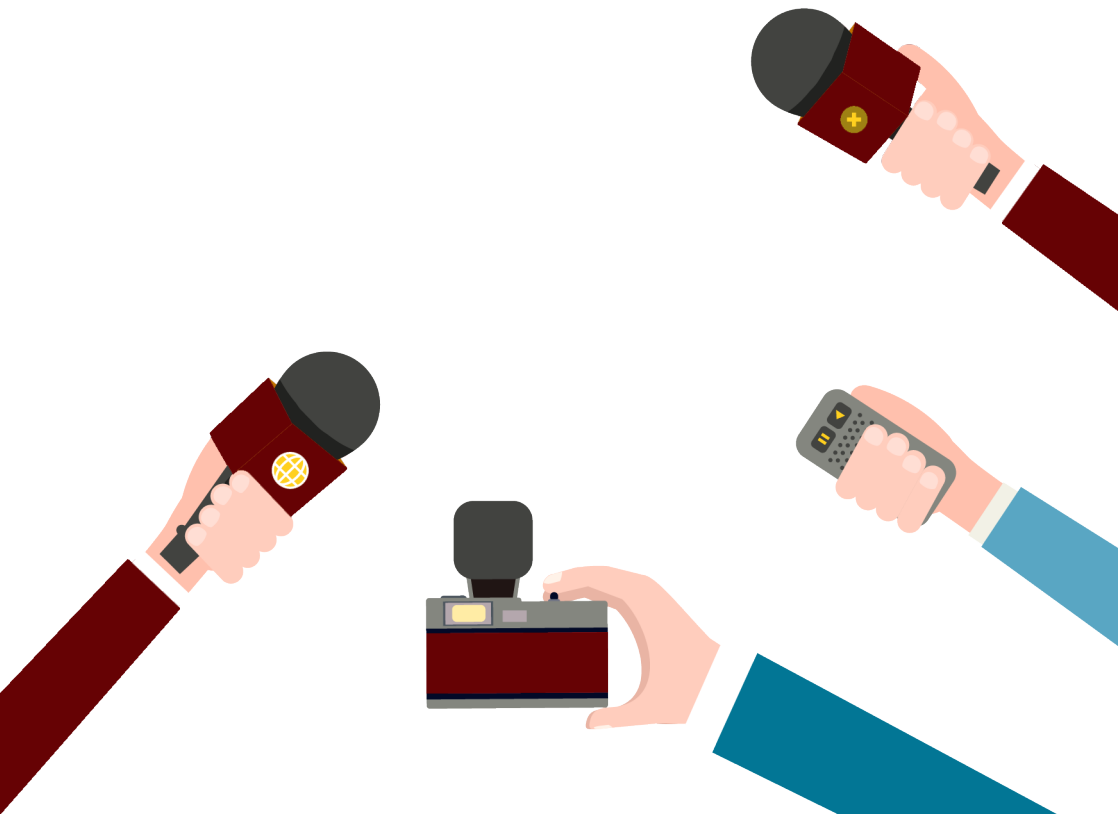
– Варто дійсно усвідомити, чи хочете ви бути журналістом. У цій професії безліч нюансів, вона не така легка, як здається на перший погляд. Тут насправді є багато ризиків. Але якщо ви дійсно готові, то просто йдіть, не вагайтеся і не бійтеся вчитися, а тим паче не бійтеся помилятися.

ЖЖ

За крок до Заслуженого:

*медійники про набитті
«шшики» у професії*

АНДРІЙ ЛАХНОВ:

«Радіоведучий – це стиль життя»

Інтерв'юерка Марія Кісіль

*Ведучий ранкового шоу «Вставай! Шоу»
на радіо «Західний полюс»*

– Як у Вас виходить вільно спілкуватися з такою великою кількістю гостей у прямому ефірі?

– Я дуже легко знаходжу мову з будь-якою людиною, якщо я цього хочу, якщо ця людина мені подобається і вона відкрита. Дуже люблю, коли мають мету й ідею в житті, тобто знають, чого хочуть. Не подобаються фантазери, люблю реалістів, які дивляться реально на речі,

дуже ціную в людях щирість і пряmolінійність, вони мене захоплюють, бо я сам такий. Щирий, але не до всіх. Я моніторю тих, хто мені подобається, їм я відкриваюсь. Стосовно тих, які не подобаються, – закриваюсь.

– Ким Ви мріяли стати в дитинстві?

– Пам'ятаю, у мене вдома були великі касети для «відіка». Я знайшов касету

Верки Сердючки (Андрій Данилко), вона мені дуже сподобалась, скажу більше – вона мені й досі подобається, досить цікавий персонаж, якщо не заглиблюватись. Подобається саме його образ, те, як він вміє себе подати, й ті пісні, які він співає. Пам'ятаю, як у дитинстві клав під футболку подушку, ходив по хаті й всім говорив, що я – Верка Сердючка. Потім був момент, коли я хотів бути графічним дизайнером. Тобто – публічною особою.

– Ви в дитинстві мріяли стати співаком або дизайнером. Як трапилося, що стали журналістом?

– У 2014 році ми створили творче об'єднання «Клач», починали знімати програми. Зняли один випуск на STARF ACE OF THE SEASON. Ми прийшли як журналісти брати інтерв'ю. Ще один випуск ми знімали в PLATINUM на «Бумбокс». Це було відкриття клубу. І от саме тоді мені дуже сподобалось питати щось в людей. Пізніше моя теперішня співведуча Юлія Чікель

якось спонтанно потрапила на радіо, запросила мене в гості, запропонувала вийти в ефір поговорити. У цей момент нас слухав директор, йому сподобалось, і він запропонував нам створити програму й попрацювати в парі.

– Чи пам'ятаєте свою першу роботу?

– Звісно. Взагалі працював я з 9 років, роздавав листівки чи візитки. В класі 8-му я хотів їхати в Лондон на заробітки. Рік працював у сфері обслуговування. Я ніколи не цурався роботи!

– Батьки підтримували Вас?

– Ой, звісно, підтримували, батьки завжди були на моїй стороні, навіть коли я не хотів іти в школу через погану погоду. У 10–11 класах мене в школі майже не бачили, було дуже багато роботи, та батьки з розумінням ставилися до цього.

– Як думаєте, журналісту потрібна вища освіта?

– Коли мене вітають з Днем журналіста, я відпові-

даю, що я не журналіст. Я не вважаю себе журналістом, тому що в Україні з такою освітою ти – ніхто. Особисто в мене немає вищої освіти, я закінчив школу й одразу пішов працювати. Коли я вже влаштувався на радіо, то підійшов до головного редактора газети «Репортер» і запитав, куди мені йти вчитись. Мені відповіли, що такої освіти, як журналістика, в нас немає. Від тебе будуть вимагати досвід і тільки досвід.

– А взагалі хотіли б здобути вищу освіту?

– Якщо чесно, я б дуже хотів, але поки не знаю, яку, треба завжди мати план «Б». Не знаю, чого хочу, саме зараз я не бачу цієї необхідності. Та й на освіту треба виділяти багато часу і коштів.

– Ви не жалієте, що пішли працювати на радіо?

– Ніколи, хоча і буває важко. Недоспані ночі, 2-3 гостей на день, тебе питають, чому ти зробив так, а не інакше. Коли є круті ідеї,

але замалий ресурс. «Західний полюс» – це однозначно найбільший ресурс для Івано-Франківська. Не жалію, бо це кайф! Це зручний робочий графік, круті знайомства.

– Поділіться своїми «лайфхаками», як підготуватися, не розгубитися в прямому ефірі!?

– Чесно? Взагалі не знаю. Це дуже індивідуально. Просто ти маєш розуміти, що по той бік мікрофона тебе слухають 50 000 людей, яким байдуже, чи спав ти сьогодні і який у тебе настрій. Ти завжди маєш бути готовим. Бути самим собою. Зараз штучність відійшла на другий план.

– Чи були у Вас якісь «факани» в прямому ефірі?

– Були моменти, коли ми з Юлею починали дуже сміятись в ефірі, реально не могли зупинитися. Ну, і якось через сміх я сказав: «Зараз до вас повернуться нормальні ведучі», а ми пішли на паузу. Може статися будь-що. Пам'ятаю, під час

аномальної спеки у нас перестав працювати ефірний комп'ютер, музика почала дуже шипіти. Поки я перезавантажував комп'ютер, Юля щось говорила.

– Ви хочете і надалі розвиватись у цій сфері?

– Не знаю. Публічність – це прикольно, але це велика відповідальність перед своєю аудиторією, ти за неї відповідаєш. Класно було б мати якесь своє шоу або на телебаченні, або на радіо. Та як воно буде – ніхто не знає.

– Ви на початку сказали, що любите людей,

які йдуть до своєї мети. А яка у Вас мета?

– Хм-м-м... Цікаве запитання. От якби мене про це запитали в прямому ефірі – не знаю, що б я сказав. Тут проста відповідь. Вона в мене є. Справа не в тому, щоб усім говорити про неї. Ти маєш всередині знати, що ти до чогось ідеш, бо якщо ти не знаєш, до чого йдеш, то навіть прокидаєшся кожного ранку? І головне – не опускати руки. Якщо перед тобою зачинили двері, не потрібно здаватися і йти геть, потрібно стукати доти, доки їх тобі не відкриють.

АНДРІЙ ПАВЛОВСЬКИЙ:

*«Всю інформацію сприймаю
крізь призму недовіри»*

Інтерв'юерка Ірина Семенко

Андрій двічі вступав на спеціальність, якою не горів. З кожним днем все більше відчував, що має інше покликання в цьому житті. І ось одного разу ризикнув. Тепер він вчиться на журналіста і вже навіть має чималий досвід роботи у професійній сфері.

– Привіт, Андрію! Спасибі, що знайшли час на бесіду. Розкажіть, чому вирішили стати журналістом.

– Привіт! Хотів би я сказати, що все почалося банально, тобто зі школи після 11 класу – в університет, але це не зовсім так. Спочатку я закінчив Калуський політехнічний коледж за спеціальністю, яка мала довгу назву – «Обслуговування та ремонт обладнан-

ня хімічної та нафтогазопереробної промисловості». Далі вступив до Львівського національного лісотехнічного університету на третій курс, щоб отримати вищу освіту за цим самим напрямком. Проте надовго мене не вистачило. Я все більше відчував, що не хочу і не буду цим займатися. Тому після пів року навчання я покинув цю справу. І вже наступного року вступив на спеціальність «Журналістика» до Прикарпатського наці-

онального університету імені Василя Стефаника. А конкретної причини, чому саме журналістика, у мене не було. Просто були якісь нахили, як я сам вважав ще зі школи. Ну і вирішив спробувати.

– О'кей, а як розпочалась Ваша професійна кар'єра?

– Професійна кар'єра – це занадто гучно сказано. Я б назвав це знайомством з професією. Почалося воно в мене на початку третього курсу, коли мене запросили приєднатися до роботи над новоствореним у моєму місті сайтом «Kalushnews.city». Цей сайт є частиною проекту організації «Агенція розвитку локальних медіа». Там я пропрацював позаштатним кореспондентом майже півтора року. Через пів року роботи на сайті почав верстати газету «Вісті Калущини».

Найбільше запам'ятався страх провалу. Боявся, що швидко виженуть, скажуть: «Ти нічого не вмєєш, вчишся повільно і взагалі нам не підходиш». Але ні, так не сказали. Робота дала мені впевненість, що у мене все вийде. Головне – докладати

зусиль і бути терплячим.

– Що стосовно дитячих мрій? Ким хотіли стати?

– Тут пам'ятаю чітко. Уявляв себе письменником. Мені подобалися люди, які вмєєли лаконічно, красиво й цікаво писати та говорити. Хотів стати одним із них.

– Як думаєте, чи необхідна журналісту профільна освіта?

– Не маю чіткої позиції. Але думаю, що так. Бо все ж потрібно знати свої права та можливості, щоб бути максимально захищеним, тобто професіоналом своєї справи.

– Яким чином Ви перевіряєте інформацію на достовірність?

– Завжди шукаю посилення на офіційні джерела. Опіною джерело, на яке посилється ЗМІ. А якщо посилення немає, то починаю сам шукати, звідки взялася інформація, аналізувати й доходити висновку, чи це правда.

– Яке Ваше головне професійне правило?

– До всього почутого, побаченого й прочитаного ставитися скептично. Усю отриману інформацію

сприймаю крізь призму недовіри. Аналізую, обдумую, а вже далі роблю те, що називають «people хаває».

– Які зміни стосовно журналістики Ви б хотіли бачити у законодавстві?

– Основне – це більша захищеність журналістів перед законом в цілому. Також, щоб відповідальність за перешкодження діяльності журналіста справді наступила.

– У медіапросторі точиться багато дискусій щодо майбутнього газет та їх актуальності. Як людина, яка має стосунки до цього, що можете сказати?

– Складно сказати, що їх чекає. Але думаю, що битву з інтернетом газети вже програли. Надалі кількість друкованих ЗМІ буде тільки зменшуватися. Зрештою, конкуренція з іншими газетами та інтернетом зробить своє – виживуть лише найстійкіші фінансово газети.

– Що мотивує Вас продовжувати діяльність у цій сфері?

– Нині я не працюю на постійній основі, але покидати журналістику не планую.

Мені подобається ця сфера. А найбільше подобається те, що журналістика багатогранна. Просто потрібно знайти свій формат.

– Як вважаєте, якими рисами повинен бути наділений хороший журналіст?

– Перше і найголовніше – ніколи не здаватися, бути наполегливим. Це стосується усіх сфер, не тільки журналістики. Друге – бути креативним. А далі я не виділяю конкретні риси, хоча, думаю, що журналісту апріорі не завадять комунікабельність та кмітливість. Все інше приходить з досвідом.

– Як журналістика вплинула на Ваше життя?

– Складно відповісти. Дуже багато змін, яких і не помічаєш. Але якщо виділити якісь основні, то це зміна кола спілкувань та інтересів, які були до університету.

– Які настанови та поради Ви б дали майбутнім журналістам?

– Більше впевненості в собі тим, кому їх бракує, і трохи стриманості тим, хто надто в собі впевнений.

ВІТАЛІЙ ЧОРНЕНЬКИЙ:

*«Журналіст повинен в кожній ситуації
почуватися комфортно»*

Інтерв'юерка Ірина Блаженко

*Головний редактор інтернет-ресурсу «Голос-Інфо»,
газети «Голос-Інформ», член НСЖУ*

– **Як почалася Ваша
робота у журналістиці?**

– 2011 рік. Я вступив до Національної спілки журналістів України. До того часу дописував у засоби масової інформації Івано-Франківська та області. За рекомендаціями головних редакторів вступив до Спілки, а вже у 2013 році заснував власний засіб масової інформації – інтернет-видання «Голос-Інфо» і тепер газету

«Голос-Інформ».

– **Чи планували Ви
стати журналістом?**

– Ні. Можливо, в дитинстві були якісь мрії, але перемогла в мені жага до юриспруденції. Працював слідчим з особливо важливих справ, а потім займався юридичною практикою. Так сталося в житті, що погляди змінилися, до останнього я не думав займатися

журналістикою. Це була моя віддушина, як говориться. Займався бізнесом, а журналістика була моєю додатковою зайнятістю. А десь приблизно у 2015 році я повністю перейшов у журналістику. Моя колишня робота спонукає мене до певних речей. Як юрист-криміналіст, пріоритетом у своїй роботі я ставлю проведення журналістських розслідувань у різних сферах громадянського суспільства.

– Чи могли б займатися чимось іншим, крім журналістики?

– Людина завжди може займатися чимось іншим, але чи це буде їй до душі? Так. Я міг би й надалі займатися юриспруденцією, бо також це люблю. На сьогодні я вчуся в магістратурі за спеціальністю «екологія». Можливо, що десь-колись буду екологом, хоча зараз бачу себе виключно в журналістиці.

– Як Вам працювати в журналістиці?

– Цікаво. Подобається. Багато неочікуваних речей,

події розгортаються по-різному. Не завжди можу передбачати те чи інше. Журналістика для мене досить захоплива.

– Що для Вас є найскладнішим у журналістській роботі?

– Для мене журналістська робота не є складною. Принаймні складнощів я не бачу. Головне – постійно вдосконалюватися, вчитися, слідкувати за змінами в законодавстві, тенденціями, постійно працювати над собою. Передусім вдосконалювати себе, а потім цього вимагати від інших.

– У Вашому виданні є теми-табу, які Ви точно не буде висвітлювати?

– Я не можу до кінця впливати на роботу журналістів, які є в складі. Однак для мене табу такі речі, як особисте життя і релігія. Щоб якимось не висвітлити суб'єктивно, я намагаюся цього уникати.

– Ви працюєте з 2013-го. Що за цей період запам'яталося найбільше?

– Починати. Усі починання запам'ятовуються, а також всі розчарування. Якщо ти в щось вкладаєш своє серце і душу, а воно не виправдовує твоїх очікувань, то воно завжди тобі закарбовується. Головне – відпустити й забути.

Але якщо чесно, то таких розчарувань дуже мало. Створення ресурсу, створення інтернет-телебачення, спогади про те, як ти горів цим, які думки були. Плани створення колективу, як налагодити співпрацю, як працювати. Як почати свою діяльність, не маючи нічого спільного з журналістикою. Головне – бажання щось отримати. Коли ти отримуєш, то починаєш це пам'ятати.

– Ви згадали зараз про розчарування. Розчарування та особисті негаразди якось відбиваються на Вашій роботі?

– Цього не повинно бути найперше. Зрозуміло, що ми – живі люди і живемо в матеріальному світі, де те чи інше питання якимось чином впливає на нашу ро-

боту. Це стосується будь-якої професії. Потрібно просто намагатися не звертати уваги, бо професія – це те, завдяки чому ти заробляєш. Ти доносиш якусь інформацію, і зрозуміло, що це потрібно робити з холодною головою і гарячим серцем. У той час, коли такі проблеми є, краще перечекати й не робити якихось серйозних речей, щоб вони не відбилися на твоїй діяльності. І головне – не дати своїм емоціям викластися в інформації, яку ти подаєш.

– Які принципи Вашої роботи? Які вимоги ставите до своїх журналістів?

– Скільки живеш – стільки вчишся. Сьогодні в нас один підхід до роботи, завтра – інший, післязавтра – ще інший. Спершу потрібно фінансово забезпечувати людей, які в тебе працюють, і вже тоді ставити якісь високі планки. Ми є неприбутковим виданням й існуємо завдяки пожертвуванням, спонсорським вкладам. То вже залежно від цього ставимо вимоги. Зараз у нас

одні принципи, п'ять років тому були інші. Це залежить від нашого росту, технічного забезпечення.

– Якими якостями має володіти журналіст, який приходить влаштуватися до Вас на роботу?

– Передусім комунікабельність і харизма. Дуже високі вимоги до знання української мови, щоб людина могла правильно висловити свою думку. Правильно поставити запитання, коли вона бере інтерв'ю або робить інший матеріал. Щоб її матеріали мали суспільний інтерес. Проте головне – грамотність та бажання. Треба розуміти, що харизма без знання мови не відіграє великої ролі.

– Ви готові взяти людину без досвіду чи віддаєте перевагу кваліфікованому спеціалісту?

– Юний журналіст може більш яскраво виразити свої думки. Він може неправильно подати, але ця свіжа думка важлива. Не завжди людина, яка все життя в журналістиці, є справжнім

спеціалістом.

– Чи відіграє освіта роль у влаштуванні до Вас на роботу? Ви готові працювати з фахівцем з інших галузей, наприклад, істориком чи економістом?

– Освіта має значення, але особливої ролі для мене не відіграє. Головне для мене – особисті якості, які я перерахував. Сам не є фаховим журналістом, якщо можна так говорити. Я – кадровий офіцер, юрист. Мені взагалі здається, що такі професії споріднені.

– Як пишете свої тексти? Звідки черпасте натхнення?

– Це «вариться» в голові. Коли перо добре тримається у твоїй руці, то слова ллються, як вода.

– В якій тематиці Вам найкомфортніше?

– Кримінальній. Я це люблю, бо довгий час із цим працював. Окрім того, у мене є теологічна освіта. Мені комфортно писати на тему богослов'я, бо я добре розумію, про що пишу. Але

журналіст повинен у кожній ситуації почуватися комфортно, незалежно від того, любить він цю тематику чи ні. Він повинен хоча б вміти її висвітлювати, показати вірно факти, передати так, як воно було насправді.

– Чи готові Ви задля кар'єри переступати через власні моральні принципи?

– Через власні моральні принципи я не переступаю ніколи. Я не готовий це робити. Якщо я вагаюся, чи можна щось робити, то спершу розберуся з собою, чи дійсно в цьому є потреба для мене.

Я не є кар'єристом. Я сам себе робив. Мені ніхто не давав роботи. Я не вимагаю якогось визнання. Якщо ти любиш свою справу, то вона до кар'єризму не має стосунку.

У 20 років я вже працював слідчим, і в мене вже були досягнення. Певною мірою я був на «піку», але не зміг переступити через себе, тому просто залишив цю справу.

Якби я був кар'єристом, то досягнув би ще більшого, працюючи слідчим.

– Які шляхи вдосконалення розглядаєте як пріоритетні?

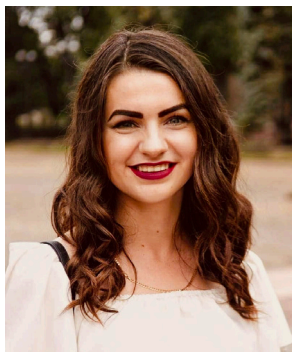
– Будь-яка людина, як і ЗМІ, має йти в ногу з часом. Я хочу змінити підхід до роботи, робити рекламні ролики, щоб мої працівники отримували від неї якийсь відсоток. Також планую покращити наш матеріальний стан. Хочу доробити наше радіо і збільшити штат працівників. Маю на меті взятися за розвиток наших сторінок в Інстаграмі та Телеграмі.

– Що можете побажати спеціалістам-початківцям?

– Не розчаруватися. Зараз ми живемо в такому глобалізованому суспільстві, де багато чого вирішують гроші. Потрібно зробити собі ім'я, бо якщо в тебе буде ім'я, буде і статус, будуть і ті самі гроші. Тоді тебе будуть цінувати.

ГАЛИНА МАРІЙЧИН:

«Головне – не втрачати людські якості»

Інтерв'юер Василь Скрипка

*Журналістка відділу новин філії Суспільного мовлення
«Суспільне Карпати»*

– Як Ви опинилися в журналістиці? Чому обрали саме цю професію?

– За фахом я філолог, але завжди хотіла бути журналісткою. У школі мені взагалі радили стати лікаркою чи вчителькою. Вийшло так, що я вступила на філологію до Чернівецького національного університету. Після першого курсу заявила: «Філфак закінчую,

але працювати за цією спеціальністю не буду». Мої близькі були проти такого рішення і через деякий час навіть готували мене до роботи в школі. Але я навідріз відмовилась. Постійно шукала десь вакансії журналіста. У Чернівцях були, чесно кажучи, невдалі спроби. Адже без професійної освіти ніхто не захотів брати на роботу.

– **Де врешті вдалося влаштуватися?**

– Першим місцем роботи була місцева газета у Калуші – «Дзвони Підгір'я». А далі розпочався «гастрольний тур Франківськом». Це були інтернет-видання «МІСТО» і «Франківчани». А вже наприкінці 2017 року мені запропонували роботу на (тоді ще) ТРК «Карпати». То був, так би мовити, подарунок на День святого Миколая від продюсера новин Юрія Присяжнюка.

– **Зараз Ви на телебаченні. Раніше працювали у виданнях. Що більше імпонує?**

– Зараз, звичайно, цікавіше у телевізійній журналістиці. Але, щоб легше було працювати на телебаченні, варто все ж пройти шлях від письмової, онлайн-журналістики. Тоді буде значно легше працювати. Тому що робота на сайті вимагає від тебе оперативності й зосередження та вчить орієнтуватися в темах.

– **Що для Вас озна-**

чає працювати на Суспільному?

– Важко було звикнути до усіх стандартів Суспільного. На попередніх роботах вчили по-іншому. Журналістські курси я проходила – і там зовсім не так. Тому на Суспільному складно було дотримуватися усіх цих вимог. Треба писати за усіма журналістськими нормами й робити це доступно для глядача. Як кажуть, «крок вліво, крок вправо – розстріл». Але з часом звикла до такої праці. Суспільне є незалежним – і це класно. Це саме той правильний напрямок. Іноді колеги з інших компаній зізнаються, що заздрять нам. Мовляв, працюємо, «не підігруючи» комусь. Так, нам ще є куди рости, але багато вже зроблено.

– **Який епізод із журналістського досвіду Вам запам'ятався найбільше? Людина? Подія? Історія?**

– Запам'ятався сюжет про сім'ю військовополоненого моряка Андрія Ейдера.

Напевно, він був емоційно найважчим. Ми дуже довго спілкувалися з батьком Андрія, мачухою, його молодшими сестрами і братом. Вони розповідали про його службу, читали листи, надіслані хлопцем із російського полону, показували малюнки, які відправляли Андрієві. Мені хотілося розповісти історію цієї родини, їхні переживання. Та водночас було надзвичайно важко емоційно. Я бачила сльози на очах нашого телеоператора, хоч його я знаю як вічного веселуна.

– Очевидно, журналістська робота і виснажує. Не розчаровуєтесь у цьому виборі?

– Так, часом повертаєшся зі зйомки та... Мов вичавлений лимон. Сил не залишається взагалі. Але даю собі 5 хвилин на перезавантаження і рухаюсь далі. Просто є розуміння, що ти повинен це зробити. І зробити якісно. Завжди ставлю себе на міс-

це нашого глядача – він має вчасно і зрозуміло отримати інформацію.

– Що плануєте далі? Можливо, нові місця чи інші сфери в професії?

– Я тепер живу за принципом: «Не плануй, дураче, Бог переіначе». Ти не знаєш, що буде з тобою завтра. Тому і не намагаюся забігати наперед.

– Що побажаєте студентам, які нині вивчають журналістику і роблять перші кроки в цій професії?

– Головне – не втрачати людські якості. Так, ти журналіст і виконуєш своє професійне завдання. Але залишайся людиною. Ти повинен перейнятися тією проблемою, про яку пишеш. Але водночас не розбавляти її своїми поглядами. Варто просто якісно робити свою справу. Вірити й покладатися на свої сили наперекір критикам і скептикам.

ІРИНА АНДРІЇВ:

*«Я не можу вдома зачинити двері
й забути про роботу»*

Інтерв'юерка Діана Коржук

Ірина Андріїв – кореспондентка ТО «Бюро новин» філії ПАТ «НСТУ» «Івано-Франківська регіональна дирекція «Карпати». Про зйомки в селах, сюжети, які набирають багато переглядів, та про велику колекцію цукру – читайте в матеріалі

– У Вас журналістська освіта?

– Так, я навчалася у Львівському національному університеті імені Івана Франка на факультеті журналістики. Хоча не думала туди вступати. Батьки, наприклад, хотіли, щоб я була вчителькою. Мене зацікавила сама назва «журналіст». Під час навчання не думала, що буду працювати в інфор-

маційній сфері. І лише коли влаштувалася на роботу на телебачення, зрозуміла: мов – це.

– Журналістська освіта обов'язкова для журналіста?

– Я вважаю, що журналіст має бути профільним. Усі круті журналісти не є журналістами. Добре мати іншу освіту і в тій сфері працювати. От зараз мені буває важ-

ко, бо щодня інша тема, ти маєш всього один день, щоб її висвітлити, і ти не встигаєш реалізувати все настільки, наскільки потрібно.

– Ви одразу починали з телебачення?

– На третьому курсі місяць працювала в газеті, а після практики мені запропонували роботу на калуському телебаченні. Я перейшла на екстернатну форму навчання. І вже на парах я могла пояснити практично всю теорію, я розуміла, як все відбувається. Після калуського телебачення я випала з професії. Майже два роки була діловодом, хоча все одно писала статті на сайт районної ради. Я навіть не хотіла вчитися правильно оформлювати ті документи, бо розуміла, що це не моє, мене цікавила журналістика.

– Далі був громадський рух «Народний Контроль». Як вдалося туди потрапити?

– Все почалося з оголошення. Я не вірила, що вийде. Протрималась місяць,

бо в той час вони почали формуватися як політична партія. І я пішла. Ця робота багато мені дала – нові знайомства, знання. А потім я на рік знову випала з журналістики. І пізніше почала працювати на Суспільному.

– Про що тепер подобається знімати сюжети?

– Про мистецтво чи спорт я б не могла знімати. Ті ж виставки – це шаблонні сюжети, лише автори, організатори й картини інші. Соціальні, динамічні теми – це моє. Або нариси. Я впевнена, що в кожному районі є цікаві й у чомусь унікальні люди. Але ми чомусь тут такого не робимо. Мені цього бракує. Мені не подобається знімати сюжети в містах, мені подобається працювати в селах, там жвавіша картинка.

– Працювати над серйозними темами досить важко. Чи є після зйомок сюжетів якийсь неприємний осад?

– Моя емоційність не дозволяє мені абстрагуватися

від людей і від їхніх проблем. Наприклад, багатодітна сім'я, яка постраждала. Я розумію, що нічим їм не допомогла, не мала можливості залишити якісь кошти. Або от люди, які постраждали від повені, – ти в їхніх очах негативний персонаж, бо ти нічим не можеш допомогти, тобі потрібні коментарі, емоції. І в результаті сюжет набирає перегляди, лайки, а ті люди залишаються зі своїми проблемами. Мені часто сниться це все. Я не можу вдома зачинити двері й забути про роботу.

– У соцмережах Ваші сюжети набирають велику кількість лайків, переглядів та поширень. Це якось впливає на роботу? Це для Вас показник?

– Коли люди тобі телефонують чи пишуть, що ти все чесно розповіла в сюжеті, – це показник, найбільша подяка. Хоча кількість переглядів – теж приємно. Я завжди жартую, що не дотягаю до мільйона. Колись все ж вдасться дотягнути до такої цифри (*сміється*). За-

раз із моїх сюжетів, який набрав найбільше переглядів, – про підтоплення у Гвізді. У Facebook близько 770 тисяч переглядів. Але ці перегляди – це результат роботи не однієї людини, а й оператора, який зняв вдалі кадри, і режисера монтажу, який все склав в одне. Тобто присвоювати ці заслуги лише собі – несправедливо.

– Суспільне має власні стандарти роботи, які відрізняються від тих, які є в приватних ЗМІ. Вони Вам подобаються?

– Я з багатьма стандартами Суспільного погоджуюсь. Особливо про правдивість та перевірку інформації. Але я не вважаю, що на 90% за все має відповідати журналіст, я не можу бути і оператором, і режисером. Під час інтерв'ю я ж не можу бачити, як людина виглядає в кадри. Саме з цим я не погоджуюсь. Коли мені щось не подобається – я не мовчу.

– Чим займаєтеся поза роботою?

– Загалом робота, робота

і ще раз робота. Я живу роботою! Якщо я не подивлюся новини, хоча б раз у день не погортаю новинну стрічку – просто не проживу. Я досі себе картаю за те, що «проспала» інформацію про пожежу на заводі «Карпатнафтохім». Я не маю часу на книжки, хоч люблю читати, але коли приходиш додому після роботи, очі болять й читати важко. Я не компанійська людина, люблю відпочинок в компанії, але не часто. Можна пограти у твістер, мафію чи монополію. А взагалі мені подобається активний відпочинок – наприклад, гори.

– **Я знаю, що Ви колекціонуйте пакетики цукру і серветки.**

– Так, не можу сказати, коли почала це робити. З

пакетиками цукру зрозуміло – друзі жартують, що це для самогону. А серветки мені просто подобаються, особливо якщо цікавий дизайн. Я приходжу на якесь свято і одразу зі столу тягну собі декілька штукочок. Пакетиків цукру вже понад 400 – це така коробочка від взуття. Серветок приблизно теж така кількість. І це завжди так приємно, коли друзі, знайомі, колеги несуть тобі ще один екземпляр в колекцію.

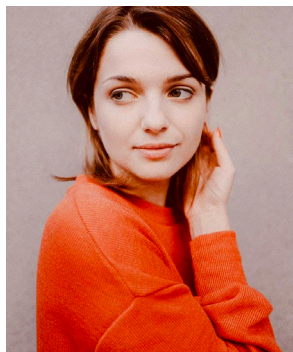
– **Є студенти-журналісти, які тільки починають свій шлях. Що Ви їм порадите?**

– Любити те, що робите. Віддаватися на повну, можливо, це неправильно, але приносить результати.

ІРИНА СТЕФАНЮК:

**«Головне – не здаватися і йти далі щось робити.
Не у всіх одразу все виходить»**

Інтерв'юерка Віталія Дубовіцька

Ведуча радіо «Західний полюс»

– Як Ви стали журналісткою?

– Спочатку я вчилася на спеціальності «кризове перемовництво» у Польщі. Потім стукнуло в голову, що мені там не подобається, і перевелася у Прикарпатський університет на журналістику. На третьому курсі мене потягнуло на «Західний полюс». Ми з одногрупницею працювали тільки в

неділю і вели ефіри з 10 до 14 години. Трохи згодом все змінилося, і я почала вести ранкові шоу. Сім днів, тиждень через тиждень.

– Чи підтримували Вас рідні в тому, що обрали журналістику?

– У них виходу не було, тому що в мене була нестандартна ситуація. Я вчилася в Польщі півтора року, склала там швидко всі

предмети та перевелась у Прикарпатський. Щоб вступити, я складала 16-17 предметів академізничі, тобто все, що люди проходили за два роки, мені потрібно було скласти дуже швидко. Я це зробила, все сподобалося, і залишилась. Ось так усе почалось. Так, рідні підтримали, навпаки були «за», що я повернулася в сім'ю.

– Які труднощі виникали під час роботи?

– Ой, та багато всього було. Щось не виходило, щось не подобалось. У мене самокритика така, що коли слухаю себе, – все не подобається. Роботу, напевне, хотіла «кидати» разів 10, якщо не більше. Але потім зрозуміла, що якщо мене взяли на ранкове шоу, то все нормально. Просто головне – не здаватися і йти далі, щось робити, бо не у всіх одразу все виходить.

– Розкажіть, як почуватися вільно в ефірі?

– Я прокидаюсь, як правило, о п'ятій ранку, «залітаю» на ефір ще сонна. Але потім щось вмикається, і розумію,

що це вже ефір. У мене одразу піднімається настрій, я уявляю ту людину, до якої звертаюсь, або просто думаю, що говорю з подругою. Так почувуюся вільніше, і все виходить класно.

– А якщо якась проблема в житті й настрою взагалі немає?

– Часто таке буває, але все одно ти абстрагуєшся. Відволікаєшся. Новини, рубрики, десь щось прочитаєш – і все. Різні бувають ситуації, але це робота – вона якось відриває тебе від усього негативу. Якщо будеш казати, що зранку в тебе поганий настрій, ти нічого не хочеш і так далі, то й слухачі теж почуватимуться «не дуже».

– Як вважаєте, чи потрібна вища освіта в сучасному суспільстві?

– Якщо серйозно, то до університету потрібно ставитися простіше. Це насправді дуже класно. Ти зустрічаєш різних людей, вчишся виживати сам, розумієш: якщо пропустиш пару або щось не вивчиш – це вже суто твоя відповідальність.

Я гадаю, що освіта потрібна.

– Можете розказати, які «плюси» та «мінуси» в роботі радіоведучої?

– «Плюси» в тому, що зранку тебе ніхто не бачить (сміється). От, наприклад, я вчора перший раз проспала за рік роботи на радіо. Хоча лише на 20 хвилин, але була така паніка, що за 8 хвилин встигла зібратись. А з «мінусів» – моментами погано, що ти не бачиш своєї аудиторії, хоча й уявляєш, до кого звертаєшся, але не до кінця розумієш це. Постійно потрібен якийсь «фідбек».

– А чим ще захоплюєтесь, окрім журналістики?

– Я окремо веду сторінку «Західний полюс». Зараз займаюсь різними дизайнами, пробую у фотешопі

щось створювати. Також я закінчила музичну школу й іноді можу трохи пограти на фортепіано. Ще вчусь монтувати відео. Знімала дещо для однієї моделі на конкурс краси, потім ще відео для готелю. Ну і все суміжно. За однією професією всі інші підтягуються.

– Ким Ви мріяли стати в дитинстві?

– Психологом. Думаю, що на магістратуру піду в напрямку психології.

– Які у Вас плани на майбутнє? Чи плануєте залишатися на радіо?

– Не знаю. Зараз думаю про магістратуру. Також про ІТ. Ну і дизайн в принципі подобається. А поки залишаюся на радіо, мені все подобається, у нас класний колектив, своя атмосфера.

ЛІДІЯ БОЙКО:

**«Журналіст, щоб досягти успіху,
повинен працювати постійно»**

Інтерв'юерка Ірина Никорович

Майже п'ять років роботи у франківських інтернет-ЗМІ, тисячі повідомлених новин, десятки написаних статей і розслідувань, а також кілька відзнятих авторських програм. Працівниця сектору комунікації ГУ НП Івано-Франківщини Лідія Бойко розповіла, як вищеперелічений журналістський досвід став шляхом до самопізнання, «сродної праці» та присяги на вірність українському народу

– Лідіє, Ви впродовж довгого часу працювали журналісткою, тепер – прессекретарем Національної поліції Івано-Франківської області. А з чого починався Ваш кар'єрний шлях?

– Все почалося з університету: активна студентська позиція, успішне навчання, а потім безкоштовна робота на сайті «Франко Times»,

який започаткували студенти. Він став сходиною в журналістське життя. Тоді я цього ще не знала (*сміється*). Роботу довелось поєднувати з навчанням. У період Майдану ми часто ночували в офісі і настільки віддавалися справі, що студентський сайт мав більше читачів, ніж ті регіональні платформи, де працювали професіонали. Ми писали з

помилками, не знаючи всіх тонкощів журналістики, але робили щось дуже важливе і старалися якомога швидше це виконати. Принаймні мені так здавалося. Одногрупники перевелися на індивідуальний графік ще на третьому курсі, а я сумнівалася до останнього: «Ти – відмінниця. Як все це залишиш?». На четвертому курсі вирішила таки перевестися. Розуміла, що навчання завершиться, а роботи потім може й не бути. Сидіти вдома і жаліти – поганий варіант. Тому скористалася шансом і пішла працювати на Stanislaske.TV. Пізніше було ще два інтернет-ресурси, а тепер поліція.

– Чому серед безлічі можливостей, з освітою політолога, обрали саме журналістику?

– На другому курсі політології проходила практику в ЗМІ. До того ж влітку. Багато одногрупників відпочивали й практику пройшли за декілька днів. Я чемно ходила весь липень у ТРК «Вежа». Коли мені вперше

дали в руки диктофон і сказали йти спитати франківців, чи вони щасливі люди, я злякалася. Схопила диктофон, пішла, довго ходила в центрі міста і не наважувалася підійти до людини. Втім, коли час завершувався, а мене чекали з результатом в редакції, то почала діяти. Знаєте, це були неймовірні відчуття. Тоді я зрозуміла, що це моє. Варто зауважити, що без практики незрозуміло, хто такий «журналіст». Тому навчання потрібне. Тільки спробувавши, зрозумієш, чи це твоє.

– Що найбільше подобається у професії, а що – ні?

– Найкраще відчуття, коли ти зробив матеріал, і людям він сподобався, чи коли допоміг комусь публікацією. Можливо, тобі не скажуть це прямо, але перегляди і коментарі говорять самі за себе. А ще внутрішня гармонія: «Я це зробила».

Також екстремальні ситуації. Праця за кримінальним напрямком неабияк захоплює подих, іноді огортає

страх. Були різні випадки у мережі, були погрози наживо чи телефоном. Проте в цьому також є свій «драйв» і розуміння того, що ти не сидиш на місці. Щодо негативу, то він є абсолютно в кожній роботі. У журналістиці це брак часу на себе та особисте життя. Журналіст, щоб досягти успіху, повинен працювати постійно і цікавитися всім. Не можна прийти на перше та останнє засідання суду і зробити якісний матеріал поверхово. Можна пропустити дуже цікаву деталь, а це неприпустимо. Совість буде мучити.

– Працюючи журналісткою, Ви тісно співпрацювали з поліцією, робили авторську програму «Патруль TV». Чому обрали саме цю тематику?

– Можливо, тому, що я хотіла навчатися у школі міліції. Це було дитяче бажання, яке я переросла, але, як показав досвід, воно тліло глибоко в душі (сміється). Свого часу тато не дозволив пов'язати свою долю з пра-

воохоронними органами. Він працював у цій сфері і вважав, що ця робота не для жінок. Утім, коли я висвітлювала кримінальні події, до яких ніхто з колег і не пхався, тато згодом запитував: «Ти вже в поліції? А чому ще ні?». Я захоплювалася резонансами і часто «вляпувалася» конкретно. Та попри все вважала, що справа має бути доведена до кінця – у вигляді публікації. «Патруль TV IF» – програма, якою я пишаюся. Дякую за довіру багатьом людям, а найбільше – оператору, що терпів мої примхи і якісно готував матеріал. Це крутий досвід і рівень, адже схожа програма виходила у Києві. Щоправда, там над нею працювала велика команда, а ми з оператором працювали лише вдвох.

– Під час зйомок «Патруль TV» Ви та оператор виходили на нічні патрулювання з поліцейським екіпажем. Що в ті моменти відчували? Не боялись?

– Страшно не було. Відчуття були захопливі: броне-

жилет, сирена, пробіскови маячки і перші порушники. Вже потім розуміли, що варто дбати й про власну безпеку: неодноразово порушники негативно реагували на зйомки та намагалися побити мене, оператора чи розбити камеру. Звісно, правоохоронці відповідали за нас, але самим також не слід розслаблятися. Потрібно обрати правильну позицію, відстань і вміти відповісти у межах чинного законодавства. Щоправда, траплялися такі громадяни, яким хотілося нагрубіяти від душі.

– Яке з нічних патрулювань, яка з піднятих журналістських тем запам'ятались найбільше? Чому?

– Повірите чи ні, але кожна програма запам'яталася. Ми багато над ними працювали. Одного разу на мене накинувся правопорушник і з ноги намагався вдарити. Я вчасно відхилилася, а правоохоронець був поруч. Були випадки, коли телефонували «герої» програми та хотіли, щоб я видалила мате-

ріал. Був один громадянин, який писав мені в усі можливі соцмережі, знайшов номер телефону і дзвонив, а на головні фото виставляв таблетки або мотузки. Кажав, що покінчить з життям, якщо я не видаю матеріал. Багато статей написано і не мало сюжетів знято, однак по-справжньому я пишаюся статтею «П'яні на дорогах Франківська: чому винні не відповідають». Це стаття, яку готувала довгий період часу, і тільки досвід допоміг її написати. У ній зібраний великий обсяг інформації щодо того, чому нетверезий керманіч може вийти «сухим із води». Поліцейські та судді навіть ображалися, мовляв, саме завдяки цьому тексту неграмотний водій може уникнути відповідальності. Але я вважаю, що про таке слід писати й говорити, адже тільки тоді можна чекати змін на рівні держави у законодавстві.

– Чому вирішили змінити рід діяльності та працевлаштуватися до сектору комунікації ГУ

НП? Чи не пов'язано це зі зйомками вищезгаданої програми?

– Неповних п'ять років я працювала у ЗМІ. Піти із журналістики і змінити сферу – обдумане рішення. Було неспокійно і навіть лячно його прийняти, бо залишити те, що вдавалося – неабияк складно. Особливо, коли нинішні керівники і колеги – твої коментатори й «герої» новин. Тоді виникло питання: що далі і чи варто? Те, що потяг до поліцейської хвилі виник одразу, працюючи у ЗМІ, ви уже знаєте. Восени 2018 року я наважилася і погодилася на запрошення начальника ГУ НП працювати в правоохоронній структурі. Я побачила в цій людині чітку позицію і бажання змін. То чому не робити їх спільно? Щоправда, у мене досі в голові певні теми, які я б хотіла робити. Досі телефонують громадяни з проханнями, але я спрямовую їх до ексколег.

– Були моменти, коли усвідомлювали, що в журналістику прийшли

недаремно?

– Так, звісно. Ба більше, я сумую за журналістикою. Це не означає, що шкодую про роботу в поліції, але це все ж два різні напрямки. У кожному є свої плюси й мінуси. Нещодавно в центрі міста до мене підійшла жінка з двома дітьми. Вона сказала, що це діти, які раніше травмувалися у ДТП, про яку я погодилася написати й дуже допомогла їм. Ми попрощалися, розійшлися, але щось неймовірно схопило всю мене і довго не відпустило, допоки очі не змокрили від сліз. Чесно, заради такого варто вчитися, працювати та навіть жити. Це як дзвіночок, щоб і надалі не зупинятися, а працювати над собою і допомагати іншим. Без героїзму, показухи й селфі, а просто робити своє. Таких моментів багато, і вони чіпляють за живе.

– Скажіть, чи змінилася думка про діяльність пресслужб після зміни місця роботи?

– Безумовно. Тут зовсім інші принципи роботи, ніж

у журналістиці. Радянські методи потрохи викорінюються, але все ж, не буду лукавити, є. Інколи здається, що вся робота пресслужби – це дві написані публікації в день, але це не так. Особливо якщо ти не просто працюєш в інформаційному відділі, а й присягнув на вірність українському народу. Це не тільки робота зі ЗМІ, організація та висвітлення заходів. Є чимало інших внутрішніх моментів. Для прикладу, чергування, залучення в ситуаційні центри, виїзди на місця подій в будь-який час доби та багато іншого.

– Як оцінюєте співпрацю ЗМІ з пресслужбами?

– Це запитання з напруженою «конфлікт інтересів», бо ж не буду я хвалити пресслужбу співпрацю зі ЗМІ, заробляючи «плюси». Скажу, що комунікуємо тісно – щодня і в неробочий час також. Намагаємося надавати всю необхідну інформацію і стараємося відповісти кожному журналісту, а їх немало в Івано-Франківську. Ін-

коли телефон розривається від дзвінків кореспондентів. Особливо тоді, коли щось трапилося в області й всі хочуть дізнатися інформацію та опублікувати першими. Але коментувати вже і не гайно не завжди виходить. Потрібно нести відповідальність за інформацію. Особливо тоді, коли тривають слідчі дії і ще нічого не ясно або ж це може завадити слідчому процесу.

– Що б Ви побажали майбутнім журналістам? Можливо, дасте кілька професійних порад?

– Найперше – не боятися помилятися. Я зараз не про орфографію чи пунктуацію. Помилятися – нормально. Так ми вчимося і більше за жодних обставин не повторимо помилок. Це хороший досвід. Журналістом слід ставати поступово, бо всього й одразу не зробиш, як кажуть, «спіши поволі». Але не розслаблятися – це також важливо. Нас люблять редактори за якість і швидкість. Якщо ж перед вами зачиняють двері – лізьте у

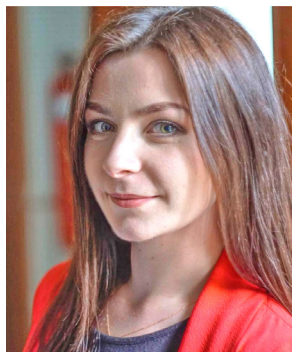
вікно. Будьте помітними й пробивними. Не треба соромитися чи показувати невпевненість, бо люди, від яких вам потрібно вивідати інформацію, це відчують. А ще запам'ятайте: не дарма

прожитий день – це новий контакт у телефоні. Він вам точно з часом знадобиться. Бажаю, щоб ви не зраджували чіткій позиції і з вами завжди були практична дія і внутрішня мотивація.

МАР'ЯНА БАСАЛИГА:

«Журналістика – дуже стрімка, за нею можна просто не встигнути»

Інтерв'юєр Олег Головашкін

Лінійний продюсерка ТОВ Бюро новин «UA: Карпати»

– На якій спеціальності вчилися?

– Вчилась на журналістиці, але в Польщі. Зараз ще продовжую вчитися на спеціальності «Політологія» у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

– Як Ви потрапили на Суспільне?

– Працюю тут вже четвертий рік. Як тільки прийшла,

то побачила «Радянський Союз»: темні коридори, старі ремонти, дивні кольори на стінах. Спочатку прийшла працювати на радіо кореспондентом, через деякий час почала вести новини, але в записі. За якийсь час стала заступником завідувача відділу. Здавалося, посада висока, але всі виконували однакову роботу. Коли прийшла, вже було створене

телебачення, але я все ж обрала радіо. Через рік перейшла у відділ новин. Була кореспонденткою, ходила на зйомки, робила сюжети. Але потім я стала ведучою новин, була першою, хто включився у прямий ефір на нашому телебаченні. Певний час була ведучою, кореспонденткою і випусковим редактором. Але сталося так, що наш продюсер пішла у декрет. Оскільки я найдовше працювала на філії, то стала продюсером.

– Розкажіть про посаду своєї мрії, на якій готові працювати все життя.

– Зараз я б дуже хотіла працювати у діджитал-відділі, який планують відкрити після нового року. Кореспондент – це класно, але зараз діджитал-напрямок мені подобається більше.

– Що б Ви змінили в сьогоденній журналістиці?

– Більше стандартів! Якщо говорити не лише про Суспільне, хоча ми теж маємо над чим працювати. Але мені здається, що зараз всім

журналістиці не вистачає саме дотримання стандартів. Також у ЗМІ не вистачає цікавих тем.

– Як Ви розвиваєтеся у журналістиці поза роботою?

– Я навчилася монтувати, «фотошопити», робити графіку. Можу самостійно створити сюжет: від створення теми й до самого ефіру.

– Назвіть топ три якості сучасного журналіста.

– Універсальний, ініціативний, людяний.

– Як учням чи студентам зрозуміти, чи зможуть вони бути журналістами?

– Моє рішення було спонтанним. В один момент я захотіла бути журналістом. Потрібно поставити собі одне запитання: «Чи я готовий?». Журналістика – дуже важка робота. Не фізично, а морально. Є багато важких тем: смерть, аварії, вибухи, стрільби... Але одразу слід запитати себе: «Чи я дійсно готовий?».

– Що б Ви порадили

студентам, які вчаться на журналістиці, на що звертати увагу під час навчання?

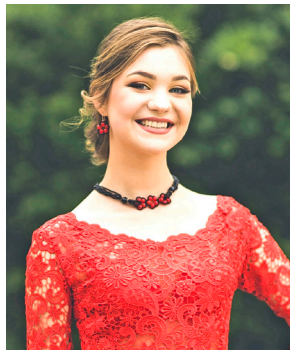
– На навчання! Багато студентів і працюють, і вчаться. Більшість кидаєть-

ся в роботу, але треба знати й теоретичні речі. Також одразу потрібно йти працювати за спеціальністю, адже журналістика дуже стрімка. За деякий час за нею можна просто вже не встигнути.

НАТАЛІЯ ДЕРКЕВИЧ (КОЗАК)

«Коли не хочеш, то це гірше, ніж коли не можеш»

Інтерв'юерка Каріна Гаврилів

Батьки бачили в ній вчителя української мови та літератури, а вона з головою поринула в журналістику. Доля все закрутила для Наталі так, що вона вже п'ятий рік працює журналісткою однієї з найпопулярніших газет Прикарпаття – «Галицький кореспондент»

– Розкажіть про себе. Де навчались і яким був Ваш творчий шлях до роботи у редакції газети «Галицький кореспондент»?

– Ніякого творчого шляху не було (*сміється*). Я закінчила з відзнакою Прикарпатський національний університет імені В. Стефаника за спеціальністю «Українська мова і літера-

тура». Батьки дуже хотіли, щоб я стала вчителем, тому, поки навчалася на магістратурі, шукали мені роботу. У 2015 році я закінчила університет і одразу вийшла заміж. Тоді якраз моя викладачка запропонувала мені спробувати працювати на сайті «Галицького кореспондента». Я погодилася і з головою поринула у журналістику.

Потім піддалася вмовлянням батьків і таки пішла 1 вересня до школи на урочисту лінійку. Але виявилось, що директор школи у наказі про моє призначення переплутав ініціали начальника управління освіти й той не підписав документ. Замість того, щоб переробити документи, я поїхала в Івано-Франківськ. Попросила в редакторки, щоб вона чесно сказала, чи є в мене шанси стати журналісткою. Вона повірила в мене і дала другий шанс. А ту школу, до речі, наступного року закрили, бо там навчалось тільки семеро дітей. З того часу я працюю у «Галицькому кореспонденті». Спершу на сайті, а потім і в газеті.

– Які журналістські матеріали Ви любите писати найбільше?

– Скандали, інтриги, розслідування (*сміється*). Я люблю писати про щось гостре, складне, болюче, викривати корупцію, схеми і таким чином хоч трохи допомагати людям. Звісно, не завжди всі залишаються задоволеними після таких ма-

теріалів. Наприклад, якось довелося писати статтю про конфлікт між рідним університетом і церквою через будівництво. Університету це не сподобалося, київський професор розкритикував її й навіть цілу пару розбирав зі студентами мою статтю вздовж і впоперек. Щоправда, тоді мене підтримало багато журналістів, які сказали, що вона відповідає усім стандартам.

– А про що писати найскладніше?

– Про культуру. До нас часто приходять студенти-практиканти, і всі мріють писати про культуру, а для мене тут немає нічого цікавого. Ще не дуже люблю записувати інтерв'ю. Але треба вміти писати про все. У нас немає журналістів, які б спеціалізувались на чомусь одному.

– Чи були випадки, коли Вам погрожували під час виконання журналістських обов'язків?

– Звісно, я ще й заяву в поліцію писала. Це були лише мої перші кроки в

журналістиці. Мене відправили висвітлити судове засідання. Я знімала на телефон, як чи то учасники АТО, чи то волонтери у камуфляжі ображають адвокатку в цій справі. Вони вимагали видалити фотографії, а потім відібрали телефон і погрожували його розбити. На підмогу прийшла редакторка, і вони розбили нам фотоапарат. Ми написали заяву в поліцію, але нам відкупили фотоапарат, і ми її забрали. Можливо, ми зробили неправильно, але думали тоді, що все ж не дуже гарно судитися з учасниками бойових дій. Хоча в мене брат також був в АТО, пройшов Іловайський котел, але ж це не означає, що йому чи комусь іншому можна так поводитися.

– Які можливості дає журналістика?

– Якщо ви думаєте, що журналіст постійно сидить у чотирьох стінах і щось пише чи, навпаки, лише бігає з диктофоном, то це не зовсім так. Журналістика дає можливості розвиватися. Завжди можна поїхати

на різноманітні тренінги, семінари, познайомитися з цікавими людьми. Наприклад, у нас була можливість з «Галицьким кореспондентом» безкоштовно поїхати на тиждень в Америку вивчати досвід колег. Тут головне – бажання. Бо коли не хочеш, то це гірше, ніж коли не можеш.

– Що Ви читаєте у вільний час, окрім газети, в якій публікуєтесь?

– Конкурентів (*сміється*). Завжди цікаво, що і як пишуть інші. Та й всеукраїнські газети і сайти, бо завжди треба бути в курсі всього.

– Назвіть три головні риси характеру, які повинен мати журналіст.

– Сміливість, точність і стресостійкість.

– Звідки Ви черпаете натхнення та ідеї?

– З життя. Головне – любити те, чим займаєшся.

– Про що мрієте?

– Може, банально, але щоб нарешті закінчилася ця війна і люди стали хоч трішки добрими.

– Як Ви думаєте, чим буде відрізнятися журналістика майбутнього від журналістики сьогоднішньої?

– Мабуть, зникнуть газети, а новинні сайти стануть платними. Щодо останнього, то так є, наприклад, в Америці. Ще колись у Франківську було 32 новинних сайти. Це абсурд. Було б добре, якби залишилось декілька, але якісних.

– І наостанок, що можете порадити майбутнім колегам?

– Якщо хтось справді захоче стати журналістом, то я б порадила уважніше обирати університет. А загалом, якщо ви хочете працювати з 09.00 до 18.00, мати обідню перерву, відпочивати у вихідні, а також під час релігійних і державних свят, то ця робота точно не для вас. Так, це нелегко, але працювати потрібно не через силу, а в задоволення.

ОЛЬГА КЛИМ:

«Журналістика – це постійне навчання»*Інтерв'юер Назар Вінтонюк*

*Кореспондентка відділу новин філії Суспільного мовлення
«UA: Карпати»*

– Як Ви потрапили в журналістику?

– Дорослішаючи і стаючи більш свідомими, всі мої однокласники почали більше розмовляти про те, хто куди хотів би вступати і ким бути в майбутньому. Якщо в багатьох моїх друзів були сумніви, то я зі своїм вибором визначилась ще десь у 8 класі. У школі я обожнювала писати твори, ніколи не ко-

ристувалась ГДЗ. Тому мені це наче вдавалось. Навіть був випадок, коли моя мама перевіряла черговий твір, то не вірила, що я справді написала його сама. Саме тому при виборі майбутнього фаху я знала, що це буде журналістика або філологія. Тобто та робота, яка так чи інакше буде пов'язана зі словами, текстами і писаниною.

Моя мама – журналістка із 30-річним досвідом роботи. Підозрюю, що це передалось по крові. Але мама дуже довго була проти того, щоб я вступала на журналістику. Коли я була в 11 класі, вона при кожній нагоді перепитувала мене, чи я раптом не передумала, чи, може, краще спробувати щось інше. Та вже тоді я прекрасно розуміла, на що йду. Частково я вже була ознайомлена з роботою журналіста і знала, як це все працює. Тому коли настав «день Х», задумувалась я тільки над тим, який вищий навчальний заклад обрати. Я мріяла про ЛНУ ім. І. Франка. Але потім зважила всі «за» і «проти» та вирішила вступати на журналістику в ПНУ ім. В. Стефаника. Зараз я власниця диплома бакалавра спеціальності «Журналістика».

У моєму житті журналістика – цілком і повністю усвідомлений вибір. Під час навчання ми, хотіли того чи ні, були тісно зв'язані із місцевою журналістикою. Нам показували телерадіокомпанії, ми проходили практику

в газетах, на радіо. І тоді починали розуміти, чи хочемо пов'язати своє життя із цією справою. Перші «офіційні» роботи журналістами ми отримували після проходжень практики. Багатьом пропонували залишитися у виданні та працювати. А від таких пропозицій юні та ще «зелені» другокурсники не могли відмовитись.

– Розкажіть про свій журналістський досвід роботи.

– Пробувати себе в журналістиці я почала ще в школі. Моя мама працює редакторкою районної газети, тому час від часу давала мені неважкі завдання. Часто нас зі школи вели на місцеві заходи. Якщо це була неважка тема, мама давала мені завдання. Тому перші мої «проби пера» були саме в районному часописі.

Вже коли я вступила до вишу, то почала більше вивчати питання роботи журналіста в нашому місті. Тоді місцеві ЗМІ не були такими розвинутими, як зараз. Пам'ятаю, як я з одногрупницею шукала вакансії

на усіх сайтах, надсилала їм своє резюме, в якому не було нічого, крім біографії і відмітки, що вчуся на 1-му курсі. Тоді ми ще дивувалися, чому нас нікуди не запрошують і не відповідають на повідомлення.

Вперше справжньою журналісткою спробувала себе у місцевому глянцево-му виданні «Savor». Тоді я зробила чотири інтерв'ю з успішними людьми Івано-Франківська. І за це отримала свої чесно зароблені 300 гривень. На цьому, на жаль, моя робота закінчилась. Потім почалася серйозніша робота. На 2-му курсі одногрупник запропонував мені працювати на місцевий сайт та газету «Репортер». Я була позаштатним кореспондентом, бігала на події в місті та писала про це великі новинні матеріали. Так я працювала трохи більше ніж пів року. А потім мене «переманили» на інший сайт, запропонували власне робоче місце, ноутбук та непогану зарплату як для студента. Тому приблизно рік я працювала журналісткою на

сайті «WestNews». Там писала не лише новини. Кожного тижня я мала написати один власний матеріал.

До речі, на цьому сайті був і перший досвід створення відеосюжету. Та потім я почала розуміти, що трохи втомилась від цієї роботи, від часто негативних новин. Доводилось поєднувати навчання та журналістику, а це було не завжди просто. Тому я вирішила звільнитись і ще трохи насолодитись студентським життям. Між цим десь пів року працювала офіціанткою. Були пропозиції роботи в журналістиці, але чомусь на той час мені не хотілося повертатись у цю сферу. Я спокійно закінчила університет і аж тоді зрозуміла, що починається доросле життя, тому треба шукати роботу. Саме в цей період у моєму житті з'явилося Суспільне. Про те, що тут шукали журналістів, розповіла моя колишня викладачка, яка працювала тут продюсеркою телебачення. До того моменту я ніколи не уявляла себе на телебаченні і завжди всім казала,

що нізащо не працюватиму на телебаченні. Але щось пішло не так. І я вже понад рік – частинка Суспільного.

– У якій сфері журналістики (газетна, радіо, телевізійна, інтернет) Вам більше подобається працювати?

– Важко обрати щось одне, бо мала досвід роботи в усіх цих сферах. Усюди є свої «плюси» та «мінуси».

З газет усе починалось. Це та сфера, яка дала старт журналістиці і яка, на жаль, втрачає свою актуальність. Всю інформацію зараз черпаємо з інтернету. Усі новини, сюжети, інтерв'ю можемо знайти в мережі. Це зручно, але в сучасному світі ми не завжди можемо бути впевнені у достовірності та об'єктивності новин у мережі, а тим паче – у час інформаційної війни. Саме в інтернеті на кожному кроці зустрічаємо фейкові матеріали, які поширює ворог. Мені подобається те, що я зараз роблю. Тому оберу телебачення і радіо, адже ще й веду новини на «Українському Радіо. Карпати».

– Чи змінилось Ваше бачення журналістики після потрапляння на Суспільне?

– Так. Навіть дуже змінилось. Я працювала в приватних ЗМІ, де гроші заробляли на джинси, замовних рекламних матеріалах. Нам часто вказували, про що ми можемо писати, а кого у своїх матеріалах згадувати не можна. На Суспільному журналіст відкритий із глядачем. У своєму матеріалі «виливаєш» усе, що знаєш. Ти дізнаєшся правду, усі точки зору, щоб бути об'єктивним та чесним насамперед перед собою. Якби всюди працювали за тими стандартами, за якими працюємо ми, то в нашій країні було б менше замовних матеріалів, «жовтих» і фейкових новин.

– Що дає Вам журналістика в житті?

– Спілкування з цікавими людьми, знайомства, щоденний саморозвиток. Цей список, думаю, можна продовжити, але це те, що перше спало на думку.

Кожного дня доводиться спілкуватися з різними

людьми. Багато героїв наших сюжетів – неймовірні люди. Хтось може похизуватися якимись талантами, хтось – обізнаністю в певній сфері, хтось – поділитися своїми знаннями з журналістом. Буває, за день отримуєш таку кількість інформації, що важко її всю опрацювати у своїй голові. Та це змушує думати, вчитися, дізнаватися нові факти та відкривати для себе щось нове. Журналістика – постійне навчання. Журналіст має бути експертом у будь-якій сфері нашого життя: від культури до політики. І часто хтось питає: чим ти ще займаєшся, крім роботи? Тут можна точно відповісти, що, крім новин і сюжетів, постійно вчишся, розвиваєшся та щодня дізнаєшся щось нове.

Крім того, іноді доводиться працювати над такими темами, які можуть взагалі змінити погляди на ту чи іншу ситуацію. Наприклад, нещодавно працювала над темою про безхатьків в Івано-Франківську. Протягом трьох днів дізнавалась, як у

нашому місті допомагають безпритульним, як вони живуть взимку. Чесно кажучи, після спілкування з деякими безхатьками я змінила свою думку про цих людей. Багато з нас не задумуються над тим, яка у них історія, що змусило їх опинитися на вулиці в таких умовах. Когось вигнали з дому діти, хтось втратив роботу і житло через стан здоров'я. У кожного своя історія. Тому нині мені не байдуже їхнє життя. Тепер я із щирим співчуттям ставлюся до них, а в планах – допомагати безхатькам та малозабезпеченим людям.

– Що найбільше подобається в журналістиці і що хотілося б змінити?

– Журналістика – настільки цікава справа, що тут подобається все. Звісно, як і в кожній професії, є й «мінуси». Але поряд із тим, що ти робиш кожного дня, ті «мінуси» – ніщо. Журналіст постійно перебуває у вирі новин, подій, інформацій. Ми завжди знаємо, що відбувається не лише в нашому місті. Це, мабуть, і найбільше подобається.

Подобається те, що ця професія буде актуальною завжди. Змінюватимуться шляхи передачі інформації, ЗМІ, але журналісти працюватимуть завжди і за будь-яких умов. Люди завжди потребуватимуть інформації, тому ця професія, думаю, є вічною.

Змінити хотіла б підхід деяких журналістів до своєї роботи. На мою думку, багато українських ЗМІ часто поширюють не зовсім об'єктивну інформацію, часто не до кінця перевірену. Журналістам варто більше уваги приділяти перевірці фактів, дослідженню інформації. Тоді в нашій країні з'явиться більше якісних інформаційних ресурсів.

– Розкажіть про журналіста, людину, на яку Ви рівняєтеся.

– Такої людини немає. Насправді є дуже багато професійних журналістів, у яких є чого повчитися. Я багато нового дізнаюся саме з досвіду інших досвідченіших колег. Але все ж досвід кожного успішного журналіста побудований на влас-

ній праці, власних помилках і власній роботі. Тому я хочу стати тим журналістом, на якого хотіла б рівнятися сама, а також надихати інших. Вдосконаленню немає меж. Думаю, що в мене є всі можливості для того, щоб ставати все кращою і досвідченішою в цій справі.

– І наостанок, які поради можете дати студентам-журналістам для того, щоб досягти своєї мети?

– Не боятися, бути впевненими у собі та бути готовими до щоденного навчання. Аби створювати справді класні матеріали, не можна хвилюватися, соромитися. Потрібно ламатися і йти напролом до людини, історія якої вам цікава. Також потрібно бути дуже допитливим і зацікавленим в усьому, що відбувається навколо. Навіть просто їдучи в автобусі, ми можемо почути щось цікаве і зробити із цього матеріал. Не можна боятися ставити запитання. Навіть кілька разів. Бо тільки тоді ми можемо бути впевненими у тому, що ми

робимо, адже будемо знати, що відпрацювали на 100%.

Якщо ви вже працюєте журналістом, то треба пам'ятати важливу річ: читачі, глядачі та слухачі – понад усе. Весь контент, який ви готуєте, саме для вашої аудиторії. І під час підготовки матеріалу треба завжди думати про те, що тисячі людей чекають на ваші новини.

Ну і, що доволі суттєво для студентів, протягом на-

вчання точно переконалися в тому, що хочеш займатися саме журналістикою. З першого матеріалу вас ніхто не назве «гуру журналістики», для найменшого визнання потрібно багато працювати. На вашому шляху буде багато складного, багато помилок і розчарувань. Часто будуть опускатися руки. Але це ті речі, які загартовують, які змушують бути кращим. А щирі та схвальні відгуки аудиторії – найкращі ліки.

РОМАН СТЕЛЬМАХ:

«Вір у себе і люби те, що ти робиш!»

Інтерв'юер Андрій Соломка

Роман – кореспондент ТРК «РАІ». Проте до цього моменту на професійному шляху Романа чекало багато перешкод. Доля ганяла його з місця на місце, з посади журналіста на посаду продавця-консультанта. Близькі не підтримували його бажання працювати у сфері ЗМІ, але він зумів усім довести, що це його покликання

– Романе, Ви – журналіст із досвідом, досить серйозним, бо не перший рік у цій сфері. Знаю, що починали Ви не з ТРК «РАІ», а з інших видань. Та чому саме журналістика і коли саме Ви зрозуміли, що хочете працювати у цій сфері? Тому що зазвичай діти мріють стати космонавтами, пожежниками,

але рідко буває так, що з дитинства мріють стати журналістами.

– У мене ніколи не було такого, що я мріяв стати космонавтом, футболістом, пожежником. Взагалі до певного віку я не знав, чим буду займатись. Єдине, що пам'ятаю, у дитинстві (у роки чотири, напевно) мені дуже подобалося, як поводяться ведучі новин на

екрані телевізора. Тому я грав собі в таку гру: ставив перед собою табуретку, малював на листочках всілякі каракулі й був диктором новин. Розповідав про те, що дорогою до мого села замело снігом, що у дворі з'явилася нова машина... І потім до років сімнадцяти я про журналістику навіть не замислювався.

Якось я побачив, що мій друг пише блоги про футбол. Я сам завжди любив цей вид спорту, цікавився ним і подумав: «А чому б і мені не спробувати?» Запитав у нього, як зареєструватися на платформі для блогів, як почати писати, і спробував... Написав, як тоді мені здавалось, щось серйозне. Насправді недавно перечитав – там страшенні дурниці. Але тоді це читали. Перша стаття зібрала на той момент 500-600 переглядів. Мені тоді здавалося, що це дуже багато. Перша моя стаття була про збірну України з футболу, про її шлях на чемпіонат світу 2014 року. Люди почали писати коментарі, але не поливати мене лайном, а обговорювати ту

тему, яку я підняв. Після того я запалився і почав більше писати. Зазвичай це була якась безглузда аналітика.

Так тривало десь до 2014 року. Я познайомився з головним редактором на той час студентського інтернет-видання «Franko-Times», показав йому блоги, попросив, щоб дав мені можливість себе спробувати. Він погодився і відправив мене на пресконференцію. Досі пам'ятаю, це було у квітні 2014 року. І навіть десь є фотографія, де на одному коліні в мене блокнот, на другому – телефон, який служив диктофоном, а ще один телефон я тримав у лівій руці й знімав відео. І невелику новину про подію, яку досвідчені журналісти напишуть за декілька хвилин, я «строчив» цілий день. Прослуховував весь запис, дивився відео, безліч разів переписував. І вже ввечері я відправив новину редакторам.

Так все й почалося: я бігав на різні події, фотографував, писав. Це все відбувалося на волонтерських

засадах чотири місяці. Навіть бувало, що я поєднував журналістику з роботою продавця-консультанта в магазині техніки. Усе це відбувалося в режимі нон-стоп. На журналістиці я тоді взагалі нічого не заробляв, навіть більше витрачав, але в мене очі горіли... Я хотів цим займатися.

Потім я потрапив на новинний сайт, вже почав отримувати зарплату. Працював там два місяці. Потім знову повернувся у «FrankoTimes», вже не на волонтерських засадах. На сайті нас працювало двоє. Зрозуміло, що робити хороший контент ми не могли через відсутність досвіду і часу. Мені набридло так працювати, і я звільнився. Побачив, що на телеканалі «3-Студія» з'явилася вакансія журналіста. На моїй першій зйомці відеооператор мені підказував, як тримати мікрофон. Він навіть замість мене запитання ставив, бо я відчував себе невпевнено. На «3-Студії» працював півтора місяця. За весь цей час я не начитав жодного свого

сюжету. Це робили мої колеги. Головний редактор не допускав мене до начитання, тому що я гаркавлю. Через це я звільнився.

У ті часи готувався цікавий проєкт «Станіславське телебачення». Концепція полягала у поєднанні онлайн-телебачення на платформі YouTube і новин на сайті. Я почав там працювати, але згодом «Станіславське телебачення» припинило своє існування і переформатовалось в онлайн-видання «WestNews». Часом бувало складно, але мені це подобалося. Я мав можливість спілкуватися з цікавими людьми. Тоді я зрозумів, що найбільше мені подобаються в журналістиці історії. Якщо їх правильно подати, вони будуть цікавими іншим. З часом я зрозумів, що вичерпав себе у виданні «WestNews», тому звільнився і вирішив взяти паузу.

Півтора місяця я працював менеджером з продажу у компанії. У перші дні роботи в мене почався інформаційний голод. Тому замість того, аби займатися робо-

тою, я просто сидів і читав новини, дивився різні відео-проекти. І тоді моя подруга Ольга Гриців, яка тоді працювала у ТРК «РАІ», сказала, що там є вакансія. Вирішив спробувати, і ось я тут вже два роки.

– Але ж на початку Ви працювали просто на ентузіазмі, не отримували жодних коштів за свою роботу, важко працювали. То чому Ви не змінили сфери діяльності?

– Через віру в себе. Був період, коли в мене взагалі ніхто не вірив, крім найкращого друга. Бо хто я? Я закінчив коледж, а що таке коледж? Це «молодший спеціаліст». Журналістської освіти в мене не було. І тут я раптом спробував, і мене затягнуло. Воно не принесило мені грошей, але приносило кайф. Яким би я не був ввечері роздратованим, втомленим, мою душу гріла люблена справа. Це ж круто! Не всім так щастить.

Мільйони, може, сотні мільйонів людей працюють на роботі, яку вони ненавидять. Вони мріють звіль-

нитися, займатись чимось іншим, але, можливо, їм не вистачає сміливості. Тоді мені вистачило сміливості зайнятися тим, що приносить мені задоволення, і це дало свій результат зараз. Так, я не є Пулітцерівським лауреатом (одна з найпрестижніших нагород у галузі журналістики – Ред.), не є найкращим фахівцем навіть в Івано-Франківську, але це приносить мені задоволення і робить мене щасливим.

– Гаразд, тепер ми знаємо, що Вам подобається у журналістиці. А що для Вас є найскладнішим у цій сфері?

– Найскладніше – зіштовхуватися з болем інших людей, героїв твоїх сюжетів. Коли я тільки починав працювати, російсько-українська війна на Донбасі була у розпалі й ледь не щомісяця сюди привозили домовини з нашими бійцями. І виходило так, що в редакції працювати на панахидах, на похоронах міг тільки я. Сім'ї в розпачі – у них величезне горе. Як би круто людина не писала, вона ніколи не зможе

передати той біль, який вони відчували. Я розумію, що їм не до журналістів, не до коментарів, але мені треба зробити матеріал. Ти підходиш, бачиш, як та людина на тебе дивиться, і стає важко.

Найважчим матеріалом для мене була стаття до річниці розстрілу Небесної сотні. Я вирішив зробити матеріал про Романа Гурика. Я прийшов на його могилу запалити свічку, а біля неї стояла дівчина. Виявилося, що це його подруга з університету. Ми довго тоді розмовляли, хоча були цілком незнайомими людьми. І вона погодилась дати мені інтерв'ю. Мені було дуже важко записувати, писати, редагувати це інтерв'ю. Бо йшлося про молоду, енергійну, живу людину, яка любила, в якій були емоції, яка могла злитись, тішитись, яка була щаслива, сумна, в якій були великі плани. І цієї людини несправедливо не стало. Я розумію, що це мій ровесник і що на його місці міг бути будь-хто. І емоційно було складно працювати. Але я це зробив. Такі тек-

сти, які викликають сильні емоції, збирають найбільше фідбеку – переглядів, коментарів, поширень серед людей. Але працювати з болем інших людей – це для мене найскладніше.

– У Вас немає журналістської освіти. На Вашу думку, вона потрібна для того, аби працювати у журналістиці?

– Якщо ти банально не знаєш правил української мови, плутаєш у словах «т» з «д», то тобі тут немає чого робити. Хоча я й таких зустрічав, серйозно! Особливо на сайтах, інколи читаєш тести – помилки жахливі, рівень 7-8 класів. Потрібно також вміти правильно подати свою думку, щоб вона була цікавою іншим. І головне – це віра в себе. Що б тобі не казали, ти повинен робити свою роботу. Ти маєш працювати. Якщо треба – від ранку до ночі. Якщо треба – безкоштовно. Але працею. Рано чи пізно це дасть свій результат. І ти тоді зрозумієш, що усе те, що ти робив, було правильним, логічним.

– До чого повинні готуватися люди, які планують працювати у журналістиці?

– Їм потрібно бути готовими до невдячності. Чомусь так склалося, що в нас журналістів не люблять. У нас журналісти – це, на думку користувачів соцмережі, повії, продажні, необ'єктивні. Це шквал критики, часто необґрунтованої. Треба багато працювати, щоб серйозно про себе заявити на початку кар'єри, щоб досягти чогось. При цьому обов'язково потрібно сильно в себе вірити. От до цього треба бути готовим.

– А яка Ваша мета? Ви вже досягли значних результатів, працювали у багатьох виданнях... То що далі?

– Це, насправді, складне запитання. Я хочу зробити щось таке, щоб люди згадували це десятки років: «От був цей чувак, він такий класний проєкт реалізував, це ж приклад для інших журналістів». Тобто я хочу зробити щось таке, що було б значуще для всіх. Щоб кожен з тих людей, які побачать чи прочитають цей матеріал, взяв щось для себе корисне. Можливо, це змінить їхнє життя. Хочу, щоб моя робота впливала на життя інших людей і міняла їх на краще.

СОФІЯ ДЕЙЧАКІВСЬКА:

*«Будьте голодні до нового, цікавтеся тим,
що робите»*

Інтерв'юер Василь Климак

*Засновниця й координаторка
міського онлайн-журналу «Куфер»*

– **Чому саме журналістика?**

– Ти справді хочеш почути всю цю довгу історію?

– **Коротко про головне.**

– О'кей, я мала бути педіатром. Вступила на педіатрію в медуніверситет, але вчитись туди так і не пішла. Це було моє рішення, але до нього певною мірою доклались мої родичі, які розповіли про те, що в медицині без

лікарів-родичів важко чогось навчитись, а згодом розраховувати на хорошу роботу.

В цілому освіти журналіста в мене немає. Через це, напевне, я постійно буду вважати себе дилетантом у цій сфері попри те, що за плечима у мене більше п'яти років роботи журналісткою, а зараз я засновниця і координаторка міського онлайн-журналу.

Якщо говорити про освіту і дипломи, то за фахом я соціальний педагог й практичний психолог. Більше того, я пів року працювала психологом на «Телефоні довіри», надавала психологічну допомогу. Під час навчання дуже серйозно думала про науково-викладацьку роботу. На третьому курсі зацікавилась науковими дослідженнями, готувалась до аспірантури.

– Який момент став переломним?

– Все змінилося, коли почався Майдан. Оскільки в мене була освіта психолога, в якийсь період ми з Анною Шийчук організували в облдержадміністрації чергування психолога, тобто я опинилася у вирі всіх цих подій, бачила все це зсередини. Хоча я була і у Франківську, і у Києві, але найбільше побачила саме тут, і це сильно на мене вплинуло. Я зрозуміла, що треба щось робити, треба щось змінювати. Пізніше я згадала про те, що до Майдану я проходила короткий курс громадянської журналістики, який проводили

американці, і подумала, що журналістика – це хороший шанс долучитися до змін, які почали відбуватися вже після Майдану. І я з цими своїми базовими знаннями подумала, що в університеті мені вже нудно вчитися, і вирішила спробувати себе в журналістиці тут, у Франківську. Далі я просто ввела в пошук «Франківські ЗМІ». Був такий сайт, «Franko Times», його створили студенти Прикарпатського університету. Вони виглядали дуже якісно на фоні всіх інтернет-ресурсів Франківська. Я написала їм, мовляв, хочу вчитися, нічого не вмію, маю такі базові знання, я прийду, навчіть мене, що скажете робити – те буду робити.

Ну і от, я прийшла туди, з'ясувалося, що це сайт двох хлопців. Один вже переїхав до Львова, він айтішник, і там йому запропонували кращу роботу. Інший хлопець залишився тут, зараз працює журналістом у Франківську. Так от, залишились він і я, але це все не пропрацювало довго. Через два місяці цей хлопець пі-

шов, бо йому також запропонували кращу роботу. І все це перейшло мені в спадок. Я залишилася сама, ще в мене була фотограф, дівчина з мого факультету, яку я притягнула за собою. Вона класно фотографувала, їй було цікаво спробувати себе в цій сфері, і ми почали працювати разом. Я стала головною редакторкою цього ресурсу і протягнула його ще пів року. Після цього проєкт закотився, я взяла перерву. Через деякий час я просто відкрила Work.ua, почала шукати різні вакансії. Так я опинилася в редакції «Бліц-інфо», там пропрацювала один рік, після того була «Галка», там я вже пропрацювала близько двох років. Саме там я отримала свій перший професійний багаж знань, це був дуже класний професійний досвід. Ще пізніше я працювала в «Репортері», також час від часу я писала на «Збруч», і вже тоді нарешті почався «Куфер».

– **Як виникла назва «Куфер»?**

– Куфер – це скриня з

цінними речами. Назву підбирали довго, доходило до того, що ми думали зачинитися в кімнаті і не виходити, доки не вигдаємо назву. Зрештою ми придумали ось що. Ми здзвонилися, і кожен по черзі мав запропонувати свою назву. Виявилось, що наша головна редакторка Ольга Перехрест перед дзвінком була на презентації книжки подруги Маркіяна Прохаська – сина Тараса Прохаська. У книжці Маркіяна Ольга й знайшла це слово. Його вона й озвучила. І ми одразу зрозуміли, що це наша назва.

– **Чи є про що писати у Франківську?**

– Звичайно! З самого початку в нас була умова: ми маємо спробувати зробити медіа про Франківськ, але ми не маємо писати про Філюка, про «Тепле Місто», про Тараса Прохаська, про Андруховича і ще про когось такого, з ким асоціюється місто Івано-Франківськ. І ми подумали: якщо протримаємося рік, не будуючи всю контентну стратегію навколо цих людей, тоді ми в ділі,

тобто мається на увазі, що поміж цими медійними, популярними людьми це місто має ще щось, має своїх героїв та героїнь, про яких можна говорити, і в принципі ми рік таки протрималися.

– **Як Ви шукаєте героїв?**

– Насправді особливо шукати не доводиться. Ми просто пригадуємо класних людей, які живуть поряд з нами, і пишемо про них. Це суперсила локальних медіа – ми пишемо про наших знайомих, сусідів, друзів. Нікого не потрібно вмовляти і переконувати прийти до нас.

– **Є проєкт/особа, з яких Ви берете приклад і хотіли б співпрацювати?**

– Так, з багатьох, це переважно міські медіа, є класні проєкти з Білорусі, такий як «City Dogs», потім ми дивимося на київський «Хмарочос», тобто це те, що нам цікаве. Насправді тут багатьох можна перелічувати з погляду проєктів, наприклад, сюди можна додати той же «The Village», «Platfor.ma», «Reporters.» і всі їхні схожі доцільні проєкти. Якщо ж говорити про

медійну співпрацю, то я поки що навіть про таке не думала, це питання ще потрібно переглянути.

– **Вагомі причини не проміняти Франківськ на Київ?**

– Я не кажу, що мої слова когось переконають, тут я можу говорити тільки за себе, як ця ситуація виглядала для мене. Якщо людина хоче змінити місто і спробувати себе десь далі, то краще йти і пробувати. Коли ми починали «Куфер», мені було важливо показати, що Івано-Франківськ – це місто, де можливо все. Зараз світ через те що є соціальні мережі, є дуже горизонтальним. Ти можеш спокійно отримати доступ до різної інформації, ти можеш спокійно написати Ілону Маску в Twitter, і він може відписати, а може і ні, але, зрештою, така можливість у тебе є, при цьому ти можеш жити у Верховині і читати «The New York Times» чи будь-яку іншу пресу, тобто доступ до інформації у тебе є. Приклади того, що у Франківську можна роби-

ти шалені речі, – це «Urban Space Radio» і «Промприлад», тут може статися все що завгодно, не обов'язково їхати у велике місто, щоб робити круті речі.

– Вам складно як менеджерці?

– Зараз я майже не пишу, тому трохи легше. В цілому це складно, треба постійно вчитися і в деяких моментах взагалі забувати, що ти журналіст, не завжди, але інколи потрібно робити і таке. Справа в тому, що в Україні майже не викладають медіаменеджмент. Він відрізняється від простого менеджменту тим, що вимагає зовсім інших підходів. Насамперед треба вчитися працювати з людьми, надихати команду, контролювати процеси, ці речі якраз і є найскладнішими для менеджера.

Складність роботи медіаменеджера полягає у трьох речах. Перше – цього ніде навчитись. Жоден ВНЗ не готує медіаменеджерів. Відповідно дуже багатьох речей доводиться вчитися вже в роботі. Друге – треба забути, що ти журналіст, і дивитись масш-

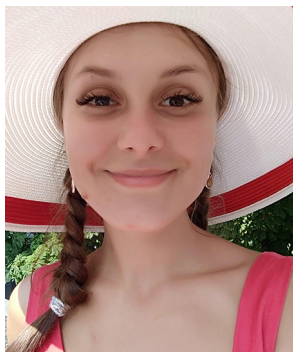
табніше. Це не завжди легко. Але в цьому є свій кайф. Третє – постійна робота з людьми, а особливо з журналістами. Це дуже складно.

– Повідомлення тому, хто читає.

– Будьте голодні до нового, цікавтеся тим, що робите, якщо у вас не буде цікавості – то йдіть геть, бо наш досвід каже, що можна навчити людину, яка нічого не вмє, але цього хоче, і неможливо навчити людину справи, яка не приносить їй задоволення, в якій вона не бачить жодного сенсу. Друге – не сидіть на місці, шукайте роботу, пробуйте себе, не бійтеся прийти і попросити, щоб вас навчили, бо важлива не тільки теорія, але й постійна практика і вдосконалення навичок. Цікавтеся технологіями і світом, зараз все дуже швидко змінюється, треба йти в ногу з часом. Дайте собі відповіді на запитання, що для вас журналістика і для чого ви в професії. Якщо у вас будуть ці відповіді, то і в роботі буде легше. І головне – ваша робота має вирішувати якусь проблему, менше води – більше користі!

СОФІЯ ШЕМЕТУХА:

«У цьому світі немає нічого об'єктивного»

Інтерв'юерка Лілія Оленюк

Журналістка «UA: Українське радіо Карпати». Вважає, що головне для працівника радіо – правильна вимова і чистота мови. Про роботу в парі, порівняння радіо і телебачення – читайте в інтерв'ю

– Знаю, що Ви маєте освіту історика. Чому обрали професію журналіста?

– Коли я прийшла на «UA: Карпати», одразу почали говорити про радіо. Мене запитували, чи хотіла б я працювати на телебаченні. Але на той час – ні.

Радіо дає можливість бути більш приватною, менш публічною, ніж робота на телебаченні. Хоча і така

доля з часом мене не оминула.

– Телерадіоранкова програма, суспільно-політичний ефір у двох форматах. Що вимагає найбільше сил і що дається найлегше?

– Усе залежить від тем і гостей. І там, і там інтерв'ю. Ранковий формат давав більше свободи в плані контролю себе. Але ранок

був телевізійний і радійний.

Радіоранок був класний своєю камерністю – це фактично те, за що я і люблю радіо. Я працювала з подругою, був звукорежисер і все. Ми у студії готували чай, каву, і всім було байдуже, що у нас на голові, в якому ми одязі, хоч у піжамах. Це було дуже класно. Це дуже романтична ранкова атмосфера.

Радійна студія компактніша за телевізійну, у ній немає великої кількості апаратури, камер. У ній є велике вікно, і це дуже атмосферно. Таке відчуття, що ти говориш з усім світом, але світ тебе не бачить. У такі моменти згадувала Кусто, його занурення, коли він ніби був сам, але про нього знали і його бачили.

Безумовно, ранок захоплював своєю камерністю. Проблемою, звісно, було увімкнутися, якщо запізнювалися гості.

На телевізійному ранку було відлуння втраченого ранку, коли ти працюєш для когось і не можеш ним насолодитися. Телебачен-

ня виснажувало більше: це і довший час етеру, і відповідальність трохи інша, ніж на радіо. З часом втомлюєшся від комунікації.

Суспільно-політичні програми я вважаю своєю фаховістю більше, ніж інші. Але тут варто остерігатися витраченого намарно часу – коли готуєш програму і з якихось обставин вона зривається. Але це ті теми, до яких я тяжію.

– Короткі відео у Facebook, прямі ефіри на телебаченні, Youtube і радіо. Тільки аудиторія проводового радіо налічує близько 10 тисяч слухачів. Facebook та Youtube близько 1000 переглядів – що це означає для Вас особисто?

– Це приємно, бо ти розумієш, для чого ти працюєш. Дуже класно отримувати фідбек, відгуки. Але це і є відчуття відповідальності за сказане, за факти, які я говорю в ефірі.

– Яка ієрархія Ваших робочих уподобань?

– Тобто, якщо мене звіль-

нять, куди я піду? В особливо сумні моменти мого життя, коли забагато суспільно-політичного контенту, я просто хочу варити каву. Мені здається, що коли буде якийсь імпульс, то я піду варити каву. Якщо серйозно, то за 5 років роботи я стала вибагливішою до контенту, який я дивлюся чи слухаю. Від радіо я навряд чи змогла б залишитись відстороненою.

– Простіше працювати самій чи в парі?

– Все дуже відносно. Залежно з ким у парі, чи імпує та людина. На теле- і радіоранках я працювала в парі з Іриною Каразуб, суспільно-політичні ефіри веду сама і в парі. Все дуже відносно. В парі краще обговорювати теми і питання, та і загалом радитись з кимось – це добре, можна розглянути всебічно певну тему. Є, звичайно, багато опцій, які мені простіше робити самій, наприклад, писати проговорений сценарій, абощо. В парі така робота тільки затягнеться.

– Наразі журналістика об'єктивна чи суб'єктивна?

– Мені здається, що немає нічого в цьому світі об'єктивного. Все стає суб'єктивним, коли його торкається рука людини. Тобто навіть відповідь на це запитання – моя суб'єктивна думка. Сам журналіст – суб'єкт. Тут можна порівняти з історією. Є в істориків поняття «подвійний суб'єктивізм» – це коли ти читаєш книжку і розумієш: як би автор не намагався бути об'єктивним, він бачив щось і пише під власним враженням, і ти (читач) бачиш ще й з власної точки зору. Будь-який інформаційний продукт хтось створив і хтось спожив, це стандарт!

– Що найбільше дратує в сучасних журналістах і в журналістиці загалом?

– Перш за все інформаційна перенасиченість. Соціальні мережі – це, безумовно, круто, але вони підсилюють цю перенасиченість.

Стосовно всеукраїнських ЗМІ, то дратує велика кіль-

кість криміналу, люди втомлюються від цього, їх такі новини тільки залякують. Звісно ж, «сенсації». Це не те, що має привертати увагу в якісній журналістиці. Вічна гонитва за рейтингами не веде до добра.

Наприклад, «The New York Times». Коли вони розвивалися, газета виходила не щодня, там була обмежена кількість статей, і журналісти не годину і не день працювали над статтею. Тоді було видно рівень і якість. Тут багато про що є говорити.

Стосовно новинної, швидкої журналістики – то це також дуже потрібна річ. Тобто побував на певній події, написав про це новину на сайт і пішов далі, це потрібна робота. Зараз усе більш глобалізовано. Мені б хотілося більше вдумливих речей.

– Журналісту потрібно здобувати саме журналістську освіту? Чи достатньо мати знання у певній галузі?

– Якщо вивчати саме журналістський фах, то треба починати з новинної журналістики, це важливо, щоб для

початку мати багаж знань з різних тем і галузей. Якщо журналіст орієнтується в якійсь конкретній галузі, то він може писати вузькоспеціалізовані матеріали (економіка, медицина, історія).

Взагалі, якщо журналіст компетентний в різних темах, то це дає багато можливостей. Будь-який представник іншої професії може навчитися писати, для цього потрібні хороший наставник і трохи часу. Є багато прикладів, коли відомі журналісти не мають журналістської освіти.

– Яка була Ваша власна мета роботи на радіо?

– Це був імпульс. Я почула, що є вакансія, і така: «О, круто!». Я вважала, що тут я зможу застосовувати свої знання з історії. Тоді радіо в моєму розумінні асоціювалося з мистецьким, науково-просвітницьким продуктом. Це мені дуже імпонувало.

– Специфіка радіопрोगрама «Тема дня. Радіовимір», яку Ви зараз ведете, є такою, що дуже важлива оперативність.

Коли і які виникають проблеми під час етеру?

– Це традиційно – на всі християнські свята і, можливо, влітку. Але тему реально знайти практично завжди, більша проблема – знайти людину, компетентну в конкретній темі.

– Радіо – це перш за все голос. Часто буває, що Вам не цікава тема і те, що говорить гість? Що робити в такій ситуації?

– Це дуже професійний момент. Добрий інтерв'юер тоді, коли знаходиш, чим може бути саме тобі цікава ця тема. Якщо ні, то цікавих запитань не буде. Гість може говорити й про зорі, але це має бути із захопленням і запалом. Завжди треба шукати різні вектори для розмов. У цьому плані треба бути професіоналом.

– Як Ви ставитесь до викладацької роботи? Хотіли б спробувати себе у такій галузі?

– Викладання має два аспекти. Перший – чи змогла б якісно викладати журна-

лістику. Другий – чи була б я нормальним, фаховим викладачем.

Тобто про що говорити зі студентами, я б знайшла, питання, чи було б це цікаво їм.

– Що б Ви порадили студенту фаху журналістики, який бачить себе на радіо?

– Пробувати потрапити в редакцію. Хотіти можна довго, але треба пробувати. Слідкувати за мовою, тобто за вимовою і чистотою мови. І бажання вчитись.

– З ким Вам найважче говорити?

– З тими, хто не хоче говорити.

– Журналіста годують ноги?

– Журналіста-новинаря так.

– А радіожурналіста?

– Зв'язки й сфера впливу.

– Натхнення для Вашої роботи потрібне?

– Звичайно. Я без нього не можу працювати.

– Натхнення для кави?

– Це така професійна залежність.

ТАРАС ВОЛОШИН:

*«Журналісту часом буває важко,
зате ніколи не нудно»*

Інтерв'юерка Наталя Іванків

Журналіст газети «Галицький кореспондент» та журналу «Місто», професійний фотограф

– Тарасе, Ви займаєтеся журналістикою та фотографією. Що з цього було першим: захоплення фотографуванням чи робота в редакції?

– Я прийшов у журналістику саме через фотографію. Це було близько п'яти років тому. У той час мій друг заснував свій сайт і, дізнавшись, що я фотографую різні заходи в Івано-Фран-

ківську та коротко описую їх у соціальній мережі, запропонував мені роботу журналіста. Я погодився, адже це був новий виклик, до того ж пов'язаний із дуже цікавими заняттями. Згодом вирішив змінити місце роботи та останні три роки працюю в газеті «Галицький кореспондент». Пишу, фотографую, описую, розслідую – весь спектр діяльності.

– Чи змінилося Ваше ставлення до журналістської роботи після того, як Ви стали журналістом? Які негативні або ж позитивні моменти професії Ви б виділили?

– Ставши журналістом, я дізнався багато нового про цю професію. Є багато хороших речей, про які легко і приємно писати. Серед позитивних моментів можна виділити те, що ти завжди в центрі подій: знаєш, що робиться у місті та країні, можеш це комусь легко пояснити. «Плюсом» є також робота в колективі з розумними людьми. Інші в професії переважно не затримуються.

Щодо негативних, то можна згадувати про різні речі, залежно від сфери діяльності. Як для журналіста-сайтовика, негативом вважаю шалену швидкість роботи, якої зараз вимагають. Іноді так хочеться спокійно, розмірено і якісно готувати матеріал, але розумію, що конкуренти не сплять, тому спішити треба завжди. Ще одним відносно негативним

критерієм є вищезгадане твердження – журналіст постійно в курсі всіх подій. Це означає, що ти знаєш, скільки осіб щороку гине на дорогах, як і за що вбивають людей, які суми хабарів беруть чиновники і як судові справи тягнуться роками, а завершуються нічим.

– Чи були у Вас думки про те, щоб покинути професію журналіста?

– Скажу відверто – не було. У цій професії, звісно, буває важко, але нудно мені ще жодного разу за п'ять років не було. Життя і робота постійно підкидають щось нове. Періодично закрадалися думки трохи іншого плану, а саме щодо зарплати. Вона в українській журналістиці традиційно не надто висока. Але замість того, щоб скиглити, як все погано, я почав шукати шляхи до розвитку та професійного зростання і, власне, знайшов їх. Тепер я не тільки пишу для «Галицького кореспондента», а ще й фотографую і готую одну з рубрик для журналу «Місто». Завжди можна пра-

цювати на два-три видання одночасно, дописувати до всеукраїнських видань тощо.

– «Галицький кореспондент» існує у двох версіях – інтернет-видання і газета. Що для Вас ближче: модерувати стрічку новин чи готувати газетну публікацію? Чому?

– В основному я працюю з сайтом. До моїх основних обов'язків входять: відвідування поточних подій, заповнення інформаційним контентом стрічки новин, поширення публікацій в соціальних мережах. Проте іноді я справді пишу статті ще й для газети. Тут варто зазначити, що ці речі абсолютно різні, тому вимагають різних навичок. Робота над стрічкою новин в інтернет-виданні вимагає універсальності. Тут треба вміти бути одночасно і журналістом, і фотографом, і трохи СММ-ником, і багато ким ще. Крім того, стрічка новин – це завжди шалені перегони з конкурентами, яких є десятки. Газетна ж робота

зовсім інша: поїхати кудись, зібрати інформацію, зробити фотографії, вислухати точки зору на якусь подію і встановити істину (або хоча б спробувати це зробити).

Після цього ще потрібно зв'язати весь цей набір у читабельний матеріал, який згодом з'явиться на сторінках газети. Специфіка таких публікацій відрізняється від специфіки підготовки новин на сайт тим, що вони не вимагають термінового оприлюднення, як-от інформація про вбивство з сайту пресслужби поліції. Але мені по-своєму подобається і те, й інше. Різні грані професії, так би мовити.

– Як журналіст, який вже має досвід, що б Ви порекомендували студентам? До чого їм треба бути готовими?

– Перш за все студентам-журналістам варто врахувати, що життя стрімко змінюється, тож треба бути готовим до швидкого освоєння нових методів і засобів, які необхідні для професійної діяльності. Спілкування з читачами в соцмережах,

вміння оперативно розібратися в складній ситуації та подати все це в зрозумілому вигляді, здатність створити якісну новину, маючи лише смартфон і 15-30 хвилин часу, – цього вимагає сучасна журналістика. Ще є такі поняття, як текстові стріми або відеостріми з подій, навички створення медіаконтенту (бо складну статтю на 10-15 тисяч знаків без інфографіки чи чогось подібного, скоріш за все, ніхто не прочитає), робота з сучасною технікою і програмами тощо. Також варто добре володіти українською та англійською мовами, без цього взагалі нікуди. Базове вміння фотографувати також стане в пригоді.

Знадобляться й основні знання з юриспруденції, адже в журналістів бувають різні випадки. Треба бути готовими як до створення матеріалів про резонансні судові справи, так і до того, що на вас періодично подаватимуть до суду за ці ж публікації. Ну й взагалі, плутати рішення з вироком і апеляцію з касацією не варто.

– Яка якість сучасного журналіста, на Вашу думку, є найголовнішою?

– Найголовнішою якістю журналіста я сміливо можу назвати критичне мислення. Будь-яку інформацію потрібно перевіряти, нікому не варто вірити просто «на слово». Без цього ви будете не журналістом, а ретранслятором фейків. Коли районний чиновник вам посміхається і каже: «Бюджет виконано на 105%, у нас все чудово», не варто вірити його словам. Краще підняти документи та з'ясувати, що насправді вчителям району заборгували вже 10 мільйонів гривень, а потім спитати цього ж чиновника, де ж гроші з перевиконання бюджету. Також не варто вірити будь-якій зі сторін конфлікту, наприклад, судового чи сусідського. Журналісту треба пам'ятати: істина в основному лежить посередині між свідченнями сторін, які часто бувають діаметрально протилежні.

ТЕТЯНА СКОРОПЛЯС:

«Хочу доносити складну інформацію до людей якомога зрозуміліше»

Інтерв'юер Богдан Мисюк

Журналістка газети «Репортер», ведуча радіо «Західний полюс». Обожднює колекціонувати старовинний одяг. У майбутньому планує стати відомою журналісткою

– Таню, чому Ви обрали саме журналістику?

– Ой, все дуже заплутано і пов'язано, зокрема, з моєю освітою. Просто в якийсь момент усвідомила, що наукові праці пишуть науковці для науковців. Простим людям туди зась. Вони бояться складності та незрозумілості, однак прагнуть інформації та чогось нового постійно. Я вирішила, що хочу

доносити складну інформацію до людей якомога зрозуміліше! Хочу писати щось постійно і бути в тонусі! Бо наукові роботи пишуться місяцями, а то й роками. А тут треба оперативно збирати матеріал і швидко писати, бажано, аби це на якість не впливало.

– На кого навчалися, ким хотіли стати до цього?

– Хотіла бути актрисою, але стала істориком-етнологом. Та ані на крихту не шкодую, бо завдяки істфаку знайшла купу друзів-однодумців, з якими точно будемо спілкуватися ще довго. Етнологією я продовжую займатися і досі, але на рівні хобі.

– Що в журналістиці для Вас найголовніше?

– Уміння бути «нишпоркою». На жаль, у собі я це тільки розвиваю, бо це насправді дуже складно! У моєму випадку складно подолати внутрішній «стоп» при спілкуванні з людьми. Навчитися лізти «без мила в душу», коли співрозмовник не надто налаштований на розмову. А ще дуже складно навчитися, аби тобою не крутили. Тобто вчасно зупиняти людину і спрямовувати хід її думок у потрібний тобі напрямок.

– До чого Ви прагнете саме в кар'єрі журналіста?

– О, цікаве запитання. Я не впевнена, що завжди буду жити в Івано-Франківську.

Тому хочу стати настільки крутим журналістом, щоб не мати проблем з роботою в будь-якому місті світу. Це якщо про письмову журналістику, але, звісно, хотіла би спробувати себе на телебаченні.

– Про що був Ваш перший матеріал?

– Тут все просто і чути відголос моєї освіти. Матеріал був про підпільника Івана Мирона, якого реабілітували за життя.

– Розкажіть трішки про газету «Репортер».

– Тут дуже крутий колектив. Я безмежно вдячна «Репортеру», що дали мені можливість спробувати, взяли без досвіду. Вчили майже з нуля і пояснювали, на перший погляд, прості речі, бо я була дуже далека від теорії журналістики. Єдине, що в мене було, – велике бажання. Редактор повірив у мене! «Репортер» – це вже як альма-матер у цій царині.

– Вам подобається тут працювати чи приваблюють інші редакції?

– Дуже подобається! Поки

варіантів переходу в інші не розглядаю. Однак не обмежую себе лише газетною журналістикою! Зараз, наприклад, веду вечірні випуски новин на радіо «Західний полюс», якому я теж безмежно вдячна за можливість! Я ду-у-уже стараюся, і сподіваюся, це бачать.

– Що Вас не влаштовує на роботі?

– Якщо чесно, щодо організації, то все добре. Єдине – тяжко, коли тебе «тикають» носом у твої помилки та соромлять. Хоч могли пояснити і м'якше. Але це дрібниці та моє сприйняття. Може, це і на краще, бо так швидше навчуся.

– Які у Вас хобі?

– Я колекціоную старовинний одяг. Це відголос етнологічної освіти, так би мовити.

– Вдається встигати зробити все поза роботою?

– Не завжди, але я дуже намагаюся. Добре, що у нас не обов'язково треба сидіти від 09:00 до 18:00 на роботі. Інколи можна вирішувати

свої справи паралельно з роботою.

– Що б Ви хотіли змінити у своєму житті?

– У плані роботи – поки нічого. Я працюю в газеті та на радіо – це всього за чотири місяці. Поки я повністю щаслива! Але єдине, що б хотіла змінити, – це зарплатня. Ну, погодьтеся, 40 грн за тисячу друкованих знаків – то дуже мало. Але я поки не жаліюся, здобуваю досвід і ловлю момент.

– Де себе бачите через 5 років?

– На телебаченні, хоча це не точно! За 5 років я хочу встигнути стати відомою журналісткою та стати мамою! Знаю, зробити це паралельно буде тяжко, але я намагатимусь.

– Чого не вистачає журналістам, з якими Ви знайомі в Івано-Франківську?

– Ой, я насправді ще не дуже всіх знаю, щоб судити. Тому тактовно промовчу.

ТЕТЯНА ЦЕРКОВНЮК:

«Журналістика має бути крутою і захопливою»

Інтерв'юерка Ірина Михальчук

Журналістка на телебаченні ТРК «3-Студія», регіональна кореспондентка на телеканалі «ПРЯМИЙ»

– Чи давно Ви працюєте?

– Працювати почала ще наприкінці першого курсу. Пам'ятаю, як моя викладачка Наталія Дмитрівна Димніч спитала, чи не маю планів на літо і чи не хочу трохи попрактикуватись на телебаченні. На «3-Студію» якраз потрібен був журналіст. Наступного дня я вже прийшла до редактора. Я

тоді не шукала роботу, а тільки практику, бо університетської теорії було замало. А на літо це була чудова нагода спробувати себе в журналістиці.

– Журналістика – це мрія дитинства?

– Мені завжди подобалась ця професія. Здавалося, що це безкінечні подорожі та журналістські розслідування. Насправді – не завжди

так. Але я з дитинства знала, що журналістика має бути крутою і захопливою.

– Чому вирішили поєднати своє життя із журналістикою?

– Мене приваблювали нові теми та обставини, проекти і програми, можливості подорожувати і знайомитися із цікавими людьми.

– Важко було поєднувати навчання і роботу?

– Насправді ні. І викладачі, і редактор завжди мене розуміли і максимально підтримували. Бо, як відомо, практика – завжди в пріоритеті. Трохи напружено було на 2-му курсі, коли я ще не перевелась на індивідуальну форму навчання. Відтак останні два роки вже мала змогу більше часу присвячувати роботі, при цьому відносно добре вчитись. Було таке, що вранці йшла на екзамен, потім – на зйомку, потім – на ще один екзамен і знову на студію писати сюжети. Але це було класно.

– Яке Ваше найбільше досягнення під час роботи?

– Не знаю, чи це можна назвати досягненням. Але найбільш хвилююче для мене було знімати сюжет про хворого на рак хлопчика. Ми з оператором їздили до нього додому, мама зі сльозами на очах розповідала їхню історію і благала врятувати трирічного синочка. Гроші хлопчику зібрали, його життя вдалось врятувати, тепер усе гаразд. Але рік після того я була на іншій зйомці, і там до мене підійшла мама цього хлопчика. Обійняла, сказала, що впізнала і захотіла підійти привітатися та подякувати. Тоді я зрозуміла, що журналістика таки може змінювати мислення і рятувати життя. Мені було так тепло від її слів. Хоча розуміла, що наш сюжет бачили не дуже багато людей, що ця історія набула розголосу далеко не завдяки мені. Але мотивації до роботи тоді добряче додалося.

– Які плани на майбутнє? Де і ким бачите себе в майбутньому?

– Зараз мені подобаються новини, подобається жити

в Івано-Франківську. Але, звісно, хочеться пробувати себе в чомусь новому. Можливо, згодом добре спланую і втілю якийсь проєкт чи програму. Цікаво стати по той бік камери і спробувати себе в ролі ведучої.

– Як вважаєте, з якого віку варто йти в журналістику?

– Безмежно вдячна «3-Студії» за досвід, знання, практику і можливості. За три з половиною роки тут я черпнула багато цього. Проте я б радила не забирати в себе студентські роки й спочатку здобути фах, а потім влаштовуватись на роботу. Або зробити це на 4-му курсі. Ні про що не шкодую, але університетських пар мені тепер дещо бракує. Тому краще в журналістику йти не раніше ніж у 20 років. Хоча треба йти за покликом душі та серця. У кожного це індивідуально.

– Хто для Вас приклад із журналістів і чому?

– Важко дати чітку відповідь. Я в певних журналістах бачу те, що хочу виховати і в

собі. У когось це неймовірне терпіння чи майстерність ставити влучні запитання. Хтось має круту риторику і жестикуляцію. Завжди є куди рости. Тому, відповідно, прикладів для вдосконалення багато.

– Який стандарт найчастіше порушують регіональні журналісти?

– Однозначно – правдивість. Багато хто прагне зробити «сенсацію», тому часто перекручує факти або придумує нові.

– Що повинні зробити журналісти, якщо написали неправду?

– Це свідомий вибір кожного журналіста, як працювати. Якщо писали неправду, то, ймовірно, отримали за це плату. Якщо написали помилково, то завжди є можливість виправитись у наступному сюжеті чи статті. Отак просто.

– Це правда, що журналістам для роботи потрібне натхнення? Якщо так, то звідки його береже?

– Правда! Буває таке,

що не знаю, з чого почати сюжет, і пишу його з кінця. Так, таке можливо. Тоді якраз і треба черпнути нахнення. Я це роблю різними способами. Інколи беру каву і щось солодке. А інколи вмикаю музику або говорю з колегами на потрібні для продуктивності теми. Деколи просто достатньо відкласти телефон убік. Тоді все пишеться і надихається само собою.

– Який момент під час роботи Вам найбільше запам'ятовся?

– Перший вихід в прямий ефір. Тоді я мала розповісти про перебіг голосування на президентських виборах. Було бентежно та цікаво.

– Із власного досвіду що б Ви порадили молодим журналістам?

– Молодим журналістам, таким, як я, і ще молодшим я б порадила не боятися вчитися, перепитувати, цікавитись і пробувати працювати. Звісно, при цьому керуючись правдою та гуманністю.

ЮЛІЯ МИХАЙЛЮК:

*«Професія журналіста впливає на мене
ледь не щодня»*

Інтерв'юерка Анастасія Бегей

Літературна редакторка, журналістка газети «Край»

– Розкажіть, з чого Ви починали: де навчались, ким працювали і як потрапили в газету?

– Шлях до газети був довгий і сповнений цікавих вражень. Коли після закінчення школи потрібно було вирішити, ким я себе бачу в житті, без вагань пов'язала його з філологією. А саме польською, оскільки знання ще однієї мови нікому не за-

шкодить. Як кожен студент, я захотіла працювати, заробляти власні гроші, тому на четвертому курсі почала активно шукати роботу.

І у 2009 році для мене свої двері відкрила обласна універсальна наукова бібліотека ім. І. Франка. Я працювала в цікавому відділі літератури й мистецтв під вмілим керівництвом Галини Пристай. Та моло-

дість рухала мною вперед, і, отримавши чималенький багаж бібліотечного досвіду, я зацікавилася музейною справою. У Музеї мистецтв Прикарпаття мене зустрів молодий колектив, яким мудро керував знаний митець Михайло Дейнега. Але де б я не працювала, мене все ж вабила філологія, я марила наукою. Мене тягнуло до рідного університету.

Скажу, що багато вирішує випадок. Яюсь зустріла досвідченого викладача, людину, якій я надто вдячна за отримані знання, – Марту Хороб, і вона запитала, чому я не в аспірантурі. Ці слова мене зачепили, і я вирішила туди вступити. Відтак захистила дисертацію на тему «Творчість Ірен Роздобудько в контексті української сучасної масової літератури». Та життя внесло свої корективи, я повернулася до рідної Городенки, де народила синочка Дениса. Після декрету постало питання, куди йти далі. У нашому містечку є медіацентр «Край», де й спробувала своє щастя. І, дякуючи Богу, мене за-

твердили в штат літературним редактором. Цю посаду поєднувала з роботою журналіста. Спершу думала, що не впораюся, але праця в газеті, та ще й в кращому районному виданні України 2016 року, видалася цікавою. Завдяки наставництву головного редактора Ігоря Терлецького швидко зростала в професії медійника.

Та головне – я хотіла рости, ставати кращою, щоб моя праця була не даремною.

– Ви більше працювали літературним редактором чи журналісткою?

– Як я вже зазначала, потрапила до газети «Край» як літературний редактор, але через рік роботи мене перевели на посаду журналіста. Скажу, що мені, як особі творчій, це більше імponує, адже робота в офісі більш рутинна, а журналісту відкриваються різні можливості, цікаві люди й теми, активно висвітлюючи які, я так чи інакше допоможу покращити життя громади в рідному містечку. Водночас працювати медійником зовсім непросто, адже бути у

вирі подій потрібно сім днів на тиждень, інколи жертвувати вихідними, щоб виконати роботу ще краще. Основне для мене як для журналістки – подавати людям правдиву інформацію. Тобто фактчекінг для мене передусім.

– Що Ви думаєте про долю газети в майбутньому?

– Ми живемо в епоху технологій, життя обертається навколо техноресурсів. Це період, коли не вистачає часу на живе спілкування, а тим паче на читання книг чи преси. Саме тому вигідними під руками стають смартфон чи планшет. Та я щиро вірю, що, попри стрімке заволідіння інтернетом людського часу, преса все ж не занепаде. У неї є майбутнє. Але для цього потрібно плідно працювати, заохочувати читачів цікавими статтями та пізнавальними матеріалами, бути завше в тренді. Якою б впливовою не була техніка, вона не вічна, тоді як книга чи газета мають неабияку владу приносити людям естетичну насолоду.

– Як Ви залучаєте нових читачів і що робите, аби не втратити тих, хто вже з вами?

— Працівники медіацентру «Край» створили активну Фейсбук-сторінку з 9000 друзів та 11000 фоловерів. А для цього була проведена і проводиться нині неабияка робота з висвітлення актуальних подій. Ми створюємо фоторепортажі, відеоролики, які зацікавлюють навіть найвибагливішого читача. Головний редактор Ігор Терлецький проводить прямі трансляції з визначних подій. Особливо вдячні ті читачі, які перебувають за кордоном і за допомогою ось цих прямих трансляцій стежать за розвитком Городенки.

Також читачів захоплюють проникливі інтерв'ю про вихідців з містечка чи про тих, які активно його розвивають, що викликає гордість за рідний край. Нещодавно відкрили сайт, щоб бути ще активнішими й трохи заробляти. Тобто працюємо у своєрідній тріаді: газета – Фейсбук-сторінка –

сайт. А щоб не втратити своїх читачів, час від часу всім колективом виходимо «в люди», щоб наживо почути про «плюси» й «мінуси» своєї роботи. Проводимо соціопитування, що вони хотіли б читати в газеті чи переглянути на сайті. Тобто працюємо для кожного читача!

– Для чого Вам потрібні прямі трансляції і як саме Ви це реалізуєте?

– Завдяки участі в американському гранті наша газета ввійшла в десятку його переможців. Довго думали, чим зацікавити іноземців. Зупинилися на створенні дискусійного клубу, за допомогою якого хотіли донести читачам «Краю» і взагалі мешканцям Городенківщини правду про перебіг чинних реформ у нашому районі. А це медична, освітня й адміністративна.

До речі, Городенківський район – єдиний в області, де немає жодної ОТГ. Ось чому ми гадали, що саме дискусійний майданчик допоможе нам у розв'язанні цих проблем. Також ми зачіпали й теми, які боліли саме Го-

роденці, а це суттєве підняття цін на воду, проблеми бізнесу, утилізації сміття тощо. Ми запрошували компетентних у тій чи іншій сфері фахівців, у прямому ефірі велася дискусія. Мешканцям міста та району це сподобалося, адже вони могли запитати про те, що турбує. Наразі ми подібні дискусії тимчасово зупинили, очікуємо на сучасну техніку, щоб наш клуб був на ще вищому рівні.

– Як плануєте вдосконалювати газету, є якісь плани?

– Як кажуть, все в наших руках. Тож разом із колегами намагатимемося за майбутнє газети боротися. На всіх фронтах: у паперовому виданні й в інтернетному просторі. Для цього наразі проводимо активну передплатну кампанію й продовжуємо висвітлювати найактуальніші віхи із життя краю. Віримо, що нам усе вдасться!

– Яким, на Вашу думку, повинен бути журналіст у наш час?

– Журналіст має бути насторожі правдивої інформації, бути працелюбним і витривалим, адже його день завше насичений. Водночас робота журналіста – не просто збирати й перевіряти той чи інший контент, а створювати своєрідний бренд чи імідж виданню, тобто бути на передовій. А своєчасність інформації – це одне із завдань журналіста. Сьогодні він має не лише цікаво написати чи подати матеріал, а й бути рекламником, PR-технологом чи менеджером, завше прораховувати свої дії на кілька кроків уперед.

– Над якими темами Ви любите працювати найбільше?

– Передусім мені імпонують інтерв'ю з цікавими людьми, тобто підходити до матеріалу творчо. Також приваблюють цікаві репортажі з подій. Та оскільки надто люблю свою професію, то до вподоби будь-який матеріал. Головне – принести своєю працею користь.

– Можливо, були якісь моменти, пов'язані з Ва-

шою роботою, які вразили або якимось чином вплинули на Вас?

– Скажу, що професія журналіста впливає на мене чи не щодня. Адже завше з кимось спілкуєшся і мимоволі вчишся чогось, всотуєш мудрі життєві поради, чимало переосмислюєш. Інколи вражає людська байдужість чи апатія до свого майбутнього. Особливо це стосується нашої національної ідентичності чи просто життя маленького містечка. Робота журналіста часом і екстремальна, але тим цікава й непередбачувана. Цим вона мені й до душі.

ЮЛІЯ ТОКАРУК:

*«Якщо я можу журналістикою комусь допомогти
– я буду це робити»*

Інтерв'юерка Лілія Сегедин

Журналістка Івано-Франківського ОТБ «Галичина»

– Розкажіть, звідки Ви родом?

– Я народилась в селі Одаї. Там закінчила школу, 9 класів. Потім вступила до педагогічного коледжу від Прикарпатського університету. Два роки повчилась. Пішла на першу практику і зрозуміла, що це не моє. Сказала мамі, що буду знати складати ЗНО, але тоді ще не знала, куди саме буду вступати. Та була впевнена,

що не хочу вчитись у педагогічному.

– До ЗНО потрібно було готуватись. Ходили до репетиторів?

– Взагалі не готувалась. Я реєструвалась в останній день. Мова – 195, англійська – 170, а історія – 183. Тобто результати досить непогані.

– Куди хотіли вступити?

– Я подавала документи на спеціальність «Журналістика» у кілька вузів: Львів, Хмельницький, Кам'янець-Подільський. Обрала Львів, не знаю, чому. Сподобалося місто, хоч і не мала там знайомих узагалі. Львів наче свій, щось рідне.

– Чому всюди саме журналістика?

– Чому? Бо мені подобається бути у вирі подій. Точно я б ніколи не змогла сидіти в офісі та працювати від години до години. Мені подобається рух, спілкування з людьми. Тому й журналістика. Здається, лише ця професія може дати такий стиль життя. Бо це справді не просто робота. Якщо ти журналіст – то всюди. Тебе знають як журналіста, і нема вибору.

– І як Вам навчання у Львові?

– Жодного разу ще не пошкодувала. Навчання, як і всюди. Спочатку була теорія, і я не розуміла, нащо воно мені. Але згодом почалися практичні заняття. Нас водили до в'язниць, музеїв.

Було цікаво. А зараз вже індивідуальний графік навчання. Тому лише працюю і складаю сесію.

– Як потрапили на ОТБ «Галичина»?

– Ми щороку проходимо практику. У нас був вибір: обласне телебачення або Суспільне. Не знаю, чому обрала обласне телебачення. Нам від першого курсу розказували про все одразу. Думала, що на «Галичині» буду ходити закріплена за журналістом, дивитись, як тут працюють. А я приходжу, мені дають мікрофон в руки, оператора і – йди знімай сюжет про утопленика. Це мій перший сюжет, я його ніколи не забуду. То був початок червня. У Франківську втопився 17-річний хлопець. Про це треба було писати, а я навіть не знала, як правильно тримати мікрофон. Прийшла на зйомку, якось все пішло само. Мені подобалось.

– Не налякались? Лише прийшли – й одразу сюжет про утопленика.

– Чесно? Ні. Єдине, чого боюсь у житті, – павуків (*сміється*). Немає такого, щоб я боялася людей, обставин чи ще чогось. Треба – то треба.

– Загалом які враження від роботи на телебаченні?

– Я пропрацювала тиждень і зрозуміла, що мені реально подобається. Щодня були зйомки, зйомки, зйомки... Після завершення практики директор запропонував мені залишитись. Я спершу вирішувала питання з університетом, чи погодяться надати індивідуальний план. І, зрештою, все вийшло.

– Скільки вже працюєте?

– Два роки.

– Розкажіть про морально найважчий сюжет за цей період.

– Найважче морально було тоді, коли ми поїхали в Авдіївку. Там спілкувалася із місцевою жінкою. Вона, до речі, викладала російську мову в школі. Але при розмові одразу перейшла

на українську. Сказала, що більше російську викладати не буде. Повністю була на нашій стороні. А потім я почала говорити з її дитиною. Запитала, чи не страшно, що поруч стільки військових і весь час стріляють. На що мені відповіли: «Коли я чую постріли – мені не страшно. Я не боюся чоловіків у формі. Лише було страшно в один момент. Я бачив, що несуть мого сусіда мертвого. Я знаю, що мій татко теж там, і прошу в Бога, щоб це був не він. А тоді побачив, що за сусідом несуть мого тата». Я розуміла, що розплакатись там не можу. Слів нема, одні емоції. Це було морально дуже важко. Трималась як могла. Вже по дорозі додому добряче «проревілась». Це був, напевно, найважчий момент.

– Вам подобається військова журналістика?

– Війна почалася ще тоді, коли вчилася у Львові. Я в той час активно займалася волонтерством. І воно дуже сильно затягнуло. Завжди хотіла поїхати на Схід, але то не було 18, то мама не пуска-

ла. А вже коли прийшла на роботу, почала працювати з франківськими волонтерами. Вони їй запропонували поїхати туди. А я, звісно, погодилась. Мама казала, що я здуріла, але я дуже хотіла. Переломний момент був на першому блокпості. Коли розумієш, що ти у своїй країні, а машину, яка перед твоєю, обшуковують ретельніше, ніж на кордоні. Коли навколо порожні будівлі без людей. Тоді реально розумієш, що там вирує смерть. Стає моторошно. Це вже частина мого життя. Коли там, на Сході, спілкуєшся з людьми, ти розумієш, які вони відкриті, які хороші. У нас можуть казати, що вони хворі, ненормальні. Та неправда, вони кращі за нас у сто разів. Щиріші, цікавіші.

– Як ставляться батьки до такого захоплення?

– Мама каже, що я божевільна. Вони до цього звикли. У нас завжди обговорюється тема війни. На Прикарпатті війна для людей – чуже. Здається, що тільки тоді, коли вже при-

летить і нам щось, от лише тоді розуміють люди. Тоді дійде, що таке війна, що вона недалеко. А батьки мене розуміють. Звичайно, страшно. Мама дуже сильно посивіла після моєї першої поїздки на Схід. Але вони розуміють, що мені це потрібно, і відпускають.

– Два роки на «Галичині». Чи не хочете кудись далі?

– Звичайно, хочу чогось більшого. Але я ще вчусь, тому поки що буду тут. А далі побачимо. Планую робити щось глобальніше. Бо насправді і тут, на обласному телебаченні, є свої рамки. Я не люблю працювати, коли від когось залежу. Хочу працювати з чимось глобальнішим, не зупинятися в області. Мені здається, знаю тут всіх людей, всі об'єкти. І щороку те саме. Це набридає. Але з телебаченням не хочу «зав'язувати».

– Думаєте працювати в цій сфері надалі?

– Я не думаю, що телебачення мені набридне. Це вже наче стиль життя. Яюсь

захворіла на два тижні, а вже на другий день не могла сидіти вдома. Мені треба було працювати. Завжди хочу бути в темі, мушу знати все, що відбувається.

– Розкажіть про найцікавіший сюжет за два роки.

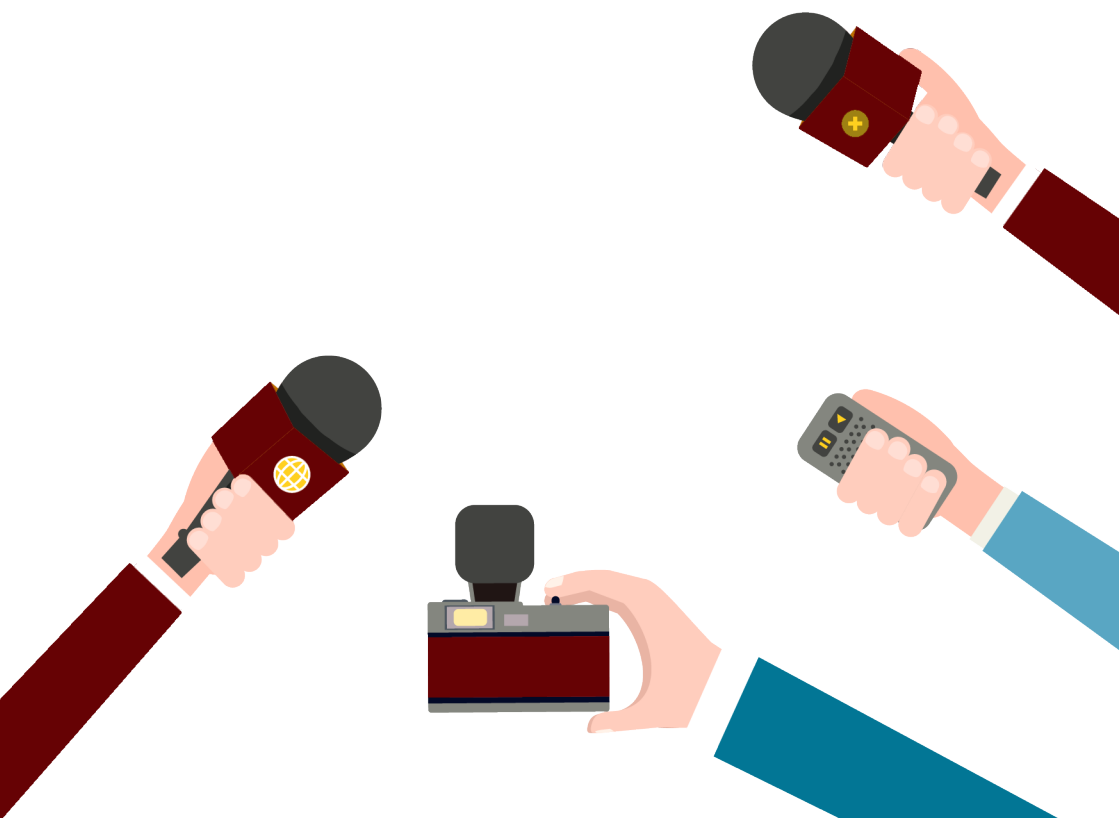
– До нас на «Галичину» звернулись дідусь 80 років і його дружина 79 років. У них не було ні газу, ні світла вдома. Ми прийшли, все відзняли, поспілкувались. Поговорили і з владою. Нам

пообіцяли, що наступного дня у квартирі будуть світло і газ. І справді були. Бабуся розплакалась, казала, що це все завдяки нам. А десь після обіду прийшов до нас на студію дідусь, приносить цукерки й просто дякує за те, що зробили. Не те щоб це був цікавий сюжет чи ще щось. Просто розумієш, що можеш допомогти людям, і допомагаєш. Це мій меседж. Якщо я можу допомогти журналістикою людям – я буду це робити.

ЖЖ

Слово від інтерв'юерів

Робота над книгою -
неабиякий досвід для
кожного журналіста. Окрім
"сухої" теорії ти отри-
муєш коштів, практич-
ескі навички та знань.
Висвітлює інтерв'ю, працює
над його загальним
виглядом та виїжджає книги
у світ - суцільне задоволення.
Дякую за досвід.
Хочу ще!

З повагою,
Лілія Сеґедін

Ця книга - це казіньо, яку хочеться зберігти
на зовні. Тут і історії успішних професіоналів, і
веселі історії про невдачі кроки, і навіть наша
історія. Історія студентів, які, маючи на зовні,
показували не зовсім професійно, стали і
упорядниками, і редакторами, і дизайнерами.
Ця книга подарувала нам багато емоцій!

- Анастасія Бейні
31.05.2020

Погляду з того, що предмет „Видавничий менеджмент“ надав мені безцінний досвід не лише у сфері теорії щодо видавця, а й у створенні книги.

Можна дати писати про нашу шкільну заняття в Тамки Іванівки. Вока родили це для задоволення потрібним знаннями, шкільно подас матеріал та для його закріплення показує все на практиці.

Бі розгляду курсу ми дати дізнали про різні видобиччів, спеціалізу їх роботи, а напри це, вилучали власну спільну до друку.

Це спробі класно, як підкавально і круто! Ще хотіло мені не промовідав, що вони видавали книгу в університеті, а в першій мові й писали це для того, щоб через декілька років знову й працювати, як це було круто. Хоча, здається, що через декілька років з дучу це пам'ятали і деж омакою нагадували.

24.05.2020 з любов'ю і повагою
Світлана Тимчук

Кісіль Марія, 25.05.2020

Курс „Видавнича справа“, справив на мене дуже хороше враження. Впродовж курсу ми отримали практичні навички зі створення журналів та газет, дізналися про різні видавництва та їх роботу з середини. Без сумніву це був безцінний досвід. Внаслідок курсу, Тамка Іванівка, допомогла поглибити на предмет зовсім інших почмагачи.

Гонча Анна

Мої враження від книги

Будучи студенткою з курсу, я розумію, що така участь є творенням нового продукту - нової книги. Не можу не сказати, що приємно бути маленькою частинкою чогось великого. Це був коханий досвід для мене.

Бути частиною чогось великого - неймовірно! Особливо, коли твої думки та слова увіковічуться в книзі.

Рада була бути частиною великої та дружньої команди. Особливо велике спасибі Ірині Пристай, котра докладала багато зусиль та стала для нас прикладом!

Буде дуже цікаво побачити кінцевий результат, над яким працювала велика кількість людей.

31.05.20р.

Гонча Анна

Шатохіна Євгенія 29.05.2010

Курс "Визавницька справа" став для мене надзвичайно цікавим та корисним. І отримавши багато теоретичних знань та практичних навичок. А книга про журналістів стала хорошим досвідом.

Створення цієї книги є чудовою ідеєю. А саме медіаістики та журналісти є медіаістичними персонажами. Вони працюють для того, щоб ми знали про все, що відбувається в області, а про їхнє авторство свідчать лише маленькі підписи у тексті, на сайті чи в газеті. Насправді, за іменем та прізвищем приховані справжні особистості, які вирішили присвятити своє життя розповідям про інших людей. Вони вимущують наїкрупні персоналії; найцікавіші новини і розповідають нам. Думаю, що видавництво вже друкує книги свідчить, що читачам так все більше цікавиться про життя журналістів. Їхні цікаві історії надихають, і ти вже не хочеш потрапити до них на інтерв'ю, а шукаєш можливість дізнатись про них, журналістів, надихаю більше, бо вони завжди корисні, але так мало про себе розповідають. Що ж, давайте, дізнаватимось більше!

Практичні заняття з "Видавничого менеджменту" виявились надзвичайно цікавими. Насамперед слід зауважити хорошу пораду матеріалу, методичну викладання Тамари Іванівни Пустой, яка понад усе прагнула донести знання кожному з нас. Дуже вдячна їй за можливість побувати на одному з найбільших видавництв нашого міста і на власні очі побачити процес створення книги та газети. Я отримала немало цінних вражень і дізналась багато цікавої та корисної інформації для себе.

Талованко Жанна 31.05.2020

Працюючи над цим проектом було надзвичайно цікаво. Мене одразу захопила ідея створити книгу, в якій будуть зібрані думки, поради, життєві історії та розповіді про кар'єрний шлях журналістів нашого міста. В ній зберігається безцінна історія професіоналів нашого регіону. Це безмежно вдячна за можливість зробити власний внесок у цю настільки особливу.

Ліна Вісцова 31.05.2020

Мені було дуже цікаво взяти участь у процесі створення книжки. Це безперечно корисний досвід, який допомагає краще зрозуміти всі тонкощі видавничої справи. Всі факти, які довелося пройти, були дуже цікавими, і не менш складними. Над книжкою працювала велика команда, і мені дуже приємно, що вона стала її частиною.

Безумно приємно працювати на національному університеті та викладаючи кафедрі журналістики, завдяки чому це стало можливим.

Працювати над книжкою було одним задоволенням! Це безцінний досвід, який допомагає на все життя. Ніколи не забуду, як була інтерв'ю для книжки. Це одна з речей, які залишилися. Можливо, хочеться замилити ними себе сіз в психі. У нас вийшло!

Це була прекрасна можливість спробувати щось нове.

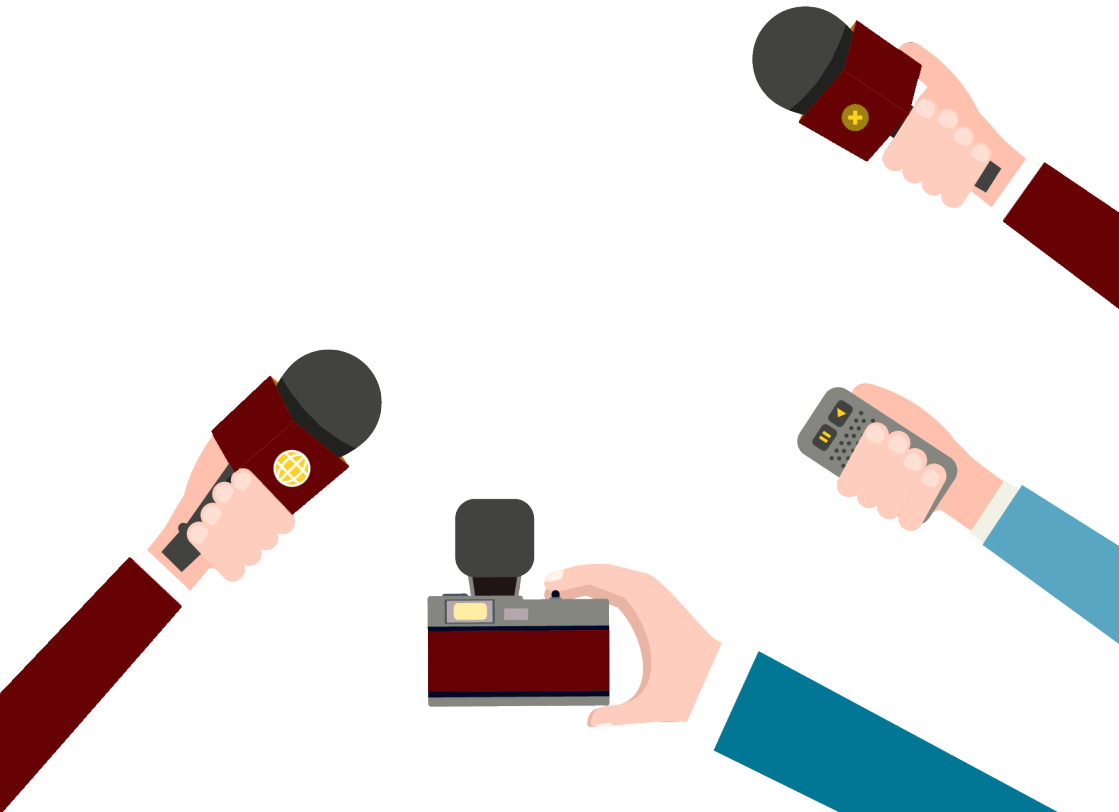
Надіюсь, тепер ми будемо кожного року видавати нову книжку!

Катерина Максименко
Викладачка
22.05.2020

Мені не так часто випадає можливість прийняти участь у створенні такої корисної книжки. Звичайно, мені вдалося взяти участь у створенні книжки однієї з найкращих, але там не менше і цікавості, що мені прийняти участь у такій важливій справі.

ЖЖ

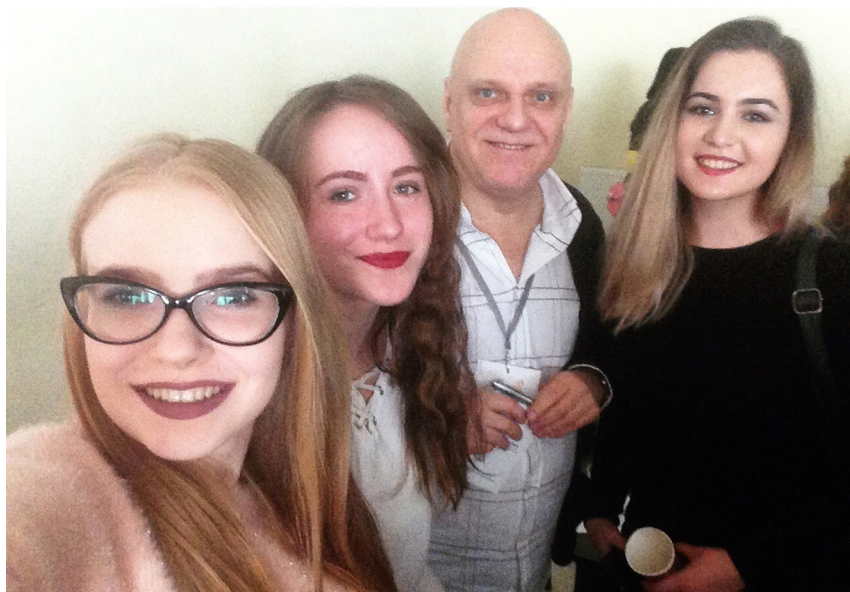
*Фотосторія
студентського життя*

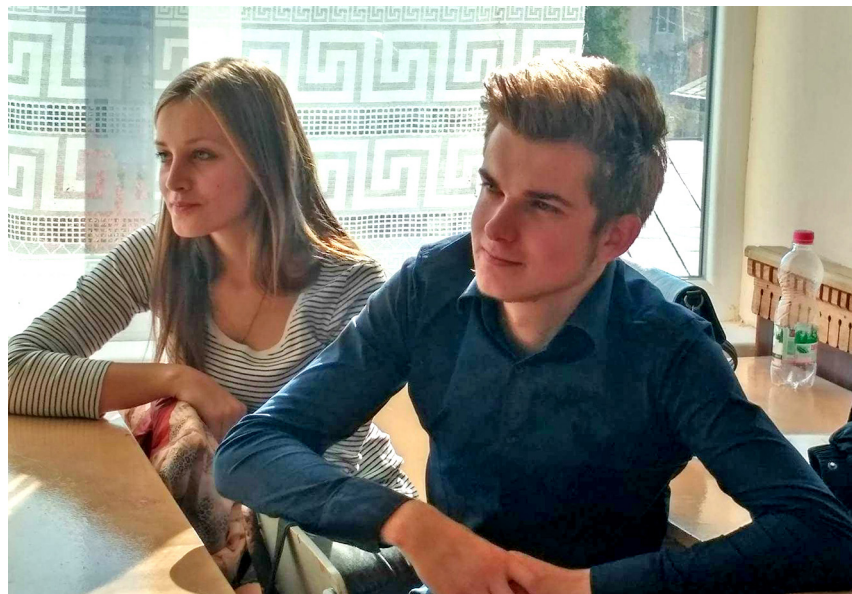

ЗМІСТ

ВІД УПОРЯДНИКІВ.....	3
ПЕРШІ ПРО ВАЖЛИВЕ	5
Ігор Цепенда.....	6
Роман Голод	14
Руслан Марцінків	21
НАШІ ЛЮДИ ВСЮДИ: відверто про журналістику	
очима вихідців з Прикарпаття	27
Вікторія Ковцун	28
Ірина Сисак	32
Марк Лівін	37
Наталія Савченко (Рушак)	47
Олена Квасній	51
Роман Кравець	55
ЯКІ «ТУЗИ» ПРИХОВУЮТЬ ПРОФЕСІОНАЛИ	
МЕДІАСФЕРИ?	63
Андрій Менів	64
Андрій Русиняк	71
Василь Мороз	84
Вероніка Заник	88
Вероніка Шиманська.....	92
Віктор Воробйов	96
Віктор Поворозник	101
Галина Досин	104
Отець Іван Стефурак.....	109
Отець Ігор Тузик.....	116
Любов Загоровська	121
Марина Максимів	126
Марія Солодчук.....	129
Надія Семенкович	133
Ольга Іроденко	139
МОЛОДІ НЕ ОЗНАЧАЄ «ЗЕЛЕНІ»: поєднання сту-	
дентського та професійного життя.....	143
Богдан Мисюк	144
Василь Скрипка	148

Вероніка Ковбасюк	151
Ганна Гошва.....	157
Дарина Мендела	159
Діана Ковдра	163
Євгенія Шатохіна	166
Ілона Шевченко	170
Ірина Михальчук	183
Лілія Оленюк	187
Ольга Веркалець	194
Роксолана Остапчук	200
Софія Плахта.....	205
Уляна Мокринчук	209
Яна Вінтонюк	213

ЗА КРОК ДО ЗАСЛУЖЕНОГО: медійники про набиті «шишки» у професії217

Андрій Лахнов	218
Андрій Павловський	222
Віталій Чорненький	225
Галина Марійчин.....	230
Ірина Андріїв.....	233
Ірина Стефанюк	237
Лідія Бойко	240
Мар'яна Басалига	247
Наталія Деркевич (Козак)	250
Ольга Клим.....	254
Роман Стельмах	261
Софія Дейчаківська	267
Софія Шеметуха	272
Тарас Волошин	277
Тетяна Скоропляс	281
Тетяна Церковнюк.....	284
Юлія Михайлюк	288
Юлія Токарук	293

СЛОВО ВІД ІНТЕРВ'ЮЕРІВ.....298

ФОТОІСТОРІЯ СТУДЕНТСЬКОГО ЖИТТЯ.....307

ХУДОЖНЬО-ПУБЛІЦИСТИЧНЕ ВИДАННЯ

ПОМІЖ ТЕКСТОМ: журналісти для журналістів

Відповідальна за випуск:

Ганна Марчук

Авторка ідеї проєкту, упорядниця:

Галина Пристай

Укладачки:

**Анастасія Бегей, Ольга Веркалець, Ірина Михальчук,
Лілія Оленюк, Лілія Сегедин, Ілона Шевченко**

Фотокореспондентка:

Ілона Шевченко

Дизайн титулки:

Василь Климак

Верстка:

Андрій Слубський

Видавничий продукт кафедри журналістики
Факультету філології
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника
м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57

Друк – підприємець Майданчук І.І.
76000, м. Івано-Франківськ, вул. Вовчинецька, 77, кв. 4